

Yükseköğretim Kurumları için Avrupa Tanıma Kılavuzu

Yurtdışı derecelerinin ve
öğrenimin
adil ve esnek tanınması için
kredi tanıma ve intibak işlemleri
uygulama yönergesi

İkinci ve yenilenmiş baskı 2016'dan çevirilmiştir*.

Aksi belirtilmediği sürece ve görüntülerin dışında, Creative Commons Attribution Noncommercial 3,0 Unported (CC BY-NC 3,0) lisansı bu yayının içeriği için geçerlidir. Bu, belirli bir bileşende (örneğin bir belgede) aksi belirtilmedikçe ve resim veya illüstrasyon (çizimler) ile ilgili olmadıkça, bu yayının içeriğinin ticari olmayan amaçlarla herhangi bir şekilde yeniden kullanılmasına izin verildiği anlamına gelir Bu yayının içeriğinden herhangi bir yeniden kullanım veya alıntı için, Kullanıcı Nuffic (Şirket adı) adını belirtmesi gerekir aynı zamanda bunu yaparken, Nuffic'in türev (kullanıcı çalışması) çalışmanın kapsamını onayladığı izlenimi de vermemelidir.

Bu proje Avrupa Komisyonu 'nun desteğiyle finanse edilmiştir. Bu yayın sadece yazarın görüşlerini yansıtır ve Komisyon burada yer alan bilgilerin herhangi bir kullanımdan sorumlu tutulamaz.

Lifelong
Learning
Programme

Kullanım

Bu kılavuz, yurt dışında yükseköğretimde edinilmiş derecelerin ya da kredilerin tanınma işlemlerini yapan ve intibak işlemleriyle ilgili yükseköğretim kurumları çalışanlarının uygulamalarında, Avrupa'da uluslararası akademik tanıma ile düzenleyici çerçeveyi oluşturan Lizbon Tanıma Sözleşmesinin (Lisbon Recognition Convention (LRC)) öngördüğü adil tanıma ilkelerine uygun davranmalarında yardımcı olmak için hazırlanmıştır. Bu nedenle kılavuzun kapsamı temel olarak yükseköğrenime erişimle (akademik tanıma) sınırlıdır.

Bu kılavuz, yükseköğretim kurumlarında çalışan kredi değerlendirme ve öğrenci kabul görevlilerinin yurt dışında yükseköğretimde edinilmiş derecelerin ya da kredilerin tanınma işlemlerinde Avrupa'da uluslararası akademik tanıma ile düzenleyici çerçeveyi oluşturan Lizbon Tanıma Sözleşmesinin (Lisbon Recognition Convention (LRC)) öngördüğü adil tanıma ilkelerine uygun davranmalarında yardımcı olmak ve kolaylaştırmak için hazırlanmıştır. Bu nedenle kılavuzun kapsamı temel olarak yükseköğrenime erişimle (akademik tanıma) sınırlıdır.

Kılavuz LRC ilkelerinin kullanımı kolay bir açıklamasını sunarken, öğrencilerin eğitimde başarılı olabilmelerine odaklanan esnek bir tanıma yöntemini desteklemektedir. Bu nedenle, kılavuz başka bir kurumda edinilmiş kredileri tanımakla ve öğrenci kabulüyle görevli personelin, eğitim programının kalitesine ve öğrencilerin başarı oranına katkıda bulunabilmelerini sağlayacaktır.

Esas olarak bu kılavuz LRC'ye taraf olanlar (Avrupa ülkelerine ek olarak bazı Kuzey Amerika, Asya ve Okyanusya ülkeleri) ile LRC temel ilkelerine dayalı tanıma sözleşmeleri yapmış olan diğer bölgelerdeki (Asya Pasifik ve Afrika'dan) ülkelerin kredi tanıma görevlileri tarafından kullanılabilir.

Bu kılavuzu kullananların kredi tanımadaki deneyimlerinin farklı seviyelerde olabileceği bilinmektedir. Bu nedenle de kılavuz hızlı bir referans rehberi veya tanımanın temel kavramlarına giriş ya da bir eğitim aracı gibi farklı şekillerde kullanılabilir.

Yazarların amacı kılavuzun adil bir tanıma kültürünün yerleştirilmesi ve LRC ilkelerine dayalı tanıma yöntemlerinde kalitenin desteklenmesidir.

İçindekiler

Teşekkür	6
EAR HEI önsöz	8
Eeditorden notlar	9
Kılavuz hakkında	11
Kısım I - Tanımaya Giriş	14
1. Tanımaya Giriş	15
2. Bir yeterliliğin beş unsuru	21
Kısım II - Değerlendirme Süreci.....	26
3. Akreditasyon ve Kalite Güvencesi	27
4. Diploma and Akreditasyon Sımsarları	33
5. Gerçeklik Doğrulama	37
6. Tanımanın Amacı.....	45
7. Öğrenme Çıktıları	48
8. Krediler, Notlar, Kredi Biriktirme ve Kredi Transferi	53
9. Kapsamlı ve Kapsamlı Olmayan Farklılıklar	60
10. Alternatif Tanıma ve İtiraz Hakkı	66
KISIM III - Kurumsal Tanıma Uygulamaları	71
11. Şeffaflık ve Bilgi Sağlama	72
12. Kurumsal Tanıma Uygulamaları	77
KISIM IV - Bilgi Araçları.....	88
13. Bilgiye Nasıl Ulaşılır ve Kullanılır	89
14. Diploma Eki (ve diğer Bilgi Araçları)	96
15. Yeterlilikler Çerçevesi	102
KISIM V - Yeterlilik Türleri	145
16. Giriş Yeterlilikleri.....	109
17. Esnek Öğrenme Patikaları Sonrasında Edinilmiş Yeterlilikler	114

18. Ulusötesi Eğitimde Edinilmiş Yeterlilikler	118
19. Ortak Program Derecelerinde Edinilmiş Yeterlilikler.....	121
20. Ulusal Otorite Tarafından Tanınmayan Kurumlarda Edinilmiş Yeterlilikler	125
21. Belgesiz Yeterlilik Sahipleri	129
22. Dil Sınavları	135
KISIM VI - Öğrenci Değişimi Kapsamındaki Kredi Hareketliliği	139
23. Yabancı Ülkelerdeki Eğitim Döneminin Tanınması.....	140
Kaynaklar ve Atıflar.....	145
EAR HEI ve STREAM Konsorsiyumları.....	149
Çeviride Görev Alan TURQUAS Üyeleri	151
EK: Türkiye Uygulaması	162
İndeks.....	162

Teşekkür

Yükseköğretim kurumları için Avrupa Tanıma Kılavuzunun bu ikinci baskısının kökleri ENIC-NARIC ağlarının 2009 yılında yayınladığı 'EAR' tanıma kılavuzunda yer almaktadır. Bu nedenle, böylesine iyi bir kılavuzu üretmiş olan ilk EAR kılavuzu takımına teşekkür etmek isterim.

Bu kılavuzun ilk baskısını üreten 2012 yılındaki 'EAR HEI' projesinin başlangıcından itibaren, yükseköğretim kurumları ve öğrenci kabul görevlilerinden edinilecek geri beslemenin bu kılavuzun geliştirilmesinde önemli bir işlevinin olacağını öngördük. Kullandığımız iki kapsamlı saha araştırma anketi yardımıyla Avrupa geneline yayılı hedef kitleye ulaşmak çok kolay bir iş olmadı. Buna rağmen 450 kurumun, bazıları oldukça uzun yanıtları bizi çok sevindirdi. Burada hepsine değerli katkıları için teşekkür etmek isterim.

Yükseköğretim kurumları için tasarlanan bu kılavuzun hazırlanması sırasında, kilit noktalarda ENIC Ofisi ve NARIC Danışma Kurulu'na birkaç kez danışıldı. Kendilerine yorumları, yol göstericilikleri ve destekleri ve ayrıca kılavuza ENIC-NARIC ağlarının gündeminde yer verdikleri için teşekkür ederim.

Ayrıca, sadece EAR projelerine sağladıkları fon için değil, kılavuzların yayınlanmasının hemen ardından her türlü toplantılarında tanıtımını yaptıkları için de Avrupa Komisyonuna teşekkür etmek isterim. Öte yandan, Avrupa Konseyi ve UNESCO'nun tanıma uzmanlarına kılavuza verdikleri aktif ve süregelen destekleri için şükranlarımı sunarım.

2012 Bükreş Toplantısına kadar var olan Bologna İzleme Grubunun eski Tanıma Çalışma Grubu ilk EAR Kılavuzunu yaygınlaştırma konusunda çok yardımcı olmuştu. Bükreş Bildirgesinde Kılavuza atıfta bulunulması, EAR Tanıma etkinliklerinin misyonuna, Avrupa genelinde tanıma uygulamalarının düzenlenmesi şeklinde güçlü bir destek sağladı. Bu destek 2015 yılındaki Bologna Süreci Uygulama Raporunda da sürmüş ve kılavuzdan, Lizbon Tanıma Sözleşmesi ilkelerine uygun adil tanıma kültürünün geliştirilmesi ve tanıma yöntemlerinde kalitenin artırılmasına dönük bir araç olarak söz edilmiştir.

Proje takımının ilk EHEA Yapısal Çalışma Grubu ve Otomatik Tanıma konusunda Rehber Grup ile de güçlü ilişkileri vardı. Kendilerine tanımanın akreditasyon, öğrenme çıktıları/kazanımları ve yeterlilikler çerçeveleriyle olan ilişkisine dair büyük resmi görmemizi sağladıkları için teşekkür ediyorum.

Ayrıca çeşitli EAIE toplantılarında ve Nexus'un LRC'yi Almanya'da tanıtmak için düzenlediği toplantılarda karşılaştığımız çeşitli alanlardan uzmanlara, yaptıkları katkılar için teşekkür etmek isterim.

Nihayet, son dört yılda birlikte heyecan ve etkinlikle çalışarak bu kılavuzun birinci ve ikinci baskılarını üreten EAR HEI ve STREAM proje takımları ve Danışma Kurulları yelerine teşekkür ederim. Tanıma uzmanları, yükseköğretim uzmanları, ğrenci kabul memurları ve öğrencilerin ilk elden sağladıkları deneyimlerin birleşerek ulaştığı iyi uygulama tanımları, **adil, şeffaf ve etkin kurumsal** tanıma prosedürleri için standart oluşturan bu kılavuzu ortaya çıkarttı.

Lucie de Bruin – EAR HEI ve STREAM projeleri koordinatörü
Hollanda ENIC_NARIC, EP-Nuffic Uluslararası Tanıma Bölümü Başkanı.

Editörden notlar

Kılavuzun ikinci baskısı EAR HEI projesinin devamı niteliğindeki STREAM projesi (2014-2016) kapsamında hazırlanmıştır. İkinci baskıdaki değişiklikler yalnızca ilk baskının yayınlanmasından sonraki gelişmeleri içermeye yöneliktir. Bunlar:

- Referansların, kaynakların ve okuma listesinin yenilenmesi;
- URL yenilenmesi;
- 19. Başlıktaki 'Ortak Programlar tarafından verilen Dereceler' hakkındaki önerilerin yeni baskıda 'Ortak Programlar tarafından verilen Dereceler hakkında Yenilenmiş Öneriler' – Ortak Dereceler hakkındaki yeni LRC Tamamlayıcı metin – ve yeni 'Kalite Güvence ve Ortak Programlar hakkında Avrupa Yaklaşımı' metinlerine göre hazırlığı;
- 21. Başlıktaki 'Belgesi olmayanların sahip olduğu yeterlilikler' hakkındaki öneriler daha belirli hale getirilmiş ve başlık sığınmacı krizi konusundaki yeni girişimlere dayalı örnekleri içerir hale getirilmiştir.

Önsöz

Yabancı eğitim yeterliliklerinin tanınması konusu bugün yükseköğretim alanında Avrupa ve küresel politika tartışmalarının merkezinde yer almaktadır. Bologna Süreci bakanları 2012 yılındaki Bükreş toplantısının sonunda yayınladıkları Bildirgede Avrupa Yükseköğretim Alanı'nda daha yakın bir işbirliğinin temeli ve hareketliliğin ön koşulu olarak adil ve sorunsuz bir tanınmadan açık bir dille söz etmekteydiler. 2015'de Erivan'da, ulusal hukuki düzenlemelerin Lizbon Tanıma Sözleşmesine tümüyle uyumlu hale getirilmesi için gözden geçirileceğine söz verdiler. Aynı sırada, UNESCO da adil tanımayı geliştirmek, tanıma uygulamaları ve ilkeleri arasında küresel ölçekte bir köprü kurmak amacıyla yeni bir küresel tanıma sözleşmesi taslak metni hazırlamak üzere bir komite kurdu.

Bugün adil tanıma, yükseköğretimin uluslararasılaşması ve öğrenci hareketliliği için bir yapıtaşı olarak kabul edilmektedir.

Yükseköğretim Kurumları için Avrupa Tanıma Alanı Kılavuzunun (EAR HEI) bu ikinci baskısı tüm dünyadan siyasetçilerin, politika yapıcılarının, öğrencilerin, anne-babaların ve işverenlerin söz ettiği sorun ve beklentilere doğrudan ve uygulamaya dönük bir yanıt sunmaktadır. ENIC-NARIC ofislerinin tanıma uygulamalarına eğilen ve Bologna bakanları tarafından Bükreş Bildirgesinde değerli bir yönerge ve iyi uygulama örnekleri özeti olarak onaylanan EAR Kılavuzunun tamamlayıcısı niteliğinde yenilenmiştir. Yenilenen Kılavuz, öte yandan, Avrupa'daki mevcut sığınmacı krizinin yarattığı belgesiz yeterliliklerin tanınması ihtiyacına yönelik iyi uygulamanın çerçevesini ve ayrıntılarını sunmaktadır.

Yükseköğretimin uluslararasılaşması ve öğrenci ve çalışan hareketliliği konusundaki güçlü kurumsal kararlılık yükseköğretim kurumlarındaki tanıma konularına eğilen bir tanıma kılavuzuna olan ihtiyacı göstermektedir. EAR HEI kılavuzu kredi transfer, yurtdışındaki öğrenim dönemleri ve başka ülkelerde kazanılmış yeterliliklere dayanarak çeşitli derece programlarına kabul arayan adaylar hakkındaki tanıma kararlarıyla uğraşan öğrenci kabul ve kredi değerlendirme görevlileri için özel olarak tasarlanmıştır. EAR kılavuzu tüm tanıma prosedürlerinin kapsayan en iyi uygulama örneklerini sunmaktadır-başvuruların onaylanması gibi küçük fakat gerekli görevlerden, önceki öğrenmelerin tanınmasına dayanan yabancı yeterliliklerin tanınmasından, kredi ve not dönüşümleriyle ilgili tavsiyelere kadar. Öğrenci kabul ve kredi değerlendirme görevlilerinin ellerinden tutarak, kurumsal düzeydeki tanıma süreçlerinin tümünde kılavuzluk ediyor, her basamağı örneklerle açıklıyor ve önerilerle destekliyor. Akademik belge eksiği bulunabilen sığınmacı öğrencilere kapılarını açmak isteyen kurumlara uygulama önerilerinde bulunuyor.

EAR HEI Kılavuzu kurumsal politika yapıcıları da hedeflemektedir. Özellikle de yükseköğretim kurumları ile tanıma konusunu iç ve dış kalite güvence süreçlerinin kapsamına almaları için cesaretlendirmek üzere Bologna Bakanlarını desteklemektedir.

Amacı UNESCO ve Avrupa Konseyinin yabancı yeterliliklerin tanınması konusunda yasal bağlayıcılığı metin olan Lizbon Tanıma Sözleşmesine dayalı, tutarlı kurumsal tanıma politikalarının güvence altına alınmasıdır. Sözleşmenin belirlediği ilkeler ve yöntemler doğrudan kurumsal tanımayı ilgilendirmektedir. Kılavuzda yer verilen iyi uygulama örnekleri bu ilkeler ve yöntemlere uygun olduğundan, Kılavuz kurumlar için yasal yükümlülüklerini sistematik olarak güvence altına alan mükemmel bir araç oluşturmaktadır.

Bizler, Lizbon Tanıma Sözleşmesi Komitesi Bürosu ve Avrupa Üniversiteler Birliği temsilcileri olarak, EAR HEI Kılavuzunu tümüyle onaylıyor ve her türlü kurumsal tanıma yönteminde ve Lizbon Tanıma Sözleşmesinin ilke ve yöntemlerine dayalı, tutarlı bir kurumsal tanıma politikasının belirlenmesinde önemli bir başvuru aracı olarak kullanımını destekliyoruz.

Allan Bruun Pedersen - Lizbon Tanıma Sözleşmesi Komitesi Başkan Yardımcısı

Howard Davies – Avrupa Üniversiteler Birliği (European University Association –EUA-)

Kılavuz hakkında

Avrupa Tanıma Alanı

Bu kılavuz, yükseköğretim kurumlarında çalışan kredi değerlendirme ve öğrenci kabul görevlilerinin adil tanıma yapabilmeleri amacıyla yürütülen Avrupa Tanıma Alanı – Yükseköğretim Kurumları için bir Kılavuz (EAR HEI) projesinin bir ürünüdür. ‘EAR HEI’ kılavuzu, 2012 yılında yayınlanan ve ENIC-NARIC ağları (tanıma konusundaki ulusal bilgi merkezleri) düzeyinde tanıma uygulamalarını düzenlemeyi amaçlayan Avrupa Tanıma Alanı (European Area of Recognition -EAR-) kılavuzunu temel almaktadır. İlk EAR Kılavuzu, proje önerileri, çalışma grubu çıktıları ve yayınlara ek olarak Lizbon Tanıma Sözleşmesi ve tamamlayıcı metinlerine dayanmaktaydı.

EAR HEI kılavuzu, ENIC-NARICler ile yakın iş birliği içinde hazırlanmış olan EAR kılavuzunun önerilerini izlemekte ve bu yönüyle Avrupa’da adil tanıma olarak kabul edilen uygulamalara bir standart oluşturmaktadır. Ayrıca kullanımı, Avrupa Yükseköğretim Alanını (AYA) oluşturan ülkelerin Yükseköğretim Bakanları tarafından Bologna Bükreş Bildirgesinde önerilmiştir (Nisan 2012). Dolayısıyla EAR HEI kılavuzu herhangi bir yeni kılavuz olmayıp, yükseköğretim kurumlarında çalışan kredi değerlendirme ve öğrenci kabul görevlileri için Lizbon Tanıma Sözleşmesine (Lisbon Recognition Convention-LRC) dayanan, genel kabul görmüş bir iyi uygulama örneğidir.

2012 Bologna Süreci Bükreş Bildirgesi’nin EAR Kılavuzunun kullanımına ilişkin önerisi:

‘Adil akademik ve mesleki tanıma, yaygın ve serbest öğrenmeyi de içerecek şekilde, EHEA’nın merkezinde yer almaktadır” ... **“Avrupa Tanıma Alanı (EAR) Kılavuzuna hoşgeldin diyor, yabancı derecelerin tanınmasında bir dizi yönerge ve iyi uygulama örnekleri özeti olarak kullanımını öneriyor, yükseköğretim kurumlarının ve kalite güvence ajanslarının iç ve dış kalite güvencesinde kurumsal tanıma prosedürlerini değerlendirmeye davet ediyoruz.”** şeklinde güçlü bir kullanım desteği verilmektedir’.

Yükseköğretim kurumları için ayrı bir kılavuz hazırlama fikri EAR projesi tamamlandığında ortaya çıkmıştır. Proje sırasında bir dizi iyi uygulama örneği derlendiğinden, bunları tanıma kararlarının önemli bir kısmının alındığı yükseköğretim kurumları için neden özel bir kılavuz üretilmesin?

Yükseköğretim kurumları için bir kılavuz hazırlamak bu kurumların uzmanlığını ve iş birliğini gerektirir. Bu nedenle proje ekibi, Polonya, Fransa, Litvanya, İrlanda, Danimarka, Letonya ve Hollanda (koordinatör) NARICleri, LRC Komitesi 2007-2013 dönem başkanı ve ENIC ağının 2011-2013 dönem başkanı ile USNEI’den¹ özel bir danışmana ek olarak Avrupa Üniversiteler Birliği (European University Association - EUA), Alman Rektörler Konferansı (German Hochschulrektorenkonferenz - HRK), Tuning

¹ Çevirenin notu: USNEI (U.S. Network for Education Information) ABD Eğitim Bilgi Ağı

Projesi ve Avrupa Öğrenci Birliği (European Student Union - ESU)'dan uzmanların katılımıyla oluşturulmuştur

Öte yandan proje boyunca kılavuzun hazırlanmasında olabildiğince fazla geri besleme edinilmeye çalışılmıştır. Bunlardan en önemli ikisi web üzerinden yapılan iki görüş alma çalışmasıdır ve EHEA kredi değerlendirme ve öğrenci kabul görevlileri ile yürütülmüştür. İlk saha araştırması yükseköğretim kurumlarında çalışan kredi değerlendirme ve öğrenci kabul görevlilerinin ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik yapılmıştır. Çalışma proje takımına kılavuzda yer verilmesi gereken ve ilk EAR kılavuzunda kapsamamış konuların neler olduğuna dair geri beslemede bulunmuştur (Örn: Kabul yeterlilikleri, dil sınavları, kredi hareketliliği). İkinci çalışma ise, kılavuzun ilk taslağı hakkında görüş almak ve iyileştirme alanlarını belirlemek amaçlı yapılmış ve çıktılar kılavuza nihai halini vermekte kullanılmıştır. Proje takımında yer alan ağlara ek olarak, her iki çalışma da ENIC-NARICler ve ulusal Bologna Takımları gibi birkaç Avrupa ağı tarafından kendi ülkelerindeki yükseköğretim kurumlarına ulaştırılmıştır. Her iki anket çalışmasını 400'den fazla yükseköğretim kurumu yanıtlamış ve çok yararlı ve olumlu zengin bir geri beslemede bulunmuşlardır. Sonuç, karşınızdaki EAR HEI kılavuzudur.

İçerik

Kılavuz yedi bölümden ve her bölüm de kendi içinde alt bölümlerden oluşmakta ve böylelikle yabancı derece veya yeterliliklerin değerlendirilmesi ve tanınması konusunda resmin bütünüdür. Birinci bölüm yasal çerçeveyi, tanıma yapısını ve tanıma yöntemleri ile eğitim sistemlerinin çeşitliliğini tartışarak, tanıma konusunun daha iyi anlaşılmasını amaçlamaktadır. Ayrıca bir dereceyi değerlendirirken her zaman göz önünde bulundurulması gereken beş unsuru tanıtmaktadır.

Birinci bölümde konunun hangi bağlamda ele alındığını açıkladıktan sonra, ikinci bölüm değerlendirme sürecinde ele alınması gereken yönleri kronolojik sırada tartışmaktadır: dereceyi vermiş olan kurumun akreditasyonu ve kalite süreci; derecenin bir Diploma veya Akreditasyon Sımsarı tarafından verilmediğinin denetlenmesi; yeterliliğin gerçekliğinin doğrulanması; tanıma talebinin amacı; derece programının öğrenme kazanımlarının belirlenmesi; edinilmiş kredi ve notların incelenmesi; kapsamlı bir fark olmadığında derecenin tanınması ve nihayet –mümkünse- kısmi tanıma yapılması ve karara itiraz hakkının verilmesi.

-Kurumsal Tanıma Uygulamaları- adlı üçüncü bölüm, bir tanıma sürecinin sorunsuz ve adil bir şekilde yürütülmesi için gerekenlere eğilmektedir. Bu bölüm bir yandan tanıma sürecini kolaylaştıracak 'tanıma altyapısını' ve sürecin kalite güvencesinin sağlanma yöntemini tanımlamaktadır. Ayrıca kurumun tanıma yönteminin, ulusal ve kurum içi (öğrenci kabul yönteminin bir parçası olarak) çerçevelerde daha iyi anlaşılmasını amaçlamaktadır. Aynı zamanda kurumun gelebilecek yeni başvurulara yönelik Şeffaflık ve Bilgi Hükümü kapsamındaki yükümlülüklerini tanıtmaktadır.

Bilgi Araçları'na ilişkin izleyen bölüm değerlendirme sürecinde kullanılacak kaynakları açıklamaktadır. Güvenilir bilgi kaynaklarının nasıl ve nerede bulunabileceğini tartışmakta ve

Diploma Eki ile Yeterlilikler Çerçevesini yararlı bilgi kaynakları olarak tanıtmaktadır.

Bölüm beş, tanıma sürecinde karşılaşılabilecek ortak dereceler veya diplomalar gibi esnek öğrenme patikaları içeren veya uluslararası eğitime ilişkin özel derece/yeterlilik türlerinden söz etmektedir. Bu tür derece/yeterlilikler 'normal veya standart dereceler' olarak kabul edilmeli, ancak değerlendirme sürecinde ilave bilgi istenebilmelidir.

Kılavuzun altıncı bölümü, yurt dışı eğitim dönemlerine ilişkin önerilere ayrılmıştır. Önceki bölümlerde ele alınmış olan diploma hareketliliğinin aksine, bu kısım kredi hareketliliğine ilişkindir.

Kılavuz bölümlere göre ana başvuru kaynakları, referanslar ve indeks ile sonlanmaktadır.

KISIM I

-

Tanımaaya Giriş

Kılavuzun birinci kısmı yasal çerçeve, tanıma yapısı ve tanıma yöntemleri ile eğitim sistemlerinin çeşitliliğini tartışarak, tanıma konusunun daha iyi anlaşılmasını amaçlamaktadır. Aynı zamanda, bir diplomayı değerlendirirken her zaman göz önünde bulundurulması gereken beş unsuru tanıtmaktadır.

1. Tanımaya Giriş

Özet

Bu bölüm, tanıma işlemi gerçekleştirilirken dikkate alınması gereken tanıma yöntemlerindeki ve eğitim sistemlerindeki çeşitlilik, ulusal bilgi merkezlerinin (ENIC-NARIC ağı) uygulamadaki rolü ve tanımanın yasal temeli (LRC) hakkında genel bir bakış sağlayarak Avrupa Bölgesinde tanımaya giriş yapmaktadır.

Lizbon Tanıma Sözleşmesi (The Lisbon Recognition Convention (LRC))

Lizbon Tanıma Sözleşmesi (LRC), Avrupa bölgesindeki tanıma yöntemlerinin temelini oluşturur ve standartları belirler. LRC, devletlerarası bir antlaşma olup, tarafların karşılıklı ve bir tarafın yetkili makamlarının diğer tarafa karşı yükümlülüklerini düzenleyerek, anlaşmada belirtilmiş ilke ve usullere uyulmasını sağlamaya yöneliktir. Söz konusu yetkili kurumlar tanıma kararı alan yükseköğretim kurumlarını da içermektedir ve belirtilen ilkelerin anlaşmada düzenlendiği şekliyle uygulanması açısından bağlayıcıdır.

LRC, yeterliliklerin ve çalışma sürelerinin adil olarak tanınmasının temel ilkelerini ortaya koymaktadır. Sözleşme ispat yükünün, başvuranda değil, kabul eden kuruluştta olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum, bir yabancı diplomanın ilgili yükümlülükleri sağlamadığını gösterme sorumluluğunun, değerlendirmeden sorumlu yetkili tanıma mercisine ait olduğu anlamına gelmektedir. Ayrıca, LRC, tanıma talep edilen yabancı diploma ile ev sahibi ülkenin ilgili derece/diplomaları arasında kapsamlı fark bulunduğunu göstermedikçe, ülkelerin yabancı diplomaları tanınmasını şart koşmaktadır.

Sözleşme 11 Nisan 1997'de Lizbon'da kabul edilerek imzaya açılmış, bu tarihten itibaren Lizbon Tanıma Sözleşmesi adıyla anılmaya başlanmıştır. Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin neredeyse tamamı ile UNESCO Avrupa Bölgesi'ndeki bazı ülkeler, Avrupa Konseyi / UNESCO'nun 'Avrupa Bölgesinde Yüksek Öğretim ile İlgili Diplomaları Tanıma Sözleşmesi'ni imzalamış ve/veya onaylamıştır.

LRC'nin kabul edilmesini izleyen yıllarda, daha ayrıntılı önerilerde bulunmak ve kurumlar ile kredi değerlendirme uzmanlarına rehberlik etmek amacıyla yardımcı metinler eklenmiştir.

Temel yardımcı metinler şunlardır:

- Yabancı Derecelerin Değerlendirilmesi için Ölçütler ve Yöntemler Tavsiye Kararı ve Açıklayıcı Not (2001, gözden geçirme 2010);
- Ulusötesi Eğitim Vermeye İlişkin İyi Uygulama Örneği Kararı ve Açıklayıcı Not (2001);
- Ortak Derecelerin Tanınmasına İlişkin Tavsiye Kararı ve Açıklayıcı Not (2004);
- Uluslararası Giriş Yeterliliklerine İlişkin Tavsiye Kararı (1999);
- Yabancı derecelerin tanınmasında yeterlilikler çerçevelerinin kullanılmasına ilişkin tavsiye kararı (2013).

LRC ve günümüz tanıma metodolojisi

LRC'nin Temel ilkeleri günümüz değerlendirme metodolojisinin iskeletini oluşturmakta ve 'kabul' olarak adlandırılmaktadır. Kabul yaklaşımı, farklı eğitim sistemlerinden edinilmiş öğrenme çıktıları arasında farklılıklar olacağı fikrinden yola çıkmakta, ancak bunun tanıma ve hareketliliğin önünde bir engel değil uluslararası eğitimin zenginleştirici yanı olarak görülmesi gerektiği esasına dayanmaktadır.

Geçmişte kredi değerlendirmesi bu yaklaşımla yapılmamaktaydı. 1950'li yıllardan 1970'lerin ortalarına kadar yaygın yaklaşım eşdeğerlik-veya 'muadil sayma' veya 'tasdik'- idi (bugün hala bazı ülkelerde geçerlidir) ve bir diplomanın ders karşılaştırması temelinde değerlendirilmesi yöntemiydi. Bu yöntemde yabancı bir programın her bileşeni, diplomayı tasdik eden ülkedeki benzer bir programın unsurlarıyla eşleştirilir. 'Eşdeğerlik' yaklaşımı bugün artık eskimiş olarak değerlendirilmekte ve LRC'ye uymadığı, adil tanıma ve öğrenci hareketliliğinin önünde bir engel oluşturduğu kabul edilmektedir.

Artan öğrenci hareketliliği ve eğitim programları (çeşitlenmesi) sonucunda, eşdeğerlik yavaş yavaş sürdürülemez hale gelmiş ve 1980'li yıllarda yerini 'tanıma'ya bırakmıştır. Bu yeni yaklaşımda, bir yabancı diplomanın birebir eşdeğer olması değil, aynı amaca yönelik ve tanıyan ülkedeki benzer diplomaların sağladığı hakları sağlaması koşulu aranmaktadır. 'Tanıma' 1990'lardan itibaren destek gören ve bugün iyi uygulama örneği sayılan 'kabul'e varmanın önünü açmıştır.

LRC Avrupa bölgesindeki tanımaya ilişkin politikada ve politik girişimlerde temel işleve sahiptir. 1999'da başlayan Bologna Süreci, tanımayı Avrupa Yüksek Öğretim Alanı (AYA)'nın oluşturulması için yaşamsal önemde gördüğünden, konunun Avrupa'nın gündeminde yer almasını sağlamıştır. Bologna Sürecinde LRC, giriş yeterlilikleri ve yükseköğretim diplomalarının adil tanınmasını geliştirecek temel uluslararası metin olarak kabul edilmektedir. Bologna Süreci şeffaflık ve derecelerin/diplomaların tanınmasının iyileştirilmesine yönelik pek çok girişime yol açmıştır. AKTS'ye, Diploma Eki'ne ve yeterlilikler

çerçevelerinin uygulamasına sağlanan güçlü destek buna örnek verilebilir. Bu girişimler Kılavuzun ilerleyen bölümlerinde ele alınacaktır.

2012 Bükreş Bildirgesinde Avrupa Eğitim Bakanları 'Bologna Çerçevesinin sunduğu araçlarından yararlanarak, AYA'nın bir uzun-dönem hedefi olan karşılaştırılabilir akademik derecelerin/diplomaların otomatik tanınması konusunda birlikte çalışmaya istekli olduklarını' belirttiler. Karşılaştırılabilir akademik diplomaların otomatik tanınması konusunda izlenebilecek yolları araştırmak üzere bir grup oluşturuldu. Bu çerçevede, otomatik tanınmanın sadece sistem düzeyinde yapılabileceği, ancak derece/yeterlilik profilinin tanınmanın belli bir amacını sağlayıp sağlamadığının yine de fiili tanıma kararıyla belirlenmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Ayrıca, LRC Avrupa alanının ötesinde UNESCO'nun bölgesel anlaşmaları için de bir model olmuştur. Yenilenen Asya Pasifik Sözleşmesi (2011 yılında yapılan Tokyo Sözleşmesi) veya yenilenen Afrika Bölgesi Sözleşmesi (Arusha Sözleşmesi, 2011) buna verilebilecek iki örnektir.

ENIC-NARIC merkezlerinin rolü

Avrupa bölgesinde tanımayı kolaylaştırmak amacıyla kurulmuş iki ulusal tanıma bilgi merkezi ağı bulunmaktadır: ENIC ve NARIC ağları. ENIC-NARIC merkezleri, yeterlilikler veya diplomaların tanınması konusunda sorusu olanların başvurabilecekleri ulusal irtibat noktalarıdır.

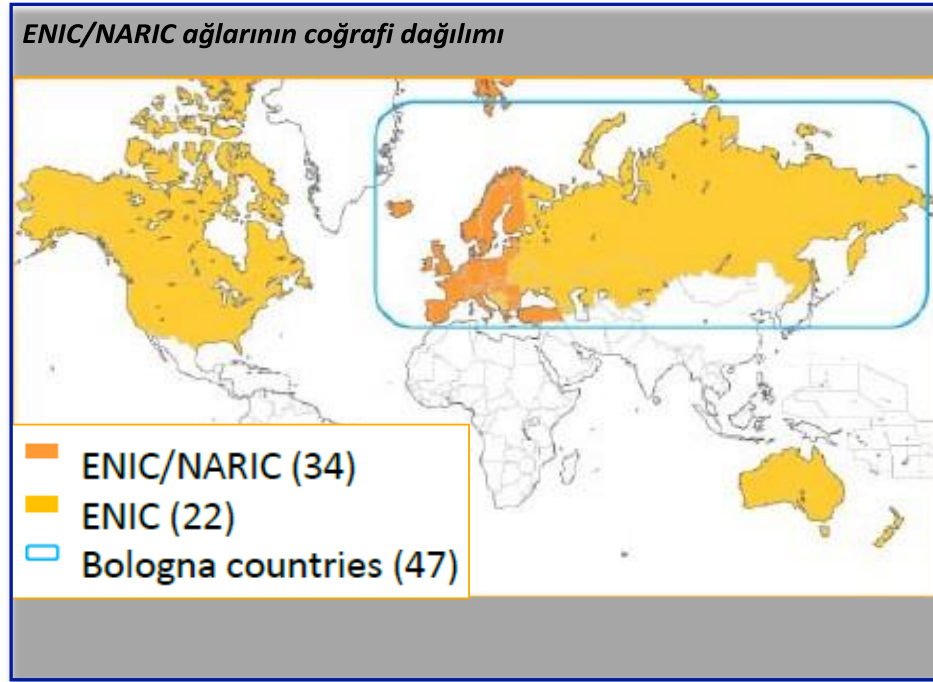
ENIC ağı

Avrupa Bilgi Merkezleri Ağı (The European Network of Information Centres – ENIC) Avrupa Konseyi ve UNESCO tarafından 1994 yılında, yabancı dereceler/diplomalar, eğitim sistemleri, hareketlilik türleri ve yabancı derecelerin tanınma yöntemleri hakkında bilgi sağlayarak diplomaların tanınmasına yönelik politika ve uygulamaları geliştirmek ve LRC'yi uygulamak için kurulmuştur. Ağ, LRC'yi imzalayan ülkelerin ulusal bilgi merkezlerinden oluşmaktadır. NARIC Ağı ile yakın iş birliği içindedir.

NARIC ağı

Ulusal Akademik Bilgi Merkezleri Ağı (The Network of National Academic Information Centres –NARIC) Avrupa Komisyonu'nun bir girişimidir. 1984 yılında, akademik diplomaların ve Avrupa Birliği (AB) Üyesi Ülkelerde geçirilmiş eğitim dönemlerinin tanınmasını iyileştirmek için oluşturulmuştur. Avrupa Ekonomik Bölgesi (European Economic Area – EEA) ve Türkiye'yi de içermektedir. Tüm üye ülkelerin, diplomaların ve eğitim sürelerinin tanınması hakkında bilgi sağlayarak öğrenci, öğretim üyesi ve araştırmacıların hareketliliğini kolaylaştırmayı amaçlayan görevlendirilmiş merkezleri vardır. Merkezlerin hizmetinden en çok yükseköğretim kurumları, yetkili tanıma otoriteleri, öğrenciler ve danışmanları, aileler, öğretmenler ve bir kimseyi işe almayı düşünenler yararlanmaktadır.

ENIC-NARICler Eğitim Bakanlıkları veya diğer ulusal yetkili kurumlar tarafından oluşturulmuş olup, ilgili ülkelerde benzer görevleri yerine getirmekle birlikte, ülkeden ülkeye her bir NARICin statü ve görev alanları farklılaşabilmektedir (Bkz. Bölüm 12 'Kurumsal tanıma uygulamaları'). Üye ülkelerin büyük çoğunluğunda, yükseköğrenim kurumları özerktir ve yabancı öğrenci alımı ile kabul edilen öğrencinin bir başka ülkede elde ettiği diplomaya bağlı olarak kabul edildiği ders planının belli kısımlarından muaf tutulması konularında kendi kararlarını verebilmektedir. Bunun sonucunda, NARIClerin önemli bir kısmı bağlayıcı kararlar almamakta, isteğe bağlı olarak bilgi ve yabancı eğitim sistemleri ve dereceler hakkında önerilerde bulunmaktadır. Her koşulda, yükseköğrenim kurumları ve ENIC-NARIC ağları LRC'nin çerçevelediği yükümlülükler içinde davranmaktadırlar.

Eğitim-öğretimin artan küreselleşmesi iki ağın kendi aralarındaki ve dünyanın diğer bölgelerindeki benzer amaçlı kurumlarla tanımaya dönük olarak uygun ölçüt ve yöntem geliştirmeye amaçlı yakın iş birliğini özendirilmektedir. ENIC ve NARIC ağları – resmi olarak ayrı kurulmakla birlikte – uygulamada o derece yakın çalışmaktadır ki her ikisine üye olan bazı ülkelerde tek bir merkez her iki ağ da temsil etmektedir. ENIC ve NARIC ağları, tüm ENIC ve NARIC ofislerinin temsilcilerinin katılımıyla ortak bir yıllık toplantı düzenlemektedir. Ayrıca ENIC ve NARIC ağları etkilerini artırmak üzere uluslararası akreditasyon ve kalite güvence ajanslarıyla iş birliği yapmaktadır.

ENIC-NARIC merkezleri ile ilgili iletişim bilgilerine <http://www.enic-naric.net/> adresinden ulaşılabilir. Aynı adreste tanıma konusunda ek bilgiye ve Lizbon Tanıma Sözleşmesi gibi belgelere ulaşılabilir.

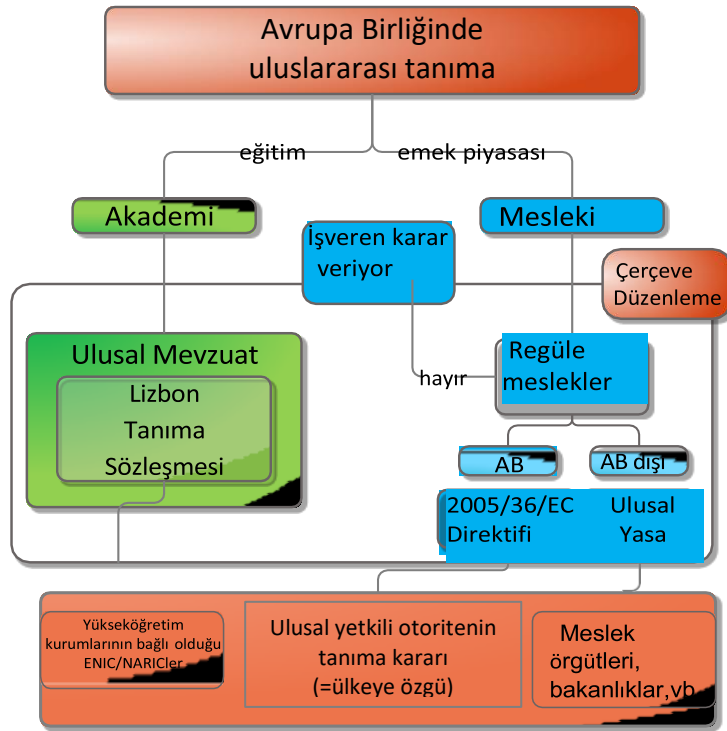
Tanımaya yöntemlerinin çeşitliliği

Yabancı diplomaların tanınması resmi bir işlemdir ve çok çeşitli hukuki usulle ve çeşitli amaçlarla gerçekleştirilmektedir. Tanımaya kültürü ve yöntemleri ülkeler ve kurumlar arasında değişiklik gösterebilir ve geniş çeşitlilikte yetkili otoriteyi kapsayabilir. Başvuranlar bazen derecelerinin belli bir yöntemle değerlendirilmekte olduğundan habersiz olabilmekte; bazense kendileri kişisel amaçlı kullanımları için dereceleri hakkında yazılı bir değerlendirme talep edebilmektedir.

Bazı ülkelerde bu tür tanımaya amaçlı değerlendirme yöntemlerinin kullanımı örneğin çalışma izni almak, yüksek nitelikli emek sahibi göçmen statüsü elde etmek, kamu sektöründe işe veya bazı özel (üst düzey) görevlere başvurmak için gerekli olmaktadır.

Avrupa Bölgesinde başlıca iki tanımaya yöntemi bulunmaktadır: akademik ve mesleki tanımaya. Akademik tanımaya daha ileri eğitim derecelerine devam edebilmek veya bir akademik unvanın kullanım hakkını elde etmekle ilgilidir. Mesleki tanımaya ise emek piyasasına girebilme amaçlı olarak talep edilir (özellikle regüle mesleklere ilişkin olarak).

Avrupa Bölgesinde uluslararası tanımaya çerçevesi:

Uygulamadaki akademik tanımaya yöntemleri

Öğrencilerin büyük bir kısmı öğrenimlerini sürdürmek için seçtikleri yükseköğretim kurumuna doğrudan başvurmakta ve böylece uluslararası öğrenci kabul sürecine girmektedir ki bu süreç bir tür tanımaya işlemini içerir. Kurumsal tanımaya yöntemleri çok geniş farklılık gösterse de bu durum başvuran tarafından hemen farkedilmeyebilir.

Akademik tanımaya bir yükseköğretim kurumunda farklı düzeylerde yapılmaktadır. Örneğin, yurtdışı kredilerin tanınması fakülte veya kurum düzeyinde olabilirken, derecelerin tanınması

bir merkezi birim tarafından yapılıyor olabilir. Eğitime giriş için yeterlilik/derece tanınması ise tümüyle ayrı olabilir.

Ulusal bilgi merkezinin aktif çalıştığı ülkelerde, öğrenci kabul görevlileri bu merkezden belli bir yabancı derece hakkında bilgi isteyebilmekte, hatta yazılı bir değerlendirme dahi alabilmektedir. Benzer hizmetler uluslararası düzeyde çalışan ticari amaçlı kuruluşlar tarafından da sağlanmaktadır.

Bunun yerine, yabancı derece/yeterlilik hakkındaki araştırma kurumsal kabul görevlilerinin kendileri tarafından ve internetten sunulan veya basılı bilgi kaynakları kullanılarak yapılıyor ya da kendi kurumlarında birikmiş deneyim ve uzmanlığa başvuruluyor olabilir.

Bir çok ülkede tercih edilen akademik tanıma yapısı, yükseköğretim kurumunun başvuruyu doğrudan değerlendirdiği ve nihai kararı kendisinin verdiği yöntemdir. Bu değerlendirme sırasında kurum tanıma hakkındaki ulusal bilgi merkezinden tavsiye alabilmektedir.

Eğitim sistemlerinin çeşitliliği

Ulusal eğitim sistemleri ve aralarındaki farklılıklar hakkında bilgi sahibi olmak tanıma alanında önemlidir, zira başka eğitim sistemlerine ait diploma, derece veya yeterlilikler, kişiyi kabul eden ülkenin eğitim sistemindeki bir diploma, derece veya yeterlilikle karşılaştırılmaktadır. O halde diplomaları/yeterlilikleri karşılaştırma ve değerlendirmede çok önemli bir etken, Avrupa'da ve dünyada çok zengin bir çeşitlilik gösteren eğitim sistemlerinin ve bunların içinde yer alan kurumların, programların ve derecelerin karmaşıklığı ve çeşitliliğidir.

Ulusal sistemler ulusal kültürden, pek çok medeniyetten edinilmiş mirastan ve evrensel modellerden süzölmüş eğitsel ilke, fikir ve usulleri yansıtır. Artan uluslararası işbirlikleri ve küreselleşme hem sistemler arasında çapraz döllenme sağlamış hem de belli bir uyumlaşmaya (özellikle Avrupa'da Bologna Süreci ve diğer gelişmelerin aracılığıyla) yol açmıştır. Aynı zamanda yeni kurumların, yeni programların ve derecelerin doğuşunu sağlamıştır. Kalite güvencesinde yeni gelişmeler, kredi biriktirme ve transferi, yeni eğitim yöntemleri de yine bu sayede ortaya çıkmıştır.

İlke olarak, sistem düzeyindeki – veya kurumsal ya da program düzeyinde – farklılıkların derecelerin adil tanınmasını engellememelidir. Bazı durumlarda sistemler arası farklılıklar, özellikle de öğrenme çıktıları veya sistemlerin yapısal unsurlarındaki farklılıklar bir sistemden diğerine doğrudan transferi zorlaştırabilir. Bununla birlikte, çoğu durumda transferi imkansız hale getirmez veya getirmemelidir.

2. Bir Yeterliliğin beş unsuru

Özet

Bir yeterliliği tanımlayabilmek için beş parametre gereklidir: düzeyi, iş yükü, kalitesi, profili ve öğrenme kazanımları/çıktıları. Kavramlar arasında örtüşme olmakla birlikte, özellikle yabancı bir yeterlilik ile karşılaştırma yapılırken aradaki farkın kapsamlı farklılık olup olmadığına karar verebilmek için tümü göz önüne alınmalıdır. Öğrenme kazanımları bu noktada en önemli etken haline gelmekte ve değerlendirilmesinde başka göstergelerden yararlanılmaktadır.

1 – Yeterliliğin Düzeyi

Bir gelişme sürecinin parçası olan herhangi bir yükseköğretim yeterliliğinin düzeyi, genellikle bir dizi düzey tanımlayıcısıyla belirtilir. Bu tanımlayıcılar, bu sürecin belirli bir noktasına ulaşmak için sağlanması gereken eğitim çıktılarının düzeyini gösterir. Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ) olan bir ülkede her bir yeterlilik düzeyi için bir dizi tanımlayıcı saptanmıştır. Bunlar, diğer ulusal çerçevelerle karşılaştırmayı kolaylaştıracak şekilde Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi (AYA) (European Higher Education Area Qualifications Framework: EHEA-QF) veya Yaşamboyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) (European Qualifications Framework for Lifelong Learning: EQF - LLL) gibi üst çerçevelerle referanslanmış/ilişkilendirilmiş olabilir.

Yükseköğretimin üç düzeyi (lisans, yüksek lisans ve doktora) için halen EHEA-QF’de 1. Düzey, 2. Düzey ve 3. Düzey; EQF-LLL’de ise 6. Düzey, 7. Düzey ve 8. düzey yaygın olarak kullanılmaktadır. Her iki yeterlilikler çerçevesi için düzey tanımlayıcıları da belirlenmiş durumdadır.

Örnek 2.1 – EQF – LLL Tanımlayıcıları

EQF-LLL’de sekiz düzeyin her biri bilgi, beceri ve yetkinlikler cinsinden tanımlanmıştır. Lisans (6) düzeyi tanımlayıcıları şunlardır:

Bilgi:	Bir çalışma veya araştırma alanında, teorileri ve temel ilkeleri eleştirel şekilde anlamayı içeren ileri düzeyde bilgi;
Beceriler:	Belirli bir çalışma veya araştırma alanındaki karmaşık ve öngörülemez sorunların çözümüne yönelik ileri düzeydeki hakimiyet ve yenilikçilik becerileri;
Yetkinlik:	Öngörülemez çalışma ve araştırma bağlamlarında karar almaya dönük sorumluluk üstlenerek karmaşık teknik ve mesleki etkinlikleri veya projeleri yönetebilme.

Bireylerin veya grupların mesleki gelişimine yönelik sorumluluk alabilme.

Bununla beraber, Avrupa'da görece yeni kabul edilmiş olan üçlü derece sistemine bakıldığında, tüm yeterliliklerin bu düzeylerle ilişkilendirilmediği görülür.

Kapsayıcı Avrupa yeterlilikler çerçevesinin yükseköğrenime ilişkin üç ana düzeyi bulunmasına rağmen, üye ülkelerin ulusal yeterlilikler çerçevelerinde ilave düzeyler ya da alt bölümler olabilmektedir. Örneğin, lisans düzeyinde onur derecesi veya normal derece için farklı UYÇ düzeyleri (farklı tanımlayıcılarla) olabilmekte, ancak bunlar EQF-LLL'de aynı düzey ile eşleştirilmektedir (düzey 6). Ders ağırlıklı yüksek lisans programları², özellikle bağımsız araştırma yürütebilme becerisi ve/veya mesleki öğrenim için kullanılan tanımlayıcılar açısından, araştırma temelli programlardan farklılaşabilmektedir. Bu tür durumlarda, yeterlilik tanımlayıcıları aynı UYÇ düzeyinde iki farklı programı ayırabilmektedir. Genel olarak, başvuru sahibinin yeterlilik düzeyini belirleyen tanımlayıcılar, sizin sisteminizde başvurulan programa kabulde aranan düzey tanımlayıcılarına karşılık gelmelidir.

2 – İş yükü

Çoğu durumda, belli bir yeterliliğin/derecenin elde edilme süresi akademik yıl ve akademik yıla bağlı kredi sayısı ile ölçülmektedir (örn. Avrupa'da 60 AKTS = 1 akademik yıl tam zamanlı çalışma). Her kredi ise belli bir öğrenci iş yükü ile ifade edilmektedir. Krediler, derse devama bağlı olarak değil, ders veya modülün başarılı şekilde tamamlanması karşılığında verilmektedir. Ayrıca, öğrenci verilecek dereceye/yeterliliğe uygun sayıda krediyi programın tüm düzeylerinden alıp, biriktirebilmelidir.

Öğrenci iş yükü, belli bir programın öğrenme çıktılarının/kazanımlarının edinilmesi için gereken öğrenme etkinliklerinin ve karşılığında tanınan kredilerin saat cinsinden nicel ölçümüdür. 2015 yılında yenilenen AKTS Kullanıcı Kılavuzu akademik yıl başına 1500-1800 saatlik medyan değeri veya AKTS başına 25 saat olarak belirtmektedir. İş yükü, öğrencinin sadece formel sınıf içi çalışmasını veya ilgili saatleri değil tüm öğrenme deneyimini (sınıf, alan çalışması, işyeri deneyimi, okuma veya ödevler için geçirilen zaman) içermelidir.

İş yükü nicel bir ölçü olmasına karşın, farklı sistemlerde farklı hesaplandığından, zaman zaman yeterliliklerin karşılaştırılmasında sorun olabilmektedir. Örneğin, Bologna imzacısı ülkeler arasında bir akademik yıl için tanımlanan iş yükü % 40 düzeyinde değişebilmektedir.

Tek bir sistem içindeki iş yükünün, bir alandan diğerine farklılaştığı da görülebilmektedir. Bu durum özellikle işyeri deneyimi(staj) gerektiren alanlarda ortaya çıkmaktadır. İş yükü yeterliliğin ya da derecenin düzeyine bağlı olarak da değişebilir. Örneğin, tezsiz Yüksek Lisans programlarının iş yükü tanımlanmışken, tezli yani araştırmaya dayalı Yüksek Lisans programlarının iş yükü görece teorik veya kavramsaldir. Öte yandan derece, öğrencinin tüm program derslerini ya da modüllerini alması yerine, bir kısım akademik kredinin önceki öğrenmeye dayalı olarak tanınması sonucu da elde edilebilir; bu tür durumlar not çizelgesinde ayrıntılı olarak belirtilmelidir.

Bu değişkenlik LRC açısından tanınma için belli bir saat, yıl veya kredi koşulu aranmasının uygun olmaması anlamına gelmektedir. İş yükü dereceye bağlı öğrenme çıktılarının kazanılmasında işlevi olan unsurlardan biri olarak kabul edilmelidir.

---

² Çev. Notu: Türkiye'de tezsiz yüksek lisans olarak adlandırılanlar vb.

3 – Kalite

Kalite kavramı akademik programlara üç şekilde uygulanmaktadır. Bunlardan birincisi, öğrencinin başardığı öğrenme çıktılarının kalitesinin iç değerlendirmesidir. Genellikle bir notlandırma sistemi kullanılarak açıklanır ve ölçütleri ülkeden ülkeye, hatta ülke içinde çeşitlilik gösterir; Alt Bölüm 8'in 'Notlar' başlığı 'Krediler, notlar, kredi biriktirme ve kredi transferi' alt başlıklarını içermektedir.

İkinci olarak, programlar ve ilgili kurumsal destek mekanizmaları dış kalite güvence sürecinden geçmiş olabilirler. Bu tür süreçler zorunlu ya da isteğe bağlı olabilir ve genellikle "amaca uygunluk" modeline dayanır. Kalite güvencesi, yükseköğrenim dereceleri, kurumları ve sistemleri hakkında güven tesis etmenin olmazsa olmazı olarak değerlendirilmektedir.

Üçüncü olarak ise, bir yükseköğretim kurumu, kurumun bir bölümü veya akademik birimi (Ç.N: fakülte veya enstitü, yabancı diller okulu vb) ulusal ya da uluslararası sıralama listelerine dahil olabilir. Bu tür bir göstergenin değeri aşağıda tartışılmaktadır.

Üniversite sıralamaları (Rankings)

Bir uluslararası derece veya kurum değerlendirilirken dikkate alınması gereken unsurlardan biri kalitedir. Genel kural olarak, öğrenci kabul görevlileri bu amaçla kurum ve/veya programın tanınıp tanınmadığına veya akreditasyonu olup olmadığına bakarlar ki bu asgari eğitsel standartların karşılandığını gösterir. Bazen dünyadaki pek çok farklı kuruluş tarafından yayınlanan uluslararası Yükseköğretim kurumları sıralama listelerinden yararlanmak çekici gelebilir. Bununla birlikte, tanıma uzmanları bu yaklaşımı en azından aşağıdaki nedenlerle iyi uygulama önermemektedir:

- Bu tür sıralamaların çoğu araştırma performansına dönük olup, eğitim programlarının kalitesini yansıtmayabilmektedir;
- Sıralamalar, öğrencilerin biyersonel düzeydeki öğrenme kazanımlarıyla ilişkili değildir;
- Sıralama listeleri genellikle birkaç yüz kurumu içermekte olup, dünyadaki Yükseköğretim kurumlarının en azından %97'sini içermemektedir. Bu durum derecelerin karşılaştırılmasında sıralamaların kullanımını ciddi şekilde kısıtlamaktadır.

Kullanılan göstergeler her zaman tarafsız olmayabilmekte ve hatalar içerebilmektedir.

Kalite konusunda daha ayrıntılı bir okuma için Alt Bölüm 3'de 'Akreditasyon ve Kalite Güvencesi' ne başvurulabilir.

4 - Profil

Bir derecenin/yeterliliğin profili kavramı, bir programın genel amacını veya program içeriğini tanımlamak gibi çeşitli şekillerde kullanılmaktadır. Bir derece/yeterlilik profilinin tanıma yöntemi açısından anlamlı olabilecek ayırıcı unsurları şunlardır:

- Programın, öğrenciyi akademik çalışmaya veya iş hayatına hazırlama vurgusu olabilir. Birinci durumda program güçlü bir teorik arkaplan verecek ve araştırma yapacak becerilerini geliştirecek şekilde tasarlanmıştır. İkinci durumda ise, vurgu uygulamalı sanatlar veya bilimlere ve mesleki becerilerin geliştirilmesine dönüktür ve program bir işyeri stajı içerebilir.
Uygulamada, tüm yükseköğretim programları her iki beceri türlerinin bir karışımını kazandıracak şekilde tasarlanmış durumdadır. Araştırma üniversiteleriyle uygulamalı bilimler üniversiteleri arasındaki ayrımın net olarak yapılmış olduğu yükseköğretim sistemlerinde (ikili sistem), bu iki tür profil daha açık fark edilmektedir;
- Program geniş bir konu yelpazesini kapsayabilir veya güçlü bir şekilde öğrencinin uzmanlığına da odaklanabilir.
Birinci durumda, tasarlanan program, öğrenci çok çeşitli konularda (liberal sanatlar eğitimi) giriş dersleri alabilirken ikinci durumda program belirli bir çalışma alanıyla ilgili konulardan oluşur (örneğin biyokimya).
Uygulamada geniş ve tek odaklı programların bir çok varyasyonları vardır.
- Program çok disiplinli, disiplinler arası veya tek disiplinli olabilir;
İlk iki durumda, program 2 veya daha fazla alanı kapsamakta ve bu iki alan arasında bir uzmanlaşma sağlamaktadır.

Örnek 2.2 – Bir derece/yeterlilik profilini tanıma amaçlı kullanmak

Belli bir programa yabancı bir diploma ile kabul koşulları derece/yeterlilik profili şeklinde ifade edilmiş olabilir (örn: ‘mesleki yönelimli işletme eğitimi lisans programı’). Bu durumda, bu profile uygun tüm diplomalar (orijinallik ve akreditasyon gibi diğer koşulları da sağlamaları halinde) kolaylıkla tanınabilir.

Bu profile uymayan dereceler/yeterlilikler daha yakından incelenerek, öğrenme çıktılarının aranan koşulları sağlayıp sağlamadığı belirlenebilir. Profil, programın gereklerine bağlı olarak, çok somut bir çerçevede veya olabildiğince geniş bir dizi profil (örn: ‘mühendislik, kimya, fizik veya biyoloji’) şeklinde tanımlanabilir.

Bu şekilde kullanılması halinde, derece/yeterlilik profili değerlendirme sürecini hızlandırarak, gereksiz kontrolleri önler.

Bir programın profili hakkındaki şeffaf bilgi, programın öğrenme çıktılarına ilişkin genel bir bakış açısı sağladığından tanıma sürecine çok yardımcı olmaktadır. Yükseköğrenim kurumlarının verdiği diploma veya not dökümlerinden program profili hakkında net bir bilgi edinmek her zaman mümkün olamamaktadır. Diploma Eki’nin formatı (bkz. Alt Bölüm 14, ‘Diploma Eki (ve diğer bilgi araçları)’) kurumlara program profili hakkında daha fazla bilgi sağlama olanağı vermektedir. Ek olarak, bir derece program profiline ilişkin yeni bir model³ belli bir derece için bir tür ‘akademik harita’

³ Derece Profili adlı söz konusu model hakkında bilgi için izleyen yayının 86-88. sayfalarına bakılabilir: Lokhoff, J. et al, [A guide to formulating degree programme profiles. Including competences and programme learning outcomes](#), 2010.

önermektedir. Bu program profili, derecenin/yeterliliğin alanını ve yönelimini, programı diğerlerinden ayıran farklı özellikleri, öğrencilerin programın sonunda kazanacakları becerileri ve öğretim kadrosunca değerlendirilen öğrenme çıktıları, nihayet öğretim ve ölçme-değerlendirme yöntemlerini içermektedir.

5 – Öğrenme Çıktıları ve Öğrenme Kazanımları⁴

Bir öğrenme çıktısı 'bir öğrenenin belli bir öğrenme sürecinin sonunda bileceği, anlayacağı ve kanıtlayabileceği umulan ve bir modül, program parçası, belli bir program, bir yeterlilik düzeyi veya aradaki herhangi bir düzeye ilişkin ifade' şeklinde tanımlanabilir. Öğrenme çıktısı yazmak ve bunları ulusal ya da kapsayıcı yeterlilikler çerçevelerinin düzeyleriyle ilişkilendirmeye yarayan pek çok farklı sistem bulunmaktadır. Öğrencilerin elde ettiği krediler, ayrıntıları program profili ve/veya Diploma Ekinde verilen modül ya da programa ilişkin öğrenme çıktıları kazandıklarını başarıyla kanıtlayabildiklerini göstermektedir. Bu konuda daha fazla bilgi Alt Bölüm 7'de 'Öğrenme Çıktıları/Kazanımları' başlığında bulunabilir.

---

⁴ Ç.N. Türkçe'de yaygın kullanımı MÜDEK tarafından ve Öğrenme Çıktıları olarak başlayan Learning Outcomes, eğitim bilimciler tarafından **öğrenme kazanımları** şeklinde çevrilmiştir. Bu iki kavramın aynı anda ve yaygın olarak kullanıldığı gözönünde bulundurularak, bu çeviride her iki ifadeye birlikte yer vermek tercih edilmiştir.

KISIM II

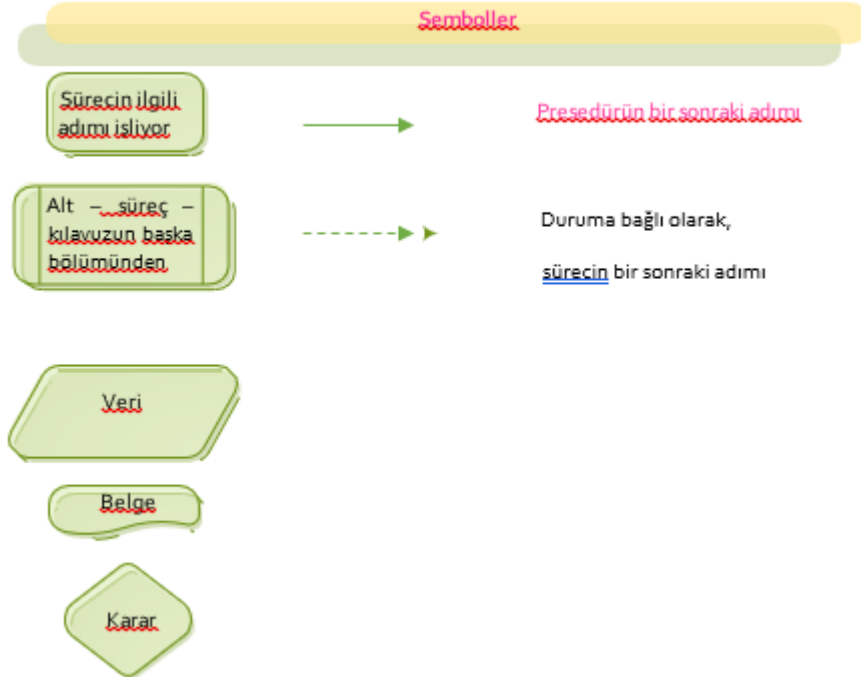
-

Değerlendirme Süreci

Kılavuzun 2. Kısmı değerlendirme sürecinde göz önüne alınması gereken yönleri kronolojik sırada tartışmaktadır: diplomayı veren kurumun akreditasyonu veya kalite güvencesinin varlığı; bu işlemin bir Diploma veya Akreditasyon Sımsarı tarafından yapılmadığından emin olunması; diplomanın orijinalliğinin kontrolü; tanıma amacının belirlenmesi; derece programının öğrenme çıktılarının saptanması; kazanılmış kredi ve notların incelenmesi; kapsamlı bir fark olmadığı takdirde diplomanın tanınması veya -eğer mevzuat açısından mümkünse- kısmi tanıma sağlanarak adayın karara itiraz hakkının verilmesi.

Bu bölümden itibaren, tüm alt bölümler benzer yapıda tasarlanmıştır. Buna göre kısa bir özetle başlamakta, alt bölümün ana noktalarını gösteren bir akım şeması içermekte, kısa bir girişin ardından numaralandırılmış öneri ve örnekler sunmaktadır.

Akım şemalarında gri kutular ilgili oldukları öneriye uygun şekilde numaralandırılmıştır. Çeşitli kutu ve oklar aşağıdaki mantık simgelerine dayanmaktadır:

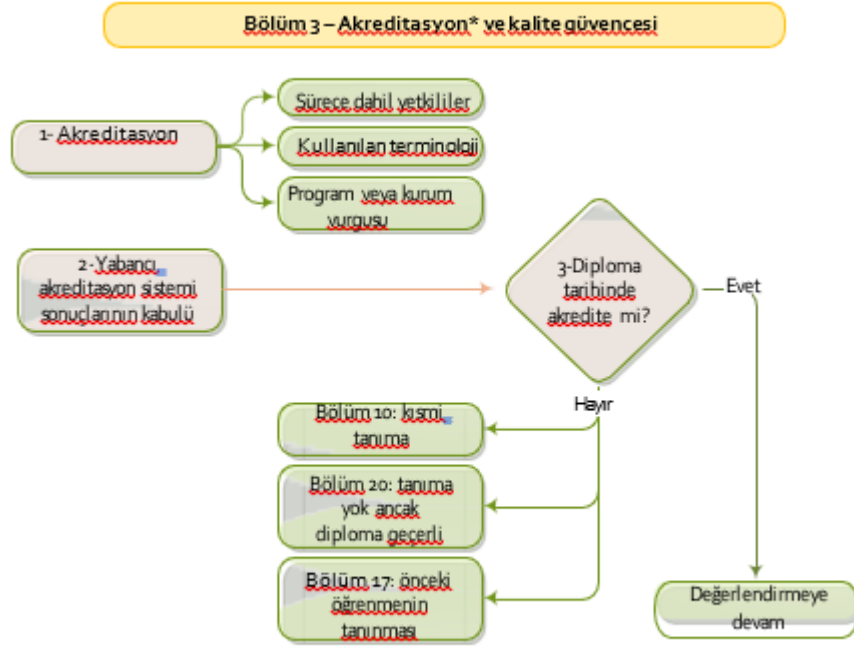

3. Akreditasyon ve Kalite Güvencesi

Özet

Bu bölüm akreditasyon ve kalite güvencesi kavramlarını tanıma sürecinin ayrılmaz parçası olarak kullanmakta ve bu süreçlerin sonuçlarını bir yükseköğretim programı ya da kurumunun kalitesinin yeterli kanıtı olarak kabul etmektedir. Bölüm ayrıca kolaylıkla uygulanabilir araçlar önermektedir.

Akımşeması

*"Akreditasyon" "Tanıma veya akreditasyon" olarak okunmalı

Giriş

Bir yabancı derece/yeterlilik, diplomayı veren kurumun ve/veya izlenen programın resmi statüsü göz önüne alınmadan tam anlamıyla değerlendirilemez. Bir başka deyişle, diplomayı veren kurumun ilgili ülkede akademik veya mesleki amaçlı derece verme yetkisinin bulunduğu ve/veya, eğer varsa, programın akredite olduğundan emin olmalısınız. Bir kurumun ve/veya bir programın tanınmış veya akredite olması, verilen diplomanın o ülkede uygun bir minimum kalite düzeyini sağladığını göstermektedir.

Kurumun ya da programın statüsü için kullanılan terimler ülkeden ülkeye değişebilmektedir. En yaygın olarak kullanılan iki terim 'tanıma' ve 'akreditasyon'dur. Bu iki terim birbiri yerine kullanılmakla birlikte eş anlamlı değildir. Kalite güvence sistemleri her zaman zorunlu olarak ulusal tanıma ve akreditasyon süreçlerine dahil edilmemiş olabilmektedir, ancak bu bölümde bu alandaki gelişmelerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak üzere ele alınmaktadır.

Tanıma

Bir yükseköğretim kurumunun o ülkedeki ilgili yetkili kurum tarafından tanınma amacı belli bir kalite düzeyini sağlamaktır. Tanıma çoğu zaman, diploma düzenleme ve akademik derece verme yetkisiyle at başı gitmektedir.

Taninan kurumlar için zaman zaman, 'doğrulanmış' (validated), 'kayıtlı' (registered), 'yetkili' (chartered), 'onaylı' (approved) gibi farklı terimler de kullanılabilir. Bununla birlikte, kullandıkları ulusal kavrama bağlı olarak bu terimlerin sadece bazı haklar verdiği ve bir kalite göstergesi olmayabildiğinin farkında olunmalıdır. Örneğin, yetkili kuruluş tarafından belli özel eğitim programları yürütme izni verilmiş bir kurumun ulusal düzeyde yükseköğretim diploması verme yetkisi olmayabilir.

Bu nedenle, bir diploma değerlendirilirken, veren kurumun ne tür bir 'tanıma'ya (kaliteyi güvence altına alan) sahip olması gerektiği belirlenmelidir. Bu amaçla kullanılacak kaynaklar bu bölüm ile 13. Bölüm sonunda 'Bilgiye ulaşma ve kullanma yolları' başlığıyla verilmiştir.

Bazı eğitim sistemlerinde, bu tür kurumsal tanıma kalite kontrol amacıyla kullanılacak tek yoldur ve kalite için yeterli kanıt olarak kabul edilmelidir.

Akreditasyon

Akreditasyon çoğu zaman kalite güvencesiyle aynı bağlamda kullanılmaktadır. Her ikisi de kullanılmasına ve güçlü birer diploma veya derece kalite göstergesi olmalarına rağmen eş anlamlı değildirler. Akreditasyon, bir kurumun faaliyetinin veya bir programın yürütülmesinin, yasal olarak yetkilendirilmiş bir kuruluş tarafından onaylanması anlamına gelmektedir. Bu kuruluş bir bakanlık olabileceği gibi, yükseköğretim hizmetinin verilmesiyle ilgili çeşitli güvenlik incelemelerinde uzmanlaşmış bir akreditasyon veya kalite güvencesi ajansı da olabilir. Akreditasyon bir dış süreçtir. Kurumlar ve programlar, akredite olmak için dışardan belirlenmiş koşulları sağlamak zorundadır.

Kalite Güvencesi

Son yıllarda, pek çok ülke programların ve derecelerin kalitesini güvence altına alacak formel koşullar getirmişlerdir. Bu gelişmenin ana etmeni Bolonya Süreci kapsamında, kurumsal özerkliğin güçlendirilmesi için şart olan kalite güvencesi tanıtımıdır. Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) ESG kısaltmasıyla adlandırılan, 'Avrupa Yükseköğretim Alanı için Kalite Güvencesi Standart ve Yönergeleri' ilke ve süreçleri belirlemiştir (Son gözden geçirme 2015). Burada önerilen modelde, kurumlar bir yandan bir dış kalite ajansının dönemsel denetiminden geçerken diğer yandan da kendi yapılarına uygun ve bütüncül bir anlayışla, iç kalite güvencesi süreçlerini üstlenerek bir 'kalite kültürü' oluşturmalıdır.

Kurumlar akredite edilebileceği gibi programlar veya her ikisi birlikte de akredite edilebilir. Bir diploma veya derecenin değerlendirmesinde, verildiği sistem içinde ne tür bir akreditasyonun gerekli olduğunun belirlenmesi önemlidir. Ulusal akreditasyon bir diplomanın kalitesi için yeterli kanıt olarak kabul edilmelidir, zira ulusal eğitim sistemiyle ve/veya ulusal yeterlilikler çerçevesinin düzeyleri ve öğrenme çıktılarıyla ilişkilendirmeyi sağlamaktadır.

Ulusal akreditasyona ek olarak, belirli program ya da mesleki faaliyetler için başvurulabilecek uluslararası düzeyde veya ulusal düzeyde akreditasyon türleri de bulunmaktadır. Giderek artan şekilde küreselleşen yükseköğretim dünyasında, bir uluslararası kuruluş tarafından akredite olmak, yabancı öğrenci alımını artırmaya çalışan veya uluslararasılaşmaya özel önem veren kurumlar için çekici bir stratejik seçenektir. Belirli alanlarda sınır ötesi çalışan pek çok kuruluş bulunmaktadır. Buralara başvuranların ulusal ya da bölgesel düzeyde akredite olan kuruluşlarda aranan koşullardan daha fazla unsuru kanıtlamaları gerekmekte, dolayısıyla da bundan elde ettikleri artı değer, belli kategoride öğrencileri çekmelerini sağlamaktadır. Bununla birlikte, bir yabancı derecenin bu tür bir ek akreditasyonunun olmaması, hiçbir şekilde tanımanın yapılmamasına yol açmamalıdır.

Öneriler

1. Bir diplomayı değerlendirirken, derecenin ve/veya diplomayı veren yükseköğretim kuruluşunun tanıma veya akreditasyon statüsünü kontrol etmek önemlidir. Bunun için bakılması gerekenler:
  - a. Tanıma/akreditasyon sürecine dahil olan yetkililerin kim olduğu ve bunların içinde buldukları sistemde resmen tanınıp tanınmadığı;
  - b. Belli bir yükseköğretim sisteminde tanıma ve akreditasyona ilişkin örneğin 'akredite', 'tanınan', 'doğrulan', 'kayıtlı', 'yetkili' 'chartered', 'onaylı' türü terminoloji;
  - c. Tanıma ve/veya akreditasyon sisteminin kurum, program ya da her ikisi birlikte mi olduğu hakkında bilgi;

- d. Tanıma/akreditasyona ilişkin hangi yöntemlerin kullanıldığı ve kapsadıkları eğitim düzey ve türleri:
- Eğitim ulusal/bölgesel/yerel mevzuat ile mi düzenleniyor ve kurum statüsü bu mevzuat ile belirleniyor;
  - Yöntem kalite güvencesini de içeriyor mu;
- e. Diplomayı veren kurumun ve/veya tamamlanan programın, diploma tarihinde tanınıp tanınmadığı ve/veya akredite olup olmadığı.

Örnek 3.1 - Tanıma/akreditasyon sürecine dahil olan yetkililer (1)

Bir aday bir yüksek lisans derecesi için tanıma almak istiyor. Söz konusu derece Eğitim Bakanlığının web sayfasında tanınan kurum olarak listelenmiş. Derecenin elde edildiği ülkede akreditasyon sistemi uygulanmıyor, yani kurum ve programın akredite olmadığı biliniyor.

Eğitim Bakanlığınca sağlanan tanınma, kurum ve programın her ikisinin de yükseköğretime ilişkin ulusal mevzuata uygun olarak kurulduklarını güvence altına alıyor ve verilen diploma ulusal olarak Kabul edilen bir eğitim düzeyine karşılık geliyor.

Örnek 3.2 - Tanıma/akreditasyon sürecine dahil olan yetkililer (2)

Bir yüksek lisans diplomasını değerlendiren öğrenci kabul yetkilisi diplomayı veren kurumun B ülkesinde diploma verme yetkisi tanınan bir yüksek öğretim kurumu olduğunu belirlemiş ancak aynı zamanda B ülkesinde kurumun tanınmasının yeterli olmadığını, programın akredite olmasının da gerektiğini öğrenmiştir. Bu durumda sözkonusu yetkilinin öğrencinin kabulünü yapabilmesi için, B ülkesindeki ulusal akreditasyon kuruluşunun akredite programlar veritabanına başvurarak programın bu koşulu sağladığından emin olması gerekmektedir.

Kurumun sağladığı bilgiyi mutlaka en azından bir adet başka dış bilgi kaynağıyla karşılaştırmalısınız (Bkz. Bilgi Araç ve Kaynakları).

Bazı durumlarda kurum ve/veya program hakkında daha fazla araştırma/soruşturma gerekebileceği belirtilmelidir. Bu tür ayrıntılı inceleme ihtiyacının genellikle görüldüğü dört özel durum Bölüm 4, 'Diploma ve Akreditasyon Simsarları', Bölüm 18, 'Ulusötesi Eğitimde Edinilmiş Yeterlilikler', Bölüm 19, 'Ortak Program Derecelerinde Edinilmiş Yeterlilikler' ve Bölüm 20, 'Ulusal Eğitim Otoriteleri tarafından Tanınmayan Kurumlarda Edinilmiş Yeterlilikler'da ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Başlangıç olarak, yabancı eğitim sistemindeki tanıma/akreditasyon süreçlerinin sonuçlarından hareket etmek (sizin ülkenizdeki ulusal eğitim sistemindeki kurallardan farklı çalışsa da) ve değerlendirmenizin temelini tutarlı bir şekilde bu sonuçlara dayandırmak iyi uygulama kabul edilmektedir.

Örnek 3.3 - Akreditasyon süreci sonuçlarını kabul etmek

X ülkesindeki bir öğrenci kabul görevlisi Z ülkesindeki bir akredite özel kurumdan değerlendirilmek üzere bir yüksek lisans derecesi almıştır. X ülkesinde sadece kamu yükseköğretim kurumları akredite edilmektedir. Buna rağmen öğrenci kabul görevlisi Z ülkesindeki akreditasyon sistemine güvenmeli ve diplomayı buna göre tanımalıdır.

2. Bu bölümdeki 1 Numaralı öneriyi uyguladıktan sonra, kurum veya programın diploma tarihinde tanınmamış veya akredite olmadığını fark ederseniz, diplomanın kalitesi hakkında tarafsız bir bilgiye sahip olmadığınız ortaya çıkar. Bu durum LRC açısından kapsamlı fark olarak değerlendirilebilir. Bu durumda şu seçenekler vardır:
  - Programın kısmi olarak tanınabilmesinin mümkün olup olmadığını belirlemeye çalışın (örn. Bir başka kurumda edinilmiş ve kalite güvencesi olan kredileri transfer ederek);
  - Kurumun tanınması olmayan ancak yasal bir kurum olup olmadığını anlamaya çalışın (bkz. Bölüm 20 'Ulusal Yetkili Kurumlar tarafından Tanınmayan Kuruluşlarda Edinilmiş Yeterlilikler');
  - Adayı, (kısmi olarak) tanınabilecek bir ÖÖT (Önceki Öğrenmenin Tanınması: Recognition of Prior Learning –RPL) sertifikası verilmesini sağlayabilecek bir değerlendirme sürecine yönlendirin;
  - Değerlendirme sürecini sonlandırın, tanımayı reddedin ve adaya bilgi verin.

Örnek 3.4 – Akredite olmayan programlar

Bir aday işletme alanında bir yüksek lisans programına kabul edilme isteğiyle Z ülkesinde edinilmiş bir birinci düzey (lisans) diploması sunar. Diplomayı veren kuruluş işletme alanında uzmanlaşmıştır ve pek çok kısa program ile (sertifika programı türü- Ç.N.) bir lisans programı sunmaktadır. Öğrenci kabul yetkilisi, Z ülkesinde bir program akreditasyonu sisteminin bulunduğunu ve sözkonusu kuruluşun bu kurumdan aldığı akreditasyonu diploma tarihinden birkaç yıl önce kaybettiğini öğrenir. Bu durum programın öğrenme kazanımlarının belirsiz olduğu anlamına geldiğinden, tanıma yetkilisi tam hatta kısmi tanıma dahi yapamaz.

Öte yandan, bu öğrencinin sözkonusu kuruluşta edindiği eğitimin, eğitim kuruluşunun önceki ve halihazırdaki statüsü gözönünde bulundurulduğunda, tümüyle reddedilmesi de mümkün değildir. Öğrenci kabul yetkilisi adayı uygun bir ÖÖT sürecine yönlendirerek, işletme alanındaki öğrenme kazanımlarının değerlendirilmesini sağlar. Bu sürecin sonucunda elde edeceği ÖÖT sertifikasına bağlı olarak, işletme lisans programının uygun düzeyine intibakı yapılır ve değerlendirme sonucuna göre, sahip olduğu öğrenme kazanımlarına karşılık gelen program kısımlarından muaf tutulur.

Kaynaklar ve referanslar

Tanım ve Akreditasyon

Bir kurum veya programın statüsünü belirlemek için, 13. Bölümde de tam listesi verilen aşağıdaki kaynaklara bakabilirsiniz:

- Diploma veren kuruluşun sağladığı belgeler;
- Akreditasyon/kalite güvencesi kuruluşlarının web siteleri, eğitim bakanlığının web sitesi; akreditasyon/kalite güvencesi ajanslarının derneklerinin web siteleri gibi ulusal resmi kaynaklar;
- Eğitim sistemi hakkındaki ulusal resmi yayınlar;
- Uluslararası kuruluşların web siteleri ve kredi değerlendirme görevlilerinin üye oldukları ağların web siteleri gibi uluslararası resmi kaynaklar;
- Ulusal eğitim sistemi/ akreditasyon ve tanıma hakkında bilgi içeren yayınlar;
- Kalite güvencesi ve akreditasyon hakkındaki uluslararası kuruluşların web siteleri ve bilgi araçları.

Akreditasyon/kalite güvencesi kuruluşlarının bağlı olduğu dernekler ve tescil kuruluşları

- INQAAHE (international network for quality assurance agencies in higher education) provides an overview of QA networks worldwide. The member lists of these networks can be used to find national accreditation/quality assurance agencies.
Link: www.inqahe.org/members/list-networks.php;
- ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education).
Link: www.enqa.eu;
- ECA (European Consortium for Accreditation in Higher Education).
Link: <http://ecahe.eu>;
- EQAR (European Quality Assurance Register for Higher Education).
Link: www.eqar.eu/register.html.

Mesleki akreditasyon kuruluşları

- CEMS, Global Alliance in Management Education.
Link: www.cems.org/www.cems.org;
- EAEVE, European Association of Establishments for Veterinary Education.
Link: www.eaeve.org/evaluation/standard-operation-procedures.html;
- EQUIS, Accreditation of Management Education.
Link: www.efmd.org/index.php/accreditation-main/equis;
- EUR-ACE, European Network for Accreditation of Engineer Education.
Link: www.enaee.eu/eur-ace-system;
- UEMS, the European Union of Medical Specialists.
Link: www.uems.eu.

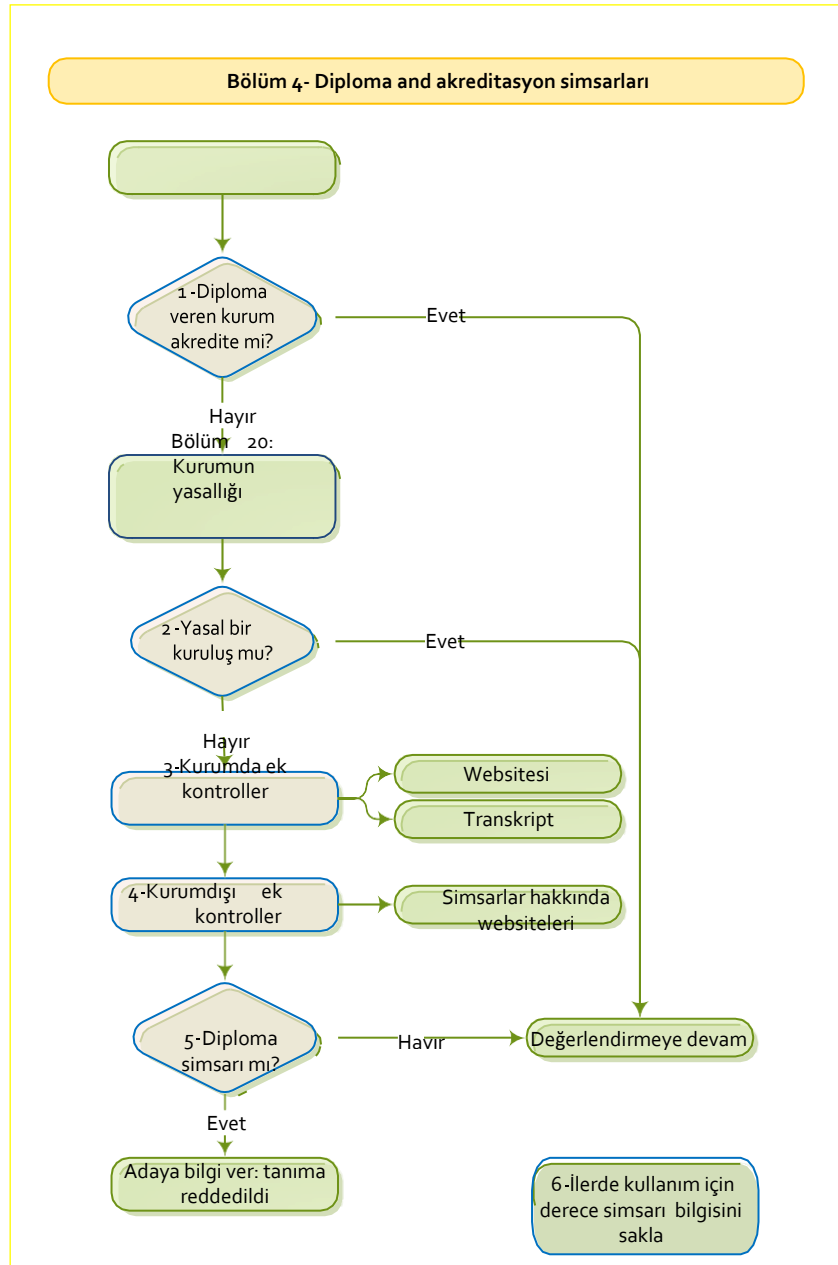

4. Diploma ve Akreditasyon Sımsarları

Özet

Bu bölüm, ENIC-NARIC ağlarındaki kredi değerlendirme görevlileri, öğrenci kabul görevlileri, işe kabulle ilgili görevliler, işverenler ve genel kamuoyu için sorun olmaya devam eden diploma ve akreditasyon sımsarlarını tartışmaktadır. Bölüm, diploma ve akreditasyon sımsarlarını tanımakta yararı olacak tanımlar ve ipucu bilgileri vermekte ve bu tür kuruluşların verdiği diplomalarla karşılaşıldığında yapılması gerekenler hakkında önerilerde bulunmaktadır.

Akım Şeması

Giriş

Diploma Simsarları

'Diploma Simsarı' ifadesi eğitim kuruluşu gibi görünen ve izleyen özelliklere sahip işletmeler için kullanılmaktadır:

- Hiçbir (ciddi) eğitim, araştırma veya sınav cinsinden hiçbir zorunluluğa dayanmayan sahte diploma satışı;
- Yasal olarak kurulu işletme olmasına karşın, Yükseköğretim alanında yetkili yasal kuruluşlar tarafından tanınma veya yasal akreditasyonu olmama;
- Genellikle fiziki varlığı bulunmadan, faaliyetini online sürdürme.

Diploma simsarlarının bazı ortak unsurları şunlardır:

- Kredi veya diploma verme sadece yaşam deneyimine dayandırılmaktadır;
- Ücretler ve ödeme şekillerine aşırı vurgu yapılmaktadır. Örneğin web sayfasında kredi kartı logosu bulunabilmektedir;
- Verilen derslerin çok kısa süreli olması: bazı durumlarda bir lisans derecesi 5 gün içinde alınabilmektedir;
- Web sitelerinde, büyük çoğunluğu meşru olmayan, uzun bir 'ulusal', 'uluslararası' veya 'dünya çapında' akreditasyon ajansı ve bağlı kuruluşlar listesi vardır;
- Ziyaret edilebilecek bir adres verilmemekte, bir ofis veya posta kutusu numarası ile yetinilmektedir. İletişim bilgileri kurumun bulunduğu bildirilen yerden farklı olabilmektedir;
- Derece veya diploma adları alışılmadık türdedir;
- Diploma simsarlarının adları çok bilinen, iyi tanınan üniversite isimlerini andırmaktadır;
- Öğretim üyeleri ile ilişkiye geçilmesi az ya da hiç gerekmemektedir.

Bu noktada akredite olmayan Yükseköğretim kurumlarının tümünün diploma simsarı olarak nitelendirilmemesi gerektiği belirtilmelidir. Bu konuda daha çok bilgi için Bölüm 20, 'Ulusal Eğitim Yetkili Kurumu tarafından Tanınmayan Kurumlarda Edinilen Yeterlilikler'e bakılabilir.

Akreditasyon Simsarı

'Akreditasyon Simsarı' ifadesi akreditasyon ajansı gibi görünen ve izleyen özelliklere sahip işletmeler için kullanılmaktadır:

- Yetkili ulusal makamlarca akreditasyon kurumu olarak tanınmamak;
- Herhangi bir yetkiye sahip olmadıkları halde akreditasyon sağladıklarını iddia etme;
- Akreditasyonun gerçek bir inceleme yapılmadan bir ücret karşılığında satın alınması;
- Çoğu durumda akreditasyon simsarları diploma simsarları ile yakın ilişkilidir ve hatta sahibi aynı kişilerdir.

Bu noktada tanınmamış akreditasyon ajanslarının tümünün akreditasyon simsarı olarak nitelendirilmemesi gerektiği belirtilmelidir. Tanıma için gereken akreditasyon yöntemleri ve kalite güvencesi standartları hakkında bilgi edinilmelidir. Akreditasyon konusunda daha çok bilgi için Bölüm 3, 'Akreditasyon ve Kalite Güvencesi'ne bakılabilir'.

Öneriler

Diploma simsarlarınca verilen diploma veya kredileri tanımamanız yaşamsal önemdedir. Özellikle de, yabancı kredileri değerlendirirken aşağıdaki adımları izlemek, bir diploma simsarı kuruluş tarafından verilmiş belgeyi tanımayı önleyecektir:

1. Diplomayı veren kuruluşun akredite ve/veya ilgili ülkedeki yetkili kurum tarafından uygun şekilde tanınmış olup olmadığını kontrol edin (bkz. Bölüm 3, 'Akreditasyon ve Kalite Güvencesi');
2. Kuruluş akredite ve/veya yetkili kurum tarafından tanınmış değilse, diplomayı verenin meşruluğunu belirleyin (bkz Bölüm 10, 'Alternatif tanıma ve itiraz hakkı');
3. Diplomayı veren kuruluşun meşruluğunu ve/veya statüsünü teyid edemiyorsanız, diplomayı, not döküm belgesini ve kuruluşun web sitesini, yukarıda sözü edilmiş olan diploma simsarlarına ilişkin unsurlar açısından kontrol edin;
4. Bu tür diploma simsarlarının listesini yayınlayan çok sayıdaki web sitesinden kuruluşun adının listede bulunup bulunmadığını kontrol edin. Bununla birlikte hiçbir listenin tam olamayacağını, ayrıca yeni diploma simsarları ortaya çıkmaya devam ederken, var olanların da sürekli isim değiştirdiklerini aklınızda bulundurun;
5. Belgeyi vermiş olan kuruluşun bir diploma simsarı olduğuna ilişkin kanıt bulduysanız, adaya herhangi bir tanıma vermeyin. Bulgularınızı adaya bildirin ancak başka tanıma seçeneği sunmayın. Hiç kuşkusuz, adayın kararınız hakkında itiraz hakkı bulunmaktadır;
6. Diploma simsarlarınca düzenlenmiş diploma örneklerini, ilerde kullanabilmek amacıyla toplayarak saklayın. Bu örnekler size, diploma simsarlarının düzenledikleri belgelerin ortak şekil ve içerikleri hakkında bilgi verecektir.

Örnek 4.1 - Bir diploma simsarını teşhis etmek

Bir yüksek lisans programına başvuran bir aday, önceki eğitimine ilişkin bir dizi belge sunar. Gerekli kontroller sırasında İşletme Yönetimi Lisans derecesini veren kurumun, bulunduğu ülkedeki yetkili kurum tarafından akredite edilmemiş olduğu anlaşılır. Kuruluşun web sitesinin incelenmesi sonucunda diploma almak için herhangi bir ders yükümlülüğü olmadığı ve kuruluşa ait fiziksel bir adresin bulunmadığı görülür. Ardından Oregon State'in akredite olmayan kuruluşlar listesi incelendiğinde, sözkonusu kuruluşun bir diploma simsarı olarak kabul edildiği ortaya çıkar. Bu kuruluş hakkındaki ayrıntılı bilgi, araştırmayı yapan kurumun daha önce hazırladığı diploma simsarları hakkındaki iç listeye eklenerek, kuruma ilerde yapılabilecek başvuruları değerlendirecek olanların yararına sunulur.

Bu süreci izler şekilde adaya tanımanın reddedildiği, kendisinin İşletme Yönetimi Lisans derecesine dayanarak öğrenciliğe kabulünün mümkün olmadığı bilgisi verilir.

Örnek 4.2 - Bir akreditasyon simsarını teşhis etmek.

Tanımadığı bir yükseköğretim kuruluşunun web sitesinin inceleyen bir öğrenci kabul görevlisi, işletme alanındaki yüksek lisans programlarının akreditasyon statüsü hakkında bir bilgi görür. Bilgiye göre, sözkonusu yüksek lisans programları 'Quality Assurance European Universities' (QAEU) adlı bir kuruluş tarafından akredite edilmiştir. "QAEU" web sitesi, kuruluşun European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA)'ya üye olduğunu belirtmektedir. Öğrenci kabul görevlisi ENQA'nın amaçlarını ve üye ajansları değerlendirme süreçlerini tanımaktadır ve "QAEU"nun ENQA üyeliğini bu akreditasyon kuruluşunun kalite göstergesi hakkında yeteli kanıt olarak kabul etmeye hazırdır. Ancak, ENQA web sitesindeki üye listesinde "QAEU" bulunmamakta, buna karşın son derece benzer birkaç üye kuruluş görülmektedir. Öğrenci kabul görevlisi bu karışıklık üzerine hem "QAEU" hem de ENQA ile iletişime geçmeye karar verir. "QAEU"ya yollanan elektronik postalara ve telefon aramalarına hiç yanıt alınamamasına karşın, ENQA "QAEU"nun sadece bir web sitesi olan karanlık bir akreditasyon simsarını olduğunu ve yalnızca iyi tanınan üç diploma simsarını kuruluşun web sitelerinde ismine rastlandığı bilgisini iletir.

Bilgi Kaynakları

Diploma simsarları hakkında daha fazla bilgi için bağlantılar

- Dünya Eğitim Hizmetleri..
Link: www.wes.org/ewenr/DiplomaMills.htm;
- Diploma Simsarları hakkında bilgi.
Link: www.diplomamills.nl/index_engels.htm;
- US Eğitim Dairesi.
Link: <http://www2.ed.gov/students/prep/college/diplomamills/diploma-mills.html#fake>
- Diploma ve akreditasyon simsarları konusunda yararlı sorular.
Link: www.chea.org/pdf/fact_sheet_6_diploma_mills.pdf;
- Maine eyaleti, Yükseköğretim Dairesi, Derece ve akreditasyon simsarları hakkında.
Link: www.maine.gov/doe/highered/nonaccredited/index.html;
- CIMEA simsarlarına karşı. Diploma simsarları nasıl yakalanır ve ne yapılır?
Link: <http://www2.ed.gov/students/prep/college/diplomamills/diploma-mills.html#fake>.

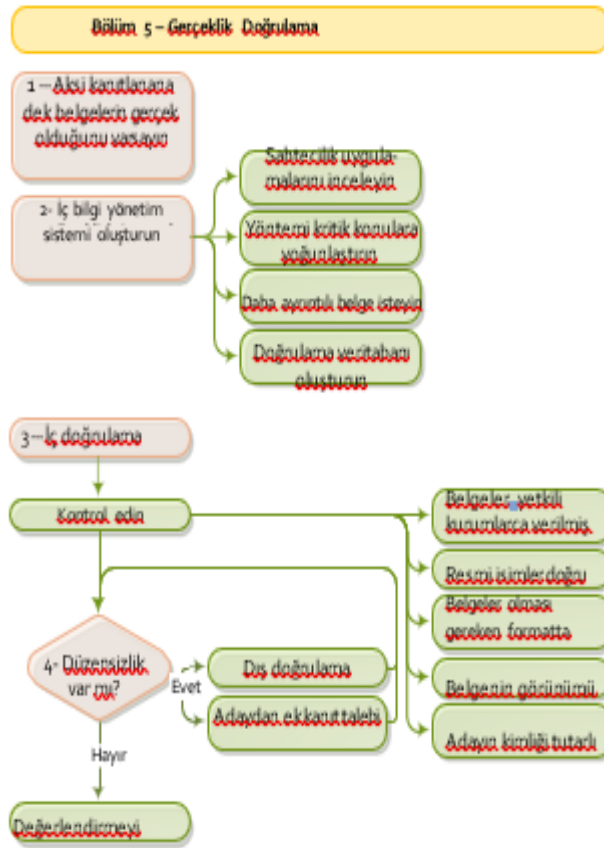
Nota Bene: Kredi değerlendirme görevlilerinin diploma simsarları sorununa yönelik ilk tavırları 'kara liste' hazırlamak olmuştur. Ancak bu çaba, sık sık isim değiştiren bu kuruluşlar karşısında hareketli bir hedefe yönelik gibi etkisiz kalmıştır. Ayrıca yasal yollara başvurulma riskini de taşımaktadır. Bu nedenle pek çok uzman bugün bunun yerine tanınmış, akredite kuruluşların isimlerinden oluşan 'beyaz listeleri' kullanmayı yeğlemektedir.

5. Gerçeklik Doğrulama

Özet

Bu bölüm, bir aday tarafından sunulan belgenin gerçek olup olmadığının iç ve dış inceleme yöntemleriyle teyidi hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca belgelerin geçerliliğini, delillerin gerçekliğini teyid edebileceğiniz bilgi kaynaklarının bir listesini de vermektedir.

Akım Şeması

Giriş

Aday tarafından sunulan belgelerin gerçekliğini belirleme yöntemine – bir diğer deyişle, sahte veya hileli olmadıklarının kontrolü- gerçeklik/geçerlilik doğrulama denmektedir. Delillerin gerçekliğinin doğrulanması önemlidir zira hileli belgelerin sayısının artmakta olduğu görülmektedir. Bazı diplomaların değeri göz önüne alındığında, örneğin mülteciler açısından sağlayabileceği haklar veya sunabileceği iş olanağı ya da daha ileri eğitime erişme fırsatları düşünüldüğünde bu artışa şaşmamak gerekir.

Hileli belgeler birkaç türde olabilmektedir. Bunlar izleyen şekilde gruplanabilir:

- Sahte belgeler;
- Üzerinde oynanmış belgeler;
- Meşru olmayan şekilde edinilmiş belgeler (örneğin alınması gereken dersleri almayan ve/veya diploması edinmek için zorunlu olan sınavlara girmemiş birinin rüşvet yoluyla edindiği belge)

Burada söz edilen hileli belgelere ek olarak, diploma simsarları tarafından verilen veya örneğin çevirisi yanıltıcı olduğu için gerçeği yansıtmayan diplomalara rastlanabileceğinin farkında olunmalıdır (diploma simsarları konusunda bkz. Bölüm 4, 'Diploma ve Akreditasyon Simsarları').

Öneriler

1. Aksini gösteren unsurlara rastlayınca kadar belgelerin orijinal olduğunu varsayın.

Doğruluğu teyid etmek tanıma sürecinin önemli bir parçası olmasına karşın, adayları yersiz bir incelemeye tabi tutmamaya dikkat edilmelidir. Bu nedenle başlangıç noktası, aksine kanıtla rastlayınca kadar belgelerin gerçek olduğunu kabul etmektir. Ayrıca transkript hariç (düzenleyen kurum tarafından, başvuru yapılan kurumdaki öğrenci kabul görevlisine doğrudan yollanır) istenen belgelerin tümünün "aslı gibidir" (genellikle) yapılmış fotokopileri üzerinde çalışılmaktadır.

Örnek 5.1 – Gerçeklik teyidi ile etkinliği dengeli tutmak

Son zamanlarda birkaç hileli belgeyle karşılaşmış bir öğrenci kabul görevlisi, gerçeklik teyid sürecini daha sıkı tutmaya karar verir. Buna göre, aslı gibidir yapılmış kopyaları yerine tüm adaylardan derecelerini kanıtlayan belgelerin aslı talep edilerek IR ve UV teknikleriyle incelenecektir. Bu yeni yöntemin üç önemli etkisi vardır:

1. Bir başvuru dosyasının ortalama inceleme süresi 30 dakikadan üç saate çıkmakta, başvuru dosyalarının birikmesine ve çok daha uzun işlem süresine yol açmaktadır;
2. Başvuru belgelerinin küçük de olsa bir kısmı öğrenci kabul bürosunda kaybolabildiğinden, orijinal belgeler talep edildiğinde bunların kaybolması zararın telafisi için adaya bir ödeme yapılmasını gerektirmektedir;
3. İyi öğrenciler gecikme riskine karşı öğrenci kabul yöntemleri daha basit olan başka kurumlara başvurmaya karar vermektedir.

Öğrenci kabul görevlisi bunun yerine genellikle hileli belgelerin sunulduğu bir ülke veya alan belirleyebilirse, sadece buralardan gelen başvurular için daha sıkı yöntemler uygulayıp, diğerleri için mevcut uygulamayı sürdürebilir. Böylelikle daha iyi bir denge kurulmuş olur ve bu ek önlemler de hileli belgeyle başvurular ortadan kalktığında sonlandırılabilir.

2. Doğrulama teyidi için bir iç bilgi yönetim sistemi oluşturun.

Etkin bir bilgi yönetim sistemi kurabilmek için yapılması gerekenler şunlardır:

- a. Hileli uygulamalara daha çok hangi bağlamda rastladığınızı inceleyin. Bunlar sadece belirli alanlar veya kurumlarla sınırlı olabilir;
- b. Kabul ve tanıma yönergenizi buna uyarlayarak, gerçeklik teyidi incelemenizi bu alan veya kurumlarda yoğunlaştırın;
- c. Her ülke için en uygun belge setini istediğinizden emin olun ki gerçeklik teyidi işleminiz etkin işlesin;

Örnek 5.2 – Amaca uygun belge talep edilmeli

Bazı ülkelerde, diplomalar yalnızca çerçevelenerek duvara asılma amaçlı basılmaktadır. Büyük boy ve süslü olabilmekte ve çok da bir bilgi içermeyebilmektedir. Bu tür ülkelerde, yükseköğretim kurumları mezun olanların bireysel talepleri doğrultusunda resmi transkript hazırlamakta ve adaylar edindikleri diploma hakkında bilgi sunmaları gerektiğinde bu resmi belgeyi kullanabilmektedir.

Bu tür bir belgeyi düzensizlikleri belirleme amaçlı incelemek yerine, veren yükseköğretim kurumundan doğrudan size yollanmasını talep edebilirsiniz.

- d. Aşağıdaki bilgileri içerecek bir gerçeklik teyidi veritabanı oluşturun:
  - 1) Belirli ülkeler için sıkça kullanılan ve güvenilir gerçeklik teyidi kuralları;
  - 2) Gelecek adayların değerlendirilmesinde kullanılmak üzere bugüne kadar başvuran ve gerçekliği teyid edilmiş tüm derecelerin listesi, geçerlilik tarihi ve güvenlik özellikleri. Bu tür bir veritabanı bu işi yapacak kişilerin çeşitli ülke ve kurumlardan talep edilebilecek eğitim belgeleri ve formatlarını tanımasını ve kullanılan eğitim terminolojisini öğrenmesini sağlayacaktır;
  - 3) Sık rastlanan hileli belge ve uygulama örnekleri (örn: taranmış imza kullanımı);
  - 4) Yabancı dillerde sık rastlanan terimler sözlüğü. Belgelerin size sunulan tercümesi ile yetinmeyin.

Veritabanını sürekli güncellemeniz, en son örnekleri ve en yeni bilgileri eklemeniz, gerçeklik teyidi için çok önemlidir. Kredi değerlendirme ve tanıma işlemlerinin merkezi olarak yapılmadığı durumda, bilgi paylaşma sistemi kurmak ve kurumda bu işi yapan diğer kişilerle paylaşmak çok değerli olacaktır.

Örnek 5.3 – Belirli ülkeler için güvenilir gerçeklik teyid yöntemleri saptamak

Moldova’dan, Bakalorya Diploması olarak belirlediğiniz bir diploma aldınız. Bu tür bir diplomayı daha önce hiç görmediğiniz için karşılaştırma olanağınız yok ve diplomanın orijinal olduğuna güvenememektesiniz. Ofisinizin de Moldova diplomalarıyla ilgili bir deneyimi olmadığından Moldova eğitim sistemi ve belge doğrulama olanaklarıyla ilgili bilgi sunan ulusal kurum web sayfalarını ziyaret ederek bilgilenmeye çalışıyorsunuz.

Bu sırada Moldova Eğitim Bakanlığı sayfasından belge gerçeklik teyidi yapılabilen bir web sitesinin linkine rastlıyorsunuz. Böylece, <http://www.edu.gov.md/> adresindeki ‘verificarea actelor de studiu’ başlığını tıklayarak ulaştığınız sayfada Bakalorya Diplomasını seçtikten sonra karşınıza çıkan sorgulamada mezuniyet yılını, kimlik numarasını ve diploma numarasını girerseniz diploma sahibinin adını kontrol etmeniz mümkün oluyor. Karar artık bu doğrulamanın sonucuna göre verilebilir.

3. Kurum içi gerçeklik teyidi yapın:

Tüm yeterlilik/derece belgeleri bir iç gerçeklik doğrulama yönteminden geçirilmelidir. Bu doğrulama, sunulan belgeye ve ulaşılabilir bilgi kaynaklarına dayanarak yapılan orijinallik değerlendirmesi demektir. İç doğrulama için yapılacak denetimler:

- a. Sunulan belgeler, ilgili ülkedeki yetkili kurum tarafından düzenlenmiş midir? Bunu bölüm sonunda verilmiş olan listedeki kaynaklardan yapabilirsiniz;

Example 5.4 – Yetkili kuruluş tarafından düzenlenen diplomalar

Bu konu Nijerya örneği üzerinden açıklanacak olursa, lise diplomalarının liseler yerine West African Examinations Council (NECO) tarafından düzenlendiğinden emin olun.

Bu tür konseyler adayın girdiği sınavların kalite güvencesini sağlamanın yanında, adayın sonuçlarının kontrolünü de olası kılmaktadır.

- b. Belgenin üzerindeki tüm resmi isimler doğru mudur; diploma formatı ulusal veya kuruma özgür formata uygun mudur?

Bu konuda bazı ülkelerde ulusal ortak bir format bulunduğu, diğerlerinde ise diplomaların, derece düzeyine, kuruma ve hatta fakülteye göre değişebildiği bilinmelidir;

- c. Diplomanın içeriği ilgili ülke diplomalarıyla uyumlu mudur? Örneğin: logolar, düzenleyen kurumun ismi, tarihler ve eğitim süresi, alınan ders sayısı, kullanılan notlandırma sistemi, zorunlu dersler;

- d. Belgenin görünümünde düzensizlikler var mıdır? Örneğin: tuhaf çeşitlilikte punto kullanımı; resmi mühür ve/veya imza eksikliği; hizalama hataları; taranmış imzalar; resmi dil dışı ifadeler; yazım hataları; tutarsız terminoloji; dereceye bağlı beklenmedik unvanlar; birbiriyle uyumsuz yazı karakterleri. Bunların tümü belgedeki sahteciliğin

göstergesi olabilir. Belgedeki tarih silsilesi de kontrol edilmelidir. Örneğin: lise eğitim süresinin uzunluğunun, ilgili ülkedeki yasal zorunlu süreyle veya diplomayı alanın yaşıyla uyumu;

- e. Adayın belgelerinde yer alan öğrenim sürecine ait bilgi ilgili yabancı ülkenin eğitim sisteminin işleyişiyle uyumlu mudur? (örn. aday, mezun olduğu programın, eğitim düzeyi ve not benzeri giriş koşullarına sahip midir?);
- f. Adayın kimliğine ilişkin bilgi dosyanın içindeki tüm belgelerde aynı mıdır? Bu noktada evlenme, boşanma, isim ve soyadı sıralamasının ülkeden ülkeye farklılaşması, iki şekilde yazılıp söylenen isimler ve farklı belge sureti çıkartma kuralları gibi çeşitli nedenlerle olabilecek isim değişiklikleri gözardı edilmemelidir.

Örnek 5.5 – Adayın kimliğini kontrol etmek

Rusya’da doğmuş bir aday İngiliz ve Alman diplomaları içeren bir başvuru dosyası sunuyor. İngiliz diploması Ivanov isimli bir kişiye aitken, Alman diploması Iwanov ismine düzenlenmiş bulunuyor. Rus isimlerinin İngilizce ve Almanca yazımlarında bu tür değişikliklere sıkça rastlandığından ve aday hakkındaki tüm diğer bilgiler dosyanın tamamında tutarlı olduğundan (örn. Doğum tarihi), bu harf farkı adayın kimliğinin daha fazla araştırılmasına neden olmuyor.

Bazı ülkelerde iki yasal dil bulunmakta ve bu durum insanların isimlerini iki farklı şekilde kullanabilmelerine yol açmaktadır. Bu durumda lise diplomasındaki isim formu ile üniversite transkriptlerindeki isim farklı olabilmektedir. Örneğin, Ryan (İngiliz formu) ismi, İrlanda’da Ó Ríain olarak yazılmaktadır.

1. Düzensizlikler bulunması durumunda dış gerçeklik teyidine başvurun ve/veya adaya ek yükümlülükler getirin.

Değerlendiricinin ofisinde varolan uzmanlık genellikle değiştirilmiş ya da sahtecilikle üretilmiş belgeleri saptamaya yeterlidir. Bununla birlikte, gerçeklik teyidinin içerde yapılması sırasında daha ileri düzensizlikler farkedilirse, diplomanın orijinal olup olmadığının belirlenmesi için dışardan teyid alma veya adaya ilave yükümlülükler getirme yoluna da gidilebilir.

- a. İş teyid – belge orijinalliğinin belirlenmesi için başvurulabilecek dış kontrollerin olası adımları:
  - 1) Adayın yeterliliklerini belirlemek için belgeyi düzenleyen kuruluşla iletişim kurun;
  - 2) Adaydan transkriptini kurumunun kapalı ve imzalı zarf içinde doğrudan size yollamasını isteyin;
  - 3) İlgili ülkedeki yetkili kurumlarla veya ulusal tanıma merkezinizle iletişime geçerek dosyadaki belgelerin orijinalliğine ilişkin profesyonel görüş alın;
  - 4) Elinizdeki orijinal belgeleri adli incelemeden geçirin.

Nota Bene: İletişim teknolojilerindeki gelişmeler bu süreci hızlandırmış ve maliyetini düşürmüştür. Bununla birlikte, gizlilik hakkı gereği, bu tür kişisel bilgilerin dış kaynaklardan teyidi yoluna gitmeden, adayın izninin alınması önemlidir. Bu iznin, kurumunuzun standart başvuru formuna dahil edilmesi iyi bir yoldur. Ayrıca bazı ülkeler ve bazı kuruluşların bu tür

bilgi taleplerini yanıtlamadığını da akılda bulundurun; ancak bu durum adayın aleyhine yorumlanmamalıdır.

Digital Student Data Depositories Worldwide (<http://groningendeclaration.net>) yabancı diplomaların gerçek olup olmadığının kontrol edilmesi için yeni ve yararlı bir girişimdir. Ulusal öğrenci veritabanlarını diplomaların kontrolü için başvurulabilir kılmayı hedeflemektedir.

Örnek 5.6 – Belgeyi düzenleyen kuruluştan teyid almak

Bir aday öğrenciliğe kabul için başvuru dosyasını teslim eder. Dosyadaki belgeleri, kurum içi veritabanınızda bulunan aynı kurumdan aynı yıl alınmış başka kişilere ait benzer türdeki belgelerle karşılaştırdığınızda kayda değer farklar görürsünüz: logo yanlış ve farklı yerdedir; metin ortalanmak yerine sağa bloklanmıştır ve yazım hataları ile tutarsızlıklar içermektedir.

Bu tutarsızlıkları belirledikten sonra diplomayı veren kuruluşa başvuru dosyasındaki belgelerin bir kopyası ile ileterek doğrulama talebinde bulunun.

Bu aşamada, karşı kurumdan yanıt gelene kadar başvurunun değerlendirmesini askıya alın. Kararı, gelen yanıtla bağlı olarak verin.

b. Adaydan istenebilecek ek yükümlülükler şunları içermektedir:

- 1) Belgelerin orijinalini görmeyi talep edin; bu seçenek zaten tanıma sürecinizin bir parçasıysa, ilgili belgeleri değerlendirmede güvenilir bir uygulama yaptığınızdan emin olun. Bu işlemler adayın orijinal belgeleri size güvenli bir şekilde ulaştırması için yapması gerekenler hakkında ayrıntılı bir açıklama da içermelidir (örn. taahhütlü gönderi gibi). Bunun yanında kendi ofisinize de bu belgelerin nasıl kayda alınması, ne şekilde saklanması, inceleme sırasında izlenecek titizlik ve nihayet adaya güvenli bir şekilde geri yollanması için bir yönergeniz bulunmalıdır. Bu sürecin maliyeti göz önünde bulundurulmalı, bu maliyeti ve işlerin kötü gitmesi durumunda ortaya çıkacak finansal riski kimin üstleneceği karara bağlanmalıdır;
- 2) Belge tasdik/Apostil Mührü (1961) işlemlerinin yaygın olarak bilindiği ülkelerden sunulan belgelerin tasdikli/Lahey Apostil mühürlü olmasını talep edin.

Ancak tasdik ya da Apostil mührünün belgelerin içeriğinin güvenilirliği hakkında bir güvence olmadığını ve her ülkede bu işlem öncesinde bir gerçeklik teyidi yapılmadığını akılda bulundurun. Apostil mührü bir kurumun ya da eğitim programının meşruluğu hakkında bir güvence değildir

Nota Bene: Aday ancak istisnai durumlarda ek yükümlülüğe tabi kılınmalıdır.

Kaynalar ve referanslar

Belge geçerliliği teyidinde kullanılacak ülkelere özgü kaynaklar

Aşağıdaki kaynaklar, bazı belgelerin gerçekliğini anlamakta kullanılabilir. Bununla birlikte bu tür tüm bilgi kaynaklarını içeren tek bir liste olamayacağını da belirtmek gerekir. Lütfen bu listenin tam olmadığını ve değişebileceğini akılda bulundurun:

- Bangladeş: ortaokul ve lise sınav sonuçları için.
Link: www.educationboardresults.gov.bd;
- Çin: Çin diplomalarının kontrolü için.
Link: www.vetassess.com.au/migrate_to_australia/verify_chinese_documents.cfm;
- Gambiya: West African Examinations Council (WAEC).
Link: www.waecdirect.org;
- Gana: West African Examinations Council (WAEC).
Link: <http://ghana.waecdirect.org>;
- Hindistan:
  - Ortaokul Eğitimi Merkez Kurulu.
Link: www.cbse.nic.in;
  - Hindistan sonuç.
Link: www.indiaresults.com;
- Kenya: KNEC.
Link: www.knec.ac.ke/main/index.php;
- Nijerya.
  - WAEC.
Link: www.waecdirect.org;
  - NECO.
Link: www.mynecoexamns.com;
- Pakistan (HEC):
  - Ortaokul ve Ortaokul Bitirme Sınavı sonuçları genellikle diploma veren kuruluşun web sitesinden kontrol edilebilmektedir, örn. BISE Lahor sonuçları.
Link: www.biselahore.com;
  - Derede diploma doğrulama.

Link:

www.hec.gov.pk/insidehec/divisions/QALI/DegreeAttestationEquivalence/DegreeAttestationServices/Pages/Default.aspx;

- Pencap Üniversitesi için doğrulama

Link: <http://pu.edu.pk/home/results>;

- Romanya: ebacalaureat.ro

Link: www.ebacalaureat.ro;

- Sierra Leone: WAEC.

Link: www.waecsierra-leone.org;

- Güney Africa:

- Güney Afrika Diploma Otoritesi.

Link: <http://verisearch.octoplus.co.za/>;

- Temel eğitim dairesi.

Link: www.education.gov.za (Matric Results section);

- Tanzanya: 2009 ACSE sonuçları Tanzania Sınav Komisyonu web sayfasında görülebilir.

Link: www.necta.go.tz;

- Moldova diplomaları için kalite kontrolü.

Link: <http://www.edu.gov.md/>;

- Ukrayna: doğrulama hizmeti.

Link: www.osvita.net.

Belge formatı örneği için ulusal kaynaklar

- France.

Link: http://cache.media.enseignementsup-recherche.gouv.fr/file/43/59/0/annexe9139_367590.pdf

(sadece üniversite diplomaları);

- Russia.

Link: www.russianenic.ru/rus/diplom.html;

- Ukrayna

Link: www.osvita.net/html.php?link=3.

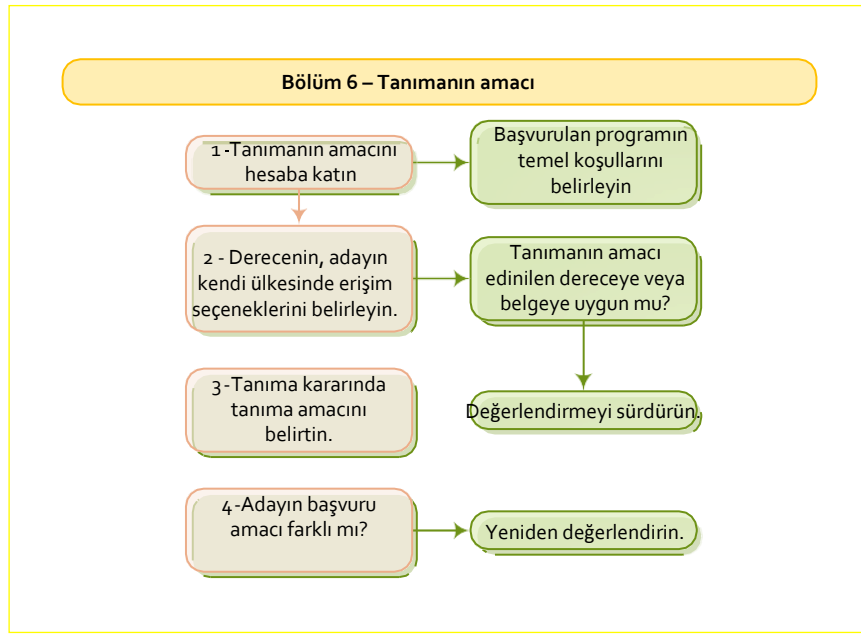
Nota Bene: çok az ülke diplomalar için bir ulusal format kullanmaktadır.

6. Tanımanın Amacı

Özet

Bu bölüm, tanıma taleplerinin ana amaçlarının çerçevesini çizmekte ve tanıma kararlarını vermedeki amacın rolünü açıklamaktadır. Uygulamada öğrenci kabul görevlileri, tanıma yönelik akademik amaçlarla ilgilenmektedir. Bu bölüm, bu nedenle, akademik tanıma amacının dikkate alınma gereğini açıklamakta ve örnekler vermektedir.

Akım şeması

Giriş

Tanımanın amacı

Yabancı yeterliliklerin tanınması, farklı amaçlar için gerekebilir. Bunlardan en yaygını eğitim-öğretime (akademik tanıma) ve / veya işgücü piyasasına (mesleki tanıma) erişim amaçlı olandır.

Academik tanıma

Academik tanıma, bir eğitime devam etmek veya başlamak ya da akademik bir unvanı kullanmak isteyen bir kişiye, belli bir eğitim kurumunda geçirdiği eğitim süresi veya edindiği yeterliliklerin tanınmasına odaklanır.

Yabancı bir yeterliliğin değerlendirilmesi ve tanıma amacı

Değerlendirmenin hem doğru hem de tutarlı olmasını sağlamak için yabancı bir yeterlilik değerlendirilirken, tanıma amacının dikkate alınması önemlidir. İş piyasasına giriş ya da

regüle meslekler denen ve bir yasayla düzenlenmiş hukuk, tıp, vb gibi mesleklerle ilgili bir yeterliliğin değerlendirilmesi ve tanınması, öğretimin daha ileri düzeylerine kabul için yapılacak değerlendirme ve tanımadan farklı olabilir. Akademik tanıma ile ilgili karar, kabul başvurusu yapılan belirli bir eğitim programının düzeyi ve uzmanlığına bağlı olarak da değişebilir. Diğer bir deyişle, tamamlanmış bir yeterlilikle ilgili gerekli öğrenme çıktılarının ve yeterliliklerinin değerlendirilmesi, tanıma amacına bağlı olarak değişebilir.

Öneri

1. Başvuranın başvurduğu eğitim programının koşullarını belirlerken tanımanın amacını göz önünde bulundurun.

Örnek 6.1 - Tanımanın amacını göz önüne alın

Genellikle, ulusal eğitim sisteminizde edinilen yeterliliklere sahip adaylar için başvuru koşulları iyi tanımlanmış ve şeffaftır. Bazı ulusal yeterlilik türlerine uygulanabilecek net kurallar ve düzenlemeler dahi bulunuyor olabilir.

Yabancı yeterliliklere sahip adaylar için etkin ve şeffaf kabul prosedürleri oluşturmak için, ulusal ve kurumsal gereklilikleri, programı başarıyla tamamlayabilmek için yabancı yeterliliklere sahip adaylar tarafından yerine getirilmesi gereken bir dizi karşılaştırılabilir koşula dönüştürmeye çalışmalısınız. Dışçılık lisans programının kabul koşulları, işletme alanındaki bir yüksek lisans programına ait olanlardan çok farklılaştığından, tanımanın amacı tanıma sürecinin sonucunu büyük ölçüde belirlemektedir.

2. Bazı yeterlilikler, adayın ilgili yeterliliği elde ettiği ülkede kısıtlı erişim sağlamakta olabilir. Kısıtlama bazı program düzeylerine ya da eğitim kurumlarının türlerine ve /veya eğitim alanına ilişkin olabilir. Öğrencinin almak istediği eğitim için sizin kurumunuzda da aynı kısıtlamalar geçerli olabilir.

ExÖrnek 6.2 - Kısıtlı erişim örneklerini göz önüne alın

Bir başvuru sahibi, bilgisayar eğitiminde mesleki odaklı bir yeterlilik sunar. Aday kendi ülkesinde, yeterliliğin ilgili olduğu meslek alanında iş piyasasına girebileceği gibi sadece ilgili alanda olmak üzere bir yükseköğretim programına da kabul edilmektedir. Başka bir ülkede bir yükseköğretim kurumunda çalışan bir öğrenci kabul görevlisi, sözkonusu yeterliliğe bilgisayar bilimlerindeki lisans programına kabulde tam tanıma sağlar. Öte yandan, başvuru sahibi bir lisans programının tıp alanındaki programına kabul edilmek isterse, öğrenci kabul görevlisi kabul için profil ve öğrenme çıktılarında kapsamlı farklılık bildirir.

3. vuru sahibi için hazırlanan tanıma kararı şeffaf bilgi sağlamalı ve tanıma amacını açıkça belirtmelidir.

Örnek 6.3 – Tanıma kararında tanıma amacını belirtin

A ülkesindeki bir yükseköğretim kurumundaki bir kabul ofisi, B ülkesinde edinilmiş bir yeterliliğe sahip bir başvuruya ilişkin tanıma beyanında aşağıdaki bilgileri sağlar:

- tanıma amacı (A ülkesindeki bir yükseköğretim kurumunun hangi programına yönelik tanıma yapıldığı);
- B ülkesinde elde edilmiş yeterlilik ile A ülkesi eğitim sistemindeki belli bir yeterlilik ya da derece/diplomanın karşılaştırılması. Eğer söz konusu yeterlilik A'nın eğitim sistemindeki belli bir düzeye karşılık gelmiyorsa, değerlendirme A'daki bir eğitim programının belli bir kısmına (veya belli bir kredi miktarına) karşılık olarak belirtilir;
- tam, kısmi veya alternatif tanıma kararı (kapsamlı farklılıklar ile açıklanmaktadır);
- kısmi tanıma hakkında bilgi (B ülkesinden gelen yeterliliğe dayalı kredi transferi için başvuru olanağı veya alternatif tanıma yani benzer başvuru sahibinin yeterlilikleriyle daha iyi eşleşen başka bir programa başvurma olasılığı in a similar field that better matches the qualification of the applicant).

4. Bir başvuru sahibi, daha önceki tanıma belgesinde belirtilenden farklı bir amaç için tanıma talep ediyorsa, yeni bir değerlendirme yapılması önerilir.

Örnek 6.4 - Farklı bir tanıma amacı için gözden geçirilmiş bir değerlendirme yapın

Beşeri ilimler (liberal arts) lisansına sahip bir aday, aynı alanda yüksek düzeyde uzmanlık gerektiren bir lisans derecesi koşulu arayan bir lisansüstü programa kabulde tam tanıma elde edememiştir. Başvuru sahibi, aynı yüksek öğretim kurumunda, herhangi bir alanda lisans derecesi gerektiren başka bir lisansüstü programa başvurur. Öğrenci kabul görevlisi başvuru dosyasında toplanan daha önceki bilgileri kullanır (örneğin akreditasyon durumu ve diplomanın gerçekliği ile ilgili kontroller), tanıma beyanındaki tanıma amacını değiştirir ve böylelikle tam tanıma ile sonuçlanan yeni bir yeterlilik değerlendirmesi yazar.

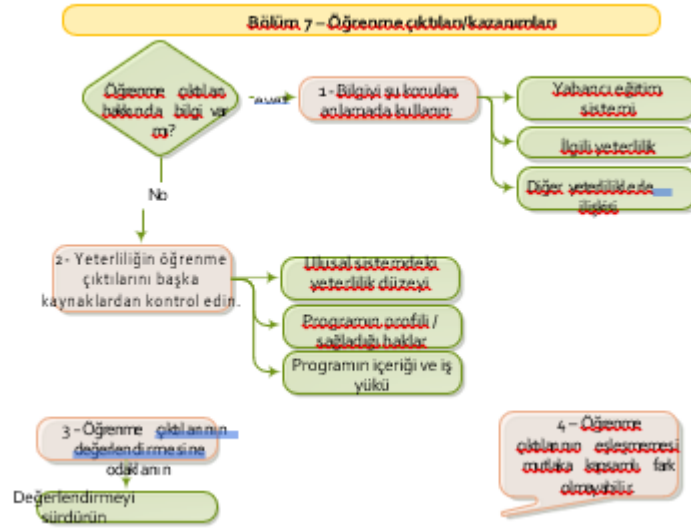
7. Öğrenme Çıktıları

Özet

Yabancı yeterliliklerin tanınması, yabancı yeterliliklerle ilgili resmi ölçütlerin ayrıntılı bir değerlendirmesine odaklanmak yerine, olabildiğince söz konusu yeterliliği kazanmış kişinin neyi bildiğini, anladığını ve yapabileceğini dikkate almalıdır. Bu ise, yeterlilikleri kazandıran öğrenme çıktıları dikkate alınarak gerçekleştirilebilir.

Bu bölüm, öğrenme çıktılarının tanınma amaçlı kullanımı hakkında bilgi sağlama ve kılavuzluk etmenin yanında öğrenme çıktıları kavramına ve temel bilgi kaynaklarına kısa bir giriş yapmaktadır.

Akım Şeması

Giriş

Öğrenme çıktıları/kazanımları nedir ?

Bir "Öğrenme Çıktısı", bir öğrenenin herhangi bir tür öğrenme etkinliğinin tamamlanmasından sonra neyi bilir, anlayabilir ve yapabilir olmasının beklendiğini tanımlayan bir ifadedir. Tek bir modül veya program bileşeni için yazılabileceği gibi bir eğitim programı, bir yeterlilik düzeyi veya bunların herhangi bir parçası için yazılabilir. Uygulamada, "Öğrenme Çıktısı" terimi, burada tanımlanan teknik ve dar anlamlı bir ifadeden ziyade, bir programın genel çıktısı için de kullanılmaktadır (program çıktısı).

Öğrenme çıktıları genellikle iki türe ayrılır:

- Belli bir alana ait özel öğrenme çıktıları;

- Bir akademik alandan diğerine aktarılabilen genel/jenerik öğrenme çıktıları.

Öğrenme çıktıları yazmak için çeşitli sistemler kullanılmakta veya geliştirilmektedir. Örneğin, jenerik öğrenme çıktıları, EHEA-QF ve EQF-LLL yeterlilik çerçevelerinin düzeyleriyle ilişkilendirilmektedir (daha fazla bilgi için bkz. Bölüm 15, “Yeterlilik Çerçeveleri”).

Ulusal yeterlilik çerçevelerinde çeşitli tanımlayıcılardan yararlanılmaktadır:

- Çeşitli yeterliliklerin genel/jenerik tanımları olarak kullanılan yeterlilik tanımlayıcıları;
- Çeşitli düzeylerin genel/jenerik tanımları olarak kullanılan düzey tanımlayıcıları;
- Alana özgü özellikleri ve program çıktıları tanımlayan ulusal alan yeterlilikleri.

Öğrenme çıktıları ile ilgili bilgiler nerede bulunabilir?

Ulusal düzeydeki öğrenme çıktıları ile ilgili genel bilgiler, ulusal yeterlilik çerçevelerinin aşağıdaki unsurlarında bulunabilir:

- Ulusal yeterlilik tanımlayıcıları;
- Ulusal düzey tanımlayıcıları;
- Ulusal alan yeterlilikleri.

Program düzeyindeki öğrenme çıktılarının bulunabileceği yerler:

- Diploma eki;
- Eğitim programı tanımı;
- Program veya derece profili.

Öğrenme çıktıları, yabancı yeterliliklerin veya yurtdışı eğitim dönemlerinin tanınmasında ne şekilde kullanılmaktadır?

Öğrenme çıktıları yeterliliklerin tanımlanmasında ve eğitim programlarının geliştirilmesinde giderek artan şekilde kullanıldığından, yabancı yeterliliklerin ve yurtdışı eğitim dönemlerinin tanınmasında da kilit unsur haline gelmektedir. Öğrenme çıktıları, bir yeterliliğin düzeyi ve profili ile doğrudan bağlantının yanında, kurumun ve programın iş yükü ve kalitesiyle uyumlu olduklarından, yeterliliklerin her türlü diğer unsurunu barındırır veya ilişkilidir.

Yabancı bir yeterlilik değerlendirilirken öğrenme çıktılarının dikkate alınması, tanıma prosedürünün programın kabul koşulları (iş yükü ve içerik gibi) yerine, doğrudan kazanımlara ve yeterliliklere odaklanmasını sağlar. Bu nedenle, yabancı yeterlilikleri değerlendirirken, mezuna sorulan ilk soru, “bu diploma ile neler yapabilirsiniz?” olmalıdır?.

Öğrenme çıktılarının tanınırlıkta kullanılmasının, öğrenme çıktıları varlığı ve tanımlanma kalitesiyle, kısmen de, bu tür nitel tanımlardan çok nicel ölçüt (düzey ve iş yükü gibi) kullanımına daha aşına olan değerlendiricilerin uzmanlığına bağlı olduğu unutulmamalıdır.

Öneri

Bir yeterliliği değerlendirirken aşağıdakilere dikkat edilmesi önerilir:

1. İncelenen yeterliliğin ait olduğu yabancı eğitim sisteminin öğrenme çıktıları ve söz konusu yeterliliğin o sistemdeki diğer yeterliliklerle ilişkisi hakkındaki mevcut bilgiyi kullanın.

Örnek 7.1 – Yeterlilik derece ya da diplomayı anlamak için genel yeterliliklerin kullanılması

Malta'dan bir diploma alan bir öğrenci kabul görevlisi, ilk kez gördüğü bu derece ile ilgili olarak [Malta Yeterlilikler Çerçevesi](#) (MYÇ)'nin düzey tanımlayıcılarına başvurur. MYÇ Malta'nın sekiz eğitim düzeyine ilişkin bilgi, beceri, yetkinlikler ve öğrenme çıktıları hakkında genel bir bilgi sunmaktadır. Böylelikle, öğrenci kabul görevlisi elindeki Malta diplomasına ilişkin genel/jenerik yeterlilikler ve düzeyler arasındaki farklılıklar hakkında bir ilk izlenim edinmiş olur.

Example 7.2 – Yeterlilik düzeylerinin birbiriyle bağlantısını anlamada öğrenme çıktılarının kullanımı

İrlanda dahil bazı eğitim sistemlerinde, lisans düzeyi diplomalarda Onur Derecesi (honours) ile normal derece ayrıştırılmaktadır. Bununla beraber bu dereceler ülkeden ülkeye değişmektedir. Öğrenci kabul görevlisi, İrlanda lisans onur derecesi ile normal derecesine ait ulusal yeterlilik tanımlayıcılarını inceleyerek, her iki derecenin öğrenme çıktılarına ilişkin genel bir kanı elde eder ve derecelerin birbirlerinden ne açıdan farklılaştığını anlayabilir. Örneğin, bu bilgiye dayanarak, bu iki tür derecenin her ikisinin de kural olarak gidilen ülkede yüksek lisans ya da doktora programlarına erişim sağlayıp sağlamadığını belirleyebilir.

2. Öğrenme çıktılarının bulunmaması halinde, yeterliliğin sağladığı kazanımları diğer unsurlardan belirlemeye çalışın:
  - a. Yeterliliğin ulusal sistemdeki yeri (düzeyi);
  - b. Programın amacı ve diplomanın sağladığı haklar (profil);
  - c. Programın içeriği ve zorunlu unsurları (tez veya bitirme ödevi, ya da staj gibi);
  - d. Programın iş yükü

Örnek 7.3 – Öğrenme çıktıları hakkında bilgi bulunmaması

Yeterlilikleri değerlendirmenin alışılmış yolu, öğrenci kabul ve kayıt görevlisinin belirli koşulların sağlanıp sağlanmadığını kontrol etmesidir. Bu kontrol bugün de hala, kredi değerlendirmesinin önemli bir parçasıdır ve öğrenme çıktıları hakkında bilgi bulunmaması durumunda, mevcut tek yoldur. Bu durumda doğru yol, kabul koşullarından hareket ederek, bunlardan yeterliliğin öğrenme çıktıları hakkında bilgi edinmeye çalışmaktır. Örneğin, yüksek lisans düzeyinde kapsamlı bir tez yazmayı içeren ve kendi ülkesinde doktora programlarına erişim sağlayan bir programın bağımsız araştırma yapma becerisini öğrenme çıktılarında kapsamı beklenir. Bu yaklaşımı kullanırsanız, yeterliliğin unsurları arasında farklılıklar bulmaya odaklanmanız daha az olasıdır.

3. Yabancı yeterliliklerin değerlendirilmesinde öğrenme çıktılarına odaklanın.

Örnek 7.4 – Belli bir programa kabulde alana özgü öğrenme çıktılarından yararlanılması

Bir aday öğrenci fizik alanındaki bir yüksek lisans programına başvurur. Öğrenci kabul görevlisi, not dökümünde yer alan ders listesinden mezun olunan programın mesleki yönelimli olduğu izlenimini edinir. Başvuru dosyasında, programın öğrenme çıktılarına odaklanan program profili de (bkz. Bölüm 2 ‘Yeterliliğin beş unsuru’) bulunmaktadır.

Kabul yetkilisi, bu bilgiye dayanarak adayın, güçlü teorik temeline dayanan ve araştırma becerisi kazandıran, genel ve geniş kapsamlı bir fizik programından mezun olduğunu belirler. Bu özellikler programın mesleki olmaktan ziyade akademik yönelimli olduğunu düşündürmektedir. Bunun sonucunda fizik alanındaki herhangi bir yüksek lisansa kabulde kapsamlı bir eksiklik bulunmadığı raporlanır.

4. İki programa ait öğrenme /program çıktıları listelerinin tam olarak birbirini tutmamasının mutlaka programlara arasında kapsamlı farklılık olduğu anlamına gelmeyebileceğini akılda tutun.

Halen kullanılmakta olan farklı öğrenme çıktısı yazma sistemlerinin varlığı, öğrenme çıktıları listelerinin birebir karşılaştırılmasına olanaksız kılmaktadır. Bu tür karşılaştırmalar, kredi değerlendirme görevlisinin belli bir miktar yorum yapmasını gerektirmektedir.

Örnek7.5 – Beklenmedik şekilde eksik olan öğrenme çıktıları

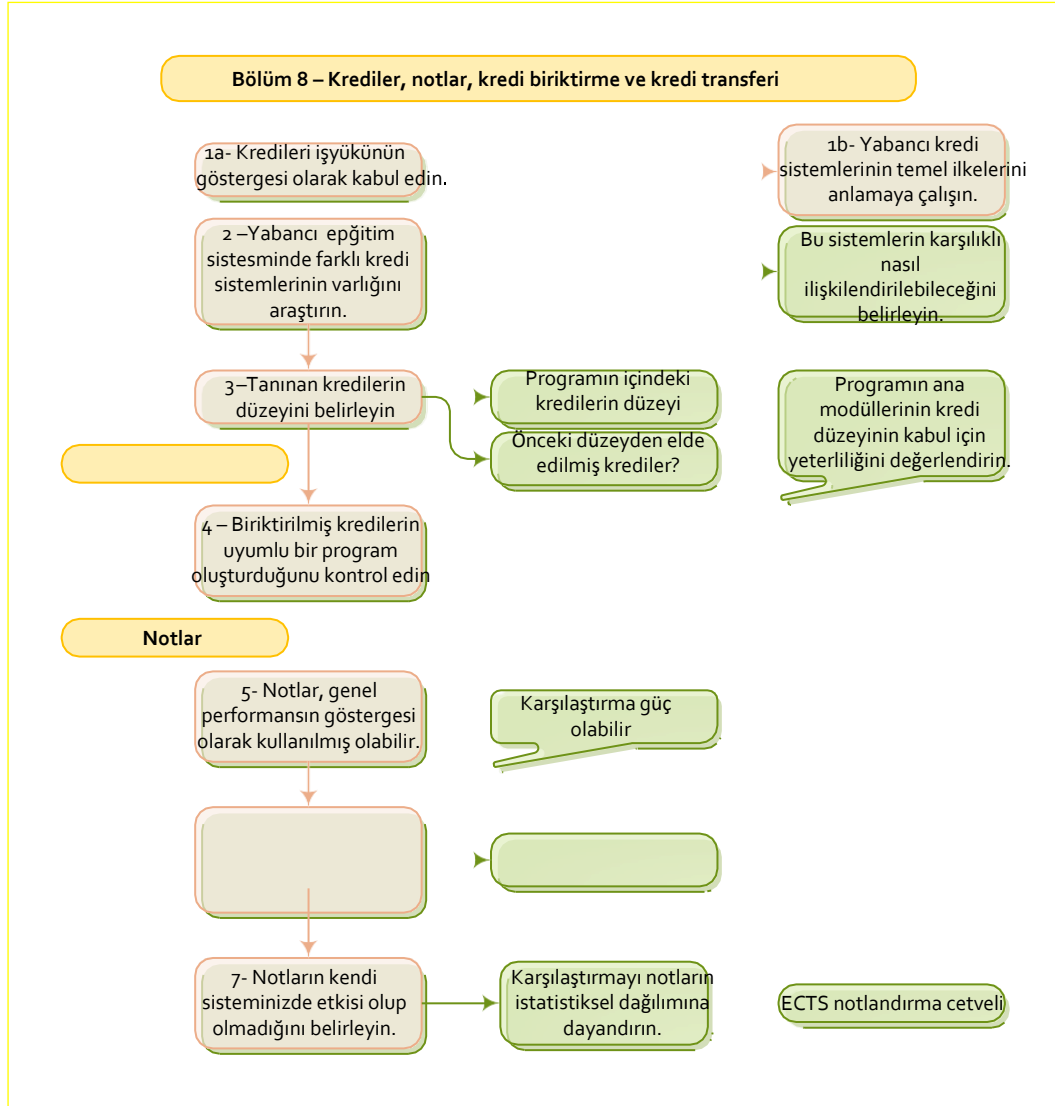
Program hakkındaki diğer bilgilerden görüldüğü kadarıyla programın kazandırdığı anlaşılan önemli bir öğrenme çıktısı, listeyi hazırlayanlar tarafından gözden kaçırılmış olabilir. Bir programın öğrenme çıktıları daima, o derece veya diplomaya karşılık gelen düzey yeterlilikleri kapsamında değerlendirilmelidir (ulusal yeterlilikler ve yeterlilik tanımlayıcıları çerçevesinde ifade edildiği şekilde).

8. Krediler, Notlar, Kredi Biriktirme ve Kredi Transferi

Özet

Krediler, öğrenenin kazanımlarını nicel olarak tanımlar. Program veya modül başarıyla tamamlandıktan sonra verilir. Ülkeden ülkeye veya aynı ülke içinde farklılıklar bulunsa da, krediler genellikle öğrencilerin iş yükünü yansıtır. Notlar kredilerle ilişkilendirilebilir. Notların dönüştürülmesi için uluslararası olarak kabul edilmiş bir sistem yoktur; notların karşılaştırılması istatistiksel dağılımlarına dayanmalıdır.

Akım Şeması

Giriş

Krediler

Krediler, öğrenme kazanımlarının elde edilmesine ve zaman cinsinden belirlenmiş ilgili iş yükünün tamamlanmasına bağlı öğrenme miktarının ölçüsüdür. Bir öğrenim programının belirli bir biriminin ve / veya programın tümünün başarıyla tamamlanmasının ardından, ilgili öğrenme çıktıları belgelenir. Kredilerin tanınması normalde aksi belirtilmediği sürece başarı düzeyini dikkate almaz.

Dünyada sektörler ve düzeyler arasında çok değişen farklı kredi sistemleri kullanılmaktadır. Bir kredi sistemi sadece belli bir kuruma veya belli bir ulusal kapsama özgü olabileceği gibi, Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi (AKTS: ECTS - European Credit Transfer and Accumulation System) birden çok ulusal eğitim sisteminin bir araya gelmesiyle oluşturulmuş olabilir. Uluslararası olarak, krediler genellikle öğrenme çıktıları elde etmek için gereken tahmini öğrenci iş yüküne dayanır. Ancak, iş yükünü krediye dönüştürmek için kullanılan sistem değişmektedir. Öğrenci iş yükü, öğrencinin öğrenmeye ayırdığı akademik çalışma süresi ya da öğretim elemanı ile birlikte geçirilen çalışma saatlerine dayandırılabilir.

Kredi Biriktirme

Kredi biriktirme, bir programa ilişkin öğrenme çıktılarının elde edilmesi sürecini tanımlamak için kullanılan ifadedir. Belirlenmiş alanlarda, belirlenmiş kredi miktarının başarıyla tamamlanması sonucunda öğrenen bir yarıyılı, akademik yılı veya bir programı başarıyla tamamlar. Kredi biriktirme yöntemi, ilgili olduğu kredi sistemince ve genellikle esnek şekilde belirlenir. Kredi biriktirme yöntemi, kredi sistemleri arasında farklılık gösterebilmektedir. Krediler farklı düzeylerde birikebilmektedir ve kredi düzeyi öğrenme talebinin veya öğrenen serbestisinin göstergesidir. Genel olarak öğrenen öğrenmesini yönetmek ve yönlendirmekte ne kadar serbestse, kredi düzeyi de o kadar yüksek olacaktır.

Kredi Transferi

Kredi biriktirme ve transferinin paralel süreçler olmadığına farkına varmak önemlidir: en basit şekliyle biriktirme, öğrenci hareketli değilken meydana gelir; transfer ise hareketli öğrencinin kesintisiz kredi biriktirmesini sağlamaya yöneliktir. Kredi biriktirme, aynı kredi sistemi içinde kredi toplama anlamına gelirken, çoğu durumda, kredi transferi, bir kredi sisteminde veya kurumda kazanılan kredilerin, belirli bir yeterliliğin elde edilmesi amacıyla başka bir kredi sistemine veya kuruma aktarılması işlemi ifade eder. Dolayısıyla, kredi transferi bir tanıma sürecini içerir ve yaşam boyu öğrenme ve hareketlilik söz konusu olduğunda temel bir araçtır. Eğitim sistemleri arasında başarılı kredi transferi, derece veren ve / veya eğitim sağlayan kurumlar arasındaki anlaşmalar yoluyla sağlanabilir. Yeterlilik çerçeveleri, ölçülebilir öğrenmenin karşılıklı olarak tanınmasını kolaylaştırmaya yardımcı olabilir. Bu tür mekanizmalar, öğrencilerin çalışmalarını kesintiye uğratmadan veya sınavları tekrar etmeleri gerekmeden kurumlar arasında veya kurumiçi geçiş yapmalarını ve başarılarının anlaşılır kaydının tutulmasını sağlayarak daha fazla öğrenmeyi teşvik edebilir.

Yükseköğretim için AKTS ve Avrupa'da mesleki eğitim için Avrupa Mesleki Eğitim ve Öğretim Kredi Sistemi (ECVET) gibi farklı eğitim sistemleri arasında kredi transferini kolaylaştırmak için bir dizi kredi sistemi tasarlanmıştır. Ortak ya da benzer kredi sistemi kullanmanın belli başlı yararlarından birisi, öğrencinin

uluslararası eğitime katılımını ve hareketliliği kolaylaştırmasıdır.

Yeterlilikler çerçeveleri belli bir yeterlilik düzeyine karşılık gelen kredilere odaklanmakta ve ulusal düzeyde kredi biriktirme ve transferini kolaylaştırarak esnek öğrenme patikalarının önünü açmaktadır. Bu tür yeterlilik çerçeveleri hem diğer ulusal hem de uluslararası yeterlilik çerçeveleriyle ilişkilendirilebilmektedir.

Notlar

Notlar, öğrenme başarısının kalitesinin ara veya son değerlendirmesini ifade eder ve öğrencinin performansını derecelendirir/sıralar. Bir notlandırma sistemi genellikle, mükemmel, başarılı, geçer veya başarısız gibi bir başarı düzeyini gösteren bir dizi sayı, yüzde, harf veya tanımlayıcı içerir. Sıralama sistemleri ve notlandırma ölçütleri eğitim sistemleri arasında ve farklı eğitim düzeyleri arasında değişiklik gösterir. Notlar, iç (kurumsal) değerlendirmeye veya dış değerlendirmeye veya her ikisine göre verilebilir. Ölçüte bağlı (öğrencinin başarısını mutlak bir ölçüğe bağlı olarak yansıtan) ya da norma bağlı (öğrencinin puanının önceki öğrencileri de içeren geniş bir örneklem içinde karşılaştırmalı olarak belirlenen). Notlandırma sistemlerinin ve notlandırma kültürlerinin doğası gereği, notların bir sistemden diğerine doğru şekilde dönüştürülerek aktarılması olanaksız yakın derecede güçtür.

AKTS bu sorunu, başvuru sahibinin referans grubuna göre belirlenen performansı hakkında bilgi sağlayan bir notlandırma tablosu önererek çözmeye çalışmıştır. Prosedürün bir açıklaması 2015 AKTS Kullanıcı Kılavuzu, sayfa 80-81'de bulunabilir.

Öneriler

Krediler ve Kredi Transferi

1. Krediler başarıyla tamamlanan bir çalışmanın ve programdaki ilgili ders ya da modüle karşılık gelen iş yükünün göstergesi olarak kabul edilmelidir.
2. Bir yabancı program farklı bir kredi sistemi kullanıyorsa, öncelikle bu yabancı kredi sisteminin örneğin programı ya da akademik yılı tamamlamak için gereken en az kredi miktarı türünden temel unsurlarını anlamalısınız. Bu tür bilgiyi kullanarak yabancı kredilerin kendi sisteminize nasıl dönüştürülebileceğini veya sisteminiz içinde nasıl yorumlanacağını belirleyebilirsiniz.

Örnek 8.1 - Yabancı kredileri kendi kredi sisteminizle bağlantılandırmak

Bir başvuru sahibi Q ülkesinden elde edilmiş 120 Q-kredilik bir Lisans derecesi sunmaktadır. 1 akademik yıllık öğrenimin 30 Q-kredi olarak ifade edildiği görülmektedir. Bu bilgiyi kullanan, (AKTS kredisi kullanılan) P ülkesindeki öğrenci kabul görevlisi, programın ana konularındaki Q-kredisi miktarını inceleyerek, kabaca 1 Q-kredisini 2 AKTS kredisine dönüştürebilmektedir. Bu kestirimler, bir programın farklı parçalarına karşılık gelen iş yükünü anlamak için yeterli bulunmalı ve kredilerin çalışma veya ders saatleri gibi daha küçük parçalara bölünmesi yoluna gidilmemelidir.

3. Bir ülkede birden fazla kredi sistemi olup olmadığını ve hiç değişiklik yapıp yapılmadığını kontrol ederek bu sistemlerin birbirine ve kendi sisteminize nasıl dönüştürülebileceğini

belirleyin. Dönüştürerek kendi sisteminize aktarmak istediğiniz krediler için doğru çevrim faktörünü kullandığınızdan emin olun.

Örnek 8.2 – Daha eski kredi sistemlerinin dönüştürülmesi

Bir aday N ülkesinden elde edilmiş olan daha eski bir derece sunmaktadır. Anılan ülkede daha önce 'öğrenme puanları' (study point) kullanıldığı, 1 öğrenme puanının 1 haftalık öğrenime karşılık geldiği ve akademik yılın toplam 42 haftadan oluştuğu bilinmektedir. Öğrenci kabul görevlisi elindeki diplomada kullanılan kredilerin bu eski öğrenme puanları olduğunu fark eder ve N ülkesinde bu krediler AKTS'ye dönüştürürken $60/42 = 1,4$ dönüştürme faktörünün kullanıldığını öğrenir. AKTS sisteminde çalışan kabul görevlisi aynı faktörü kullanarak başvuru sahibinin derecesindeki kredi listesini AKTS kredilerine dönüştürür.

4. Kredilerin hangi düzeyde elde edildiğini göz önüne alın. Bir yabancı derecenin değerlendirilmesinde kredilerin önemli rol oynayabileceği tipik örnekler:
- Öğrencinin kayıtlı olduğu programın altındaki bir düzeyden kısıtlı bir miktar kredilik ders almasına hak tanınan programlar;
  - Birinci yıldaki giriş dersleriyle, programın ileriki yıllarındaki ileri düzeyli derslerin bariz şekilde ayrıştırıldığı programlar.
- Programa kabul için gerekli olan temel konulardaki kredilerin yeterli düzeyde elde edildiğinden emin olun.

Örnek 8.3 – Farklı düzeylerdeki krediler

X ülkesinden bir aday Y ülkesindeki bir kurumun yüksek lisans programına kredi transferi için başvurur. Adayın not dökümünün incelenmesi sonucunda transfer edilmek istenen kredilerin lisans ve yüksek lisans düzeyinde alınmış derslere ait olduğu görülür. Kurumunuzun yüksek lisans yönetmeliği izin veriyorsa, lisans düzeyindeki kredileri yüksek lisans program kredilerine yönelik olarak tanıyabilirsiniz. Aksi de mümkündür: kurumunuzun yönetmeliği izin vermiyorsa, lisans düzeyinde elde edilmiş kredilerin intibakını yapmayabilirsiniz.

Kredi Biriktirme

5. Kredilerin, kendi ülkenizdeki öğrencilere tanınan kredi elde etme yöntemine benzer şekilde, bir programın bütününe (ya da bir parçasına) yönelik olarak biriktirildiğini kontrol edin. Bir öğrencinin her şekilde elde ettiği kredileri, özellikle de bir programa yönelik olmadan farklı yükseköğretim kurullarında alınmışsa, tanımak zorunda değilsiniz.

Örnek 8.4 – Kredi biriktirme

Bir aday üç yıllık ve 180 AKTS kredilik bir lisans programına ait 180 AKTS kredilik bir not dökümü sunar. Ancak programın başarıyla tamamlandığına ve derecenin elde edildiğine dair açık bir bilgi bulunmamaktadır. Aday, programın tamamlanması için zorunlu bazı krediler yerine başka zorunlu olmayan krediler almış olabilir. 180 kredi bu şekilde biriktirilmiş, ancak program tamamlanmamış olabilir. Tanıma, programın tamamlandığına ve ilgili derecenin/diplomanın elde edildiğine dair ek kanıt sunulana kadar askıya alınmalıdır.

Notlar

Notların belli bir derecenin veya yeterliliğin değerlendirilmesine doğrudan etkili olup olmayacağı, bulunduğunuz yükseköğretim sistemine bağlıdır. Bir başka ülkede elde edilen notları incelerken şunlara dikkat etmelisiniz:

6. Notlandırma ölçütleri ve not dağılımları çok değişebildiğinden, farklı sistemlerde elde edilmiş notları karşılaştırmanın sorunlu olabileceğinin farkında olmalısınız. Bu nedenle notları kendi sisteminize sorunsuz dönüştürülebilir sayısal bir araç olarak kullanmak yerine, öğrencinin akademik performansı hakkında genel bir kanı elde etmekte kullanmak daha akılcı bir yaklaşım olabilir.

Örnek 8.5 – Notlandırma: tanıma üzerinde etkisiz

Bir aday bir diploma ve bir not dökümü sunar. Adayın kendi ülkesinde kullanılan notlandırma sistemi hakkındaki bilgiye göre, adayın performansı çok yüksek olmayıp, hep en düşük notlarla geçtiği anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte öğrenci tüm yükümlülüklerini yerine getirerek nihai dereceyi/yeterliliği elde etmiştir. Buna uygun olarak tanıma kararı verilebilir.

7. Yabancı diplomanın elde edildiği ülkede notların dereceye ilişkin hakların kullanımı üzerinde doğrudan bir etkisinin olup olmadığını belirleyin. Kendi sisteminizdeki duruma bağlı olarak, bu bilgiyi değerlendirmenizde ve tanıma kararında göz önünde bulundurabilirsiniz.

Örnek 8.6 – Notlandırma: öğrencinin kendi ülkesinde etkili

P ülkesinde bir yüksek lisans programına kabul için lisans derecesinin 15 üzerinden 12 ortalama ile elde edilmiş olma şartı bulunmaktadır. Bir aday Q ülkesindeki bir yüksek lisans programına, P ülkesinden 11 ortalama ile elde ettiği lisans derecesiyle başvuruyor. Öğrenci kabul görevlisi adaya, kendi ülkesinde yüksek lisans yapma hakkı tanımayan diploması nedeniyle kapsamlı bir fark olduğu bilgisini verebilir. Öte yandan, Q ülkesindeki kurumun programa kabul koşulları nota bağlı değilse, öğrenci kabul görevlisi lisans programının yüksek lisansa hazırlıkta bir bütün olarak yeterli olduğuna karar vererek öğrenciyi programa kabul edebilir.

8. Kendi sisteminizde notların ileri düzey öğrenime erişim hakkı üzerinde doğrudan etkisi bulunuyorsa, bunu yabancı derecenin değerlendirilmesinde hesaba katabilirsiniz. Bu durumda, yabancı notları kendi notlarınızla karşılaştırmayı, not cetvellerinin lineer dağılımları yerine istatistiksel dağılımlar temelinde yapmalısınız.

Başvuranın sunduğu dosyada notların istatistiksel dağılımı hakkında güvenilir bir bilgi bulunması durumunda (AKTS notlandırma tablosu veya benzeri), bu bilgiyi adayın elde ettiği notlar hakkında daha doğru bir kanı elde etmede kullanabilirsiniz. Bu, yabancı notları kendi not sisteminizle karşılaştırma amacıyla hazırlanmış benzeri bir notlandırma tablosunun sizin kurumunuzda da bulunmasını gerektirir. Bu türden tablolarınız varsa, kendi öğrencilerinizin de bunlara ulaşabilmesi önerilir. EGRACONS projesi, not dönüştürme için kullanıcı-dostu web-tabanlı bir araç geliştirmiş bulunmaktadır.

Örnek 8.7 – Bir Notlandırma Cetveli kullanın (ECTS Kullanıcı Kılavuzu 2009'dan alınmıştır)

A not sistemi	yüzde*	B not sistemi	yüzde*
30 lode	5.6%	1	20%
30	15.7%	2	35%
29	0.5%	3	25%
28	12.3%	4	<u>20%</u>
27	11.8%		
26	9.0%		
25	8.2%		
24	11.3%		
23	2.7%		
22	6.0%		
21	2.3%		
20	5.7%		
19	1.9%		
18	<u>6.9%</u>		
Total:	100%		100%

* İlgili lisans programında verilen toplam not sayısına göre

Bu örneğe göre, A ölçeğinde verilen 30'un B ölçeğinde 1'e dönüştürülmesi gerektiği görülmektedir. B'deki 2 notu ise, A ülkesinin veya sisteminin 26--29 (ortalama 27) notuna çevrilecektir.

Kaynaklar ve referanslar

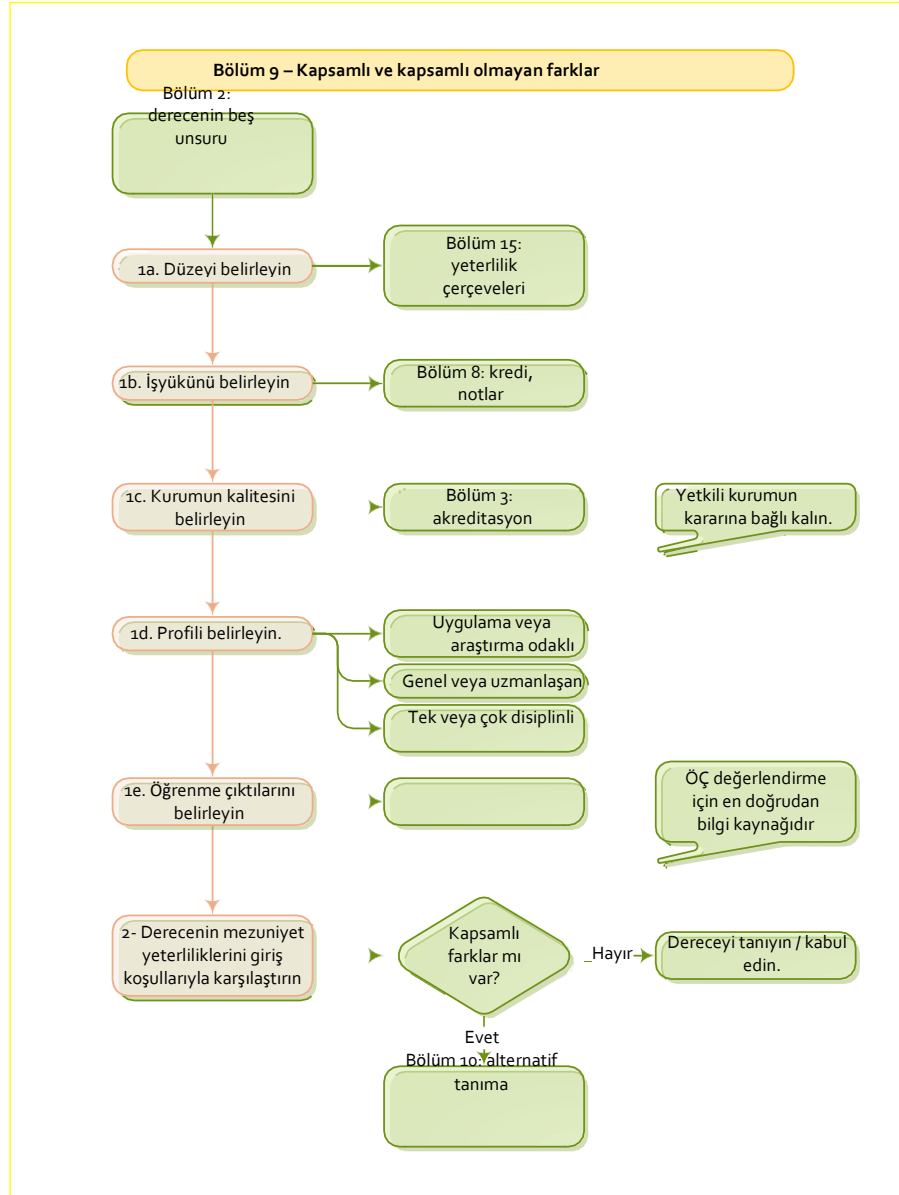
- Website European Commission on European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS).
Link: http://ec.europa.eu/education/tools/ects_en.htm;
- Website European Commission on European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET).
Link: http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_en.htm;
- EGRACONS (European Grade Conversion System)
Link: <http://egracons.eu> (website) and <https://tool.egracons.eu/> (tool)

9. Kapsamlı ve Kapsamlı Olmayan Farklılıklar

Özet

Lizbon Tanıma Sözleşmesinin (LRC) köşe taşlarından biri, yabancı yeterlilik/derece ile ulusal düzeyde gereken arasında kapsamlı bir farklılık bulunmaması durumunda tanımanın sağlanması gereğidir. Bu bölümde yeterlilikler arasındaki farkın kapsamlı olup olmadığını anlamakta ve varsa adaya yönelik öneriler sunmada kullanılacak kılavuz ilkeler bulacaksınız.

Akım Şeması

Giriş

Kapsamlı farkların açıklaması

LRC'nin temel ilkelerinden birisi şudur: ' Bir yabancı yeterlilik ya da derece için tanıma talebinde bulunulan ev sahibi ülkede karşılık gelen yeterlilik ya da derece ile kapsamlı bir fark bulunmaması durumunda, yeterlilik veya derece tanınmalıdır'. Bu ise yabancı bir ülkede elde edilmiş olan yeterliliklerin sizin ülkenizdeki yeterlilikle birebir eşleşmesi konusunda ısrarcı olmamanız gerektiği anlamına gelmektedir. Bunun yerine kapsamlı olmayan farkları kabul etmelisin.

Kapsamlı farkların tanımı

Kapsamlı farklar, iki yeterlilik arasında adayın ileri düzeydeki eğitim ya da araştırmaya katılması durumunda başarılı olmasını engelleyici ciddiyetteki farklardır.

Kanıtlama yükümlülüğü

Farkın kapsamlı olduğunun kanıtlanmasının yükü, adayın başvuruda bulunduğu kuruma aittir. Bir derecenin bazı unsurları veya kazanımları hakkında kuşkulu olmanız, tanımayı reddetmenizi gerektirmez. Dosyayı inceleyip, farklılıklar belirledikten sonra şunları hatırlayınız:

- Her farklılık 'kapsamlı' olarak değerlendirilmemelidir. Yükseköğretim sistemleri ve programları arasındaki geniş çeşitlilik sonucu farklılıkların ortaya çıkması kaçınılmazdır;
- Farkın kapsamlı olup olmadığı kararı, yeterliliğin işlevine ve tanıma amacına göre verilmelidir (bkz Bölüm 6, 'Tanıma Amacı').
- Farklılık kapsamlı olmakla birlikte bir programa öğrenci alımı için kabul edilebilir;
- Kapsamlı bir farklılık olduğunda dahi yabancı dereceyi tanımayı reddetme zorunluluğunuz bulunmamaktadır; bununla birlikte, bu durum yetersiz adaylara kapıları sonuna kadar açmanız anlamına da gelmemektedir. Adaya adil bir başarılı olma şansı verildiğinden (örneğin adayın yazıldığı programa uyum sağlayabilmesine yönelik hazırlık sunarak) ve programın kalitesinin tehlikeye girmediğinden emin olmalısınız.

Kapsamlı farkların yorumlanması

Kapsamlı farkların yorumlanması, yeterliliğin, programın ve/veya programın ders veya modül gibi bileşenlerinin öğrenme çıktılarına bağlıdır, zira bunlar adayın daha ileri düzeydeki eğitime yeterince hazır olup olmadığını belirler. Girdiye ilişkin ölçütlere ilişkin bir fark (programın iş yükü gibi), adayın yetkinlikleriyle doğrudan ilgili değildir ve bu nedenle otomatik olarak kapsamlı fark-şeklinde nitelenmemelidir.

Öneriler

Yeterlilikler veya dereceler arasındaki farkların kapsamlı olup olmadığına karar verirken aşağıdakileri yapmanız önerilir:

1. Yeterliliğin ana unsurlarını belirleyerek bunları program giriş koşullarıyla ilişkilendirin. Kapsamlı farklılık bulunup bulunmadığına karar verirken bir yeterliliğin beş unsurunu hesaba katmalısınız: düzey, iş yükü, kalite, profil ve öğrenme çıktıları (bkz. Bölüm 2, 'Yeterliliğin beş unsuru'). Bu unsurlardan birinde kapsamlı bir fark bulunduğu dahi, bu farklılığın yeterliliğin kazanımlarının toplamında kapsamlı bir fark yaratıp yaratmadığını, ya da bu farkın bir başka unsur tarafından nasıl giderildiğini belirlemelisiniz. Yeterliliği değerlendirirken öğrenme çıktılarına odaklanmalısınız. İzleyen sorular, yeterliliğin değerlendirilmesinde yardımcı olacaktır:
  - a. Derecenin düzeyi nedir ve kazanıldığı ülkede bir sonraki eğitim düzeyine erişim sağlamakta mıdır?
Derecenin düzeyi, ulusal eğitim sisteminde ve/veya yeterlilikler çerçevesindeki konumunu gösterir (bkz. Bölüm 15, 'Yeterlilikler Çerçevesi'). Genellikle, farklı düzeylerdeki yeterliliklerin (lisans dereceleri, yüksek lisans veya doktora dereceleri) kapsamlı-farklılıkta öğrenme kazanımları vardır.
  - b. Programın iş yükü ne kadardır?
Derecenin iş yükü genellikle kredi cinsinden ifade edilir (bkz. Bölüm 8, 'Krediler, notlar, kredi biriktirme ve kredi transferi') ve edinilen öğrenme kazanımlarının belirtilmesinde kullanılır. Kredi sistemlerinin ilkeden ülkeye ve ülke içinde değişebildiğinin altı çizilmelidir. Bu nedenle, farklılıklar hakkında karar verilirken, kullanılan kredi sistemi ayrıntılı şekilde incelenmelidir. İş yükündeki farklılık derecenin toplam program yeterliliklerinde farklılığa yol açmışsa kapsamlı-bir fark ortaya çıkabilir. Eğer bu tür bir farklılık yoksa, derece tanınmalıdır. Bkz. örnek 9.4.
  - c. Dereceyi veren kurumun/programın kalitesi nedir?
Programın kalite güvencesi sağlanmış veya yetkili bir kuruluş tarafından akredite edilmişse, minimum kalite standartlarını sağladığına güvenmelisiniz (bkz. bölüm 3, 'Akreditasyon ve Kalite Güvencesi'). Eğer ulusal yetkililer kendi sistemleri içindeki kurumlar ve/veya yeterliliklerin kaliteleri arasında açık bir fark gözetiyorlarsa, değerlendirmenizi yaparken bu bilgiyi hesaba katabilirsiniz. Bununla birlikte, bir derecenin tanınması, veren kurumun günümüzde yayınlanan çok sayıda uluslararası sıralamada yer alması ile bağlantılandırılmamalıdır.
  - d. Programın profili nedir?
Program öğrenciyi belli bir mesleğe veya araştırmaya yönlendirmekte midir? Program birbirinden farklı alanları kapsayan genel bir yapıda mıdır yoksa uzmanlaşmış bir program mıdır? Tek disiplinli midir, çok-disiplinli midir, yoksa disiplinler arası mıdır?
Programın profili, ulusal öğrencilere kazandırılardan çok farklı ise, bu durum programın bazı temel bileşenlerinin olmadığı anlamına geleceğinden, kapsamlı bir fark kararı verilebilir. Bkz. aşağıdaki Örnek 9.5..

- e. Programın öğrenme çıktıları nelerdir?
Öğrenme çıktıları bir mezunun dereceyi elde etmekle ne bilir, ne anlayabilir ve ne yapabilir olacağını tanımlar (bkz. bölüm 7, 'Öğrenme Çıktıları'). İlke olarak, bu bilgi kapsamlı farklar bulunup bulunmadığına ilişkin karar için en doğrudan dayanaktır ancak derecenin öğrenme çıktıları veya program yeterlilikleri hala nadir bulunmakta ve bazen de yorumu güç olabilmektedir.

Örnek 9.1 – ilgili kazanımlar eşleşmelidir

Aday, mühendislik alanında Doktora programlarına kabule hazırlayan ve mühendislik mesleğini icra hakları kazandıran bir mühendislik derecesine sahiptir. Aday kurumunuzdaki bir mühendislik doktora programına başvurmuştur. Adayı mesleki haklar açısından değil, yalnızca doktora programına kabulde aranan öğrenme kazanımları açısından değerlendirmelisiniz.

1. Programa kabul koşulları kapsamındaki yeterliliklerin, yabancı diplomanın kiler tarafından sağlandığından emin olun.

Bunun için yabancı derece ya da diplomanın kazandırdığı program yeterliliklerini programınız için aranan kabul yeterlilikleri ile karşılaştırmalısınız. Bu ulusal yeterlilikler kümesi, teorik bilgiden uygulamaya dönük becerilere kadar geniş bir yelpazede olabilir. Genellikle hemen tüm vakalarda, yabancı diploma da geniş bir yeterlilik kümesini kapsamaktadır. Bütün yeterliliklerin eşleşmesi değil, programı başarıyla sürdürebilmek için mutlaka bulunması gerekenlerin edinilmiş olması yeterlidir.

- a. Kapsamlı olmayan farklılıklar bulunduğunu belirlediyseniz, dereceyi kabul edin.

Programın başarıyla sürdürülmesine engel olmayacak kapsamlı farklılıklar bulunmadığına karar verdiyseniz, derece veya diplomaya tam tanıma sağlayın

Örnek 9.2 – Program çıktılarında (kapsamlı olmayan) farklılıkları kabul edin

Aday, eğitimin bir ileri düzeyini sürdürebilmek için gerekli program öğrenme çıktıları açısından yeterli bir derece ile başvuruyorsa (örneğin tarih alanındaki bir yüksek lisans programına, tarih alanından bir lisans derecesi ile), aranan yeterlilikler ile yabancı derecenin yeterlilikleri arasında muhtemelen kapsamlı bir fark bulunmayacaktır.

İki farklı ülkede sunulan tarih programlarının içeriğinde, örneğin ulusal tarihi kapsayan konularda farklılıklar olacağı açıktır. Ancak, bu farklılıklar kapsamlı fark olarak değerlendirilmemelidir. Adayların eğitimleri sırasında geliştirdikleri yetkinlikler, tarih bilgilerini kolaylıkla bir dönemden veya ülkeden diğerine aktarmalarına olanak verecektir.

Örnek 9.3 – Program profilindeki (kapsamlı olmayan) farklılıkları kabul edin

Bir aday, lisans eğitimini aldığı alandan farklı bir alanda yüksek lisans yapmak istiyorsa, yüksek lisans programlarının genel eğitim hedefleri uyumlu olduğu koşulda, bu durum doğrudan kapsamlı bir fark oluşturmaz. Örneğin fizik lisans derecesi, bilim tarihi veya bilim felsefesi alanlarında bir yüksek lisans programına uygun bir hazırlık sağlamış olabilir. Aday daha uzak bir alandaki lisansüstü programına kabul edilmek istiyorsa, ek yükümlülükler olarak örneğin ön koşul niteliğinde bazı dersler alması istenebilir.

Bu tür ek yükümlülükler, lisansüstü eğitimlerini lisans alanlarına uzak bir alanda sürdürmek isteyen ulusal öğrencilerden de istenmelidir.

Örnek 9.4 – İş yükündeki (kapsamlı olmayan) farklılıkları kabul edin

Birçok ülkede, lisans ve lisansüstü derecelerini kapsayan bütünleşik programların iş yükü 300 AKTS kredisidir (genellikle lisans için 180, yüksek lisans için de 120 olmak üzere). Bununla beraber, 180 kredilik lisans programlarının ardından 60-90 AKTS kredilik yüksek lisans programları ile devam edilen ülkeler de vardır. Bu tür yüksek lisans programlarının, seçilen eğitim alanının temel araştırma konusu, araştırmacı yetkinlikleri ve doktora programlarına kabul türünden eğitim amaçları ve öğrenme çıktıları 120 kredilik yüksek lisans programlarına ait amaç ve çıktılara benzer olabilir. Bu nedenle de 30-60 AKTS kredilik farklılık, doğrudan kapsamlı fark olarak nitelenmemelidir.

Yüksek lisans derecesinin tüm özellikleri hesaba katılmalıdır (düzey, iş yükü, kalite, profil ve program öğrenme çıktıları) ve yalnızca programın genel çıktısına ilişkin kapsamlı farklılıklar (adayın başarısını engelleyecek türden) rapor edilmelidir.

- a. Kapsamlı farklar bulunması durumunda, adayı haberdar edin ve dereceyi tanımak için başka yolları değerlendirin.
- 1) Belli bir programda öğrenimi başarıyla sürdürebilme açısından engel oluşturabilecek kapsamlı farkları belirlediyseniz tam tanıma sağlamamalısınız;
  - 2) Adayı, tanımanın reddedilme gerekçesi ve bulunan kapsamlı farkların yapısı hakkında bilgilendirin. Bu bilgi adaya söz konusu farkları telafi edebilme şansı, ya da derecesinin değerlendirmesine itiraz hakkı verecektir.

Örnek 9.5 – – Tam tanımayı reddedin – düzey ve öğrenme çıktılarında kapsamlı farklılıklar

İş idaresi alanında ön lisans derecesine sahip bir aday bir yüksek lisans programına başvuruyor. Adayın derecesi, derece sahibini iş piyasasına hazırlamakta ve kendi ülkesinde aynı alandaki bir dört yıllık lisans programının üçüncü yılına kabul sağlamaktadır. Aslında, söz konusu derece türü, adayın kendi ülkesinin ulusal yeterlilikler çerçevesinde lisans düzeyinin bir kademe altında ayrı bir düzey olarak tanımlanmıştır.

Öğrenci kabul görevlisi, yabancı derecenin düzey ve öğrenme çıktıları açısından kapsamlı farklılıkları olduğunu raporlayarak, yüksek lisans programına kabulün mümkün olmadığına karar verir.

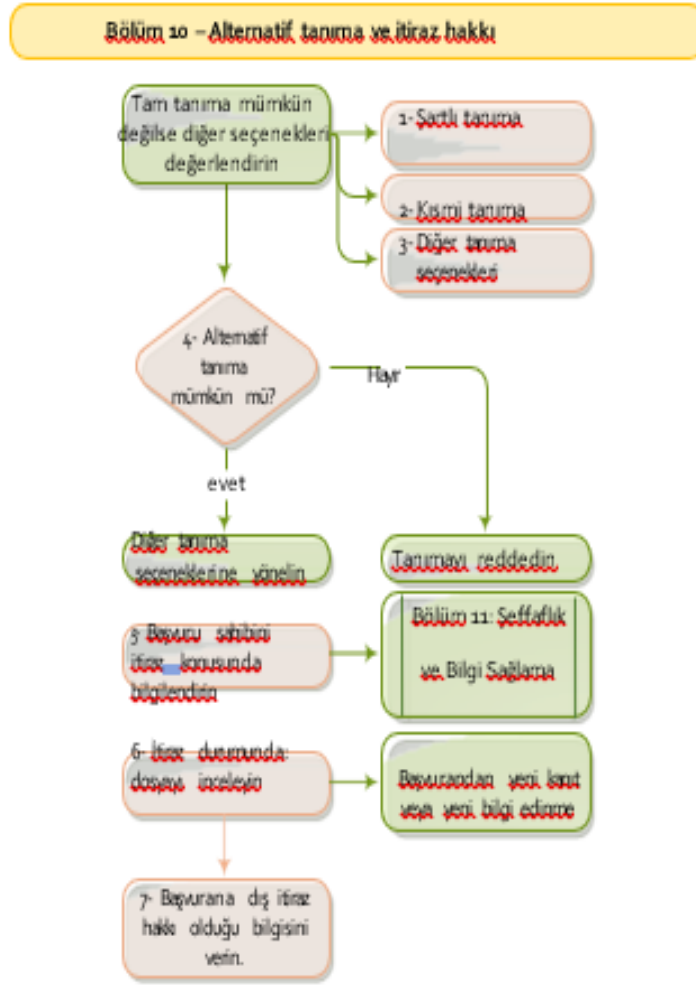
Alternatif kısmi veya koşullu tanıma olasılığını değerlendirin (bkz. Bölüm 10, 'Alternatif tanıma ve itiraz hakkı').

10. Alternatif Tanıma ve İtiraz Hakkı

Özet

Yabancı dereceyi inceledikten sonra, adayın beklentilerinin aksine, kurumunuzun bu dereceyi kabul edemeyeceğine karar verebilirsiniz. Bu bölüm farklı tanıma türlerini tanıtmaktadır. Ardından, başvuru sahiplerinin tanıma kararına itiraz hakkı konusunda bilgi sunmaktadır.

Akım şeması

Giriş

İstenen derece ile sunulan yabancı derece arasında kapsamlı farklılıklar bulunduğu, tanıma veya öğrenci kabul görevlisi adayın başka ne türlü seçenekleri olduğuna karar vermelidir. Bu seçenekler kabulün kesin reddi (derecenin diploma simsarlarından edinilmiş olması durumunda verilmesi uygun yanıt) ile olası diğer tanıma

türleri (genellikle başvuru kurumun başka programlarına kabul gibi) arasında değişebileceği gibi, kapsamlı farklılıkları giderme yolları hakkında bilgilendirmeler (örneğin başvuru programa erişim sağlayan programlar ve yeterlilikler hakkında) de olabilir.

Aday kararı kabul ederse, süreç tamamlanmış olur. Ancak aday kararı doğru bulmuyorsa, karara itiraz hakkı bulunmaktadır. İtiraz yöntemi genellikle ulusal mevzuat ile düzenlenmektedir.

Öneriler

Alternatif tanıma

Kapsamlı farklılıklar nedeniyle tam tanıma sağlanamıyorsa, dereceyi tanımanın diğer yollarını değerlendirmelisiniz. Diğer tanıma türleri saptanan kapsamlı farklılıklar temelinde belirlenmeli ve aşağıdaki şekilde uygulanmalıdır:

1. Dereceyi adayın ilerdeki bir dönemde sağlayacağı bazı koşullara bağlı olarak tanıyın (koşullu tanıma). Örneğin adayın bazı zorunlu dersleri başarıyla tamamlayarak elde edeceği kredileri sağlamasına bağlı bir koşullu program kaydı yapabilirsiniz. Bu dersler program için zorunlu tutuluyor olmalı ve adayın daha önce tamamladığı programda içerilmemelidir.

ExÖrnek 10.1 - Koşullu tanıma

Fizik alanında bir lisans derecesine sahip bir aday matematik alanında bir yüksek lisans programına başvurur. Fizik alanında tamamlanmış program, matematik lisans programı öğrenme çıktılarından bir kısmını kapsamamaktadır. Ancak ana unsurları, matematik programınıninkilerle örtüşmektedir. Aday fizik gibi güç bir lisans programında çok başarılı olduğundan, matematik yüksek lisans programında başarılı olmasının beklenebileceğini düşünebilirsiniz. Kurumunuz adayın istediği programa kaydını, başlangıçta eksik olan öğrenme çıktılarını edinme koşuluna bağlı olarak yapmayı düşünebilir.

2. Örneğin adayın yabancı programda elde ettiği kredilerden bazısını kabul ederek kısmi tanıma sağlayın. Böylece adayın, kurumunuzda uyan bir programa kaydolması ve tanınan/intibak ettirilen kredilerinden muaf tutulması sağlanmış olur.

Örnek 10.2 – Kısmi tanıma

Lisans diploması (Bologna 1. Düzey) sahibi bir aday bir yüksek lisans (Bologna 1. Düzey) programına başvurmaktadır. Adayın sahip olduğu yeterliliklerde, başvurduğu kurumdaki benzer lisans programında kazandırılan ve başvurduğu yüksek lisans programında başarılı olmasını çok güçleştiren ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Öğrenci kabul görevlisi adaya ilgili lisans programına kaydolabileceğini, yabancı lisans programında aldığı ve kurumdaki programda da bulunan derslerin kredilerinin intibak ettirilebileceğini önerebilir.

3. Farklı tanıma türleri uygulayın:

- a. Adayın derecesini, eğitim sisteminizde başvurduğu düzeyden farklı bir düzey için değerlendirin;

Örnek 10.3 – Dereceyi farklı bir düzey için tanıma

Sanat alanında lisans derecesine sahip bir aday bir Doktora programına başvurmaktadır. Başvuru koşullarından biri Yüksek Lisans derecesine sahip olmaktır. Doktora programı yerine adaya Yüksek Lisans programına başvurması önerilir.

- b. Adayın derecesini, başvurduğu düzeyde ancak farklı profildeki bir program için değerlendirin;

Örnek 10.4 – Dereceyi farklı profilde bir programa kabul için tanıma

Bir aday, kimya alanında araştırma yönelimli bir yüksek lisans programına başvurmaktadır. Program koşullarından biri kimya alanında araştırma temelli lisans derecesi sahibi olmaktır.

Aday, mezunlarını araştırma yönelimli yüksek lisans programlarının olmazsa olmazı araştırma yöntemleri konusunda yeterince hazırlamayan, uygulamalı kimya teknolojisi alanında lisans derecesine sahiptir. Söz konusu lisans derecesi, tanıma/öğrenci kabul görevlisi tarafından, alternatif tanıma yöntemlerinden biri olarak benzer mesleki yönelimli bir kimyasal teknoloji lisans derecesine benzer olarak tanınır. Böylelikle başvuru sahibi sahip olduğu derecenin başvurduğu ülkenin eğitim sistemindeki yerini açıkça anlamış olur. Daha sonra kabul görevlisi adaya, kendisi için daha uygun olan, kimyasal teknoloji alanından mesleki yönelimli bir yüksek lisans programına kabul önerisinde bulunur.

- c. Adaya kapsamlı farklılıkları giderebileceği ve köprü işlevi görececek bir grup ders önerin.

Örnek 10.5 – Kapsamlı farklılığın telafisine dönük derslere kayıt için tanıma

Bir teknik üniversite, mühendislik lisans programlarına kaydolacak ulusal öğrencilerden dileyenlere yönelik matematik, fizik ve kimya bilgilerini geliştirebilecekleri bir hazırlık programı sunmaktadır. Yabancı derece kabulüyle ilgili çalışan görevli bu derslerle ilgili kapsamlı bir farklılık bulunduğunu gördüğünde, aday lisans programına kabulünü sağlayacak yeterlilikleri kazanmak üzere hazırlık dönemine kaydedilir.

4. Hiçbir alternatif tanıma yöntemi bulamadığınız durumda (alternatif, kısmi veya koşullu) adayın programa kabulünü reddedebilirsiniz. Kabulün veya tanımanın neden yapılmadığını açıklayın ve kabul için gerekli yükümlülükleri sağlayan yeterliliği adayın nasıl edinebileceği bilgisini verin.

Özellikle adayın sunduğu dosyada sahte belgeler bulunduğu veya derecenin bir diploma sımarsı kuruluş ya da tanınmayan bir kurum tarafından verildiği gerekçesiyle herhangi bir tür tanıma sağlanmaması da bir 'adil tanıma' örneği olarak kabul edilir.

Örnek 10.6 – Tanımanın reddi - diploma sımarsaları

Bir aday bir yüksek lisans programına kabul için bir lisans derecesi sunar. Dereceyi elde etmek için bir eğitim programı izlemek gerekmediği ve dereceyi veren kurumun bir diploma sımarsı olduğu fark edilir. Bu durumda herhangi bir tür tanıma yapmayı düşünmemelisiniz. Tanımayı reddetmeli, kararınızın gerekçelerini adaya bildirmelisiniz.

İtiraz hakkı

5. Başvuranın kurumunuzun aldığı karara katılmadığı her türlü durumda itiraz hakkı bulunmalıdır. Kurumunuz ilgiliye kararın gerekçesini ve itiraz hakkı bulunduğunu bildirmelidir.

Örnek 10.7 – İtiraz hakkı konusunda bilgilendirme

Bir yıllık bir lisans programından mezun olan bir aday Bologna birinci düzeyindeki bir programın dördüncü yarıyılına başvurur. Öğrenci kabul görevlisi kişiyi üçüncü yarıyıla kabule karar verir, kararı ve itiraz hakkı bulunduğunu bir mektupla adaya iletir.

6. İtiraz durumunda, kurumunuz ilk başvuru sırasında sunulmuş olan bilgiyi tekrar incelemelidir. Gerekli durumlarda adaydan henüz sunmadığı (ya da yeterli düzeyde sunulmayan) ek bilgi talep edebilir, veya daha ayrıntılı bir araştırma yapabilirsiniz.

Bu alt başlıktaki öneriler yalnızca ilk itiraz hakkına ilişkindir ve genellikle kurum içi yönetmeliklerle düzenlenir. Bir ileri itiraz merci genellikle ayrı bir yasa ile düzenlenir (örneğin idare hukuku alanında).

Örnek 10.8 – İtiraz halinde başvurunun yeniden incelenmesi

Bir yüksek lisans programına başvuran aday eğitim kurumunun kararını doğru bulmaz. İtiraz gerekçelerini ve destekleyici yeni belgeleri eklediği bir dilekçe ile başvurur (mezun olduğu lisans programının, diplomayı veren kurum tarafından sağlanan ayrıntılı açıklaması, Eğitim Bakanlığının ilgili yeterlilik türüne ilişkin açıklaması). Eğitim kurumu itirazı mevcut yönetmelikler çerçevesinde inceler. Adayın gerekçelerini, sunulan yeni belgeleri ele alır ve dereceyi yeniden değerlendirir.

İlk alınan karar doğru bulunursa, kurum adayın gerekçelerini yanıtlar ve kararında ısrar eder.

7. Varsa, adaya kurum dışı itiraz hakkı bulunduğu bildirilmelidir. Bazı ülkelerde tanıma/kabul kararlarıyla ilgili anlaşmazlıklar konusunda Eğitim Bakanlığı, yükseköğrenim kurumları, ulusal ENIC-NARIC, öğrenci kuruluşları, işveren kuruluşları gibi paydaşlardan kurulu bir dış itiraz merci bulunmaktadır.

Örnek 10.9 – Dış itiraz olanakları hakkında bilgilendirme

Bir aday X ülkesindeki bir lisans programına başvurur ve kabul edilir. Aday daha önce Y ülkesinde iki yıllık bir lisans programı bitirmiştir ve X ülkesindeki lisans programını daha az zamanda bitirebilmek için üçüncü yıldan devam etmek istemektedir. Üniversite önceki eğitimini göz önünde bulundurarak öğrenciyi ikinci yıldan başlatmayı kabul eder. Aday karara itiraz eder.

Üniversite adaya dış itiraz olanaklarıyla ilgili bilgi verir. Aday X ülkesindeki itiraz merciine başvurur. İtiraz merci öğrencinin bir yarıyıl ilterden başlatılmasına karar verir.

KISIM III

-

Kurumsal Tanıma Uygulamaları

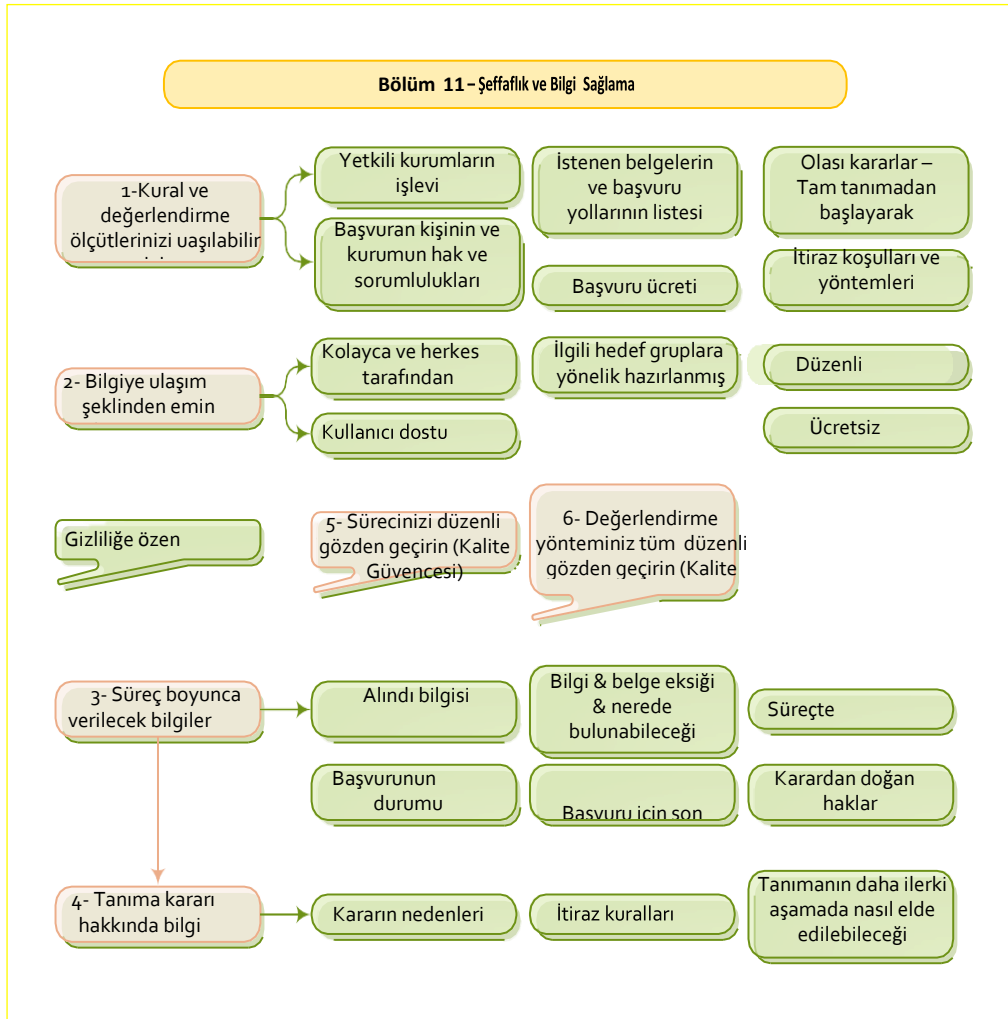
Kılavuzun III. Kısmı tanıma sürecinin sorunsuz ve adil akışına odaklanmaktadır. Bu kısım bir yandan, tanıma süreci ve sürecin kalite güvencesine ilişkin kurulması gereken “tanıma altyapısını” tanımlamaktadır. Ayrıca, kurumun tanıma sürecinin gerek ulusal düzeyde, gerekse kurum içinde (kabul sürecinin bir parçası olarak) daha iyi anlaşılmasını amaçlamaktadır. Kurumun potansiyel başvuru sahiplerine yönelik Şeffaflık ve Bilgi Sağlama sorumluluklarını da yerine getirmektedir.

11. Şeffaflık ve Bilgi Sağlama

Özet

Öğrenciler kurumunuza başvurduğunda, başvuru ve kabul yönergeleriniz hakkındaki tüm bilgilere sahip olmaları, hem onların hem de sizin yararınıza. Bu bilgiler erişilebilir değilse, zaman kaybı, bozulan kariyer planları ve kurum saygınlığının hasar görmesi kaçınılmaz olur. Ayrıca bu bilginin sadece öğrenciler değil, olası sponsorları (işverenler, fon kuruluşları, aileler) tarafından da istenebileceğini unutmayın.

Akım şeması

Giriş

Şeffaflık, Lizbon Tanıma Sözleşmesinin (LRC) temel ilkelerinden biridir. Adayların gittikleri ülkede uygulanan tanıma yöntem ve ölçütleri hakkında en doğru, açık ve güvenilir bilgiye

ulaşmasını güvence altına almaktadır. Bu ise tüm başvuruların adil şekilde değerlendirilmesinin ön koşuludur.

Öğrenci kabulü ile ilgili çalışan bir kişi olarak şeffaflık sizin için, dosya kabulünden başlayarak, öğrenci seçme süreci boyunca nihai karar verinceye kadar en önde gelen kaygılarınızdan biri olmalıdır. Aynı zamanda adayın kişisel bilgilerini de korumakla yükümlü bulunmaktasınız. Sürecin şeffaf yürütülmesi ile kişisel bilgilerin gizliliği arasında bir çatışma yoktur.

Bu bölüm, şeffaflık yanında, kurumunuzun bu konuda sağlaması gereken bilgi hakkında da önerilerde bulunmaktadır, zira bilgi şeffaflığı yaratma ve yerleştirmenin olmazsa olmazıdır. Burada kastedilen, bilgi miktarından çok, bilginin uygunluğu, açıklığı ve ulaşılabilir olmasıdır.

Ek olarak, şeffaflık ve bilgi sağlama adayın kurumun aldığı tanıma kararlarına itiraz hakkı ile de ilgilidir (bkz Bölüm 10. 'Alternatif tanıma ve itiraz hakkı').

Bir başvuru sahibinin bu haktan yararlanabilmesi için, kurumun karar sürecindeki kusurlarını tam olarak belirleyebilmesi gerekir. Şeffaf ve iyi düzenlenmiş bilgi sağlamak bu açıdan da önem taşımaktadır.

Bu bölümde sağlanan öneriler, ulusal tanıma ajansınız tarafından sağlanan bilgileri tamamlamaya yöneliktir. Daha belirgin bir konuda görüşe ihtiyaç duyduğunuzda ulusal tanıma otoritesine başvurmanız tavsiye edilir.

Öneriler

Tanıma işlemleriyle ilgili şeffaflık sağlamak için kurumunuz aşağıdaki adımları izlemelidir:

1. Yabancı derece, diploma ve öğrenim dönemlerinin değerlendirme süreç ve ölçütleri hakkında açık ve net bilgiyi ulaşılabilir kılın. Bunlar en azından aşağıdaki unsurları barındırmalıdır:
  - a. Yabancı yeterliliklerin tanınmasına ilişkin genel yaklaşım;
  - b. Yetkili tanıma uzmanlarının ve karar mercilerinin tanıma sürecindeki işlevi;
  - c. Tarafların hak ve yükümlülükleri (kurum ve başvuran);
  - d. Gerekli belgelerin listesi ve ne şekilde sunulacakları;
  - e. Olası kararlar dizisi: tam tanıma, kısmi tanıma, tanımanın reddi, vb
  - f. Kararın bağlayıcılığı: tavsiye veya yasal bağlayıcı;
  - g. Bir başvurunun yaklaşık sonuçlanma süresi (tüm başvuruların makul bir süre içinde yanıtlanacağı, yanıtlanacağı yönünde bir taahhütte bulunulmalıdır);
  - h. Başvurunun değerlendirilmesiyle ilgili herhangi bir ücret;
  - i. İlgili mevzuat (ulusal ve uluslararası, vb);
  - j. Tanıma kararlarına yapılacak itirazın koşulları ve yöntemleri;
  - k. Tanıma hakkında yararlı olabilecek diğer yerel, ulusal veya uluslararası bilgi kaynakları (Örneğin ulusal ENIC-NARIC ofisi).

Örnek 11.1 – Gerekli belgeler listesinin web sitenizde yayınlanması

Adayın başvuru sırasında sunması gereken belgeler listesi, diploma ya da derecenin elde edildiği ülkeye göre değişebilir. Gerekli belgeler arasında bulunabilecekler:

- diplomanın orijinal dilde kopyası;
- diplomanın yeminli tercümesi (eğer yaygın konuşulan bir dilde değilse);
- Diploma Eki veya benzer bilgi kaynağının (örneğin not döküm belgesi) kopyası;
- özgeçmiş;
- pasaport veya kimlik belgesinin kopyası.

2. Tanıma süreçleri ve yöntemine ilişkin sağlanan bilginin aşağıdaki özelliklere sahip olduğundan emin olun:
  - a. Kolay ve herkesçe erişilebilir;
  - b. Kullanıcı dostu (örn. tutarlı ve içerik ile dil açısından uzman olmayan kişilere göre tasarlanmış);
  - c. Daha ayrıntılı bilgi için iletişim bilgileri eklenmiş (telefon ve elektronik posta adresleri);
  - d. İlgili tüm grupları hedefleyen (derece/diploma sahipleri ve varsa mülteciler, işverenler,vb);
  - e. Farklı formatta edinilebilir (örn. elektronik olarak, telefonla, postayla, yüzyüze ve/veya basılı vb);
  - f. Yalnızca ulusal dilde değil, yaygın konuşulan ikinci bir dilde (tercihen İngilizce) hazırlanmış;
  - g. Düzenli olarak güncellenen;
  - h. Ücretsiz.

Örnek 11.2 – Kullanıcı dostu bilgi: değerlendirme sonuçlarının özeti

Bir yükseköğretim kurumu, düzenli olarak alınan başvuruların değerlendirme sonuçları arasından seçilmiş bir grup karar hakkında genel bir açıklamayı web sitesinde sunmaktadır. Bu genel açıklama, kabul için bu yükseköğrenim kurumuna başvurmayı düşünen adayların elde edebilecekleri olası sonuçlar hakkında bilgi vermektedir.

Söz konusu açıklama düzenli olarak güncellenmekte ve yalnızca yürürlükteki değerlendirme ölçütlerine uygun olanlara yer verilmektedir. Web sitesi, sunulan bu bilginin genel yönlendirme amaçlı olduğu açıkça belirtilmektedir

3. Aşağıdaki bilgiyi başvuru sürecinde adaya iletin:
  - a. Başvuru kabul belgesi;

- b. Varsa, eksik olan belge ve bilgiyi başvuru sahibinin ülkesindeki terminolojiyi kullanarak belirtin;
- c. Başvuru sahibine gerekli evrak ve / veya bilgilerin nasıl alınacağına dair gayri resmi tavsiyede bulunun;
- d. Başvuru sahibini başvurunun durumu hakkındaki gelişmelerden haberdar edin;
- e. Son başvuru tarihini belirtin;
- f. Başvuru sahiplerini, başvurularının değerlendirilmesi sırasında karşılaşılan gecikmeler veya sorunlar hakkında bilgilendirin;
- g. Başvuruların değerlendirilmesiyle ilgili bilgilerin adaylar tarafından her zaman erişilebilir olmasını sağlayın (basılı, elektronik veya telefonla);
- h. Başvuranlarla işbirliği yapın ve uzmanlığınız çerçevesindeki gerekli tüm bilgileri sunun;
- i. Başvurunun gizliliğine saygı gösterin ve başvuru sahibinin rızası olmadan hiçbir kişisel bilgiyi ifşa etmeyin.

Örnek 11.3 – Adayı bilgilendirme ve işbirliği

Kurumunuz tüm başvuruları 25 gün içinde sonuçlandırmak için çaba göstermektedir. Z ülkesinden gelen bir başvuru üzerinde çalışmaktayken, diplomayı veren kurumun hukuki yapısı hakkında bir teyide ihtiyaç duyuyorsunuz. Z ülkesindeki yetkililerle iletişime geçiyor, ancak yanıtın beklediğinizden uzun süreceğini farkediyorsunuz.

Adayla iletişime geçerek diplomayı veren kurumun hukuki statüsünün teyidinin gerektiğini anlatabilirsiniz. Ne tür bir teyide ihtiyacınız olduğunu açıklayınız (örn. yetkili makamdan alınacak bir belge) – aday sizinle işbirliği yaparak yetkili mercilerin gerekli bilgiyi sağlamasını kolaylaştırabilir.

4. Adayı, aşağıdaki bilgiler eşliğinde, tanıma kararı hakkında bilgilendirin:
  - a. Tanıma talebinin hangi amaçla yapıldığı;
  - b. Kararın nedenleri;
  - c. Başvurulan ülkede tanıma kararıyla sağlanan haklar;
  - d. Olumsuz bir karar durumunda, itiraz için izlenecek yol ve son tarih hakkında bilgi (bkz. Bölüm 10, “Alternatif tanıma ve itiraz hakkı”);
  - e. Mümkünse, alternatif tanıma şekilleri veya adayın daha sonraki bir aşamada tanıma elde edebilmek için yerine getirmesi gerekenler hakkında tavsiyede bulunun.

Örnek 11.4 – Tanıma kararlarının tutarlılığı

Bazı kabul ofisleri, başvuru sahibinin yeterliliklerinde kapsamlı farklar bulunduğu kullanılmak üzere, tam tanınmanın sağlanamama nedenleriyle ilgili kullanılacak kılavuz ve açıklamaları içeren bir genel bakış belgesi oluşturur. Bu nedenler, LRC'ye dayalı olarak yükseköğretim kurumunun belirlediği değerlendirme kriterlerine ilişkindir. Öğrenci kabul görevlileri, başvuru sahibine olumsuz bir tanıma kararı gönderirken uygun ifadeleri oluşturulmuş olan belgeden seçip, bir çıkış noktası olarak kullanabilirler. Genel bakış belgesi, başvuruların değerlendirilmesinde tutarlılık ve etkinlik sağlamaya yarar.

5. Yurtdışında elde edilmiş diploma/derecelerin veya eğitim dönemlerinin değerlendirilmesinde kullanılan yöntemler ve ölçütler düzenli olarak gözden geçirilmeli ve yükseköğretim alanındaki ve tanımayla ilgili iyi uygulama örneklerindeki gelişmelere uyarlanmalı, aynı zamanda da ayrımcı olmamaları garanti altına alınmalıdır.

Örnek 11.5 – Yöntem ve ölçütlerin gözden geçirilmesi (1)

Bu tavsiyeyi uygulamanın en mantıklı yolu, söz konusu incelemeyi kurumunuzun kalite güvence sistemine dahil etmektir. Bu ise, prosedürlerinizin etkililiğini ve ana sonuçlarını analiz ettiğiniz yıllık yönetim incelemesi yapma şeklini alabilir. Gözden geçirmenin girişi iç ve dış denetimlerden, yönetim raporlarından, müşteri memnuniyeti anketlerinden, ürün değerlendirmelerinden ve başvuru sahiplerinden ve paydaşlardan gelen şikayetlerden oluşabilir.

Gözden geçirme, gelecek yıl takip edilmesi gereken prosedür ve kriterlerinizi iyileştirmek için eylem noktalarına ve önlemlerine yol açmalıdır.

6. Kurumunuz, kabul ve/veya tanıma kararlarını uydu kampüslere ya da görevlendirilmiş kuruluşlara bırakıldığında, aynı düzeyde şeffaflığın sağlandığından, aynı süreç ve yöntemlerin izlendiğinden ve kalite güvence memurlarının görevlilerinin aynı titizlikle çalıştığından emin olmalıdır.

Örnek 11.6 – Yöntem ve ölçütlerin gözden geçirilmesi (2)

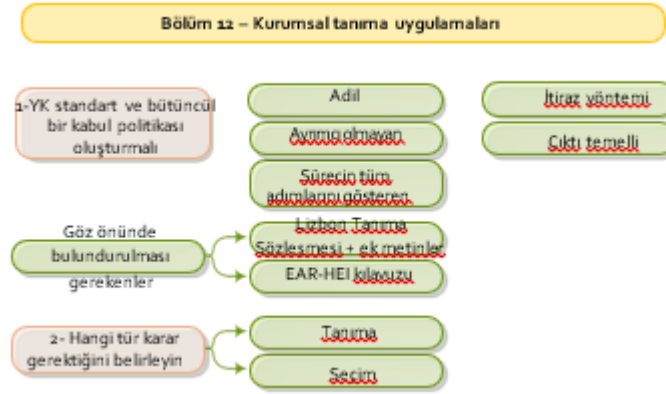
Kurumunuz birden fazla yerde (hatta farklı ülkelerde) faaliyette bulunuyor ve bu durumda farklı öğrenci kabul ofisleri görev yapıyor olabilir. Kurumunuz programlarına öğrenci kabulü hizmet aldığınız ajanslarca yapıyor dahi olabilir. Bu tür durumlarda, ilgili taraflara bilgilerin tel elden verilmesine ve böylelikle tanıma ölçütlerinin uygulanmasında tutarlılık sağlanmasına yönelik bir merkezi bilgi sisteminiz olması çok önemlidir (merkezi değerlendirme veritabanı kullanılarak).

12. Kurumsal Tanıma Uygulamaları

Özet

Bu bölüm yükseköğretim kurumlarındaki iyi tanıma uygulama örneklerini açıklamakta ve kurumsal prosedürlerin nasıl iyileştirileceğine dair öneriler sunmaktadır. Tanıma prosedürünün kalite güvencesi, tanıma kalitesini ve tutarlılığını arttırmada önemli bir araçtır. ENIC - NARIC merkezleri ve kabul ofisleri arasındaki işbirliği modelleri de yine bu bölümde tartışılmaktadır.

Akım Şeması

Kurumsal tanıma uygulamaları

EUA tarafından yayınlanan Trends 2010 raporuna göre, bir kurumdaki tanıma yöntem ve süreci ne kadar merkezi ise, öğrencilerinin tanıma sorunuyla karşılaşmaması o kadar mümkün olur. Bu nedenle rapor, kurumların öğrenci hizmetlerinin bulunduğu mekanda, bir merkezi tanıma birimi kurularak, yabancı diplomaların veya yurtdışı eğitim dönemlerinin etkin ve tutarlı bir şekilde tanınmasını önermektedir.

Böyle bir tanıma birimi, yeknesak prosedürler geliştirebilir ve tanıma ile ilgili her türlü bilgiyi konuyla ilişkili olan akademik personelin kullanımına sunar. Üniversite web sitelerinin tanıma prosedürleri hakkında bir sayfa içermesi, sayfada ise bir akış diyagramı, değerlendirme ölçütlerinin bir listesi, Lizbon Tanıma Sözleşmesine (LRC) link, öğrenme çıktılarının nasıl kullanılabileceğine yönelik bilgi notları, öğrenciler için başvuru ve red yazısı şablonları ve EAR Kılavuzuna link bulunması iyi uygulama örneğidir.

Prosedür

Kurumunuzun tanıma uygulamasının adil olmasını sağlamak için aşağıdaki konularda prosedür ve ölçütler belirlenmelidir:

- Başvuru sahipleriyle iletişim ('Şeffaflık ve Bilgi Sağlama'ya ilişkin Bölüm 11'de belirtildiği gibi),
- Yabancı derece veya diplomaların değerlendirilmesi (Kılavuzun II ve V. Kısımlarında tanımlanan değerlendirme sürecine dayalı olarak yapılmalı);
- İtiraz yöntemi ('Alternatif tanıma ve itiraz hakkı' adlı Bölüm 10'a dayalı).

Bu prosedür ve ölçütler kurumunuz tarafından herkese açık olarak ilan edilmelidir.

Bilgi yönetimi

Bilgi yönetimi –veri tabanları oluşturulması ve bilgi kaynaklarının düzenlenmesi- işi, adil tanıma kararları almayı sağlayan diğer bir önkoşuldur.

Veri tabanları

Aşağıdaki veri tabanlarının oluşturularak kullanılması (tek bir sistem halinde birleştirilebilir) önerilir:

- Tutarlılık sağlamaya dönük olarak önceki tanıma kararlarının tümünün yer aldığı bir veri tabanı. Önceki kararları gözden geçirebilme olanağı, kararların keyfiliğini önleyerek tutarlılığı destekler. Öte yandan önceki kararların kolaylıkla yeni durumlara uyarlanabilmesi mümkün olduğunda çok önemli zaman tasarrufu sağlar;
- Daha önceki başvurularda gerçekliği kontrol edilmiş derece ve diploma örneklerinin, sahtecilik örneklerinin, yabancı dillerde yaygın kullanılan terimlerin karşılıklarından oluşan bir terimler sözlüğünün yer aldığı bir veri tabanı (Bkz Bölüm 5, 'Gerçeklik Doğrulama' ve Bölüm 4, 'Diploma ve Akreditasyon Simsarları'ndan edinilmiş derece örnekleri). Bu tür bir veri tabanı sunulan derecelerin karşılaştırılmasını, gerçekliklerinin kontrolünü veya sahtecilik yapıldığının saptanmasını kolaylaştırır.

Yararlı olabilmeleri için, bu veri tabanlarını oluşturmakla yetinmemek, düzenli şekilde güncellemek gerektiği göz ardı edilmemelidir. Bunu sağlamanın yollarından birisi, bu veri tabanlarını değerlendirme süreçlerinin bir parçası haline getirmektir. Öte yandan veri tabanında yer alan başvuru sahiplerinin verilerinin zamandan bağımsız olarak gizli tutulması gereği unutulmamalıdır.

Örnek 12.1 – Etkin bir veritabanı

Bir öğrenci kabul ofisi kendi ihtiyaçlarına göre tasarlanmış ve aşağıdaki unsurları içeren bir veri tabanı geliştirmiştir:

- Adaylar başvuru formlarını bir web sitesi aracılığıyla doğrudan oluşturmakta ve gerekli belgelerle birlikte veri tabanına yüklemektedir;
- Başvurunun alındığına ve tamam olduğuna veya eksik evrak bulunduğuna dair mesajlar ile tanıma kararı veri tabanından otomatik olarak ya da öğrenci kabul görevlilerince yollanabilir;
- İlgili ölçütleri (derecenin kalitesi, düzeyi, iş yükü, profili, öğrenme çıktıları gibi) içeren, öğrenci kabul görevlisince doldurulacak ve kapsamlı farklılık bulunup bulunmadığına dayalı karar alınmasına yönelik standart bir değerlendirme formatı sağlanır;
- Veritabanı, tutarlılığı sağlamak üzere, benzer derecelere ilgili önceki değerlendirmelere dayalı bir değerlendirme önerisinde bulunabilir;
- Öğrenci kabul görevlisi veritabanındaki önceki değerlendirmeleri uygun bir arama fonksiyonu ile tarayabilir (ülke, düzey, kurum adı, derece adı, program adı gibi parametreler kullanımı ile);
- Veritabanı değerlendirilecek başvuruların, son karar ilan tarihine göre oluşturulmuş listesini sunarak çalışma yükünün çalışanlar arasında paylaşılmasına ve tarihlere uyulmasının izlenmesine olanak verir.

Veritabanından çeşitli yönetim raporları çekilebilir (değerlendirme sayıları, zaman içindeki dağılımları, derece veya yeterliliklerin ülkelere göre dağılımı, vb...)

Kaynaklar

Kaynakların ve referansların sistematik şekilde düzenlenmesi önerilir zira bu düzenleme kurumunuzdaki tanıma sürecinin toplam etkinliğine katkıda bulunacaktır. Çoğu kaynak ve kaynağa referans Kısım 4’de yer alan ‘Bilgi Araçları’nda bulunabilir.

Kalite güvencesi ve tanıma süreci

2012 yılında yayınlanan Bükreş Bildirgesi, yükseköğrenim kurumlarını ve kalite güvence ajanslarını, kurumsal tanıma prosedürlerini iç ve dış kalite değerlendirme kapsamına dahil etmeğe teşvik etmekteydi.

Bu tavsiyenin temelinde, bazı ülkelerin yükseköğrenim kurumlarının özerk olduğu gerekçesiyle, LRC ilkelerini uymalarını sağlamanın mümkün olmadığı iddiası yatmaktadır. Bu sorun tanıma prosedürlerini, dış kalite güvence ajansları tarafından gerektiği şekilde değerlendirilen iç kalite güvence mekanizmalarına dahil ederek aşılabilir. Böyle bir çözüm ulusal tanıma yöntemlerinin zorunlu tutulmasını önleyerek, yükseköğrenim kurumlarının

özerkliğine hanel getirmeksizin kendilerine en uygun olan ve LRC yasal çerçevesi kapsamındaki tanıma yöntemlerini belirlemelerini sağlamaktadır.

Bu çözüm [Avrupa Yükseköğretim Alanında Kalite Güvencesi Standart](#) ve İlkeleri (ESG) doğrulanmıştır. ESG'nin 1.4 numaralı standardı uyarınca, kurumlar 'öğrencilerin 'hayat döngüsünün' tanıma/intibak ve öğrenci kabulü dahil, tüm evrelerini kapsayan önceden tanımlanmış ve yayımlanmış düzenlemeleri tutarlı bir şekilde uygulamalıdır. Sözkonusu Kılavuz şöyle demektedir:

'Yükseköğrenim yeterliliklerinin, eğitim sürelerinin ve yaygın ve serbest öğrenme dâhil önceki öğrenmenin adil biçimde tanınması, bir yandan hareketliliği desteklerken, öğrencilerin öğrenimlerinde ilerlemeleri için de temel bileşenlerdir. Uygun tanıma prosedürleri aşağıdaki unsurlara dayanır:

- *Lizbon Tanınma Sözleşmesi ile uyumlu kurumsal tanıma uygulaması,*
- *Ülke genelinde uyumlu bir tanıma sağlamak amacıyla diğer kurumlar, kalite güvencesi dernekleri ve ulusal tanıma merkezi (ENIC/NARIC) ile işbirliği'.*

Bu EAR HEI kılavuzunda açıklanan ilkeler ve öneriler –LRC'ye dayandıkları ve yaygın şekilde iyi uygulama örnekleri olarak kabul edildiklerinden- uygun iç kalite güvence yönteminin oluşturulmasında kullanılabilir.

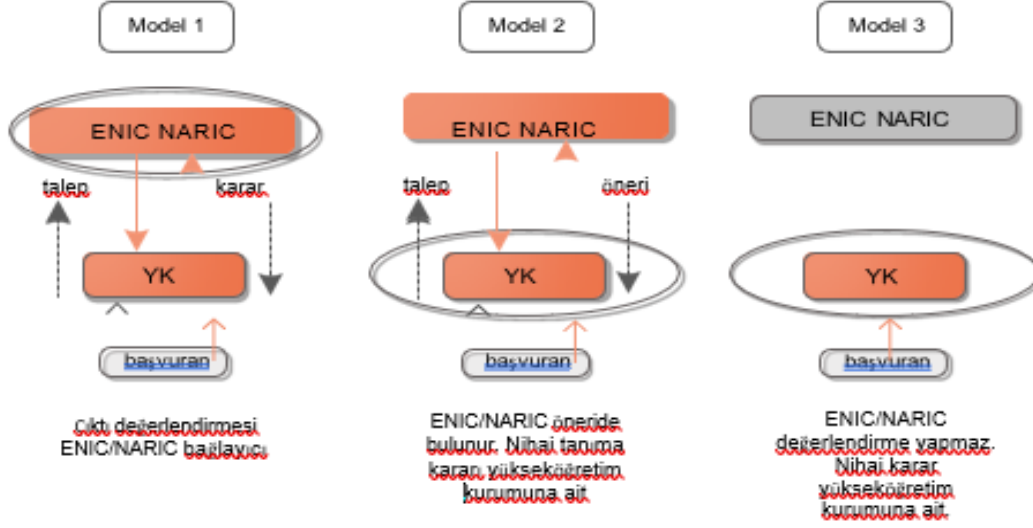
Ulusal çerçeve içinde kurumsal tanıma

Kurumsal tanıma uygulaması, tanımanın ulusal düzeyde ne şekilde düzenlendiğine bağlıdır. Bu ise genellikle ulusal eğitim yasayla düzenlenmektedir. Ulusal çerçevedeki önemli bir unsur, yükseköğrenim kurumunun ulusal ENIC-NARIC merkezi ile ne şekilde işbirliği yaptığı ve daha da önemlisi, ENIC-NARIC merkezinin değerlendirmelerinin yasal olarak bağlayıcı mı tavsiye niteliğinde mi olduğudur. Genellikle üç farklı durumla karşılaşılabilir:

1. Otoriter model. ENIC-NARIC merkezi bağlayıcı kararlar alır. Bu durumda yükseköğrenim kurumlarının ENIC-NARIC tarafından alınan karara uymaları gerekir;
2. Danışmanlık modeli. ENIC-NARIC merkezi tavsiyelerde bulunur. Bu durumda yükseköğrenim kurumu tanıma kararını, Merkezin tavsiyesine dayanarak alır ancak karar uyarınca alma yükümlülüğü yoktur;
3. Yöntemsel rehberlik modeli. ENIC-NARIC merkezi yabancı dereceleri değerlendirmez, ancak onlar hakkında genel bilgi sağlar. Bu durumda yükseköğrenim kurumu değerlendirmeyi yapar ve tanıma kararını alır. Bazı yükseköğrenim kurumları yabancı dereceler ile ilgili değerlendirmeyi, ulusal ENIC-NARIC merkeziyle bağlantısı olmayan dış değerlendirme hizmeti veren bir kurumdan da isteyebilir.

ENIC-NARIC merkezleri ve yükseköğrenim kurumları arasında tanıma kararlarıyla ilgili işbirliğinde yaygın üç model: Otoriter, Danışmanlık ve Yöntemsel Rehberlik.

Bazı hallerde, yükseköğretim kurumlarının kaygıları ENIC-NARIC merkezininkilerden farklı olabilir. ENIC-NARIC merkezinin yaptığı değerlendirmeler çoğu kez yabancı derecenin ilgili ülkenin ulusal yeterlilikleri ile standart karşılaştırmasından ibarettir. Bu ise genellikle tam olarak, belli bir programı veya belli becerileri ya da başvuranın uzmanlığını göz önüne almaz.

Bir yükseköğretim kurumu, ulusal ENIC-NARIC'in değerlendirmesine dayanarak tanıma kararı alırken kendi alana özgü uzmanlığını ve program gereklerine ilişkin bilgiyi göz önünde bulundurur. Bu nihai karar ulusal merkezin kararına tümüyle uymayabilir. Karar ulusal ENIC-NARIC merkezinin alandan bağımsız genel değerlendirmesinden daha olumlu ya da olumsuz olabilir. Bununla birlikte, kurumun kararı LRC'ye uygun ve gerekçelendirilebilir olduğunda, bu farklılık bir sorun oluşturmaz. Yine de yükseköğretim kurumunun ve ENIC-NARIC merkezinin tanıma kararlarında birbirlerinin görev ve sorumluluklarını iyi anlamaları ve bu konudaki iş bölümüne saygı göstermeleri çok önemlidir. Başvuracaklar açısından da dosyalarını değerlendirilmek üzere nereye teslim etmeleri ve tanıma kararına ilişkin itirazı nereye yapmaları gerektiğine ilişkin bilgiler ulaşılabilmelidir.

Yükseköğretim kurumlarının sorunlu tanıma vakalarında ulusal ENIC-NARIC merkezi ile iletişim içinde olmaları ve değerlendirmeleri farklılaştığında geri beslemede bulunmaları iyi uygulama örneğidir. Bu tür geri beslemeler, ENIC-NARIC merkezinin değerlendirme uygulamasını, belirli yeterlilikler/dereceler veya belirli yükseköğretim sistemleri açısından gözden geçirmesini ve değerlendirmelerini buna uyarlamasını sağlayacaktır.

İzleyen örnekler, kurumların öğrenci kabul görevlileri ile ülkenin ENIC-NARIC merkezi arasındaki yaklaşım farklarını ortaya koymaktadır.

Örnek 12.2 – Akademik içerik ile öğrenme çıktıları çatışması

A ülkesinden sosyoloji lisans mezunu bir başvuru sahibi, B ülkesindeki bir sosyoloji yüksek lisans programına kabule edilmek istemektedir. B ülkesindeki yükseköğretim kurumu ENIC-NARIC ile iletişime geçer ve profil olarak

kapsamlı fark olduğu değerlendirmesini alır, zira sözkonusu derece, ana alanın dışında kapsamlı miktarda kredinin farklı alanlardan alınmasına dayanmaktadır. Öğrenci kabul görevlisi ayrıca sosyoloji öğretim kadrosundan kişilerle de görüşür ve başvuru sahibinin yüksek lisans programına uygun olduğu bilgisini alır. Bunun nedeni A ülkesindeki lisans derecesini iyi tanıyor olmaları ve farklı alanlardan alınan derslerin öğrenciyi sosyoloji alanında ileri düzeydeki eğitime hazırladığını değerlendirmeleridir.

Kabul ofisi, doğrudan öğrenme çıktıları temeline dayandığı gerekçesiyle sosyoloji fakültesinin değerlendirmesine uyar ve öğrenciyi programa kabul eder. Bu değerlendirme profilin kapsamlı düzeyde farklı olduğu değerlendirmesini tümüyle bertaraf etmektedir. Ofis ENIC-NARIC merkezini ilgili lisans derecesini kabul etme gerekçeleri konusunda bilgilendirerek takdir hakkı kullandıklarını bildirir.

Örnek 12.3 – ENIC-NARIC Tavsiyesi

X ülkesinden bir aday Y ülkesindeki bir mühendislik yüksek lisans programına kabul için başvurur. Aday X ülkesinde, araştırma yönelimli olmayan, mesleki yönelimli bir uygulamalı bilimler üniversitesi programından mezun olmuştur.

Y ülkesinde başvurduğu kurum ise araştırma yönelimli bir üniversitedir. Kabul ofisi ENIC-NARIC'i aramış ve koşullu kabul tavsiyesi almıştır. Bu tavsiye, X ülkesinde meydana gelen eğitim reformunun ardından öğrencilere, uygulama yönelimli yükseköğretimden araştırmaya odaklanan kurumlara geçme hakkının verilmiş olmasına dayanmaktadır. Koşullu tanıma kararı, uygulamaya dönük lisans programının profiline dayalıdır. Aday yüksek lisans programına kaydolabilmek için zorunlu bir araştırma yöntemleri dersi almakla yükümlü tutulmuştur.

Mühendislik fakültesi ile iletişime geçen kabul ofisi, çok farklı görüşler olduğunu görür. Bazı öğretim üyeleri karara olumlu yaklaşırken, bazıları uygulamalı bilimler üniversitelerinden mezun öğrencilerin kabulüne tümüyle karşı çıkmaktadır. Kabul ofisi, LRC'ye uygun olan ve adaya başarılı olması için adil bir şans tanıyan ENIC-NARIC'in koşullu kabul tavsiyesine uymayı kararlaştırır.

Öğrenci Kabulü: Tanıma mı Seçim mi?

Tanım ve seçim farklı ancak bazen örtüşebilen ilgili konulardır zira aynı sürecin bütününcü parçalarını oluştururlar. Her ikisi de yabancı akademik geçmişi olan adayların kabul süreçlerinin adımlarıdır. Bununla birlikte, tanım adayın yeterliliklerinin programa kabul için uygunluğunu belirlemeye odaklanırken, seçim olası öğrencilerden beklenen diğer –ek– yükümlülüklerle ilgilenir.

Farklı ülkelerde kullanılan pek çok öğrenci kabul sistemi bulunmaktadır. Bu sistemler herkese açık veya elemeye dayalı, merkezi veya fakülte düzeyinde olabilmektedir. Öğrenci kabul sistemleri aynı ülke içinde, hatta aynı kurum içinde farklılaşabilmektedir. Yükseköğretim kurumunun kabul koşullarını ne ölçüde kendisinin belirleyebildiği, bulunulan ülkeye bağlıdır. Buna göre de giriş koşulları ulusal düzeyde önceden belirlenebilir. Örneğin, tüm adaylar merkezi bir sınavdan geçmek zorunda olabilirler. Başka örneklerde, yükseköğretim kurumları adayları daha esnek bir yöntemler seçme özerkliğine sahiptir. Bazı ülkelerde ise, her iki yöntem de uygulanabilmekte ve programa ve/veya fon kaynağına bağlı belirlenmektedir.

Bu süreçte kabul sisteminden tümüyle bağımsız olan ortak adımlar bulunmaktadır.

Kabul kapsamında tanıma

Kabul süreci boyunca, adayın yeterliliklerine göre ne tür programlara girmeye uygun olduğu belirlenir. Öğrenci kabulü amacıyla yapılan tanımanın kapsamı aşağıdadır:

1. ‘Genel Kabul’: adayın belli bir düzeydeki eğitime kabul edilmek için yeterli akademik niteliklere sahip olduğunun belirlenmesi (örneğin lisans düzeyindeki kabul sağlayacak bir derece/yeterlilik);
2. ‘Belirli Programlara Kabul’: adayın belli bir yeterlilik profili veya belli konularda ya da bir konu kümesindeki yetkinliği gibi başvuru kurum tarafından kabul ölçütü olarak belirlenmiş koşulları (örneğin tıp alanında lisans programına erişimi sağlayacak bir grup konuda) sağlayıp sağlamadığının saptanması.

Olumlu tanıma kararı durumunda, örneğin dil bilgisi gibi diğer uygunluk koşullarını sağlayan adaya aşağıdaki haklar tanınır:

1. Serbest erişimli bir programa giriş; veya,
2. Üniversite seçme sınavına girme izni.

Serbest giriş sisteminde, uygunluk koşullarını sağlayan her aday üniversiteye kabul edildiğinden erişim ve kabul örtüşmektedir. Ancak, seçici kabul sistemleri de bulunmaktadır. Seçim (örneğin numerus clausus⁵ ilkesine dayalı) sistemin tümü genelinde uygulanabildiği gibi, sadece başvuruların mevcut eğitim kapasitesini aştığı programlar için geçerli de olabilmektedir.

Seçim sürecinde, uygunluk koşullarını sağlayan tüm adaylar belirli ölçütler açısından sıralanarak belirli programlara kabul edilebilen kısıtlı sayıda öğrenci belirlenmektedir. Seçim ölçütleri kurum politikasına göre veya örneğin not ortalaması (bkz. Bölüm 8, ‘krediler, notlar, kredi biriktirme ve kredi transferi’), seçme sınavları, karakter analizine dayalı ölçütler (motivasyon mektupları, referanslar, görüşmeler, vb) benzeri kabul için gereken önkoşullar şeklinde belirlenebilir.

Öneriler

1. Tanıma ve öğrenci seçme politikası

Yükseköğretim kurumlarının standart bir öğrenci kabul politikası geliştirmeleri gereklidir. Bu politika adil, ayrımcı olmayan tanıma ve seçim yöntem ve ölçütlerine dayanmalı, öğrenci kabulünün farklı adımlarını, olası sonuçlarını ve itiraz yöntemlerini belirtmelidir. Kurullar tarafından onaylanan tanıma süreç ve ölçütleri LRC’ye, ilgili kararlara ve bu Kılavuza uygun olmalıdır. Öğrenci kabul politikası kamuya açık olmalı ve istikrarlı şekilde uygulanmalıdır (bkz Bölüm 11, ‘Şeffaflık ve Bilgi Sağlama’).

Yükseköğretim kurumları öğrenci kabulü ile öğrenci seçmenin farklı şeyler olduğu hakkında farkındalık sahibi olmalıdır. Bu ise öğrenci kabulü ve uygulanması politikasına yansıtılmalıdır:

- a. Öğrenci kabulü ve seçimi ile ilgili genel politikalar kurumdan kuruma ve hatta aynı kurum içinde fakülteler arasında farklılaşabilmekle birlikte, kurumsal politika ve ulusal bağlama göre şekillenmesi gereken ve adil tanıma ilkelerine uygun olarak belirlenen tanıma yöntem ve ölçütleri kurumsal ya da ulusal düzeyde tutarlılık göstermelidir.

⁵ Çevirenin notu: sınırlı sayıda anlamına gelen Latince olarak kullanılan hukuk ilkesi.

- b. Yükseköğretim kurumları seçme sürecinde, karaktere ilişkin özellikler, dil becerisi ve hatta tabiyet gibi akademik olmayan ölçütleri de değerlendirme kistası olarak gözönüne alabilmekle birlikte, tanıma kararı adayın akademik yeterliliğinin dışında herhangi bir şeyden etkilenmemelidir.

Örnek 12.4 – Tanıma ve seçme kararları arasındaki ayırım

Bir aday aynı ülkede yer alan ve öğrenci girişe ilişkin genel koşulları aynı olan A ve B kurumlarındaki Siyaset Bilimi programına başvurmuştur. Giriş serbestisi olan A kurumu, olumlu kabul kararı alır. Öğrencileri ortalamalarına göre kabul eden B kurumu ise olumsuz karar alır. Oysa her iki kurum da benzer genel giriş koşullarına sahip oldukları ve adil tanıma uygulaması yaptıklarından, öğrencinin yeterlilikleriyle ilgili kararları eşittir. A kurumunda olumlu tanıma kararı adayın öğrenciliğe kabulünü sağlamış, B kurumunda ise öğrenci seçme sürecine kabulünü sağlamıştır

2. Uygulamada tanıma ve öğrenci seçme

Öğrenciliğe kabul sürecinde, tanıma ve seçmeye ilişkin uygulamada yükseköğretim kurumlarının izlemesi önerilen adımlar şunlardır:

- a. Adayın genel uygunluğunu değerlendirme;
- b. Adayın özel kabul koşullarını sağlayıp sağlamadığını değerlendirme;
- c. Uygun adayları öğrenciliğe kabul etme veya uygun adaylar havuzundan öğrenciliğe kabul edilmek üzere sınırlı sayıda adayı belirleme.

Yükseköğretim kurumları yabancı diplomalara sahip olanların öğrenciliğe kabul koşulları ve seçme ölçütlerini belirlerken ve değerlendirme yaparken, farklı ulusal eğitim sistemlerinden mezun olduklarını göz önünde bulundurarak esnek davranmalıdırlar. Yükseköğretim kurumları bu tür adayların girmelerini engelleyecek şekilde, yabancı diploma sahiplerinin sağlamanın mümkün olmayacağı koşullar belirlememelidir.

Örnek 12.5 – Farklı ulusal bağlamların göz önünde bulundurulması

Lise mezuniyetinin merkezi sınav sistemiyle yapıldığı A ülkesinde, tıp alanındaki lisans programlarına kabulde, biyoloji, kimya ve matematik mezuniyet sınav sonuçlarına dayalı özel koşullar uygulanmaktadır. Lise mezuniyetinde merkezi sınav uygulanmayan B ülkesinden alınmış bir lise diplomasına sahip bir aday tıp lisans programına başvurur. Kalite güvencesi sağlanmış bir lise diplomasından gerekli tüm dersleri aldığı ve yeterince yüksek notlarla başardığı, lise mezuniyet belgesinden anlaşılmaktadır. Başvuruyu alan kurum, öğrencinin lise mezunu olduğu ülkede benzer bir lise mezuniyet sınav sistemi bulunmadığını ve öğrencinin aranan sınav sonuçlarını elde etme şansının olmadığını değerlendirmeli, onun yerine sahip olduğu lise mezuniyet belgesindeki ilgili alan sonuçlarını sınav sonucu yerine kullanmalıdır.

Yükseköğretim kurumları, öğrenciliğe kabul ve seçme ölçütleriyle ilgili açık ve şeffaf bilgi sağlamalıdır. Mümkün olduğunda, adayın geldiği ülkeye göre düzenlenmiş, adaylığa kabul ölçütleri belirlenerek ilan edilmesi önerilir. Böylelikle, her aday başarı şansını önceden değerlendirebilir ve temelsiz beklentiler içine girmekten korunmuş olur.

Örnek 12.6 – Mümkün olduğunda, ülkelere göre giriş koşullarını belirtin

Ülkelere göre genel uygunluk şartlarına ilişkin bilgi sağlama örnekleri şunlardır:

- [Calgary Üniversitesi](#): uluslararası lisan öğrenci başvurularına ilişkin bilgi
- [Danimarka Üniversiteleri ve Uluslararasılaşma Ajansı](#)*: yabancı başvurular için giriş koşulları

*Çevirenin notu: Söz konusu ajansın adı ve web sayfası EAR HE Kılavuzunun 2016 yılında yenilenmesinden sonra değişmiş ve Danish Agency for Science and Higher Education olmuştur. Link yeni kuruluşa aittir.

Her olumlu tanıma kararı öğrenciliğe kabul anlamına gelmediği gibi, her olumsuz tanıma kararının da öğrenciliğe girişin engellenmesi sonucuna yol açmayabileceği, kurumların adayın yaygın ve serbest öğrenme ile kazandığı yeterliliklerini önceki öğrenmenin tanınmasına ilişkin prosedürleri uyarınca değerlendirerek giriş hakkı tanıyabilmelerinin mümkün olduğu bilinmelidir (bkz bölüm 17, 'Esnek Öğrenme Patikaları ile edinilmiş Yeterlilikler'). Girişin reddi kararı durumunda, aday öğrenci kabul sürecinin farklı aşamalarındaki kararların tümü hakkında açık şekilde bilgilendirilmeli, reddin hangi aşamaya ilişkin olduğu ve nedeni bildirilmelidir. Bu bilgi, adayın itiraz konusunda karar alması için gereksindiği bilgiyi sağlayacak ve böylece adil bir şans tanıyacaktır.

Örnek 12.7 – Yaygın ve serbest öğrenmeyi değerlendirmeyi göz önüne alın.

Malmö Üniversitesi lisans programlarına kabul koşulları, formel kabul koşullarını sağlayamayanlar için önceki öğrenmenin tanınmasıyla ilgili açıklamalar içermektedir.

KISIM IV

-

Bilgi Araçları

Kılavuzun 4. Kısmı değerlendirme sürecinde kullanılacak kaynakları içermektedir. Bu bölümde güvenilir bilgi kaynaklarının nasıl ve nerede bulunacağı tartışılmakta ve özellikle diploma eki ve yeterlilik çerçeveleri yararlı bilgi araçları olarak sunulmaktadır.

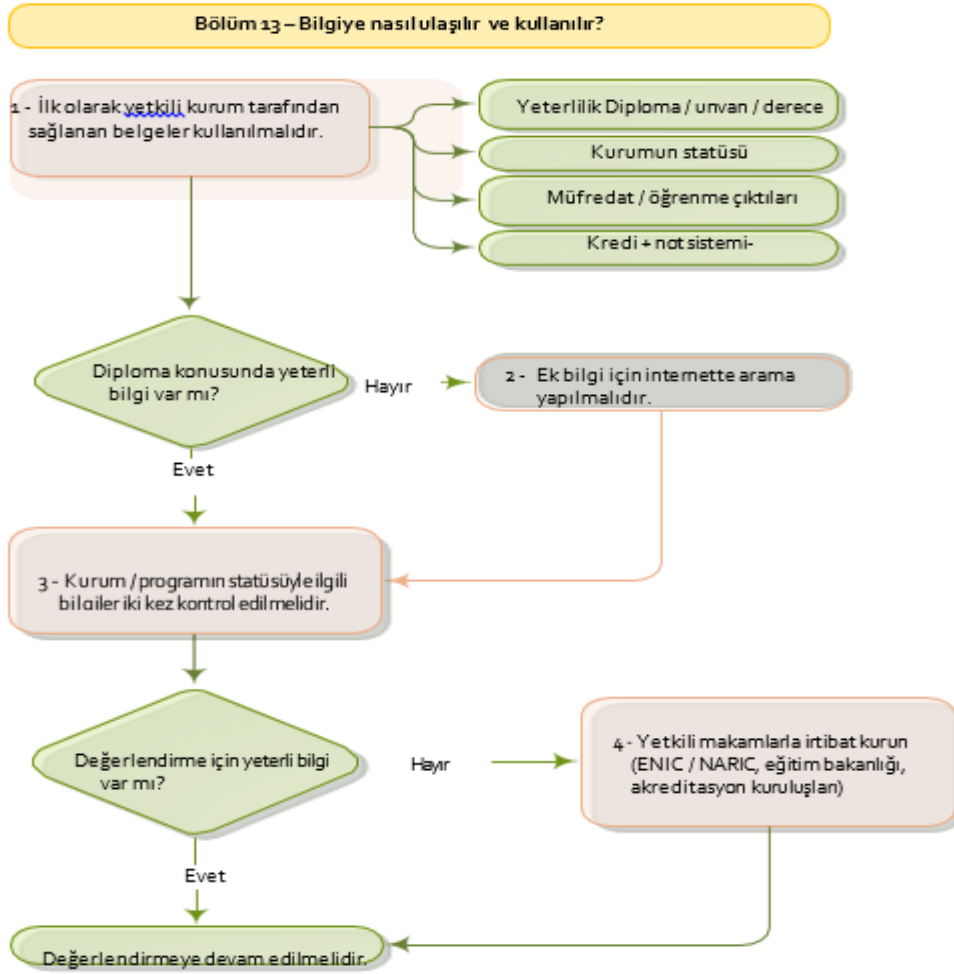

13. Bilgiye Nasıl Ulaşılır ve Kullanılır?

Özet

Bu kısım, yabancı yeterlilikleri değerlendirmek için yararlı bilgi kaynakları ve bunların nasıl kullanılacağına dair öneriler sunmaktadır.

Akım Şeması

Giriş

Yurt dışından alınan bir yeterliliği doğru olarak değerlendirmek için, yeterlilik belgesini düzenleyen kurumun statüsünün belirlenmesi, aday tarafından sunulan belgelerin gerçekliğinin doğrulanması ve yeterliliğin kendisinin (eğitim seviyesini, iş yükünü, ileri derecelere erişimi, Program ve öğrenme çıktıları profilini) değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bunu yapmak için yukarıda belirtilen tüm hususlarla ilgili, doğru ve güvenilir bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bilgi şu şekilde bulunabilir:

1. Diplomayı düzenleyen yükseköğretim kurumu tarafından sağlanan belgeler

- Yeterlilik Belgesi (Diploma, mezuniyet belgesi, sertifika vb.);
- Geçici bir bitirme kanıtı olarak verilen Sertifika/Beyan (asıl belgenin daha sonra düzenlendiği durumlarda)
- Transkript;
- Diploma Eki (Bölüm 14, “Diploma eki ve diğer bilgi araçları”);
- Derece programının profili (varsa);
- Kurumun internet sayfası.

2. Ulusal resmi kaynaklar

- Milli Eğitim Bakanlığının⁶ internet sitesi;
- Eğitim sistemi ile ilgili resmi ulusal yayınlar;
- Akreditasyon /kalite güvencesi kuruluşlarının web sitesi;
- Ulusal akreditasyon kuruluşlarının / kalite güvence ajanslarının web siteleri;
- Ulusal ENIC-NARIC ofisi web sitesi.

3. Uluslararası resmi kaynaklar

- Kredi değerlendirme sorumlularına ait ağların web siteleri, örneğin: ENIC ve NARIC ağları; Bağlantı: www.enicnaric.net;
- UNESCO gibi uluslararası kuruluşların web siteleri; Bağlantı: www.uis.unesco.org/DataCentre/Pages/regions.aspx ;
- Ulusal eğitim sistemi/akreditasyon ve tanıma hakkında bilgi içeren yayınlar.
- Link: www.enic-naric.net;

Öneriler

1. İlk olarak diplomayı veren yükseköğretim kurumu tarafından düzenlenen belgeleri kullanın.

Başvuru sahibi tarafından sunulan belgeler size aşağıdaki konularda bilgi sağlayabilir:

- Kazanılan yeterliliğin düzeyi (derece veya unvan dâhil);
- Kurumun statüsü;
- Müfredat;
- Kredi sistemi;
- Notlandırma sistemi;
- Elde edilen yeterliliğe dayalı olarak ileri düzeylerdeki eğitime erişim;
- Öğrenme çıktıları;
- Eğitim sisteminin tanımı

---

⁶ Ç.N. Türkiye’de ve diğer bazı ülkelerde yükseköğretimle ilgili ulusal otorite olan Yükseköğretim Kurullarının websiteleri

Örnek 13.1 – Yükseköğretim kurumu tarafından verilen bilgiler: Diploma Eki (DE)

Bir aday bir yüksek lisans programına kabul edilmek istiyor. Öğrenci kabul görevlisi, öğrencinin diplomasının, elde edildiği ülkede yüksek lisans programlarına erişim sağlayıp sağlamadığını bilmek ister. Aday tarafından sunulan belgeler bir DE içermektedir. DE'deki 5.1 maddesine göre, derece yüksek lisans programları dahil olmak üzere lisans üstü eğitime genel erişim sağlar. Öğrenci kabul görevlisi, kurumun statüsünü kontrol ettikten sonra bu bilgilere güvenmeye karar verir.

2. İsteğe bağlı: eksik bilgilerin aranması

Aday tarafından edinilen dereceleyle/ yeterlilikle ilgili önemli bilgiler eksikse (kabul prosedürünün şartlarına göre), adayın bu eksik bilgileri tamamlamasını talep etmek gerekmektedir. Bununla birlikte, başvuru dosyası teknik olarak tamamlanmışsa, ancak derecenin bazı yönleri hakkında daha fazla bilgiye ihtiyaç duyuluyorsa, bu bilgiler genellikle diploma/yeterliliği veren yüksek öğretim kurumunun web sitesinde bulunabilir. İnternette arama yapmanın avantajı, aday ve yükseköğretim kurumu tarafından sağlanan bilgiler üzerinde de bazı kontroller yapılabilmesidir.

Örnek 13.2 – Ek bilgi arama

Aday tarafından sunulan belgeler analiz edildikten sonra, öğrenci kabul görevlisi öğrenme çıktılarını saptayamamıştır. Adayın master programına kabul edilebilir olup olmadığına karar vermek için ek bilgiler gereklidir. Diplomayı/ veren yüksek öğrenim kurumunun web sitesi, programla ilgili ayrıntılı bilgiler içerir, bu da öğrenci kabul görevlisinin, elde edilen öğrenme çıktılarının aday programına kabul etmek için yeterli olup olmadığına karar vermesine yardımcı olur.

3. Yükseköğretim kurumu tarafından sağlanan kurum/program veya eğitim sisteminin statüsü ile ilgili bilgiler diğer resmi kaynaklarla iki kez kontrol edilmelidir. Örneğin; diploma simsarları veya diğer gayri meşru kurumlar, sağladıkları belgelerde kurumun meşru olduğunu öne süren bilgiler verebilirler. (daha fazla bilgi için bölüm 4, "Diploma ve Akreditasyon Simsarlığı" na bakınız).

Bu nedenle, şunlar tavsiye edilmektedir:

a. Ulusal resmi kaynakları kontrol edin.

Yükseköğretim alanındaki ulusal otorite ve akreditasyon / kalite güvence kurumları, bir kurumun durumunu teyit edebileceğiniz ve çoğu durumda, tanınan yükseköğretim kurumlarının bir listesi de dâhil olmak üzere, eğitim sistemi hakkında genel bilgi bulabileceğiniz çok güvenilir kaynaklardır;

Örnek 13.3 - Ulusal resmi kaynaklarla eğitim sistemi hakkında bilgi kontrolü

Doktora programına kabul edilmek isteyen bir aday bir yüksek lisans diploması/ ve transkript sunar. Kabul şartlarından biri, iyi notlar elde edilmiş olmasıdır. Gönderilen belgeler ayrıntılı bir şekilde analiz edildikten sonra, yeterliliğin ulusal eğitim sisteminde neye karşılık geldiği ve öğrencinin ortalama notunun nasıl yorumlanacağı açık değildir. Bu soruların cevabı hem eğitim sisteminin ayrıntılı bir açıklamasının hem de notlandırma sisteminin bir açıklamasının yayınlandığı Eğitim Bakanlığı web sitesinde bulunabilir.

- b. Uluslararası resmi bilgi kaynaklarını kontrol edin.

Bunlar, bir kurumun durumunu teyit edebileceğiniz ve eğitim sistemi hakkında genel bilgileri bulabileceğiniz faydalı kaynaklardır. Uluslararası veri tabanlarında veya yayınlarda, birçok ülkeden eğitim sistemleri ve/veya tanınmış kurumların listeleri hakkında bilgi bulabilirsiniz;

Örnek 13.4 - Uluslararası resmi kaynaklarla eğitim sistemi hakkında bilgi kontrolü

Yabancı bir ülkeden alınan belgelerle lisans programına kabul edilmek üzere yapılan başvuruları değerlendiren bir öğrenci Kabul görevlisi , sözkonusu ülkenin eğitim sistemine aşina değildir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın web sitesinde yer alan tek ulusal bilgi, yaygın olarak konuşulmayan bir dildedir. Öğrenci kabul görevlisi resmi uluslararası bilgi kaynaklarına başvurur (aşağıya bakınız) ve doğru kararı vermede yardımcı olacak faydalı bilgiler bulur.

- c. Her zaman bilgi kaynağının resmi olduğunu ve eğitim sistemleri ve kurumların statüsü değişebileceğinden, belgenin verildiği zaman aralığını (yakın zamanda veya geçmişte herhangi bir zamanda) kesin olarak doğruladığınızdan emin olun. Her zaman bilgi kaynağının resmi olduğundan ve yeterliliğin kazanıldığı zaman diliminin tam olarak (ki bu yakın zaman veya geçmişte herhangi bir zamanda olabilir) tanımlandığından emin olmalısınız. Çünkü eğitim sistemi ve kurumun statüsü değişebilir ve/veya değişmiş olabilir.

Ayrıca sözkonusu kaynağın sorumlu yazarının veya ilgili kuruluşun sahada yeterli uzmanlığa sahip olup olmadığını kontrol etmeye çalışın.

İnternette, eğitim sistemleri ve tanınan kurum ve programlar hakkında sağlanan bilgilerin sadece mevcut çalışmalar veya yakın zamanda tamamlanmış olanlar için doğru olarak kabul edilebileceğini unutmayın. Daha eski bir belgenin değerlendirmesini yapıyorsanız, başka kaynaklara başvurmanız gerekebilir. Yayınları (kağıt veya elektronik) kullanıyorsanız, belgenin verildiği tarihi kapsayıcı kapsamadıklarını kontrol edin.

4. İhtiyaç duyduğunuz bilgiler mevcut kaynaklarda bulunamazsa, ENIC-NARIC merkezi, Eğitim Bakanlığı, akreditasyon kurumu ve/veya diploma/ veren yükseköğretim kurumu gibi belirli bir ülkede yetkili makamla irtibat kurun.

Mümkünse, yardım için kendi ülkenizdeki ENIC-NARIC merkezine de başvurabilirsiniz.

Örnek 13.5 – Güvenilir kişilerin listesini tutmak

Tüm ilgili ve güvenilir irtibat kişilerinin ve onların kuruluşlarının iletişim bilgilerini, ülkeye ve sağlanan bilgi türüne göre tasnif edilmiş şekilde, kayıt ofisindeki tüm meslektaşlarınız için kolayca erişilebilecek bir belgede toplamak iyi bir uygulamadır. Bu belge, iletişim bilgilerinde her değişiklik yapıldığında güncellenmeli ve bağlantı kurulduğunda yeni kişiler eklenmelidir.

Kaynaklar ve Referanslar

Bölgesel tanıma ağlarının web siteleri

- ENIC and NARIC Ağları. Link: www.enic-naric.net;
- Asya Pasifik Akademik tanıma ağı. Link: <http://www.aniccw.net>.

Milli Eğitim Sistemleri hakkında bilgi içeren yayınlar

Küresel ölçekte

- UNESCO sunucusu iki portala ev sahipliği yapar:
  - Tanınan Yükseköğretim Kurumları için portal.
Link: www.unesco.org/new/en/education/resources/unesco-portal-to-recognized-higher-education-institutions;
  - Ülke dosyaları. Link: <http://www.ibe.unesco.org/en/worldwide.html>
- Uluslararası Üniversiteler Birliği (IAU) iki portala ev sahipliği yapmaktadır:
  - Dünya yükseköğretim sistemleri veri tabanı. Link: www.iau-aiu.net/content/he-systems;
  - Dünya Üniversiteleri Listesi. Link: <http://www.whed.net/home.php>;
- Dünya Eğitim Profilleri Kanada'daki Dünya Eğitim Hizmetleri (WES) tarafından yayınlanmaktadır. Ülke profilleri, seçilen ülkeler için tüm eğitim seviyeleri ve derecelendirme sistemleri hakkında bilgi içerir. link: www.wes.org/ca/wedb/ecountrylist.htm ;
- Anerkennung und Bewertung ausländischer Bildungsnachweise (ANABIN)
- Almanya'da yükseköğretime girmek için yükseköğretim yeterliliklerinin değerlendirilmesi, giriş yeterlilikleri ve birçok ülkeden notlandırma sistemleri hakkında bilgi. Tanınan yükseköğretim kurumları hakkında bilgi. Tüm bilgiler Almancadır. Bağlantı: www.anabin.kmk.org/ ;
- NUFFIC ülke modülleri. 60'tan fazla ülkenin eğitim sistemleri hakkında bilgi. Ülke modülleri, Hollanda yeterliliklerini kıyaslayan belgeler ve değerlendirme kılavuzları örnekleri sunar. Bağlantı: www.epnuffic.nl/en/diploma-recognition ;
- Kalite ve Yeterlilikler İrlanda (QQI): Uluslararası Yeterlilikler Veri Tabanı. İrlanda'da bir dizi yabancı yeterliliğin karşılaştırılabilirliğine ilişkin tavsiyeler. Bağlantı: www.qualificationsrecognition.ie/qualification-recognition-service-database.html;
- UK NARIC Uluslararası Karşılaştırmalar. Çok sayıda ülke için eğitim sistemleri, notlandırma sistemleri ve İngiliz yeterlilikleri ile karşılaştırmalar hakkında bilgi sağlar.

Ayrıca, her ülke için eğitim sisteminin grafiksel bir özetini içerir. Abonelik gereklidir. Daha fazla bilgi için bakınız: www.naric.org.uk (ücrete dayalı);

- NOOSR Ülke Eğitim Profilleri. 100'den fazla ülkede eğitim sistemleri ve Avustralya yeterliliklerine kıyasla değerlendirme yönergeleri hakkında kapsamlı bilgi sağlar. Abonelik gereklidir. Bağlantı: <https://internationaleducation.gov.au/Services-And-Resources/Services/Country-Education-Profiles/Access-CEP/Pages/default.aspx?ReturnUrl=%2fcep%2fPages%2fdefault.aspx> (ücrete dayalı)

Avrupa Ölçeğinde

- Eurydice'in Avrupa Eğitim Ansiklopedisi olan Avrupa Eurypediası, Avrupa'da eğitim sistemleri ve reformlarını içerir. Site 38 Avrupa eğitim sistemini kapsamaktadır. Bağlantı: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php?title=Countries>.

Latin Amerika Ölçeğinde

- Latin Amerika bölgesinde eğitim sistemlerini listeleyen Organizasyon de Estados Iberoamericanos. Bağlantı: www.oei.es/quipu/.

Ulusal Akreditasyon/Kalite Güvence Kurumları ve Dernekleri Hakkında Bilgi İçeren Web Siteleri

- Yükseköğretimde kalite güvence ajansları için uluslararası ağ (INQAAHE), dünya çapında kalite güvence ağlarına genel bakış sağlar. Bu ağların üye listeleri ulusal akreditasyon / kalite güvence ajanslarını bulmak için kullanılabilir. Bağlantı: www.inqaahe.org/members/list-networks.php
- ENQA (Avrupa Yüksek Öğretim Kalite Güvencesi Birliği) Bağlantı: www.enqa.eu;
- Avrupa Yüksek Öğrenim için Avrupa Kalite Güvence Kaydı, Avrupa'da kalite güvence ajanslarının bir veri tabanını sağlar. Bağlantı: www.eqar.eu;
- Qrossroads. Avrupa bölgesindeki kalite güvenceli ve akredite program ve kurumlardan yeterliliklere sahip bir veri tabanıdır. Bilgiler kalite güvence ve akreditasyon kurumları tarafından sağlanmaktadır. Bağlantı: www.qrossroads.eu.

Diğer Kaynaklar

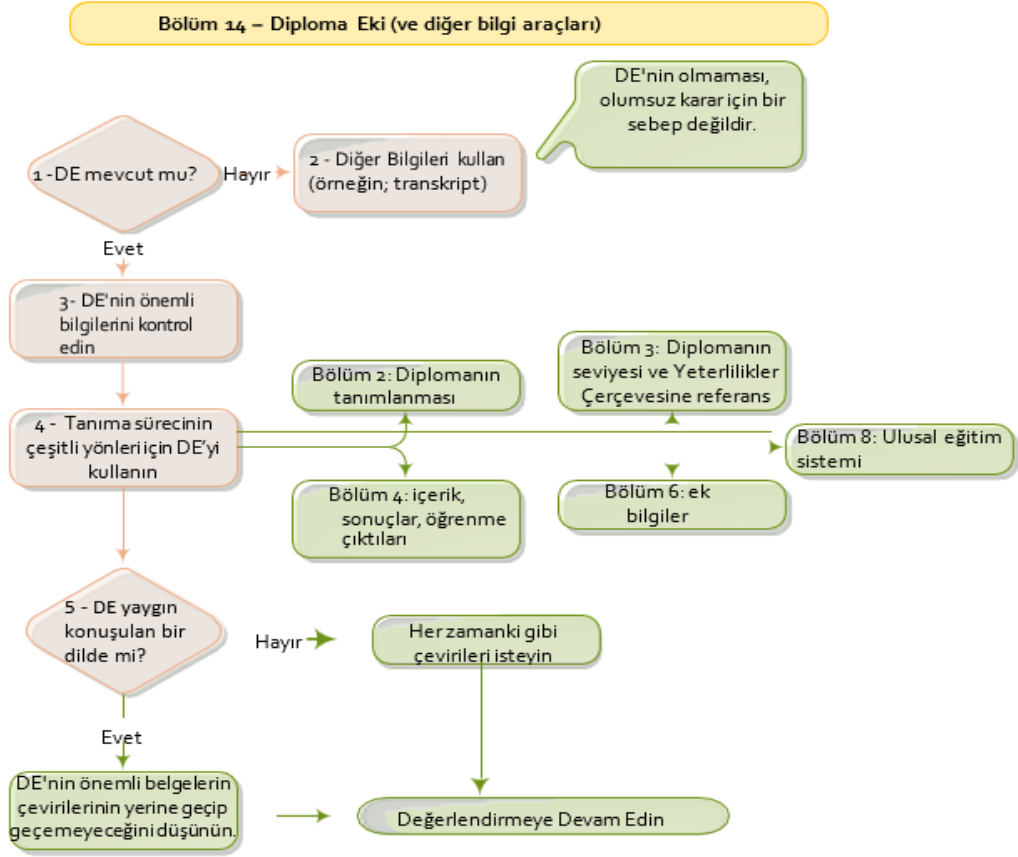
- Internet Archives / Wayback Machine: Daha eski yeterlilikler, çalışma programları vb. hakkında bilgiye ihtiyaç duyduğunuzda arşivlenmiş web sitelerine erişmenizi sağlar. Erişilebilirlik, web sitesinin arşivlenip arşivlenmediğine bağlıdır, ancak çok değerli bir araç olabilir. Bağlantı: <http://archive.org/web/>.

14. Diploma Eki (ve diğ er Bilgi Araçları)

Özet

Bu bölüm, Diploma Eki'ni (DE) yabancı yeterliliklerin tanınmasını kolaylaştıran için bir araç olarak tanıtmakta ve bu belgenin (aynı zamanda DE'ye benzer diğ er bilgi araçlarının) nasıl kullanılacağına dair kılavuzlar sunmaktadır.

Akım Şeması

Giriş

DE, bir yükseköğretim diplomasını ve bu diplomanın ait olduğu eğitim sistemini tanımlayan bir belgedir. Diplomaların anlaşılmasını ve tanınmasını kolaylaştırmama imkanı veren bir şeffaflık aracıdır. DE'nin yeterlilikve yeterliliğ inverildiğ i sistem ile ilgili en önemli bilgi kaynaklarından biri olduğu düşünölmektedir.

DE, Avrupa Yüksek Öğretim Alanındaki ülkelerdeki yükseköğretim kurumları tarafından, derecenin tamamlanmasından sonra otomatik olarak veya daha sonra talep üzerine verilir.⁷ Ancak, tüm Bologna imzacısı ülkeler DE'yi düzenlememektedir. DE diplomaya eşlik etmektedir ve dersleri listeleyen not dökümünü ile tamamlanan programın diğer unsurlarını içermelidir (aşağıya bakınız).

DE'ye benzer bir amaca sahip diğer bilgi aracı, EHEA ülkelerinde Mesleki Eğitim ve Öğretim (VET) yeterlilikleri hakkında bilgi sağlamak için kullanılan Sertifika Eki'dir. EHEA'ya dahil olmayan ülkelerde, yükseköğretim kurumları, yeterliliğin özelliklerini açıklığa kavuşturmak için, verilen yeterlilikle birlikte ek belgeler de verebilirler.

Öneriler

1. Avrupa Yükseköğretim Alanı'ndaki yükseköğretim kurumlarından mezun adaylardan Diploma Eki talep edin

Diploma eki, diploması AYA dışındaki bir kurumdan verilen veya DE kendi ülkelerinde uygulanmadan önce diploma alan ve bu nedenle diploma eki alamayacak adaylardan talep edilmemelidir. Ayrıca, dikkat edilmelidir ki, DE'nin bulunmaması, olumsuz bir tanıma kararının gerekçesi olmamalıdır.

Örnek 14.1 –Adaydan Diploma Eki (DS) Talebi

Bir öğrenci kabul görevlisi , aynı yıl aynı yüksek öğretim kurumunun verdiği diplomalara sahip iki adaydan başvuru alır. Adaylardan A'nın başvuru dosyası, DE'nin bir kopyasını içerirken, B'nin dosyasında DE bulunmamaktadır. Öğrenci kabul görevlisi , DE'nin bir kopyasını istemek için başvuran B'ye bir e-posta gönderir. Başvuru sahibi B, DE'nin kaybolduğunu ve yüksek öğretim kurumunun bir tane daha vermeyeceğini söyler. Öğrenci kabul görevlisi yüksek öğrenim kurumuna başvurur ve aday B'nin yeterliliği elde ettiği ve yüksek öğretim kurumunun DE'nin fazla kopyasını vermediği bilgisini alır. Öğrenci kabul görevlisi, A ve B adaylarının diplomalarını değerlendirmeye devam eder.

2. DE mevcut değilse, diplomaya eşlik eden diğer tüm bilgileri kullanın.

Pek çok yüksek öğretim kurumu, en azından kısmen DE'ye benzer olan bilgileri içeren, derece profilleri, not dökümü veya incelenen her bir konu için sınav kayıtlarının (örn. kredi defteri, sınavlar dizini vb.) ek dokümanlar düzenler. Yabancı diplomaların değerlendirilmesinde, bu belgelerin içerdiği bilgiler, DE'de yer alan aynı türdeki bilgilerle aynı şekilde ele alınmalıdır.

⁷ Hangi ülkelerin EHEA'nın bir parçası olduğunu görmek için bkz. www.ehea.org

Örnek 14.2 – Diğer Bilgi Araçları

Bir öğrenci Kabul görevlisi EHEA dışındaki bir ülkeden bir başvuru alır. Gerekli belgelere ek olarak, başvuru dosyası aşağıdaki bilgileri içeren ve yüksek öğretim kurumunu tarafından düzenlenen bir belgeyi içerir:

- yüksek öğretim kurumunun misyonu;
- programın amaçları;
- ileri çalışma olanakları;
- mezunların istihdam edilebilirliği.

Belgelerin gerçekliği ile kurum ve programın statüsünü kontrol ettikten sonra, öğrenci Kabul görevlisi, yeterliliğin öğrenme çıktıları ve profili hakkında fikir sahibi olmak için ek belgede sağlanan, daha sonra tanıma sürecinde kullanılacak, bilgileri kullanır.

3. DE'yi ikincil bir kaynak olarak kullanın ve önemli/anahtar bilgileri kontrol edin.

Bir DE'nin varlığının, bir kurumun statüsünü, belgelerini veya ulusal bir yükseköğretim sisteminin bir parçası olarak kabul edilip edilmediğini garanti etmediğini bilmelisiniz. DE bu tür bilgileri içeriyor olsa bile:

- a. Her zaman diğer kaynaklarla, kurumun statüsünü ve yeterliliğinin verildiği ülkede tanınıp tanınmadığını dikkatlice kontrol edin. (bk. Kısım 3, 'Akreditasyon ve Kalite Güvencesi');
- b. Diploma sahibi kişinin isminin DE'de yer alan ile aynı olup olmadığını kontrol edin. Bazı eğitim sistemlerinde, diplomalar DE'de de belirtilen bir numara taşır. Bu numaraların birbirine uygun olup olmadığını doğrulamanız gerekir. Eğer herhangi bir tutarsızlık bulursanız, Bölüm 5. 'Gerçeklik Doğrulama' yer alan prosedürleri uygulayarak değerlendirmeye devam etmelisiniz.

Örnek 14.3 – Diploma Ekinin (DE) Kontrol Edilmesi

Aday , kurumun ve programın statüsü hakkında açık bilgi içeren iyi yapılandırılmış bir DE ile birlikte E ülkesinden edindiği bir diploma sunar. Bu bilgiye göre, kurum, E ülkesinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tanınmaktadır ve program, yakın tarihte E' ülkesinin Ulusal Akreditasyon Kurumu tarafından 6 yıl süreyle akreditasyon almıştır.

Bu bilgi, E ülkesindeki Bakanlığın ve Ulusal Akreditasyon Kurumunun internet sitelerinden öğrenci kabul görevlisitarafından kontrol edilir. Ancak, öğrenci kabul görevlisi Bakanlık veya Ulusal Yetkilendirme Görevlisi tarafından sağlanan listelerden herhangi birisinde kurum ya da programı bulamamış ve E ülkesinin ulusal tanıma bilgi merkezi ile iletişime geçmeye kararvermiştir. Bu kaynaklardan gelen bilgi, onay yetkilisini, diplomanın, gerçek görünümlü sahte Diploma Ekleri ile birlikte verilen sahte niteliklerin satışında uzmanlaşmış bir diploma simsarı tarafından düzenlendiği hususundayönündedir. Sonuç olarak başvuru reddedilir.

4. Bir DE mevcutsa, tanıma sürecinin çeşitli yönleri için onun sağladığı bilgileri kullanın. DE, değerlendirme ve tanıma süreci ile ilgili bilgilerin yapılandırılmış bir özetini tek bir belgede sunmaktadır. DE'nin aşağıdaki bölümleri ve alt bölümleri özellikle bilgi sağlamak için kullanışlıdır:
  - a. Bölüm 2. Diplomayı tanımlayan bilgiler ve bununla ilgili paragraflar:
    - 2.1 Diplomanın adı ve (varsa) unvan (orijinal dilde);
    - 2.3 Diplomayı düzenleyen kurumun adı ve statüsü; Bununla ilgili daha fazla bilgi için lütfen bölüm 3, “Akreditasyon ve Kalite Güvencesi”ne bakınız.
    - 2.4 Öğrenim görülen kurumun adı ve statüsü (eğer 2.3'ten farklı ise).

Bu, özellikle, diplomayı düzenleyen kurumun, örneğin; ortak bir program ya da sınır ötesi veya ulusötesi eğitim söz konusu olduğunda, öğrenim görülen kurum(lar) ile aynı olmaması durumunda önemlidir. Bununla ilgili daha fazla bilgi için lütfen Bölüm 19, “Ortak Program Derecelerinde Edinilmiş Yeterlilikler” e bakınız;
  - b. Bölüm 3. Ulusal/uluslararası yeterlilik çerçevelerine referanslama ile diplomanın seviyesi hakkında bilgi.

Bu, yabancı yeterlilikleriulusal eğitim sistemi içinde konumlandırmak ve daha sonra ev sahibi ülkede bir yeterlilikleile karşılaştırmak için kullanılabilir. Bununla ilgili daha fazla bilgi için lütfen bölüm 15, “Yeterlilikler Çerçevesi”ne bakınız;
  - c. Bölüm 4 ve özellikle bölüm 4.2. Öğrenme Çıktılarına odaklanarak, alınan derslere ve başarı notlarına ilişkin bilgiler.

Öğrenme çıktıları açıkça belgelendiğinde, değerlendirmede bunlar dikkate alınmalı ve tanıma, öğrenme çıktıları ve yetkinliklerin karşılaştırılmasına dayanmalıdır. Bununla ilgili daha fazla bilgi için lütfen Bölüm 7, 'Öğrenme Çıktıları'na bakınız;

- e. Bölüm 6. Ek bilgiler. Bu bölüme olay bazında danışılmalıdır;
- f. Bölüm 8. Ulusal yükseköğretim sistemi hakkında bilgi.

Bu bölüm yüksek öğrenim sistemi hakkında şu bilgileri verir: genel kabul şartlarını; ulusal yeterlilikler çerçevesi (varsa), kurum türleri ve kalite güvence veya akreditasyon sistemi.

Örnek 14.4 – Diploma Eki (DE) Kullanımı

Öğrenci kabul görevlisi , kabul ofisinin az deneyimlediği X ülkesinden zor bir başvuru dosyası alır. Başvuru dosyası, küçük bir özel kuruluş tarafından akredite edilmiş, X ülkesinde iki farklı kurum tarafından sağlanan ortak bir programı içermektedir. Kazanılan derece "lisans" veya "yüksek lisans" derecesi (veya bunun kolayca anlaşılabilir bir çeşidi) olarak adlandırılmamaktadır. Öğrenci kabul görevlisi kredi sistemini veya kullanılan not sistemini anlayamamaktadır.

X ülkesinin ulusal tanıma bilgi merkezine birçok soruyla uzun ve karmaşık bir e-posta göndermek yerine, Öğrenci kabul görevlisi DE'nin (başvuru dosyasında yer alan) ilgili girdileri üzerinden adım adım ilerler. DE, ortak programın organizasyonu, ilgili akreditasyon sistemi ve ilgili kurumlar, UYÇ ve AYÇ düzeyi ve yeterliliğin öğrenme çıktıları ile eğitim sistemi (krediler ve notlar dahil) hakkında açık bilgi sağlar. Ayrıca bu bilgilerin kontrol edilebileceği kaynakları da vermektedir. Birkaç dakika içinde, Öğrenci kabul görevlisi boşlukları doldurmak için gerekli tüm bilgileri elde etmiştir ve şimdi gereken kontrolleri yapabilecek bir pozisyondadır, ardından bir değerlendirme yapılabilir.

- 5. DE, yaygın olarak konuşulan bir dildedüzenlenmişse, başvuruya esas belgelerin çevirilerinin yerine geçip geçmeyeceğidikkate alınmalıdır.

DE'deki bilgiler, yeterliliğin alındığı ülkenin dilinde ve yaygın olarak konuşulan bir dilde (genellikle İngilizce) sağlanmalıdır. Normalde başvuruya esas belgelerin yeminli bir çevirisini talep edeceğiniz diller için, DE'deki çevrilmiş bilgileri kullanmayı düşünebilirsiniz. Bu, başvuru sahibinin çeviri için ödeme yapmak zorunda kalmasını önler ve tanıma sürecini hızlandırmasını sağlar.

Örnek 14.5 – DE'deki çevrilmiş bilgileri kabul etme

Öğrenci kabul görevlisi, yüksek öğretim kurumunun tanıma prosedürüne göre, yeminli bir tercümenin gerekli olduğu bir dilde bir yeterliliğe dair başvuru alır. Başvuru dosyası neredeyse tamamdır, ancak alınan derslerin resmi listesi (verilen yeterliliğin bir parçasını oluşturur) yalnızca ulusal dilde sağlanmıştır. Başvuru dosyası ayrıca, derslerin listesini içeren İngilizce bir DE de içerir. Yeterliliğin aslına uygunluğu konusunda herhangi bir şüphe olmadığı için, Öğrenci kabul görevlisi, adayın resmi dersler listesinin yeminli bir tercümesini göndermesine gerek kalmadan, Diploma Eki'nde yer alan tercüme edilmiş ders listesini kullanmaya karar verir.

Kaynaklar ve Referanslar

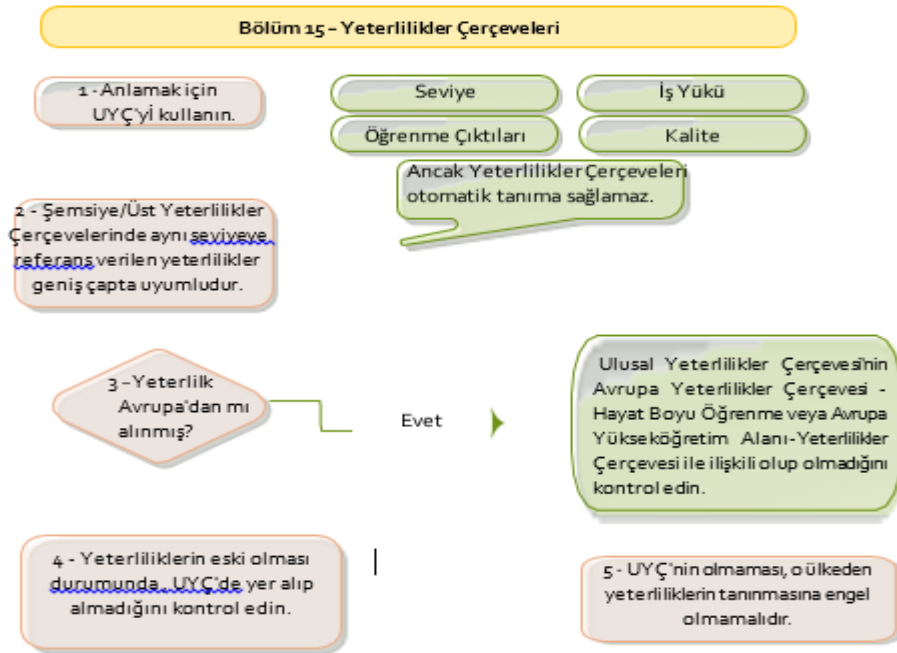
- Avrupa Komisyonu web sayfasında yer alan şablon DE.
Bağlantı: http://ec.europa.eu/education/tools/diploma--supplement_en.htm
- Ulusal Europass Merkezlerinin web sitesi.
Bağlantı: <http://europass.cedefop.europa.eu/en/about/national--europass--centres>

15. Yeterlilik Çerçevesi

Özet

Yeterlilikler Çerçevesi, yeterlilikleri, bir ulusal sistemin farklı seviyelerini, iş yükü, kalite ve öğrenme çıktıları ile ilişkilendirerek değerlendirmek için yararlı bir araçtır. Bu bölüm, tanıma işlemlerinde yeterlilikler çerçevesinin uygulanmasına ilişkin önerileri içerir.

Akım Şeması

Giriş

Ulusal Yeterlilikler Çerçevesinin Amacı

Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ), bir ulusal eğitim sisteminin yeterliliklerinin sınıflandırılması için bir araçtır. UYÇ bir ulusal eğitim sisteminin farklı seviyeleri ile ana yeterlilik türleri arasındaki ilişkiyi tanımlar ve tüm UYÇ seviyeleri için genel öğrenme çıktıları sağlar. Kapsamlı bir yeterlilikler çerçevesi, hem akademik hem de mesleki eğitimin tüm seviyelerini ve türlerini kapsar. Diğer UYÇ türleri sadece yüksek öğretim gibi sınırlı bir seviyeyi kapsayabilir. UYÇ'ler ayrıca ulus altı düzeyde geliştirilebilir.

Ulusal Yeterlilikler Çerçevesini Tanıma Sürecinde Kullanma

UYÇ'ler, seviye, iş yükü, kalite ve öğrenme çıktıları açısından yeterliliklerin karşılaştırılmasında bir yol göstericidir. UYÇ'ler ayrıca yeterlilikler arasındaki benzerlikleri görmemize yardımcı

olur. Bu anlamda, yeterliliklerin sınır ötesi tanınmasında da kullanılabilirler. Bu nedenle, bunlar yabancı yeterlilikleri, özellikle ileri düzeydeki öğrenim fırsatları açısından, anlamak için yararlı bir araçtır.

Şemsiye/Üst Yeterlilikler Çerçevesi ve Sınıflandırma Sistemleri.

Ulusal yeterlilik çerçevelerinden farklı olarak, ortak bir Avrupa referans çerçevesi sağlayan Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ-HBÖ) ve Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı (Bologna çerçevesi veya EHEA-QF olarak da bilinen) Yeterlilikler Çerçevesi (AYAYÇ) gibi uluslararası şemsiye/üst çerçeveler de vardır. AYÇ - HBÖ ve AYAYÇ, hedefleri Avrupa Ekonomik Alanı ve Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) ülkeleri içindeki yeterliliklerin karşılıklı olarak anlaşılmasını kolaylaştırmayı amaçlayan, eğitim sistemlerini ve seviyelerini daha kolay bir şekilde karşılaştırılmasını sağlayan kapsamlı çerçevelerdir.

UYÇ'ler, bu tür uluslararası kapsayıcı çerçevelere atıfta bulunularak, ulusal ve uluslararası kapsayıcı çerçevelerdeki hangi seviyelerin birbirine karşılık geldiğini açıklayabilir. (bakınız Örnek 15.4)

Yeterlilik çerçeveleriyle karıştırılmaması gereken daha genel uluslararası sınıflandırma sistemleri de vardır. Belirli bir ülkede eğitim seviyelerini ve alanlarını göstermek için bir şeffaflık aracı olarak kullanılabilen Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması olan ISCED buna bir örnektir. Bu tür sınıflamalar, bir eğitim sisteminin çeşitli düzeylerini ve yeterliliklerini anlamak için genel olarak yardımcı olabilir.

Öneriler

Yeterlilik Değerlendirmesinde Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanması

Tanım işlemlerinde yeterlilikler çerçeveleri uygulanırken, Lizbon sözleşmesi ek metninde (Yabancı yeterliliklerin tanınması için yeterlilik çerçevesinin kullanımına ilişkin öneri) belirtilen ilkeler takip edilmelidir. Pratikte aşağıdakiler önerilir:

1. UYÇ'ler, yabancı yeterliliklerin seviyesini, öğrenme çıktılarını, kalitesini ve iş yükünü belirlemek için şeffaflık araçları olarak kullanılmalıdır. Şemsiye/üst çerçevelerde, yeterliliklerin aynı seviyeye referanslanmış olması durumunda, bunların büyük oranda uyumlu olduğu düşünülmelidir.

Örnek 15.1 --- UYÇ'yi şeffaflık aracı olarak kullanma

Bir Öğrenci kabul görevlisi ilk kez Galler'den alınmış bir diploma teslim alır. Öğrenci kabul görevlisi, Birleşik Krallık'taki UYÇ'yi bulmak için internette araştırma yapar ve Galler'in ayrı bir CQFW (Galler için Kredi ve Yeterlilikler Çerçevesi) geliştirdiğini öğrenir. Etkileyici bir şekilde tasarlanmış bir fanyelpaze diyagramı, sekiz CQFW seviyesinin (artı bir giriş seviyesi) yanı sıra öğrenme ve ilerleme yollarını gösterirken, bir el kitabı da tüm seviyelerin öğrenme çıktıları hakkında ayrıntılı bilgi sağlamaktadır.

Öte yandan, yeterlilikler çerçevesi, yabancı yeterliliklerin otomatik olarak tanınmasını sağlayan bir araç olarak görülmemelidir.

Örnek 15.2 --- UYÇ seviyelerinin yorumlanması

Yabancı yeterliliklerin sadece UYÇ seviyelerini (cazip olarak basit bir “otomatik tanıma” gibi görünebilir) dikkate alarak değerlendirilmesinin adil tanıma için önerilen bir yaklaşım olmamasının bazı gerekçeleri vardır:

- Bir yüksek öğrenim seviyesine bağlı olabilen kısa şirket içi eğitim kurslarının tamamlanması üzerine verilen diplomalar da dahil olmak üzere her UYÇ'de, farklı amaçlar ve sonuçlara sahip çeşitli diplomalar, belirli bir seviyede birlikte gruplandırılabilir;
- Belli bir UYÇ seviyesinde bir yabancı yeterlilik, ulusal bir diploma ile benzer düzeyde iyi bir eşleşme oluştursa bile, öğrenen Kabul görevlisi, yabancı yeterlilik profilinin belirli bir tanıma amacına yönelik gereklilikleri yerine getirip getirmediğini değerlendirmelidir. (Örneğin; nükleer fizikte araştırma yüksek lisansına kabul).

Avrupa yeterliliklerinin değerlendirilmesi için AYÇ ve AYA-YÇ uygulaması

2. Avrupa ülkelerinden alınan yeterliliklerin, yeterliliğinin edildiği ülkenin UYÇ'sinin AYÇ-HBÖ'ye veya AYA-YÇ'ye referanslanıp referanslanmadığı kontrol edilmelidir. Avrupa Komisyonu, UYÇ'lerini Avrupa Yeterlilikler Çerçevesine referanslandıran ülkelerin yeterliliklerinin AYÇ'nin çeviri aracı olarak kullanılarak karşılaştırılabildiği bir AYÇ-portalı başlatmıştır. (aşağıdaki örneğe bakınız) Bu nedenle, zaman içinde durum gelişebileceğinden, bu gelişmelerin izlenmesi tavsiye edilmektedir.

Örnek 15.3 - Farklı ulusal yeterlilik çerçevelerinin karşılaştırılması

Ülkeler, farklı yapılaraya sahip ulusal yeterlilik çerçeveleri ve ulusal eğitim sistemlerine uygun farklı seviyeler geliştirmiştir. Örneğin, sosyal hizmet yeterliliği, X ülkesinin ulusal yeterlilikler çerçevesinde 5. seviyeye ve Y ülkesinin çerçevesindeki 3. seviyeye yerleştirilebilir. AYÇ-HBÖ, her iki ülkenin UYÇ'lerinin AYÇ-HBÖ'ye referanslanmış olması koşuluyla, iki farklı çerçevenin düzeylerini karşılaştırmak için kullanılabilir:

Örnek 15.4 - Ulusal çerçevelerdeki seviyeleri dönüştürmek için meta çerçeveleri kullanma

AYÇ-HBÖ'nün 6. seviyesine referanslanan bir İngiliz lisans derecesi, İngiliz ulusal yeterlilikler çerçevesinin 6. seviyesine tekabül etmektedir. Aynı şekilde AYÇ-HBÖ'nün 6. seviyesine referanslanan bir İrlanda lisans derecesi ise İrlanda UYÇ'sinin 8. seviyesine tekabül etmektedir. Bu nedenle, Öğrenci kabul görevlisi bu iki yeterliliği de değerlendirmek ve karşılaştırmak zorundaydı, AYÇ HBÖ'nün kullanımı yeterliliklerin ilgili seviyelerini anlamada yararlı olabilir.

Önceki eğitim sistemlerinde düzenlenen yeterliliklerin değerlendirilmesi

3. yeterliliklerin önceki eğitim sistemlerinde düzenlendiği ve bu nedenle mevcut UYÇ'nin bir parçası olmadığı hallerde, diplomanın düzenlendiği ülkedeki statüsüne bakılmalıdır. yeterliliğin düzenlendiği ülkede bir UYÇ varsa, önceki yeterliliklerin bu çerçeveye dahil olup olmadığı belirlenmelidir.

Örnek 15.5 - Önceki eğitim sistemlerinde düzenlenen yeterlilikler

Bir yeterlilik çerçevesi içine eski yeterlilikler (eski dereceler) nasıl yerleştirilir? Öğrenci kabul görevlileri, bu yeterliliklerin ilgili ülkelerin ulusal yeterlilik çerçevelerine dahil olup olmadığını incelemelidir. Eğer dâhil edildiyse, öğrenci kabul görevlileri yeterliliğin seviyesini nihai değerlendirmede önemli parametrelerden biri olarak almalıdır. Dahil edilmediyse, bu yeterliliklerin düzeyine ilişkin diğer resmi belgelerin mevcut olup olmadığı incelenmeli ve varsa değerlendirme bu belgelere dayandırılmalıdır.

Yeterlilikler çerçevesinin yokluğu

4. Herhangi bir ulus altı veya ulusal yeterlilikler çerçevesi bulunmadığı takdirde, bu, söz konusu ülkeden alınan yeterliliklerin tanınmasına herhangi bir şekilde engel teşkil etmemelidir.

Örnek 15.6 - UYÇ olmayan ülkelerden alınan yeterlilikler

B ülkesindeki bir öğrenci kabul görevlisi, C ülkesinden alınmış bir lise sonrası diplomaya dayanarak, mesleki yönelimli bir lisans programının üçüncü yılına kabul için bir başvuru alır. B Ülkesinde, gerekli diplomanın seviye 5'de (ön lisans derecesi) olduğu bir UYÇ vardır. C ülkesinin bir UYÇ'si bulunmadığı için, öğrenci kabul görevlisi C ülkesinin tanıma bilgi merkezi tarafından sağlanan ulusal eğitim sistemi hakkındaki bilgileri inceler (eğitim sisteminin bir diyagramı dahil). C ülkesindeki lise sonrası diplomanın, seviye 5 ön lisans derecesi ile karşılaştırılabilir amaçlara ve sonuçlara sahip olduğu görülmektedir (bu, iş piyasası için yeterlilik sağlayan kısa dönemli bir programdır ve bir lisans programının 3. yılına ilerlemeyi sağlar). Bu nedenle, öğrenci kabul görevlisi, yüksek öğretimde bir orta seviye olarak resmi şekilde belirlenmemiş olsa da, yabancı diploma seviyesinin gereklilikleri yerine getirdiğine karar verir.

Kaynaklar ve referanslar

Yeterlilikler çerçevesindeki gelişmeleri yenilendiği için takip etmeniz tavsiye edilir. Yararlı bilgi kaynakları, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi'ne referanslanmış güncel UYÇ'lerin yer aldığı AYÇ Haber Bülteni ve Avrupa Mesleki Eğitim Geliştirme Merkezi (CEDEFOP)'nin web sitesidir. Birincisi http://ec.europa.eu/eqf/newsletter_en.htm adresinden indirilebilir. Küresel düzeyde yeterlilik çerçeveleri ile ilgili bilgiler Avrupa Eğitim Vakfı'nın web sitesinde (www.etf.europa.eu) bulunabilir.

Ulusal Yeterlilik Çerçevesi

- Avusturalya Yeterlilikler Çerçevesi.
Link: www.aqf.edu.au/;
- Butan Yeterlilikler Çerçevesi.
Link: <http://www.education.gov.bt/documents/10180/39040/Inside+BQF.pdf/653a0952-567e-4032-b918-1fd9bdf7349?version=1.0>;
- Kamboçya Yeterlilikler Çerçevesi (CQF).
Link: <http://119.82.251.165:8080/xmlui/handle/123456789/287>;
- Kanada Yeterlilikler Çerçevesi.
Link: <http://cicic.ca/1286/Pan-Canadian-qualifications-frameworks/index.canada>;
- Avrupa Bölgesi:
  - AYA-YÇ'ye referanslanan UYÇ'ler:
Link: <http://enic-naric.net/index.aspx?s=n&r=ena&d=qf>;
  - AYÇ'ye referanslanan UYÇ'ler.
Link: http://ec.europa.eu/eqf/compare/select_en.htm;
- Hong Kong Qualifications Framework.
Link: www.hkqf.gov.hk/guie/hkqf.asp;

- Hong Kong Yeterlilikler Çerçevesi.
Link: www.mqa.gov.my/mqr/english/ePengenalanMQF.cfm;
- Morityus Yeterlilikler Çerçevesi.
Link: <http://www.mqa.mu/English/Pages/Framework%20Services/NQF.aspx>;
- Yeni Zelanda Yeterlilikler Çerçevesi.
Link: www.nzqa.govt.nz/studying-in-new-zealand/nzqf/;
- Filipinler Yeterlilikler Çerçevesi.
Link: <http://222.127.142.72/>;
- Ruanda Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi.
Link:
www.hec.gov.rw/IMG/pdf/Rwanda_National_Qualifications_Framework_for_Higher_Education_Institutions-2.pdf;
- Şeyseller Yeterlilikler Çerçevesi.
Link: <http://www.sqa.sc/pages/NQF/Nqf.aspx>;
- Güney Afrika NQF.
Link: www.saqa.org.za/list.php?e=NQF;
- Sri Lanka Beceri Eğitimi Reformu için Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi
Link: www.adb.org/publications/national-qualifications-framework-skills-training-reform-sri-lanka;
- Tanzanya UYÇ.
Link: www.idea-phd.net/files/8113/5773/7871/TCU_NQF_Final_Report_March_2010.pdf;
- Tayland Yüksek Öğretim için Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi
Link: www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews8/NQF-HEd.pdf;
- Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi.
Link: <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=31&dil=eng>;
- Birleşik Arap Emirlikleri Yeterlilikler Çerçevesi
Link:
<https://www.nqa.gov.ae/en/QFEmirates/QualificationsFramework/Pages/default.aspx>.

Bölgesel yeterlilikler çerçeveleri örnekleri

- Web Sitesi AYÇ-Portalı (Yeterlilik çerçevelerinin karşılaştırılması), Avrupa Komisyonu
Link: http://ec.europa.eu/eqf/home_en.htm;
- The Pacific Qualifications Framework.
Link: <http://www.eqap.org.fj/getattachment/Our-Work/Projects/Pacific-Register-for-Qualifications-Standards/2--PQF-booklet-FINAL.pdf.aspx>;
- Caribbean Community (CARICOM) Qualifications Framework.
Link: <https://www.collegesinstitutes.ca/wp-content/uploads/2014/05/CARICOM-Qualifications-Framework.pdf>.

KISIM V

-

Yeterlilik Türleri

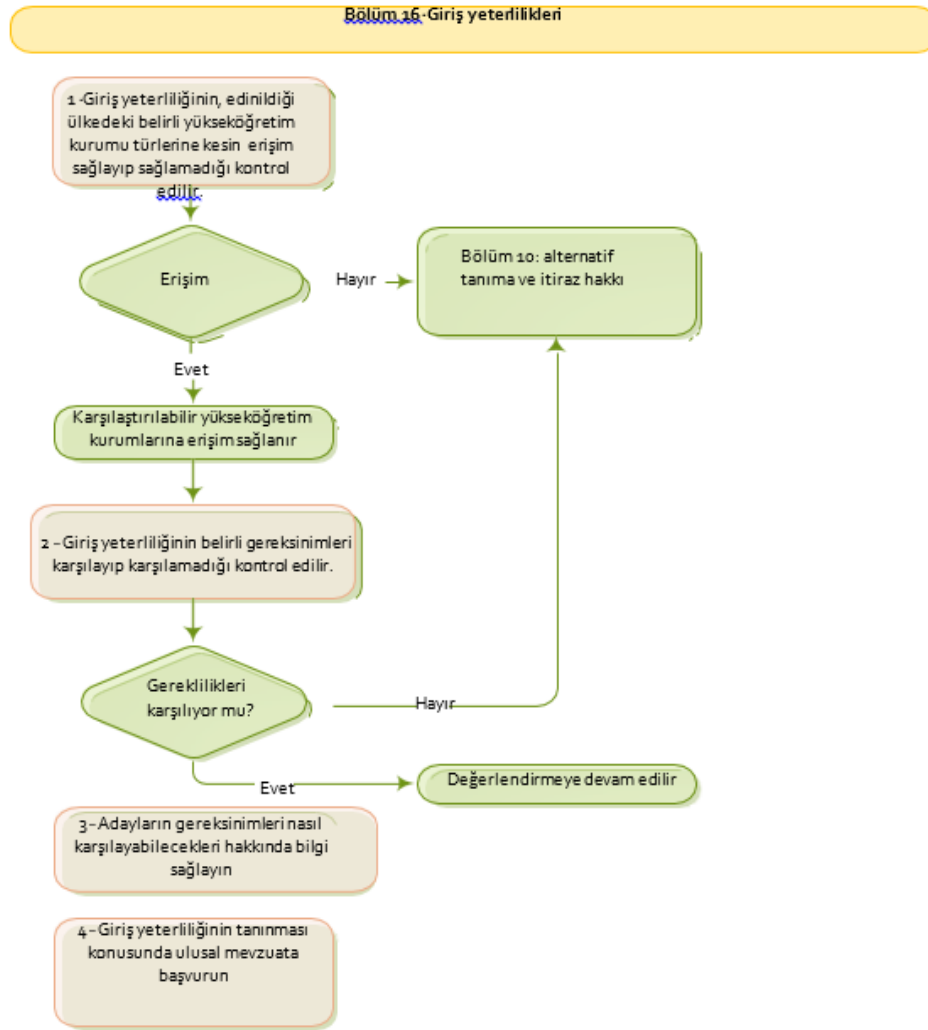
Kılavuzun 5. Kismında, "ortak dereceler" ve esnek öğrenme yolları veya uluslararası eğitimler içeren yeterlilikler gibi tanıma sürecinde karşılaşılabilecek özel yeterlilik türleri sunulmaktadır. Bu yeterlilikler "normal yeterlilikler" olarak kabul edilmeli ve değerlendirilmelidir, ancak değerlendirme prosedürü sırasında bazı ek araştırmalar gerektirebilir.

16. Giriş Yeterlilikleri

Özet

Bu bölüm, kurumların kabul sürecindeki giriş yeterlilikleri ile ilgili bilgi ve tavsiyelerde bulunacaktır. Bölümün çıkış noktası, Lizbon Tanıma Sözleşmesinin (LRC) yüksek öğrenime erişim sağlayan yeterliliklerin tanınması ile ilgili bölümdür.

Akım Şeması

Giriş

Giriş yeterliliği, menşe ülkede yüksek öğrenime erişim sağlayan bir yeterliliklerdir.

Üç tür giriş yeterliliği vardır:

1. **Ulusal giriş yeterlilikleri** (bu bölümde yabancı giriş yeterlilikleri olarak anılacaktır) söz konusu ülkede lise eğitiminin tamamlanmasıyla verilir.
2. **Uluslararası giriş yeterlilikleri** ulusal eğitim sistemlerinde sunulan programlardan farklı olan ikincil programlarının tamamlanması üzerine verilir. Uluslararası Giriş Yeterliliklerine İlişkin Tavsiyede yer alan tanıma göre, uluslararası giriş yeterlilikleri yüksek öğrenime genel erişim sağlar ve ulusal eğitim sistemlerinden başka bir veya daha fazla dış kurum tarafından yönetilir. Uluslararası giriş yeterliliklerine örnekler Uluslararası Bakalorya ve Avrupa Bakaloryasıdır.
3. **Giriş yeterlilikleri** Mülteciler veya geri dönen yetişkin öğrenciler gibi belirli hedef gruplar için yüksek öğretime girişin kolaylaştırılmasını sağlayan ya da ulusal eğitim sisteminin ikincil (ör. mesleki ve teknik) eğitim dışında bir parçası gibi köprü olarak çalışmaktadır.

Dünyadaki eğitim sistemlerinde çeşitlilik, yüksek öğrenime giriş şartlarına yansımaktadır. Bu, gerekli olan önceki eğitim süresi ve farklı lise yeterlilikleri için de geçerlidir. Yükseköğretime kabul için, birçok ülkede 12 yıllık eğitim gerekli iken, bazı ülkelerde ise 11 veya 13 yıllık eğitim gerekebilmektedir. Bazı ülkelerde esasen genel ortaöğretim yeterlilikleri bulunurken, bazılarında çok çeşitli mesleki ortaöğretim yeterlilikleri ve/veya mesleki ve genel konuları içeren ortaöğretim yeterlilikleri vardır. Bazı ülkelerde ulusal bir giriş sınavı gerekmektedir. Bazılarında ise, eğitim kurumları kendi giriş sınavlarını düzenleyebilir veya giriş sınavı yoktur.

Bir yabancı giriş yeterliliğinin kurumdaki belirli bir eğitim programına erişip erişemeyeceği değerlendirilirken, giriş yeterliliğinin menşe ülkede erişim sağlayacağı program türlerine ve yüksek öğrenim kurumlarına bakmak iyi bir başlangıç noktasıdır.

Ayrıca, yüksek öğrenime kabul edilmeye ilişkin ulusal mevzuatı ve ulusal bir otoritenin diğer ülkelerden giriş yeterliliklerine sahip öğrencilerin kabul edilmesine ilişkin bilgi ve yönergeler sağlayıp sağlamadığını öğrenmek önemlidir. Bazı ülkelerde ulusal tanınma makamları, yüksek öğrenim kurumlarının kullanımı için yabancı ve uluslararası lise diplomalarına ilişkin genel değerlendirmeler yapmışlardır ya da başvuru sahiplerinin, ortaöğretim diplomalarının ulusal tanınma otoriteleri tarafından değerlendirilmeye tabi tutulmuş olması gerekmektedir.

Öneriler

1. Giriş yeterliliğinin, menşe ülkedeki belirli yükseköğretim kurumlarına veya programlarına erişim sağlayıp sağlamadığı kontrol edilmelidir. Yabancı giriş yeterliliği, menşe ülkesindeki belirli kurumlara veya belirli programlara erişim sağlıyorsa, önemli bir fark (bkz. bölüm 9, "Önemli ve önemli olmayan farklılıklar") ispatlanamazsa, ülkedeki benzer kurumlara veya programlara erişim hakkı verilmelidir.

Örnek 16.1 - Belirli kurum ve programlara giriş

X ve Y ülkeleri nin farklı yıl seviyelerine göre bitirme sertifikaları ve sınavları olan farklılaştırılmış orta öğretim sistemleri vardır, Bu çıkış noktalarından bazıları genel yüksek öğretime, bazıları da orta öğretim sonrası teknik eğitime, bazıları ise sadece mesleki çıraklık eğitimlerine erişim sağlamaktadır. Bu ülkeler ayrıca, farklılaştırılmış yüksek öğretim kurumlarına ve ortaöğretim farklılaşmasına dahil olan diğer ortaöğretim sonrası okullara sahiptir. Bu tür sistemlerin mezunları farklılaşmamış sistemlere sahip ülkelerde programlara girmek için başvuruda buldukları zaman, bu tür öğrencilerin nereye yerleştirileceği konusunda bir soru ortaya çıkabilir. Bunun tersi de farklılaşmamış bir okul sisteminin mezunları farklılaşmış yükseköğretim sistemine sahip bir ülkede yükseköğretime girmek istediğinde de geçerlidir.

Yükseköğretim kurumları, eğitim sistemleri arasındaki bu farklılıkların farkına varmaya çalışmalı ve farklı yapılandırılmış sistemlerden mezun olanların adil bir şekilde tanınmalarına yardımcı olacak politikalar veya uygulamalar geliştirmelidir. Bir başvuru sahibine genel kabul hakkı verilemezse, bu kişiye en azından kendi sisteminizde, menşe ülkedeki sağlanan hakka karşılık gelen bir programa şartlı kabul veya kabul hakkı sağlanmalıdır.

2. Giriş yeterliliğinin özel gerekliliklerkarşılıyıp karşılamadığını kontrol edilmelidir. Kurumunuzdaki bir eğitim programının belirli erişim gerekliliklerivarsa, adayınbunları karşılıyıp karşılamadığı kontrol edilmelidir. Kurumunuzdaki kabul sürecinin örgütlenmesine bağlı olarak, bu durum akademik personelin yardımını gerektirebilir. Eğer adaybazı özel şartları yerine getiremiyorsa, esaslı farklılıklar bulunduğu rapor edilmelidir (bkz. Bölüm 9, 'Esaslı ve Esaslı olmayan farklılıklar).

Örnek 16.2 – Özel giriş gereklilikleri

C ülkesindeki kimya alanında lisans programına kabul edilmek için, matematik, fizik ve kimya konularının, C ülkesindeki adayların ortaokul bitirme sınavlarının bir parçası olması gerekmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerden bu konularla ilgili olarak neler isteneceği kabul prosedüründe belirlenmelidir. Bu gereklilikler müfredatın içeriği açısından çok katı olmamalıdır ve eğitim sistemleri arasında esaslı olmayan farklılıkların var olduğu kabul edilmelidir.

Bu konulardan bir veya daha fazlasında eksiklikler olması durumunda, başvuru sahipleri, kimya programındaki giriş gereksinimlerini karşılayacak bir ders alabilecekleri kurumlara yönlendirilebilir.

3. Adayın, kurumunuzdaki bir yüksek öğrenim programına kabul için genel ve özel gerekliliklerini nasıl karşılayabileceği tanımlanmalıdır.

Kurumunuzdaki belirli bir eğitim programına kabul edilmek için genel ve özel gereklilikler hakkındaki bilgiler tüm adayların kolayca erişebileceği şekilde açık olmalıdır. Adayların genel ve özel gerekliliklerini nasıl karşılayabilecekleri de tanımlanmalıdır. Ulusal bir makam, yüksek öğrenime kabul için asgari şartları listelediyse, bunlara erişim bağlantısını sağlanmalıdır. Listelenmediyse, potansiyel öğrenciler için verilen bilgilerde kurumunuzun genel ve özel gereklilikleri belirtilmelidir. Belirli bir ülkeden alınmış giriş yeterliliği ülkedeki bir giriş yeterliliğine eşdeğer olarak kabul edilmiyorsa, ek çalışmalara ihtiyaç duyulması halinde potansiyel adaylar bu konuda bilgilendirilmelidir.

Örnek 16.3 - Yüksek öğrenim programlarına giriş şartlarını yayınlayın

İsveç'te, Universitets-og Högskolerådet, İsveç'te yüksek öğrenime kabul için genel erişim koşulları hakkında bilgilerin yer aldığı seçilmiş ülkelerden giriş yeterliliklerinin bir listesini yayınlamıştır. Buna ek olarak, liste, bir adayını kendi seviyesine ilişkin konularla İsveç genel lise eğitimindeki konuları eşleştirebilmekte ve böylece adayın özel koşulları nasıl karşılayacağı konusunda da bilgi içermektedir.

4. Ulusal mevzuata başvurulmalıdır.

Ülkede, ulusal olmayan giriş yeterliliğine sahip adayların yüksek öğretime kabul edilmesiyle ilgili yasalar varsa, bu yasaya bir atıfta bulunulmalıdır. Eğer ülkenin mevzuatı, bir yüksek öğretim kurumunun kabulüne ilişkin karara itiraz etme imkanını sağlıyorsa, bu konu hakkında da bilgi verilmelidir.

Örnek 16.4 - Yabancı giriş yeterliliklerine dair ulusal mevzuat

Birçok ülkenin, diğer ülkelerin yeterliliklerinin tanınması konusunda ikili anlaşmaları bulunmaktadır. Bu tür anlaşmalar, giriş yeterlilikleri de dahil olmak üzere, diğer ülkenin özel yeterliliklerinin nasıl tanınacağına dair düzenlemeler içerebilir. Bu tür bilgiler adaylar ve öğrenci kabul görevlileri için çok önemlidir ve kurumların web sitesinde açıkça yayınlanmalıdır.

Kaynaklar ve Referanslar

- EP-Nuffic Ülke Modülleri.
Bağlantı: <https://www.epnuffic.nl/en/diploma-recognition/foreign-education-systems>;
- Eurypedia, Ulusal Eğitim Sistemlerinde Avrupa Ansiklopedisi.
Bağlantı: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php?title=Home>

17. Esnek Öğrenme Patikaları Sonrasında Edinilmiş Yeterlilikler

Özet

Bu bölüm, geleneksel sınıf dışında elde edilen erişim diplomalarının nasıl değerlendirileceğine ilişkin esnek öğrenme yolları ve öneriler hakkında bilgi sağlar.

Akım Şeması

Giriş

Hayat boyu öğrenme kavramı daha önemli hale geldikçe (örneğin AYÇ - HBÖ'de), diplomaların esnek bir şekilde elde edilmesi daha yaygın hale gelecektir. Esnek bir öğrenme yolu, mezunların, ana akım öğrenciler tarafından takip edilen standart öğrenme yollarından farklı bir şekilde bir diploma elde ettikleri herhangi bir duruma işaret eder.

Esnek öğrenme patikası örnekleri:

- Programa erişim ve kabul, giriş yeterlilikleri (örneğin bir ortaokul bitirme sertifikası) bağlamında standart şartlara dayanmadığında;
- Programın bir kısmı, muaf olunan daha önce alınmış bir diploma veya çalışma dönemine dayanıyorsa,
- Programın muaf olunan kısmı veya programın tümü ,yaygın eğitim (non-formal learning)ya da örgün öğrenme dışındaki öğrenme (in formal learning)öğrenmeye dayanıyorsa;
- Programın tamamı veya programın bir kısmı uzaktan eğitim ve e-öğrenme yoluyla tamamlandığında.

Esnek öğrenme yolları çoğunlukla önceki öğrenmenin tanınması metodolojisine dayanır.

Faydalı terminoloji

ECTS Kullanıcıları Kılavuzu 2015'te aşağıdaki kavramlar tanımlanmıştır:

Örgün öğrenme (Formal Learning)

Bir eğitim veya öğretim kurumu tarafından tipik olarak sunulan, yapılandırılmış (öğrenme hedefleri, öğrenme süresi veya öğrenme desteği açısından) ve belgelendirmeye dayanan öğrenme. Formal öğrenme, öğrenenler açısından bakıldığında tasarlanmış öğrenimdir.

Serbest Öğrenme (Informal Learning)

Amaç, zaman veya öğrenme desteği bakımından organize olmayan veya yapılandırılmamış iş, aile veya boş zamanla ilgili günlük etkinlikler sonucundaki öğrenmedir. öğrenen açısından bakıldığında tasarlanmamış öğrenmeler olabilir

Yaygın öğrenme (Non-formal Learning)

Bir tür öğrenme desteğinin bulunduğu (örneğin; öğrenen-öğretmen ilişkileri) planlanan faaliyetlerle (öğrenme hedefleri, öğrenme zamanı açısından) öğrenme. Yaygın öğrenme öğrenmenin sıklıkla karşılaşılan örnekleri arasında şirket içi eğitimler, yapılandırılmış çevrimiçi öğrenme ve sivil toplum örgütleri tarafından düzenlenen kurslar yer almaktadır.

Serbest öğrenmelerin ve yaygın öğrenmelerin tanınması

Bir kurumun, başka bir bağlamda elde edilen (Yaygın öğrenme ya da Serbest öğrenme) ve değerlendirilen öğrenme çıktılarının, belirli bir programın bileşeninin veya diplomanın gereksinimlerini (birazını veya tamamını) karşıladığını belgelediği süreçtir.

Önceki Öğrenmenin Tanınması

Önceki Öğrenmenin Tanınması (ÖÖT), bir yetkili kurumun veya eğitim kurumunun, bir bireyin sahip olduğu bilgi, beceri ve yetkinliği değerlendirdiği süreci ifade eder:

- Yaygın öğrenme veya serbestbir ortamda edinilen öğrenme;
- Bir yeterlilikle sonuçlanmayan öğrenme;
- Profesyonel deneyimle edinilen öğrenme;
- Tanınmış bir kurumda tamamlanmamış çalışmalar yoluyla edinilen öğrenme.

Tanımlama, değerlendirme ve önceki öğrenmenin ve kazanımların resmi olarak onaylanması sürecine atıfta bulunan çok çeşitli terminolojiler vardır. (Örneğin; Önceki Öğrenmenin Akreditasyonu (Accreditation of Prior Learning - APL), validation des acquis de l'expérience and Accreditation of prior experiential learning - APEL) Bu kılavuzda, tüm bu farklı terminolojileri kapsayacak şekilde ÖÖT terimi kullanılmaktadır.

Önceki öğrenme, geleneksel öğrenme yoluyla edinilen öğrenme çıktılarıyla karşılaştırılabilir öğrenme çıktıları ile sonuçlanmış olabilir. Bu tür öğrenmelerin tanınması, ileri

düzeydeki eğitim veya kredi transferine kabulü kolaylaştırmak açısından önemlidir. Çünkü geleneksel olmayan yöntemlerle eğitim alan öğrenciler, resmi diploma sahipleri ile aynı şekilde şeffaflık, hareketlilik ve adil tanınma ilkelerinden yararlanmalıdır.

Öneriler

Kısmen ya da tamamen esnek öğrenme yolları yoluyla elde edilen yeterliliklerde değerlendirilirken, şunlar yapılmalıdır:

1. Bu yeterlilikler, geleneksel şekilde elde edilen benzer bir yeterlilikle ile aynı şekilde değerlendirilmelidir.

Esnek bir öğrenme yoluna dayalı olarak diploma veren bir kurum, o diplomanın öğrenme çıktılarının mezun tarafından edinildiğine karar vermiştir.

İlgili kalite güvence sistemi, öğrenci tarafından tamamlanan esnek öğrenme yoluna bakılmaksızın, programın ve/veya kurumun önceden belirlenmiş (minimum) kalite standartlarını karşıladığını garanti eder.

Örnek 17.1 - ÖÖT esasına göre verilen bir diplomanın değerlendirilmesi

Bir aday, bir Fransız diplomasının (Brevet de Technicien Supérieur - BTS) tanınması için X ülkesinde başvuru yapar. Diploma, öncelikli olarak yetkili Fransız makamları tarafından ÖÖT esasına göre verilmiştir. Bu diploma, X ülkesindeki yetkili otorite tarafından, diploma kesin olarak Fransız resmi eğitim sistemi ile elde edilmiş gibi aynı standartlara göre tanınmalıdır.

2. Önceki öğrenmenin tanınmasıyla elde edilen diplomaların (ÖÖT), geleneksel olarak edinilen diplomalardan, özellikle diploma ile birlikte sağlanan bilgiler türünden (iş yükü, krediler, programın içeriği gibi) farklı görünebileceği kabul edilmelidir.

Yetkili ÖÖT kurumlarının olağan tanınan yükseköğretim kurumları listelerinde görünmeyebileceğini bilinmelidir. Bu bilgiye ulaşılamıyorsa, kurumun bulunduğu ülkedeki ENIC-NARIC veya ulusal tanıma bilgi merkezine başvurulmalıdır.

Örnek 17.2 - Farklı bir görünümdeki ÖÖT diplomasının tanınması

Bir aday, sadece ÖÖT esasına göre verilen tanınmış bir diploma sunmuştur. Diploma ile birlikte sunacağı bir transkripti yoktur ve kabul kararlarında dikkate alınan geleneksel iş yükü ve programın içeriğine ilişkin bilgiler geleneksel terminoloji ile tanımlanmamıştır. Bununla birlikte, adayın bu diploma için gerekli olan becerilere ulaşması/sağlaması sonrasında, diplomanın verildiğine güvenmek gerekmektedir. Değerlendirme, bu seviye ve/veya diploma türü için genel ve özel öğrenme çıktıları hakkındaki mevcut bilgilere dayandırılmalıdır.

Kaynaklar ve Referanslar

Aşağıdaki bilgi araçları bu süreçte yardımcı olabilir:

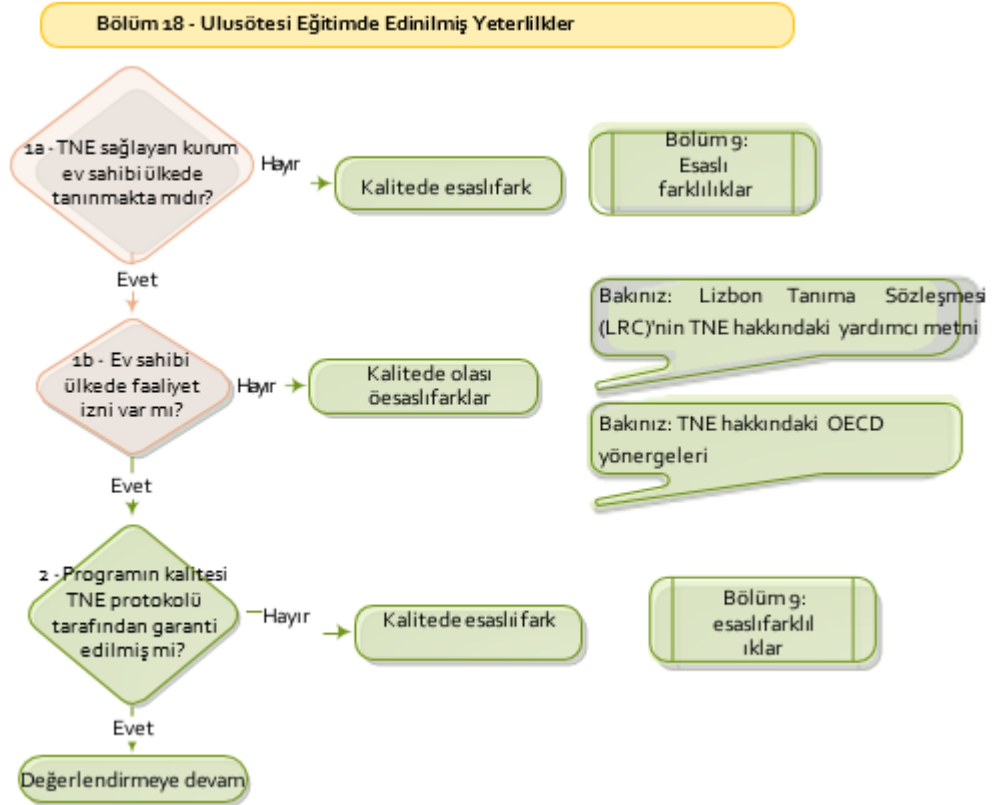
- Varsa, yüksek öğretimde esnek öğrenme yolları hakkında bilgi vermesi gereken Diploma Eki. (Bkz. Bölüm 14, 'Diploma Eki (ve diğer bilgi araçları)');
- Yüksek öğrenim sistemlerinde esnek öğrenme yolları ve öğrenme çıktıları hakkında bilgi veren Bologna Sürecine katılan ülkelerin referanslama raporları. Referanslama raporları bu web sitesinde yayınlanmaktadır:
www.enic-naric.net/index.aspx?s=n&r=ena&d=qf;
- Örneğin, yurtdışında eğitim süresi boyunca edinilen öğrenme çıktılarını detaylandıran Europass Hareketlilik Eki gibi tavsiye/referans mektupları ve hareketlilik belgeleri;
- Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ - HBÖ), her tür eğitim için geçerlidir ve resmi olmayan ve yaygın öğrenmelerin geçerliliğini desteklemektedir. Geleneksel olmayan öğrenmenin sonuçları, AYÇ-HBÖ'nün sekiz referans seviyesinin öğrenme çıktıları tanımlayıcıları ile karşılaştırılabilir.

18. Ulusötesi Eğitimde Edinilmiş Yeterlilikler

Özet

Son yıllarda, teknolojik ilerlemeler ve küreselleşen ekonomideki eğitim sağlayıcılarının daha fazla hareketliliği sayesinde, ulusötesi eğitimde (TNE) ya da sınır ötesi hizmetlerde büyüme göze çarpmaktadır. Bir ulus ötesi eğitim yeterliliklerinin tanınıp tanınmayacağına karar verirken temel sorun, yeterliliğin statüsünün doğrulanmasıdır - tek bir ülkede değil, iki veya bazen daha fazla ülkede olması nedeniyle.

Akış Şeması

Giriş

Ulusötesi eğitim (aynı zamanda “sınır ötesi eğitim” olarak da bilinir) yükseköğretimde nispeten yeni bir gelişmedir. Öğrencilerin diplomayı düzenleyen kurumun yerleşkesinden başka bir ülkede yer aldıkları yüksek öğrenim programlarının (uzaktan eğitim dahil) sunulmasına işaret

eder. Bu, derecelerin ortaklaşa verildiği, çalışmanın birden fazla ülkede yer aldığı ulusötesi ortak diploma programlarından farklıdır. (bkz. Bölüm 19, “Ortak Program Derecelerinde Edinilmiş Yeterlilikler Kazanılan Diplomalar”)

Birçok durumda, diplomayı düzenleyen kurumun “menşe ülkesini” ve onu ve/veya programlarını tanımak ve/veya akredite etmekten sorumlu olan resmi otoriteyi belirlemek zordur.

Ulusötesi eğitim öğretim programları, iki türden oluşan ulusötesi düzenlemeler aracılığıyla kurulmaktadır:

1. Diplomayı düzenleyen kurumun sunduğu programların başka bir ortak kurum tarafından verildiği, **işbirliğine dayalı düzenlemeler** (ör. X ülkesinden bir kurum, Y ülkesinden bir kurumun programını vermesine izin verir ve diploma, X ülkesindeki kurum tarafından verilir);
2. Programlarının doğrudan sınır ötesi bir diplomayı düzenleyen kurum tarafından verildiği **işbirlikçi olmayan düzenlemeler** (ör. X ülkesinden bir üniversitenin, Y ülkesinde bir şubesi/kampüsü vardır. Bu şube üzerinden X ülkesindeki diplomayı veren bir program sunmaktadır).

Öneriler

Bölüm 3'te (“Akreditasyon ve Kalite Güvencesi”) açıklandığı gibi, bazı özel diplomaların tamamen akredite olup olmadıklarını tespit etmek için daha fazla araştırma gerekebilir. Ulusötesi eğitim yoluyla elde edilen diplomaları değerlendirirken, aşağıdakilerin yapılması önerilir:

1. Ulusötesi eğitim programını sağlamaktan sorumlu kurumun statüsü doğrulanmalıdır:
  - a. Sağlayıcının, bulunduğu ülkede tanındığı/akredite olduğu doğrulanmalıdır;
  - b. Varsa, sağlayıcının ev sahibi ülkede faaliyet göstermesine (menşe ve ev sahibi makamlar tarafından) izin verildiği doğrulanmalıdır.

Ulusötesi eğitim sağlayıcılarının uyması gereken ilkeler hakkında daha fazla bilgi şu adreslerde bulunabilir:

- a) Ulusötesi Eğitimin Sağlanması İçin İyi Uygulama Kuralları (LRC'nin ek metni)
- b) OECD'nin Sınır Ötesi Yükseköğretimde Kalite Sağlama Yönergeleri.

Örnek 18.1 – Sımsarlar/Sahte Kurumlar

Ulusötesi eğitim ve öğretim, özellikle yüksek öğretim kurumlarının ulusal öğrenci nüfusu için yeterli kapasiteye sahip olmadığı ülkelerde, ulusal eğitim sistemine yararlı bir katkı olarak kabul edilir. Bununla birlikte, şeffaflık olmaması ve bu tür kuruluşlara ilişkin açık bir mevzuat eksikliğinin olması, sahte kurumların yüksek öğretim kalitesine ilişkin düzenlemeleri atlamaya çalıştıkları durumlara yol açabilir.

Bu nedenle, özellikle ulusötesi kuruluşların eğitim programlarının akreditasyon statüsüyle ilgili herhangi bir bilgi bulunmadığında, ulusötesi düzenlemenin meşruluğuna dair ek bir kontrol gerekli olabilir. Bu gibi durumlarda, bir kurumun menşe ülkesinde tanınan bir yüksek öğretim kurumu olması, başka bir ülkede verilen programın kalitesini her zaman garanti etmez.

2. Program kalitesinin, ilgili kurumların ulusötesi düzenlemeleri ile sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmelidir. İlgili kurumların ulusötesi kuruluşları tarafından program kalitesinin sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmelidir.

Ulusötesi eğitim programının, kurumun kendi ülkesinde akredite olup olmadığını veya menşe ülkede tanınan/akredite bir kurum olup olmadığını doğrulamak gerekir. Bu seçeneklerden biri genellikle yeterli olmalıdır.

Örnek 18.2 - Ulusötesi eğitim diplomasını kontrol etme

Bir öğrenci kabul görevlisi A ülkesinde tanınan bir kurumun B ülkesindeki bir yerleşke şubesi tarafından verilen bir diplomayı araştırır. Yerleşke şubesinin, B ülkesinde tanınan bir yüksek öğretim kurumu olarak resmi bir statüsü bulunmamaktadır. Öğrenci kabul görevlisi, yerleşke şubesinin programlarının A ülkesinde (program düzeyinde bir akreditasyon sistemine sahip) akredite olduğunu öğrenmiştir.

Sonuç olarak, Öğrenci kabul görevlisi programın kalitesine ilişkin yeterli kanıt bulunduğuna ve diplomanın değerlendirilmesine devam etmeye karar verir.

Eğer kurum ve/veya program yukarıdaki önerilerden birindeki gereklilikleri karşılamıyorsa, programın kalitesi hakkında yeterli kanıtınız yok demektir. Bu tür durumlarda Bölüm 3 (akreditasyon ve kalite güvencesi) deki önerileri kullanarak tanıma süreçlerine devam edebilirsiniz.

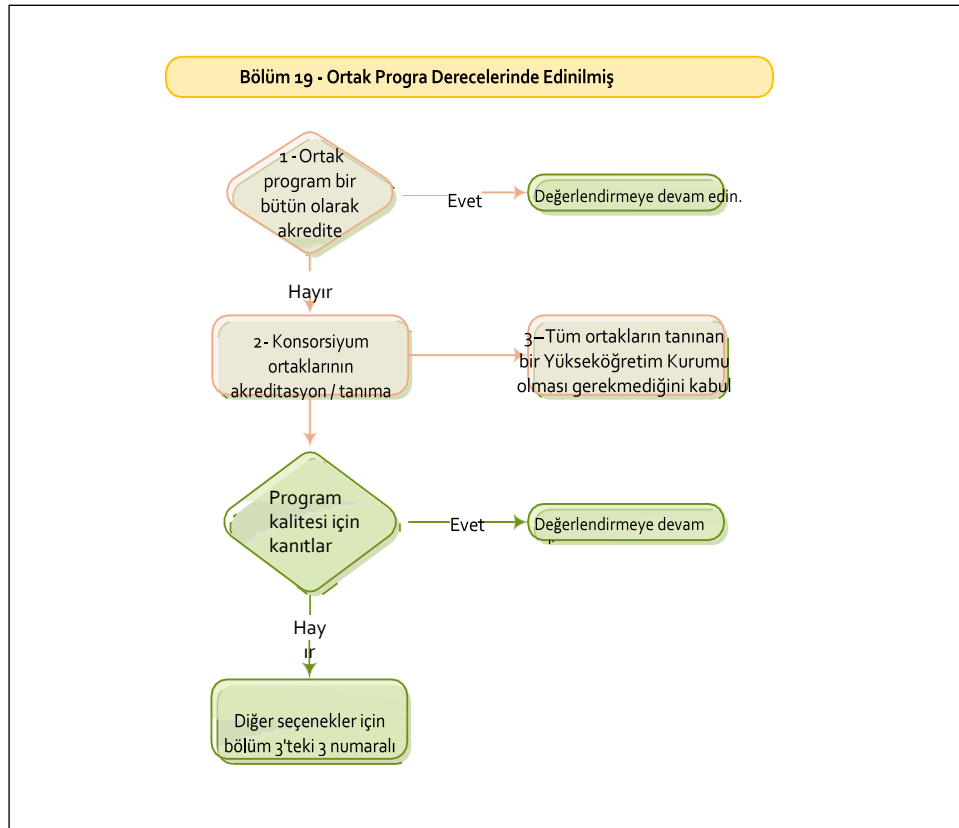
19. Ortak Program Derecelerinde Edinilmiş Yeterlilikler

Örnek

Yakın tarihte kabul edilen, ortak programların ortak kalite güvencesi için mekanizmalar öngören Avrupa Yaklaşımı, şeffaflığı artırmakta ve bu tür programların tamamlanmasından sonra verilen diplomaların tanınmasını kolaylaştırmaktadır. Bununla birlikte, ortak programlar tarafından verilen yeterlilikler tanınması, genellikle bu yapının dışında verilen diplomaları içermekte ve programın ve ilgili kurumların statüsünün daha yakından incelenmesini gerektirebilmektedir. Bu gibi durumlarda, ulusal mevzuat birçok ülkede geride kalabileceğinden, ortak diplomaların uygun şekilde verilmesi için değerlendirmede bazı esneklikler önerilmektedir.

Bu bölümde, bu diplomaların değerlendirilmesine nasıl devam edileceğine dair bazı önerilerde bulunulmuştur.

Akım Şeması

Giriş

Ortak bir program, bir (ortak program) konsorsiyum oluşturan birçok yüksek öğretim kurumunun ortaklaşa sunduğu bir programdır. Mutlaka ortak bir derece ile sonuçlanması gerekmez; bu, olası diplomalardan sadece bir tanesidir. Ortak bir programın tamamlanmasından sonra mezuna: tek bir ulusal diploma, çift veya çoklu diploma olarak adlandırılan birkaç ayrı yeterlilik) ve/veya ortak bir diploma kazandıran tek bir belge verilebilir. Ortak program diplomaları, yabancı ulusal diplomalardan farklıdır, çünkü bunların birden fazla ulusal sisteme ait oldukları veya tek bir ulusal sisteme tam olarak ait olmadıkları kabul edilir. Bu nedenle, bu diplomaların değerlendirilmesinde bazı ek değerlendirme unsurları dikkate alınmalıdır.

Zorlaştırıcı faktörlerden birisi; ortak programların (uluslararası) sağlanmasının ve ortak diplomaların verilmesinin konsorsiyum ortaklarının ulusal mevzuatı tarafından engellenebilmesidir. İlgili mevzuat eksik olabilir veya ortak programların doğru uygulanmasını engelleyebilir. Bir başka olasılık, farklı ülkelerin ulusal mevzuatlarının ortak programın bazı yönleriyle çatışmasıdır. Bu sorunu çözmek için, kalite güvence kuruluşları, ortak bir programın güvenilir bir kurum tarafından akreditasyonunun kaliteleri için yeterli kanıt olduğunu savunmaktadır.

Mayıs 2015'te, yüksek öğretimden sorumlu Avrupa bakanları, bu programların dış kalite güvencesini kolaylaştırmak için Ortak Programların Kalite Güvencesi yönünden/yönelik Avrupa Yaklaşımı'nı benimsemiştir. Avrupa Yaklaşımı, ek ulusal kriterleri uygulamadan, AYA'nın kabul edilen araçlarına dayanan bir başvuru mekanizması ve standartları sağlayarak ortak programların ortak kalite güvencesi için bir çerçeve oluşturmaktadır. Bu yaklaşım, işbirliği yapan yükseköğretim kurumlarının ortak olarak Avrupa Yükseköğretim Kalite Güvencesi Kaydı'na (EQAR) kayıtlı kurumların listesinden uygun bir kalite güvence kuruluşu seçmeleri gerektiğini belirler. Bu kuruluş, tüm ortak programın tek bir değerlendirmesini veya akreditasyonunu gerçekleştirmek için Avrupa Yaklaşımında bahsedilen standartları ve prosedürleri kullanılmalıdır - bunun sonucu olarak programın tüm Avrupa ülkelerinde kabul edilmesi beklenmektedir.

Avrupa Yaklaşımı kapsamında açık bir akreditasyon statüsünün olmaması durumunda, ortak programın kalitesinin kanıtları konsorsiyum ortaklarının ve programlarının statüsünde aranmalıdır.

Öneriler

Bölüm 3'te ("Akreditasyon ve Kalite Güvencesi") açıklandığı gibi, bazı özel diplomaların doğru bir şekilde akredite olup olmadıklarını tespit etmek için daha fazla araştırma gerekebilir. Ortak programların verdiği diplomaları değerlendirirken aşağıdakilerin yapılması önerilir:

1. Programın akreditasyonunda Avrupa Ortak Program Kalite Güvencesine ilişkin Yaklaşımının uygulanıp uygulanmadığı kontrol edilmelidir.

Bu, programın entegre kalite güvencesinin kabul edildiği, ilgili konsorsiyum ortaklarının her birinde programın akredite olduğu ve daha fazla kontrolün gerekli olmadığı anlamına gelir.

2. Bu tür bir akreditasyonun olmaması durumunda, ortak programın bir bütün olarak, genellikle konsorsiyum ortaklarından birinin bulunduğu bir ülkede güvenilir (ulusal) bir akreditasyon kuruluşu tarafından akredite olup olmadığını kontrol edin.
Bu durumda, programın genel kalitesi için yeterli kanıtınız vardır ve ayrıca konsorsiyum ortaklarının statüsünün kontrol edilmesine gerek yoktur.

Örnek 19.1 - Akredite edilmiş ortak program

Bir aday, yedi yüksek öğrenim kurumunun oluşturduğu bir konsorsiyum tarafından verilen Avrupa Çalışmaları alanında yüksek lisans derecesi yeterliliğini sunar. Derece, Avrupa Yaklaşımının kabul edilmesinden önce verilmiştir, ancak Diploma Eki'nde (bkz. Bölüm 14, 'Diploma Eki (ve diğer bilgi araçları)'), ortak programın konsorsiyumda temsil edilen ülkelerden birinin ulusal akreditasyon kuruluşu tarafından akredite olduğu açıklanmıştır. Öğrenci kabul görevlisi, ortak programın akreditasyon statüsünü doğrular ve yedi konsorsiyum üyesinin tamamının durumunu kontrol etmeksizin diplomanın değerlendirmesini sürdürür.

3. Programın akreditasyonu tam olmadığında, programın kalitesi için yeterli kanıt elde etmek amacıyla, konsorsiyum ortaklarının akreditasyon/tanınma durumu veya (program düzeyinde akreditasyon sistemine sahip ülkelerde) programın bölümlerinin akreditasyon durumu kontrol edilmelidir.
Düzinelerce kurumdan oluşan bir konsorsiyum tarafından sağlanan ortak bir programı değerlendiriyorsanız, bu oldukça zor ve zaman alıcı bir görev olabilir. Konsorsiyumun bir kuruluşu tarafından sunulan bir programın bir bölümünün akreditasyon durumunun, çoğu eğitim sisteminde doğrulanması bilhassa zor olabilir. Bu nedenle ortak diplomaların araştırılması konusunda esnek bir yaklaşım sergilenmesi tavsiye edilmektedir. Genel kalite için yeterli kanıt olduğu sürece, programın akreditasyonu ile ilgili her ayrıntıyı kontrol etmek gerekmez.

Örnek 19.2 - Konsorsiyum ortaklarının akreditasyon/tanına durumunu kontrol etme

Bir aday, beş yükseköğretim kurumunun oluşturduğu bir konsorsiyum tarafından verilen nörodilbilimi alanında yüksek lisans derecesi yeterliliğini sunar. Ortak program, bir ulusal akreditasyon kuruluşu tarafından bir bütün olarak akredite değildir. Öğrenci kabul görevlisi, konsorsiyumun akreditasyon/tanınma durumunu kontrol etmeye başlar ve iki ortak kurumun kendi ulusal sistemlerinde tanınan yüksek öğretim kurumlarını olduğunu ve diğer üç kurumun da program akreditasyonuna dayalı ulusal bir sistemde faaliyet gösterdiğini öğrenir. Öğrenci kabul görevlisi, bu üç kurum tarafından sağlanan ortak programın bölümlerinin akreditasyon durumu hakkında herhangi bir bilgi bulamamaktadır, ancak bunların hepsi nörodilbilim alanında akredite edilmiş bir ulusal programa sahiptir.

Öğrenci kabul görevlisi, programın kalitesine ilişkin yeterli kanıtın bulunduğuna ve diplomanın değerlendirilmesine devam etmeye karar verir.

4. Ortak programlar sunan konsorsiyumların, konsorsiyumun tanınmış kurumları ortak programın kalitesinden sorumlu olduğu sürece, tanınmayan yüksek öğretim kurumlarını da kapsayabileceği kabul edilmelidir.

Ortak programların sağlanması, bazı yönlerden, yüksek öğretim programlarının yeni biçimlerini oluşturmak için deneme niteliğindedir (özellikle Avrupa Yüksek Öğretim Alanı içinde). Bu nedenle konsorsiyumlar, ortak programla ilgili özel bilgi veya becerilere sahip araştırma kurumları veya ticari kuruluşlar gibi resmi olarak tanınan yüksek öğrenim kurumları dışındaki ortakları içerebilir.

Örnek 19.3 - Tanınmayan ortağı olan konsorsiyum

Bir aday, iki yükseköğretim kurumunun ve büyük bir uluslararası pazarlama şirketinin oluşturduğu konsorsiyum tarafından verilen uluslararası pazarlama alanında yüksek lisans derecesi yeterliliğini sunar. Ortak program, bir ulusal akreditasyon kuruluşu tarafından bir bütün olarak akredite değildir. Öğrenci kabul görevlisi konsorsiyumun akreditasyon / tanınma durumunu kontrol eder ve iki yüksek öğretim kurumunun kendi ulusal sistemlerinde tanındığını ve işletme çalışmaları, pazarlama ve iletişim alanlarında bir dizi ulusal yüksek lisans programı sunduğunu öğrenir. Uluslararası pazarlama şirketi tanınmış bir yükseköğretim kurumu değildir ve akredite edilmiş programlar sağlamamaktadır.

Ortak program, iki yükseköğretim kurumu programın bütünlüğünden ve tüm sınavlardan açıkça sorumlu olacak şekilde düzenlenmesine rağmen uluslararası pazarlama şirketi belirli işletme konularında eğitim vermekte ve öğrencilerin stajlarını yönetmektedir.

Öğrenci kabul görevlisi, programın kalitesine ilişkin yeterli kanıtın bulunduğuna ve diplomanın değerlendirilmesine devam etmeye karar verir.

Ortak program ve konsorsiyum yukarıdaki tavsiyelerin gereklerini yerine getirmese, kaliteleri için yeterli kanıt yoktur. Tanıma işlemine devam etmeniz gereken seçenekler için bölüm 3'ün ("Akreditasyon ve Kalite Güvencesi") 3 numaralı tavsiyesine bakınız.

Bilgi Araçları

Ortak program ve verilen diploma (ortak derece) ile ilgili daha fazla bilgi, ortak derecenin Diploma Eki'nde mevcut olmalıdır. Ortak programa özel bilgiler aşağıdaki kaynaklarda da bulunabilir:

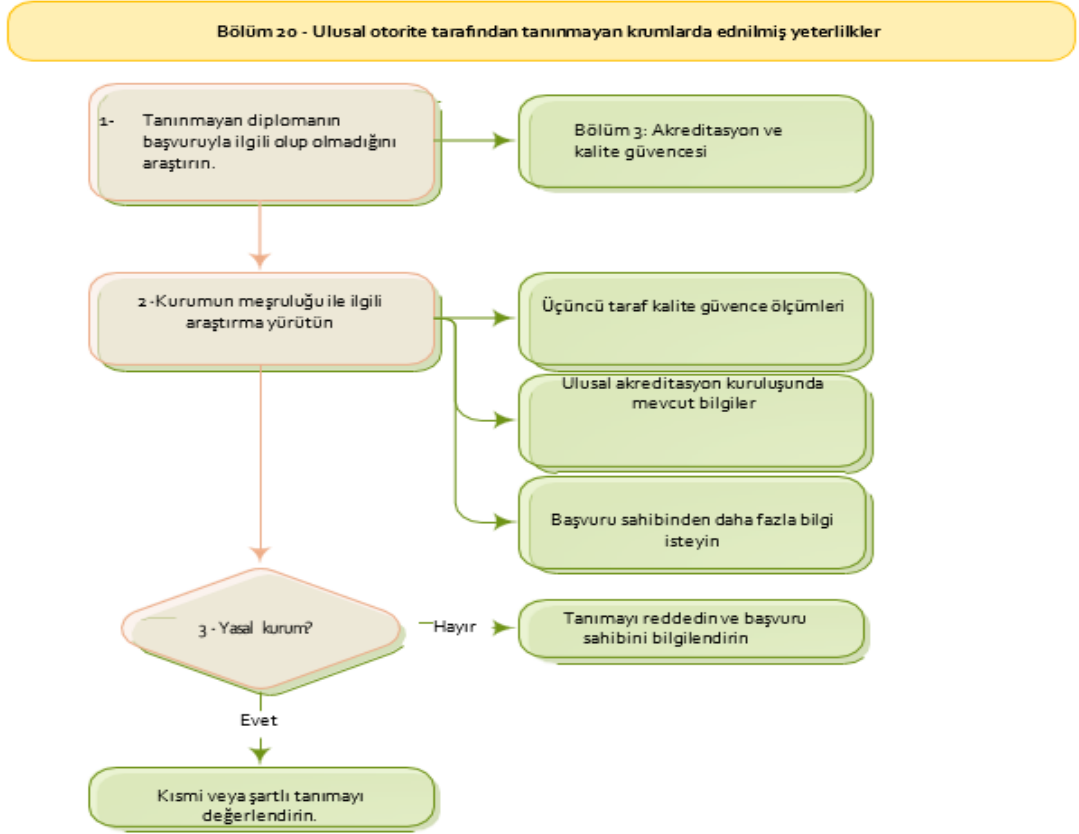
- Ortak programı sunan yüksek öğrenim kurumlarının resmi web sitesi;
- Ortak bir program oluşturan kurumlar arasındaki düzenlemeler;
- JOQAR proje sonuçlarını içeren Ecapedia web sitesi. Bağlantı: http://ecahe.eu/w/index.php/Main_Page
- Ortak Programların Kalite Güvencesi için Avrupa Yaklaşımı. Bağlantı: <https://www.eqar.eu/projects/joint--programmes.html>

20. Ulusal Otorite Tarafından Tanınmayan Kurumlarda Edinilmiş Yeterlilikler

Özet

Bu bölüm, ulusal yükseköğretim sistemlerinde resmi olarak tanınmayan ancak değerlendirme için dikkate alınabilecek programları yasal olarak sunan kurumlar tarafından verilen diplomaların nasıl ele alınacağını açıklamaktadır.

Akım Şeması

Giriş

Diplomayı düzenleyen kurumun statüsü (bkz. Bölüm 3 'Akreditasyon ve Kalite Güvencesi') dikkate alınması gereken önemli bir unsurdur:

- Bir kurum kendi ulusal sisteminden tanındığında: yeterlilik Lizbon Tanıma Sözleşmesine (LRC) göre değerlendirilebilir ve tanınabilir;

- Bir kurum, ulusal sistemdeki eğitim otoriteleri/yetkili makamları tarafından resmi olarak tanınmadığında veya listelenmediğinde: başka bir otoritenin meşruiyet sağlayıp sağlamadığı veya diplomaların değerlendirilmesini haklı çıkarabilecek başka durumlar olup olmadığı doğrulanmalıdır.

Tanınmayan ancak yasal kurumlar aşağıda yer alan farklı gruplara ayrılabilir:

1. Tanınmadan yasaklı veya tanınmamayı tercih eden kurumlar

Bu kategori programları ve diplomaları kamu kurumları, diğer yükseköğretim kurumları ve işverenler tarafından resmen tanınan ancak kalite sebebiyle değil⁸, hukuk veya yetki sebebiyle eğitim makamlarının kapsamı dışında kalan yasal kurumları ilgilendirir.

2. Standart altı yüksek öğretim kurumları

Bu kategori, eğitim makamları kapsamına giren, gerçek programlar veren, ancak çeşitli nedenlerle, resmi akreditasyon veya tanıma için gerekli kriterleri karşılamayan kurumları içermektedir. Bu kurumlar tam olarak tanınan kurumlar olarak değerlendirilemez, ancak bazı durumlarda yükseköğretim kurumları ve ENIC-NARIC'ler diplomalarını kısmen değerlendirebilir veya mezunlara normal tanıma standartlarını nasıl karşılayabilecekleri konusunda tavsiyelerde bulunabilir.

Ulusal kalite güvencesi ve tanıma prosedürlerinin, ülkeden ülkeye farklılık gösterebileceği dikkate alınmalıdır; bu durum, belirli kurum veya program türlerinin tanınmamasıyla sonuçlanabilir. Tam tanınmayı imkânsız kılan yasal farklılıklar olsa bile, bu diplomalara sahip adaylara ve ilgili taraflara bir tür tanıma ya da yararlı yorum ve tavsiye sunmak hala mümkün olabilir.

Öneriler

1. Resmi olarak tanınmasa bile, bir kurumun meşru bir kurum olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini araştırmanız önerilir. Bununla birlikte, verimlilik nedenlerinden ötürü, söz konusu araştırmaları, elinizdeki başvuru vakasıyla ilgili görünen diplomayla sınırlandırmanız ve değerlendirmenize bir şekilde dahil etmeniz gerekir.

---

⁸ Bu kurumlar tipik olarak devlet veya askeri eğitim kurumlarını, dini kurumları, din görevlisi yetiştiren okulları ve yetişkinlere sürekli eğitim sağlayan kurumları içerir. Bunlardan bazıları ayrıca ulusötesi eğitim sağlayıcıları da olabilir. (bkz. Bölüm 18 Ulusötesi Eğitim Yoluyla Verilen Diplomalara).

Örnek 20.1 - Meşru bir kurumu soruşturma

Öğrenci kabul görevlisi, tanınan bir yüksek öğretim kurumu olmayan bir polis akademisi tarafından verilen bir diploma alır. aday, olay yeri inceleme yüksek lisans programına kabul edilmek istemektedir. Elde edilen diplomanın öğrenme çıktıları, programın amacına uygun olabileceğinden, Öğrenci kabul görevlisi, resmi gerekçelerle reddetmek yerine, kurum ve diplomayı daha fazla araştırmaya karar verir.

2. Tanınmayan bir kurumun meşru bir kurum olduğunu tespit etmek için şunları yapmanız önerilir:
  - a. Kurumun meşruiyetine ve diplomaya ilişkin araştırma yürütün; hangi ulusal otoriteler sorumlu, menşe ülkede diplomanın işlevi nedir?
  - b. Herhangi bir üçüncü taraf kalite güvencesi ölçümlerinin yanı sıra ulusal akreditasyon kuruluşunda mevcut olabilecek her türlü bilgiyi not edin;
  - c. Başvuru sahibinin gerekirse kurum hakkında daha fazla bilgi vermesini isteyin.

Örnek 20.2 - Meşru bir kurum hakkında elde edilen bilgiler

Önceki örnekteki Öğrenci kabul görevlisi, polis akademisi tarafından verilen diplomayla ilgili bilgileri internette araştırır ve aşağıdaki bilgileri bulur:

- Polis akademisinin kalite güvencesi, yükseköğretim bakanlığının sorumluluğu altında değil, işçileri bakanlığının sorumluluğundadır;
- Programa giriş, ülkedeki üniversite programlarına erişim sağlayan aynı ortaöğretim diplomasına dayanmaktadır;
- 3 Yıllık programın öğrenme çıktıları, uygulamalı bilimler üniversiteleri tarafından sağlanan mesleki yönelimli lisans programlarının öğrenme çıktılarına uygun görünmektedir;
- Ülkedeki bazı yükseköğretim kurumları, polis akademisinin mezunlarını ilgili alanda lisans programlarının son yılına kabul etmektedir.

3. Eğer kurumun yasal olduğu tespit edilirse, diplomanın kısmi veya şartlı olarak tanınmasının mümkün olup olmadığını düşünülmalıdır.

Örnek 20.3 - Kısmi veya şartlı tanıma

Daha önceki iki örnekteki kabul memuru, polis akademisinin yasal bir kurum olduğu ve diplomanın kalitesinin yeterince güvence verdiği sonucuna varmak için yeterli bilginin toplandığına karar verir. Kabul memuru, menşe ülkedeki duruma benzer şekilde kısmi tanımanın mümkün olduğunu düşünmektedir (adli bilimler lisans programının son yılına kabul edilmesi).

4. Eğer diplomaya herhangi bir tanıma işlemi yapılamazsa, aday bunun nedenleri konusunda bilgilendirilmelidir.

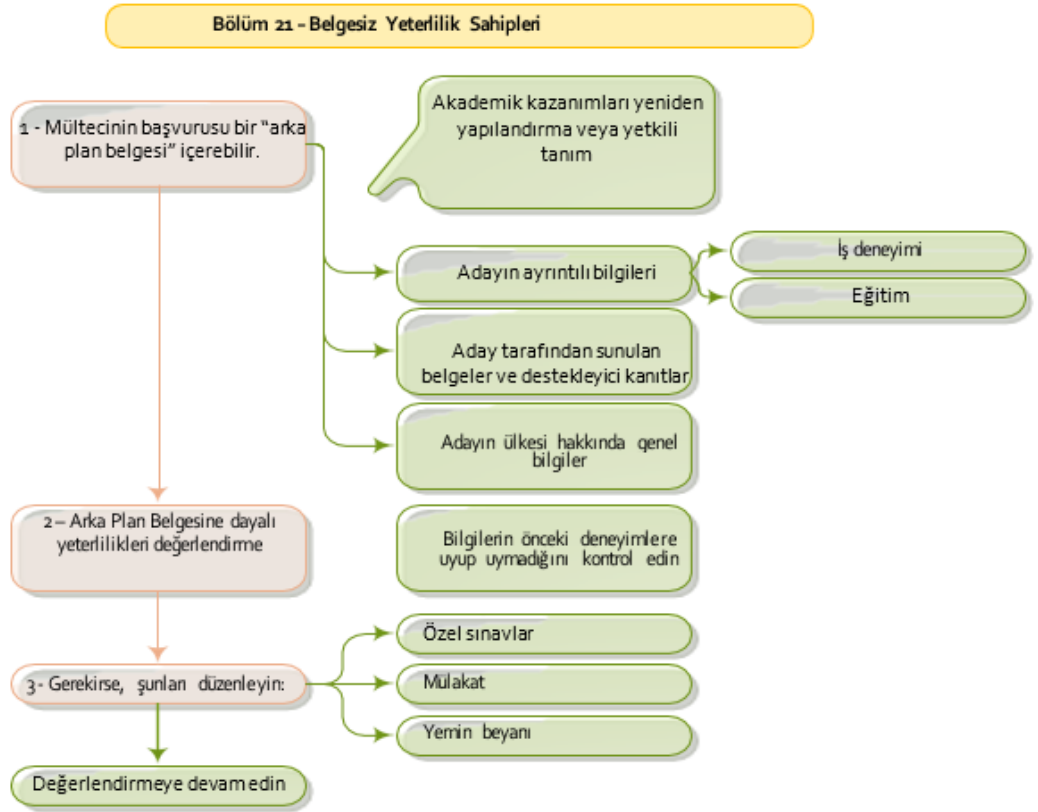
21. Belgesiz Yeterlilik Sahipleri

Özet

Mülteci veya benzer statüdeki kişiler, değerlendirme için uygun diploma belgelerine sahip olmayabilir. LRC'nin VII. Maddesi, yetkili kurumlara bu diplomaları değerlendirmeyi zorunlu kılar.

Gerekli belgelerin yokluğunda, yeterlilikler "arka plan belgesi" olarak adlandırılan akademik kazanımların desteklenmiş bir yeniden yapılandırılması yoluyla ölçülebilir ve gerekirse takibinde bir değerlendirme yapılabilir.

Akım Şeması

Giriş

Taninan ve/veya akredite edilmiş bir eğitim kurumundan örgün eğitim almış mülteci veya benzer statüdeki kişiler ile geçerli nedenlerden dolayı yeterliliklerini belgelendiremeyen mülteci ve benzer durumdaki kişiler, bir öğrenim programına kabul edilmek için başvuruda bulunduğu yeterliliklerinin değerlendirilmesi hakkına sahiptir.

Lizbon Tanıma Sözleşmesi'nin (LRC) VII. Maddesi, tanınma otoritelerinin, mültecilerin veya benzer statüdeki kişilerin, yeterlilikleri belgelenemezse, yükseköğretim programlarına erişim için gerekli şartları yerine getirip getirmediğini ivedilikle ve adil bir şekilde değerlendirmeye yönelik prosedürler geliştirmelerini zorunlu kılar. Bu prosedürler için LRC'nin genel ilkeleri geçerlidir.

Mültecilerin diplomalarının değerlendirilmesi karmaşık bir süreç olabilir: belgelendirme eksik olabilir ve menşe ülkesindeki siyasi durum nedeniyle eğitim sistemini doğrulamak veya netleştirmek zor olabilir.

Adaleti sağlamak için ofisinizin değerlendirme prosedürünü tanımlaması ve bunu bölüm veya kurumsal tanıma prosedürünüze dahil etmesi tavsiye edilir.

Öneriler

Mülteci veya benzer statüdeki bir kişiden, belgelendirilemeyen diplomaya/diplomalara ait başvuru alırsanız, kişinin önceki yeterliliklere dayanarak programa girmek için temel şartları karşılayıp karşılamadığını belirlemeniz gerekir:

1. Aday tarafından sağlanan bilgilerin eksiksiz olmadığını ve adayın "arka plan belgesi"nde sunulan alternatif bilgilere dayanarak akademik kazanımlarını yeniden oluşturmaya çalıştığını kabul etmelisiniz. Arka Plan Belgesi şunları içerebilen bir dosyadır:
  - a. Aday tarafından sunulan eğitimin içeriği, düzeyi ve kapsamı ile ilgili ayrıntılı bilgiler:
    - Adayın kişisel bilgileri: isimler, doğum tarihi, doğum yeri, vb.
    - Elde edilen diplomaların adı;
    - Diplomanın/diplomaların elde edildiği kurumların/kurumun adı;
    - Elde edilen diploma seviyeleri;
    - Programın süresi;
    - Diplomanın/diplomaların elde edildiğinde yıl/yıllar;
    - Programın/programların adı;
    - Dersler ve iş yükü dahil programın/programların içeriğinin açıklaması (transkript mevcut değilse);
    - Başvuran tarafından sunulan bilginin doğru olduğuna dair beyan. Özellikle adayın eğitimi ile ilgili mesleki deneyime ilişkin daha fazla bilgi de içerebilir.
  - b. Aday tarafından sağlanan ve yukarıda a maddesi kapsamında verilen bilgilerin doğrulanmasına yardımcı olabilecek belgeler ve destekleyici kanıtlar:
    - Öğrenci kimlik numarası veya kodu (varsa);
    - Eğitim belgeleri (transkriptler, okul sertifikası/sertifikaları vb.);
    - Diplomanın verildiği kurumun/kurumların beyanı;
    - İş deneyimi/deneyimlerinin kanıtlanması (varsa);
    - Öğretmenlerin isimleri, derslerin tanımı vb. gibi diğer kanıtlar.

Not: Aday mümkün olduğu kadar destekleyici belgeleri sunmaya teşvik edin.

- c. Diploma/diplomaların edinildiği eğitim sisteminin genel bilgisi; ayrıca ulusal tanıma otoriteniz söz konusu eğitim yeterliliği hakkında yararlı bilgiler sağlayabilir.

Dikkat:

- Olağan başvuru belgeleri yerine bir Arka Plan Belgesi (örneğin, ulusal ENIC-NARIC tarafından hazırlanmış) sunan adaylar ile karşı karşıya kalabilirsiniz;
- adaya Arka Plan Belgesi oluşturması konusunda yardımcı olmanız istenebilir.

Arka Plan Belgesi için bir şablon tasarlama-Eğitim Geçmişi Özeti-

Zamandan tasarruf etmek için, X kurumundaki bir kabul ofisi, aday tarafından doldurulacak Arka Plan Belgesi için bir şablon tasarlar.

Kabul ofisi bu şablonu tasarlamak için, çok teknik olan ve başvuru sahibi tarafından tamamlanmasının beklenemeyeceği alt bölümleri çıkararak Diploma Eki (<http://europass.cedefop.europa.eu/en/documents/european---skills---passport/diploma---supplement/examples>. (Bkz. Bölüm 14) Diploma Eki ve diğer bilgi araçları) modelini kullanır.

Öğrenci kabul ofisi, gerekli bilgilerin temin edildiğinden emin olmak için açık yönergeler sağlar.

Öğrenci kabul ofisi tarafından, Arka Plan Belgesinin tamamlanması için sadece eğitim sistemi ve diploma (1c) hakkındaki bilgiler eklenir.

Örnek 21.2 - Eğitim Arka Plan Belgesi Şablonu

EĞİTİM ARKA PLANI	
Yeterlilik	Kanıt
Ortaöğretim	Diploma
Yükseköğretim - Birinci Seviye	Öğrenci numarası + 1. yılın transkripti
Yükseköğretim - İkinci Seviye	Öğretim görevlilerinin beyanı (Eğitim dokümanı mevcut değilse) + İş Sözleşmesi + Resmi olmayan ve yaygın öğrenmelerin kanıtı

2. Yeterlilikleri, "Arka Plan Belgesinde" sağlanan bilgilere dayanarak değerlendirmeye çalışmalısınız. Gerekli tüm bilgi ve belgelerin başvuru dosyasına dahil edilmediğini kabul ederek

esnek bir yaklaşım benimseyin. Başvuranın, tanınmanın amaçları için aranan diplomanın beş unsuruna (kalite, seviye, iş yükü, profil ve öğrenim çıktıları) dayanarak, başarılı olup olmayacağına belirlenmesine odaklanın.

Mümkünse, diplomanın beş unsuru hakkında bilgi toplamak için aynı kurumdan veya programdan (örneğin; transkript) alınan önceki başvuruları kullanın ve/veya bilgileri tamamlamak için ENIC-NARIC'inizle iletişime geçin. Bu bilgileri, sağlanan bilgilerin tutarlılığını çapraz kontrol etmek için de kullanabilirsiniz.

Her türlü çabaya rağmen, beş öğenin tümünü yeniden düzenleyemezseniz başvuruyu kabul edin ve bunun, özellikle de öğrenim çıktıları söz konusu olduğunda, orijinal belgelerin sağlandığı durumlarda da geçerli olduğunu unutmayın.

Not: Gelecekte yapılacak başvurulara yönelik olarak size bilgi sağlamaya yardımcı olabilmesi nedeniyle önceki tanıma kararları için bir veri tabanının tutulması tavsiye edilir. Teslim edilen belgelerin gerçekliğinden şüphe ederseniz, ENIC-NARIC'inize başvurun (bkz. Bölüm 5, "Gerçeklik doğrulama").

Örnek 21.3 – Tamamlanmamış bir dosyaya yönelik esnek bir yaklaşım benimseme

Bir mülteci, X kurumundaki Mühendislik Yüksek Lisans programı için başvuruda bulunur. Adayın sahip olduğu tek destekleyici belge, tüm çalışmalarına ait not dökümüdür. Öğrenci Kabul görevlisi bu durumu kabul eder. Not dökümü belgelerine dayanarak, öğrenci kabul görevlisi, adayın akredite bir kurumdan, Mühendislik alanında kurumdaki bir Yüksek Lisans programına erişim sağlayan Lisans derecesine sahip olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca, not dökümü, iş yükü ve profil hakkında iyi bir genel bakış sağlamaktadır. Öğrenci kabul görevlisi adaya tanıma sağlamaya karar verir.

Örnek 21.4 – Bir mültecinin yeterliliklerini değerlendirmek için ENIC-NARIC tarafından hazırlanan bir Arka Plan Belgesini kullanmak

Mülteci statüsündeki bir aday, aynı alandaki lisans derecesine dayanarak Bilgisayar Bilimi Yüksek Lisans programına kabul edilmeyi istemektedir. Adayın, programın tamamlandığını onaylayan bir diploması veya sertifikası yoktur. ENIC-NARIC, aday tarafından sağlanan diploma, ders içerikleri, iş deneyimi ve belgelendirme hakkındaki bilgilere dayanarak adayın eğitim geçmişini tanımlayan bir "Arka Plan Belgesi" hazırlamıştır. Eğitim portföyünü değerlendiren öğrenci kabul görevlisi, Lisans diplomasını tanımaya ve Yüksek Lisans programına kabul etmeye karar verebilir.

3. Mümkün olduğunda ve/veya gerekli olduğunda değerlendirme ayrıca bir değerlendirme prosedürü de içerebilir. Bu, Arka Plan Belgesinden elde edebileceğiniz/edemeyeceğiniz bilgilere bağlı olabilir.
  - a. Amaçla uyumlu ve uygulanabilir bir değerlendirme yöntemi seçin. Örnek yöntemler şunlardır:

- Colloquium Doctum (özel giriş sınavı) ve giriş sınavları (özellikle lisans programlarına kabul için) gibi mevcut araçlar. Bu araçlar muhtemelen aşırı derecede ağır sınavlardan kaçınmak için uyarlanmıştır;
  - Yükseköğretim Kurumunuzun ilgili fakültesinin personeli ve öğrenci kabul görevlileri ile görüşmeler (tutarlılığı kontrol etmek için);
  - Yetkili yasal otorite önünde yeminli beyan.
- b. Bir değerlendirme yaparken, programlara girmek için gerekli olan adayın genel öğrenme çıktılarına odaklanmak önemlidir;
- c. Değerlendirme metodolojisinin kurumunuz genelinde tutarlı olduğundan ve kalitenin güvencesinin sağlandığından emin olun.
4. Yukarıda bahsedilen 2 ve 3 numaralı başlıkların sonuçlarına dayanarak bir tanıma kararı verin.

Örnek 21.5 - Özel olarak düzenlenmiş bir sınav olarak "mülakat"

Mülteci bir başvuru sahibi, X kurumundaki bir Yüksek Lisans programına kabul edilmeyi istemektedir. Mevcut tek doküman, lisans derecesinin İngilizce tercümesidir. Kabul memuru, eğitim kurumundaki profesörler ile işbirliği içinde başvuru sahibine mülakat yapar. Başvuru sahibine, programlarının içeriği ve öğrenme çıktıları, kullanılan ders kitapları ve sınavlarla ilgili bilgiler sorulur. Başvuru sahibi ayrıca eğitim kurumunun eğitim yöntemi ve lisans çalışmalarında tamamlanan projeler hakkında da bilgi vermektedir. Kabul memuru ve profesörler tüm bilgileri bir Arka Plan Belgesinde toplar ve buna dayanarak karar verirler.

Örnek 21.6 – Önceki başvuru dosyaları ile karşılaştırma

Mülteci statüsündeki bir aday X kurumundaki sosyoloji yüksek lisans programı için başvuruda bulunur, ancak hiçbir belgeye sahip değildir. Öğrenci kabul görevlisi durumu kabul eder ve X kurumunun daha önceki bir başvuruda aynı programdan belge aldığını bulur. Öğrenci kabul görevlisi, aday tarafından Arka Plan Belgesinde sağlanan diploma tanımını, transkriptteki bilgilerle karşılaştırır ve adayın sağladığı bilgilerin tutarlı olduğunu bulur. Ayrıca, daha önce edinilen transkriptin içeriği ve çalışma yükü, Öğrenci kabul görevlisine, yeterlilik değerlendirmesi için yeterli bilgiyi sağlar. Ardından, Öğrenci kabul görevlisi, örnek 21.5'deki gibi bir değerlendirme düzenlemektedir.

Örnek 21.7 – Önceki Öğrenmelerin Tanınması prosedürleri için yetkili tanım

Mülteci statüsündeki bir aday, tarih alanında bir yüksek lisansa kabul edilmeyi istemektedir, ancak belgelendirme o kadar azdır ki, Öğrenci kabul görevlisi, olağan değerlendirme prosedürlerini uygulaması imkansızdır. Kurumun talebi üzerine, ENIC-NARIC, başvuranın sahip olduğunu iddia ettiği diplomanın yetkili tanımını oluşturur. Bu açıklama aşağıdakilere dayanmaktadır:

- Başvuru sahibinin eğitim kazanımları hakkında bilgi;
- ENIC-NARIC'in eğitimin alındığı ülkedeki eğitim sistemi hakkındaki bilgileri ve;
- Diplomanın/diplomaların kanıtı olarak sunulan her tür belge.

Açıklama, diplomanın genel bir değerlendirmesini veya ENIC-NARIC'in bu tür diplomayı genel olarak nasıl değerlendireceği bilgisini içerir.

Yetkili tanım, adayın yetkinliklerinin daha kapsamlı bir şekilde incelenebileceği resmi bir ÖÖT (Önceki Öğrenmelerin Tanınması) prosedürünün bir parçası olarak kullanılabilir.

Örnek 21.8 Öğrenme çıktılarına odaklanın

X kurumunun, Öğrenci kabul görevlisi,, mülteci bir adayın Arka Plan Belgesinde yer alan bilgileri değerlendirmek için akademik personellerle birlikte bir mülakat düzenlemektedir. Öğrenci kabul görevlisi tanımayı reddetmeye karar verir, çünkü aday tarafından takip edilen programda, X kurumundaki programla karşılaştırıldığında, farklı ders kitapları kullanılmıştır. Bu karar LRC ile uyumlu değildir, çünkü adayın program için yeterince hazır olup olmadığını belirleyebilmek için öğrenme çıktılarına odaklanılmalıdır.

Bilgi Araçları

KMK: (In German)

Avrupa Komisyonu, yaşanması zor olan vatanlarından kaçan insanların entegrasyonunu hızlandırmayı amaçlayan bir "Eğitim ve Göçmenler" web sitesi açtı. Bağlantı: http://ec.europa.eu/education/policy/migration/index_en.htm?pk_campaign=Email-Jan2016&pk_kwd=News2

Avrupa Üniversiteler Birliği, tüm yükseköğretim kurumlarının girişimlerini tanıtmak üzere davet edildiği interaktif bir mülteci karşılama haritası hazırlamıştır. Bağlantı: <http://eua.be/activities-services/eua-campaigns/european-universities-for-an-open-world>

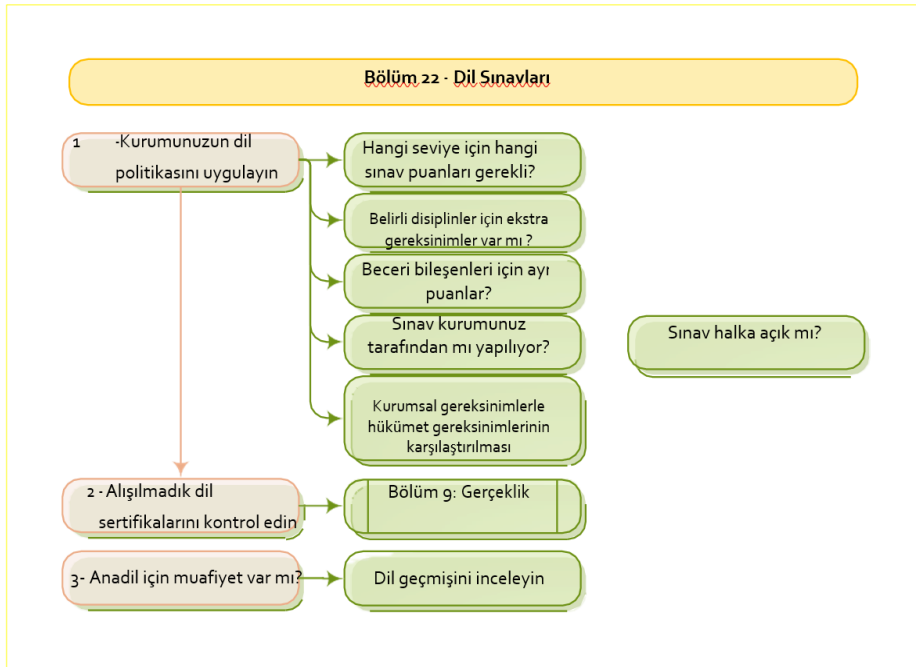
ENIC-NARIC.net, mülteciler tarafından kazanılan diplomaların tanınması için bir web sayfası hazırladı. Bağlantı: <http://www.enic-naric.net/recognise-qualifications-held-by-refugees.aspx>

22. Dil Sınavları

Özet

Dil sınavı, yükseköğretim kabul prosedürlerinde rutin olarak yapılan uygulamalardan birisidir. Yeterlilik gereksinimleri, hükümetler tarafından göçmen kontrolü bağlamında ve kurumlar tarafından akademik seçim sürecinin bir ön koşulu olarak belirlenebilir. Sınır ötesi hareketliliğin hacmi arttığı için, dil sınavlarının rolü daha belirgin hale gelmiştir. Avrupa'daki göç alan ana ülkeler tarafından kullanılan sınavlar, inanırılık ve güven kazanmak için yeterince iyi kurulmuş ve bir şekilde “resmi” olan kurumlar tarafından tasarlanmakta ve yönetilmektedir.

Akış Şeması

Giriş

Dil sınavlarının yasal temeli

Lizbon Tanıma Sözleşmesi, akademik programlara başvuranlara dile dayalı bir ayrımcılık yapılamayacağını belirtmektedir. Bununla birlikte, Madde 4.7, başvuru sahiplerinin ilgili kurumun yönergelerinde yer alan dil veya dillerde ya da belirtilen diğer dillerde yeterli beceriyi göstermelerini talep etmenin meşru olduğunu belirtmektedir.

Dil sınavları, bir hükümet (konsolosluk hizmetleri veya göç bakanlığı) tarafından başvuru amaçlanan ev sahibi kurumun bulunduğu ülkeye giriş şartı olarak belirlenebilir. Belirli bir programa katılmanın önkoşulu olarak kurumun kendisi tarafından düzenlenebilir. Hem hükümet hem de kurum tarafından düzenlendiklerinde, otomatik olarak gereksinimlerin aynı olduğu sonucu çıkarılmaz.

Dil Sınavlarının Özellikleri

Genel olarak, dil sınavları eşik sınavlarıdır ve tartışmaya açık değildir. Adayın, bir programa girmek için gerekli olan minimum becerilere sahip olup olmadığını ve programı başarılı bir şekilde tamamlayıp tamamlayamayacağını tespit etmeye çalışırlar. Elbette, kurumlar, öğrencinin dil yeterliliğinin program süresince gelişmesini bekleyebilir. ERASMUS tarafından finanse edilen programlar gibi kısa süreli öğrenci hareketliliği açısından, bu programın açık amaçlarından biridir. Bu nedenle bazı kurumlar, bir programa girmek için henüz eşik seviyesine ulaşmamış olan öğrencilere izin verme konusunda takdir yetkisini kullanabilirler.

Bu gelişimsel hususların, gereksinimleri yine de karmaşık olabilen hükümetler ve konsolosluk makamları ile daha az alakalı olması muhtemeldir. Ulusal yeterlilik çerçevelerinin farklı seviyeleri ile ilişkili dil yeterlilik seviyelerine, kota sistemlerine ve diğer ülkelerle var olabilecek ikili anlaşmalara aşina olmanız gerekir.

Dil Sınavı Türleri

İngilizce için - Cambridge Yeterliği, IELTS ve TOEFL gibi bazı dil sınavları küresel bir geçerliliğe sahiptir. Bu sınavlar sadece İngilizce konuşan ülkelerdeki programlara değil, aynı zamanda İngilizce konuşulmayan ülkelerde İngilizce olarak verilen programlara kabul için de kullanılırlar. Diğer Avrupa dilleri hükümetler ve kurumlar tarafından yaygın olarak tanınan ve önerilen sınavlara sahiptirler: örneğin, NT2 (Hollandaca); TCF ve TCF-DAP (Fransızca); TestDaF ve DSH (Almanca); CILS (İtalyanca); DELE (İspanyolca); TISUS (İsveççe). Çoğu, dil yeterliliğinin genel puanı yanında okuma, yazma, konuşulan dili anlama ve konuşma becerisi için ayrı puanlar sağlar.

Dil Çerçeveleri

Hükümetler ve kurumlar Avrupa Konseyi'nin Ortak Avrupa Referans Çerçevesi'ne referanslama yapabilirler. Bu, Avrupa Dil Portföyünü (ELP) desteklemek üzere tasarlanmış üç seviyeli bir beceri kılavuzudur (alt seviyelerle). Öz değerlendirme üzerine kurulmuş olan ELP, özellikle yüksek öğrenimde kullanılmak üzere Avrupa Dil Konseyi tarafından düzeltilmiştir ve bir dil pasaportu, dil biyografisi ve dil dosyası içermektedir.

Dil Sınavlarındaki Sorunlar

Dil sınavları, başvuru sahibinin katılmak istediği dersin disiplin gerekliliklerinden daha az sorun oluşturabilir. Yine de, örneğin bir adayın ana dili konuşan kişi olduğunu, ana dili konuşan bir ana-babaya sahip olduğunu, önceki eğitimin tamamını ya da bir kısmını ilgili dilde aldığını ya da geçerli olmayan bir yeterlilik sertifikası olduğunu iddia etmesi durumunda, sorunlar ortaya çıkabilir. Öte yandan, sertifikaların gerçekliği, pratikte daha az problem olabilir, çünkü ana sınav kurumları kimlik sahtekarlığıyla mücadele için sermaye, teknoloji ve motivasyona sahiptir.

Öneriler

1. Gelen öğrenciler için kurumunuzun dil politikasına aşina olun ve uygulayın:
  - a. Lisans, yüksek lisans ve doktora için hangi testlerden hangi puanların alınması gerekir? Belirli disiplinler için hangi ek şartlar var? Gereklilikler, bireysel beceriler için ayrı puanlar (konuşma ve yazma gibi) belirtiyor mu? Yeterli bir seviyenin kazanımı, seçim

- sürecinin mutlak bir önkoşulu mudur? ya da takdir yetkisi var mıdır ve öğrencilerin kurumunuzda çalışırken dil becerilerini geliştirmelerine izin verilebilir mi?
- Sınav kurum tarafından hazırlanıp yönetiliyor mu? veya standart, kamuya açık sınavlar kullanılıyor mu?
  - Gerekli puan, eğer varsa hükümet tarafından belirlenen şartlarla nasıl mukayese edilir? Kurumunuz ile göçmen makamları arasında hangi irtibat mekanizmaları var?

Örnek 22.1 - Takdir Yetkisinin Kapsamı

Bir yükseköğretim kurumu, lisans programlarına giriş için 6.0 genel IELTS puanı istemektedir. Ayrıca, öğrencilerin lisans programlarına giriş için hazırladığı hazırlık programları da sunmaktadır. Bu hazırlık programları için, hazırlık bölümünün İngilizce dil eğitiminden oluşması nedeniyle, 6.0'dan daha düşük IELTS puanları da kabul edilmektedir. Bu nedenle, 6 - 12 aylık hazırlık programları için minimum 5.0 IELTS puanı istenmektedir.

Örnek 22.2 - Göçmen makamları ile irtibat mekanizmaları

N ülkesinde, hükümet, yüksek öğretim kurumları tarafından bir Davranış Kuralları imzalanmasını, yüksek öğrenim seviyesinde eğitim alan vatandaş olmayan kişilere ikamet izni verilebilmesinin bir ön şartı yapmıştır. Diğer şartların yanı sıra, bu Davranış Kurallarında çeşitli program türleri için gerekli dil seviyeleri açıkça belirtilmiştir. N ülkesindeki Öğrenci kabul görevlisi, bu Davranış Kurallarının içeriğini iyi bilmeli ve minimum dil gereksinimlerine uymalıdır. Aksi takdirde, yükseköğretim kurumunca kabul edilmiş olsalar bile, vatandaş olmayan öğrencilere ikamet izni verilmez.

- Aday, bilinmeyen bir kuruluş tarafından verilen bir dil yeterlilik belgesi sunarsa, bölüm 5 "Gerçeklik Doğrulama" e bakın.
Özellikle, kurumunuzu ve kurumsal ortaklarını Avrupa Konseyi tarafından tescilli ELP modellerini geliştirmeye teşvik edin;
- Bir aday, anadili konuşabilme becerisine dayanarak bir dil sınavından muafiyet talep ederse, kanıt için, dil geçmişini (anadil, eğitim kurumlarındaki öğretim dili) ve önceki yeterliliklerini inceleyin.
Kurumsal düzeyde şunları yapabilirsiniz: şartlardan feragat etmek, bir Avrupa Dil Portföyü istemek, koşulların izin verdiği durumlarda "tanılayıcı sınav" uygulamak veya resmi bir sınavda ısrar etmek. Hükümet gereklilikleri bakımından, ikili anlaşmaların bulunduğu ülkelerden adaylar için muafiyetler söz konusu olabilir.

Referanslar

- Avrupa Konseyi'nin Ortak Avrupa Referans Çerçevesi, Bağlantı: www.coe.int/t/dg4/linguistic/Cadre1_en.asp
- Avrupa Dil Portföyü [ELP] ayrıntıları şu bağlantıda belirtilmiştir: www.coe.int/t/dg4/education/elp/

KISIM VI

-

Öğrenci Değişimi Kapsamındaki Kredi Hareketliliği

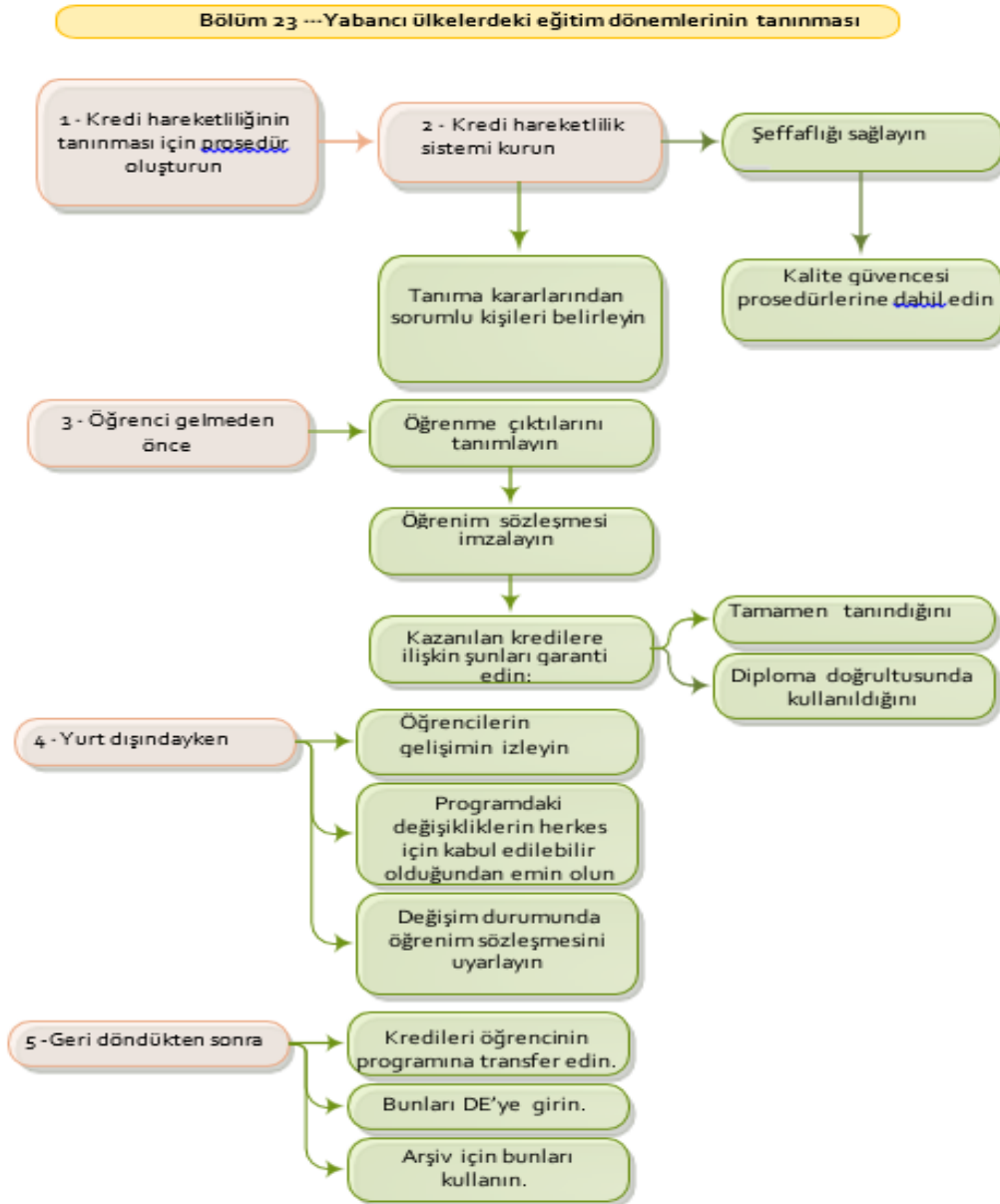
Kılavuzun 6. kısmı yurtdışındaki öğrenim dönemleriyle ilgili öneriler için ayrılmıştır. Temelde diploma hareketliliği ile ilgili olan önceki bölümlerden farklı olarak, bu bölüm kredi hareketliliğini incelemektedir.

23. Yabancı Ülkelerdeki Eğitim Döneminin Tanınması

Özet

Bu bölüm, başka bir kurumda kısa süreli bir eğitim sonucunda kazanılan kredilerin tanınma prosedürlerine odaklanmaktadır. Buna “kredi hareketliliği” denir. Bu şekilde kazanılan kredilerin tanınmasını desteklemek için, bu bölümdeki öneriler öğrenci hareketliliği öncesi, sırasındaki ve sonrasındaki aşamaları ele almaktadır.

Akış Şeması

Giriş

Kredi hareketliliği, başka bir kurumda (genellikle yurtdışında) geçici olarak öğrenim gören öğrencilerin hareketliliği ve çalışmalarını tamamlamak için kendi kurumlarına dönmeleri olarak tanımlanabilir. Diğer kurumda kazanılan kredilerin tanınması gerekmektedir. Aksi takdirde, öğrenim ya da işe yerleştirme tam olarak entegre olmayacak ve akademik, kültürel ve dilsel faydaları tam olarak gerçekleşmeyebilecektir.

Erasmus öğrenci değişimi, kredi hareketliliğinin billinen örnekleridir, ancak örnekler sadece bununla sınırlı değildir. Transatlantik değişim programları da kredi hareketliliği içermektedir. Bu, aynı zamanda, Baltık ve İskandinavya'daki Nordplus Yüksek Öğretimi gibi, bölgesel ülke grupları tarafından düzenlenen öğrenci değişimlerinin yanı sıra Erasmus Programının hem içindeki hem de dışında yer alan Avrupa'daki ortak kurumların geliştirdiği birçok ortak derece için de geçerlidir. These, however, merit separate consideration (see chapter 19 'Qualifications Awarded by Joint Programmes') insofar as they tend to support multilateral, rather than bilateral, mobility. Bununla birlikte; bunlar ayrı ayrı değerlendirilmelidir/dikakte alınmalıdır. İki taraflı hareketlilik yerine çok taraflı hareketlilik olma eğiliminde oldukları sürece ayrı ayrı dikkate alınmalıdır. Son olarak, kısa dönemli hareketlilik, işe yerleştirmelerin yanı sıra öğrenim yerleştirmelerini de içerebilir: bunlar için de verilen krediler tanınmalıdır.

Lizbon Tanıma Sözleşmesi

Kredi hareketliliği, "öğrenim sürelerinin tanınması" konusunda ayrı bir bölümün yer aldığı Lizbon Tanıma Sözleşmesi'nin (LRC) kapsamına girer.

Diğer bir deyişle, resmi tanıma - ya kurulu bir prosedür ya da talep üzerine - başka bir kurumda kısa süreli bir öğrenim süresinin doğal sonucudur. Diploma hareketliliği durumunda olduğu gibi, önemli farklılıklar gösterilmediği sürece, tanıma sağlanmalıdır. 9. Bölümde "Önemli ve önemli olmayan farklılıklar", önemli farklılıklar kavramının tam açıklaması yapılmaktadır.

Temel Belgelendirme

Kredi hareketliliği bir dizi önemli belgelendirmeye dayanır:

1. Erasmus Üniversite Sözleşmesi. Sadece Erasmus Programına uygulanabilir, katılımcı kurumlar için bu sözleşme zorunludur. Tüm kurumların taahhüt etmesi gereken çalışma prensiplerini listeler. Bunlar, zorunlu öğrenim sözleşmelerinde belirtilen tatmin edici bir şekilde tamamlanmış faaliyetler için öğrencilere tam tanınırlık verilmesi şartını içerir.
2. Ders kataloğu. Yabancı bir üniversitede öğrenim görmek isteyen öğrencilerin, potansiyel ev sahibi kurumlardaki tüm öğrenim fırsatlarından haberdar olmaları önemlidir;
3. Başvuru formu. Dışarı giden öğrencilerin potansiyel kabul aldığı kurumlara eğitim geçmişlerini ve hedeflerinin tüm ayrıntılarını sağlamaları aynı derecede önemlidir;
4. Öğretim/eğitim anlaşması. Öğretim/eğitim anlaşması öğrenci, menşe kurum ve ev sahibi kurum arasında görüşülür. Bu sözleşme, tarafların her birinin yükümlülüklerini ortaya koymakta ve (hareketlilik döneminden önce) hangi modüllerin öğreniminin görüleceği, öğrenme çıktılarının uygun olup olmadığını, bir işe yerleştirmenin yapılıp yapılamayacağı ve yapılacaksa nasıl yapılacağını ve kaç kredinin kazanılacağını belirtmektedir. Hareketlilik başvurusu onaylandıktan sonra, tüm taraflar (öğrenci, menşe kurum ve ev sahibi kurum) öğrenme/eğitim sözleşmesini imzalar. Bu işlem, öğrencinin menşe kurumundan

ayrılmasından önce tamamlanır. Anlaşma, tüm tarafların mutabakatı ile hareketlilik döneminde değiştirilebilir;

5. Not Dökümü/Transkript. Öğrencinin yerleştirmesi sona erdiğinde, ev sahibi kurum, öğrenciye ve menşe üniversiteye öğrenim anlaşmasında yer alan derslerden hangilerine katıldığını ve başarılı bir şekilde tamamlandığını gösteren bir transkript/not dökümü verir. Bu durumda menşe kurum bu modülleri tanımak zorundadır;
6. Diploma Eki (DE). Öğrenci diploma programını tamamen tamamladıktan sonra, yeterliliği veren kurum, yurtdışındaki öğrenim süreleri ve elde edilen krediler ile notlar hakkında net bilgi vermelidir. Bakınız bölüm 14 'Diploma Eki (ve diğer bilgi araçları)'.

Not transferi

Not sistemleri Avrupa çapında büyük farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle, notların transferinin şeffaf olması ve önceden üzerinde anlaşılan bir metodolojiye göre yapılması önemlidir. Yerel notlandırma ölçeği, ev sahibi kurumda not verme uygulamalarının anlaşılması ve şeffaflığın sağlanması için yerel notların istatistiksel dağılımı ile net bir şekilde açıklanmalıdır. Uygun olduğunda, ECTS notlandırma tablosu kullanılmalıdır. Önceden oluşturulmuş dönüşüm tabloları sadece entegre çift/çoklu/ortak diploma programları çerçevesinde kullanılmalıdır.

Tanımının önündeki engeller

Tanım prosedürlerinin giderek daha iyi tanımlanmış olması ve çeşitli araçların yurtdışında kısa süreli öğrenim sürelerinin tam olarak tanınmasını sağlamasına rağmen, öğrenciler kredilerinin tanınması ile ilgili hala bazı problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. İki yaygın problem şunlardır:

1. Menşe kurum, yurtdışında başarılı bir şekilde tamamlanmış olan dersleri tanıma yetkisini uygun bir kişiye (merkezi, fakülte veya bölüm düzeyinde) vermekte başarısız olduğunda;
2. Tanıma işlemi yapan kişi (yetkili olsun ya da olmasın), yurtdışında tamamlanan derslerin, menşe ülkede alınacak olanlarla aynı olması gerektiği konusunda ısrar ettiğinde, yani eşdeğerlik, öğrenme çıktılarının karşılaştırılabilirliği ile karıştırıldığında.

Kalite Güvencesi

Bu gibi sorunlar, iç kalite güvence prosedürleri ile tanımlanabilir ve giderilebilir. Bununla birlikte, Avrupa düzeyinde net kılavuzlar henüz mevcut değildir. Erasmus Hareketliliği Kalite Araçları Projesi (EMQT) bir kalite araçları kutusu ile iyi uygulama bankası kurmuştur. (aşağıda "Kaynaklar ve Referanslar" başlığı altında yer almaktadır).

Ortak Programlar

Katı bir şekilde belirlenmiş müfredata sahip çok taraflı ortak lisans programları söz konusu olduğunda, bireyselleştirilmiş öğrenim/eğitim anlaşmalarına gerek yoktur. Kurumsal düzeyde hazırlanan resmi bir anlaşma yeterlidir. Bununla birlikte, ortak dereceler arasında önemli bir çeşitlilik vardır: bunlar iki taraflı veya çok taraflı olabilir; hareketlilik zorunlu veya isteğe bağlı olabilir; derece konsorsiyum tarafından toplu olarak veya üyelerin her biri veya bir kısmı tarafından ayrı olarak verilebilir; müfredat az ya da çok bütünleşik olabilir. Tanıma ile ilgili olarak üzerinde anlaşılmış olan her ne olursa olsun yine de tanıma resmi belgelerde resmileştirilecektir.

Öneriler

1. Kredi hareketliliğinin tanınması için aşağıda belirtilen adımları içeren ve kalite güvence sisteminize dahil edilmiş kurum çapında bir prosedür oluşturun;
2. Kurum için bir kredi hareketlilik sistemi oluşturun:
  - Yukarıda sıralananlar kapsamındaki uygun belgelerin (Üniversite Erasmus Sözleşmesi, ders kataloğu, başvuru formu, öğrenim/eğitim sözleşmesi, not dökümü/transkript ve DE) verilebileceği veri toplayabilen bir kredi hareketlilik sisteminin oluşturulması.
  - Bu sistemin tüm kullanıcılar için şeffaf olduğundan ve iç kalite güvence prosedürleri kapsamında bulunduğundan emin olun.
  - Belirli öğrenciler veya gruplarla ilgili tanınma kararları vermekten sorumlu olacak akademik ve/veya idari kişileri tanımlayın.
3. Öğrencinin ayrılmasından önce, hareketlilikten sorumlu olan personel:
  - Yerleştirmenin/programın çeşitli bileşenlerinin öğrenme çıktılarını tanımlayın;
  - Uygun ev sahibi kurumu, yerleştirme süresini ve içeriğini seçme konusunda öğrenciye yardımcı olun;
  - Kültürel, dilsel ve lojistik olarak yeterli desteği verin;
  - İlgili tüm tarafların öğrenim/eğitim sözleşmesini imzalamasını ve onaylamasını sağlayın;
  - Onaylanan hareketlilik programında kazanılan tüm kredilerin tam olarak tanınmasını, menşe programa transfer edilmesini ve diplomanın gereklerini yerine getirmek için kullanılmasını garanti edin.

Örnek 23.1 – Derslerin Seçimi

Ev sahibi kurumda alınacak derslerin seçilmesinde ve öğrenim sözleşmesine dahil edilmesinde vurgu, menşe kurumun müfredatı ile maksimum örtüşmesi üzerine olmamalıdır. Sonuçta, başka bir ülkedeki değişim dönemi, öğrenciye menşe kurumu tarafından verilmeyen dersleri alma fırsatı sunar. Ev sahibi kurumda elde edilen temel öğrenme çıktıları, menşe kurumdaki program için gerekli olanlarla uyduğu sürece, öğrenim anlaşması menşe kurum için kabul edilebilir olmalıdır.

4. Yerleştirme sırasında, menşe ve ev sahibi kurumların hareketliliğinden sorumlu personel, öğrenci ile birlikte:
  - Öğrencinin katılımını ve ilerlemesini izleyin;
  - Öğretim/eğitim sözleşmesinin içeriğinde yapılacak herhangi bir değişikliğin tüm taraflarca kabul edilebilir olduğundan ve öğrenim sözleşmesini değiştirmek için hızlı bir prosedürün mevcut olduğundan emin olun;
  - Öğretim/eğitim sözleşmesinde yapılan değişikliklerin yazılı olarak onaylandığını doğrulayın.

Örnek 23.2 – Alternatif derslerin hızlı şekilde tanınması

A ülkesinden bir lisans öğrencisi B ülkesindeki bir yükseköğretim kurumuna bir dönemlik değişim için başvurur. Öğrenci her şeyi önceden iyi bir şekilde planlar ve değişim süresinden çok önce imzalanmış bir öğrenim sözleşmesine sahiptir. Öğrenci, yeni akademik yılın başlangıcında B ülkesindeki Yükseköğretim Kurumuna ulaştığında, öğrenim sözleşmesinde listelenen bazı derslerin (geçen yılki ders programına dayanan) sunulmadığı görülmektedir.

Öğrenci, ev sahibi kurumun hareketliliğinden sorumlu personel ile irtibata geçer ve birlikte, başlangıçta seçilen kursların öğrenme çıktılarıyla karşılaştırılabilir alternatif kurslar seçer. Daha sonra öğrenci, A ülkesinde menşe kurumunun hareketliliğinden sorumlu personel ile irtibata geçer ve yapılan değişiklikler hakkında bilgi verir. Bu personel, yeni ders listesinin kabul edilebilir olduğundan emin olur ve değiştirilmiş öğrenim sözleşmesini birkaç gün içinde imzalar. Bu şekilde, öğrencinin karar beklerken zaman kaybetmemiş olur ve ayrıca A ülkesine geri dönerken derslerin tanınacağı konusunda güvencesi olur.

5. Öğrenci döndükten sonra, tanıma sürecinden sorumlu olan personel ve bununla ilgili kararlar:
  - Kabul edilen hareketlilik programında kazanılan tüm kredileri (not dökümünde/transkriptte yazılı olduğu gibi), atıfta buldukları öğretim/egitim faaliyetlerini gösterecek şekilde orijinal isimleriyle birlikte, öğrencinin menşe ülkesindeki programına transfer edin;
  - Kredileri daha sonra DE'ye, alındıkları kurum veya kuruluşu belirten bir not ile girin;
  - Kredileri, daha önce öğretim/egitim sözleşmesinde kararlaştırıldığı gibi, belirli müfredat gereksinimlerini karşılamak için arşivleme amacıyla kullanın. Yurtdışında kazanılan kredileri 'ek krediler' olarak tanımak, tam akademik tanıma taahhüdünü yerine getirmemektedir ve yalnızca öğrencinin öğretim/egitim sözleşmesinde belirtilenden daha fazla kredi ile geri dönmesi durumunda kabul edilebilir.
6. Uygun bir prosedür bulunmadığında ve/veya hiçbir öğretim/egitim sözleşmesi imzalanmadıysa, kurumlar değişimi onaylasa da, menşe kurum her zaman LRC'nin ruhuna uygun olarak önemli bir fark olmadığı sürece (bkz. Bölüm 9,E Kapsamlı ve Kapsmalı olmayan olmayan farklar ') başka bir kurumda kazanılan kredileri tanımaya çalışmalıdır. Kapsamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için, programın öğrenme çıktılarına bakmanız ve programın öğrenme çıktılarının edinilmediği bilgisine ulaşılmadıkça, kredileri tanımanız önerilir.

Kaynaklar ve Atıflar

Avrupa Tanıma Alanı Yükseköğretim Kurumları kılavuzu, Lizbon Tanıma Sözleşmesine (LRC) ve ek metinlerine ve diğer projelere (EAR kılavuzu dahil) ve tanıma uzmanlarının yayınlarına dayanmaktadır. Aşağıda bölüm bazlı olarak daha fazla okuma için ana kaynakları ve önerileri bulacaksınız.

Bölüm 1 – Tanımaya Giriş

- Avrupa Bölgesinde Yükseköğretimle İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme (Hemen hemen her zaman Lizbon Tanıma Sözleşmesi (LRC) olarak anılır. Bağlantı <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=165&CM=1&DF=26/01/2010&CL=ENG>;
- ENIC-NARIC Network.
Link: <http://enic-naric.net>;
- Bergan S., Recognition issues in the Bologna process, Council of Europe 2003.
Link: http://book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=1618;
- Rauhvargers, A. and A. Rusakova, Improving recognition in the European Higher Education Area: an analysis of national action plans, Council of Europe 2010.
Link: http://book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=2469.

Bölüm 2 – Bir Yeterliliğin Beş UNSURLU

- Bergan S., Qualifications — Introduction to a concept, Council of Europe 2007.
Link: http://book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=2212;
- ECTS Kullanıcı Kılavuzu, 2015.
Link: http://ec.europa.eu/education/library/publications/2015/ects-users-guide_en.pdf.

Bölüm 3 – Akreditasyon ve Kalite Güvencesi

- Komisyonun Avrupa Parlamentosu, Konsey, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve bölgeler Komitesi'ne, yükseköğretimde kalite güvencesinde Avrupa işbirliği konusunda 24 Eylül 1998 tarih ve 98/561/AT sayılı Konsey Tavsiyesinin uygulanmasına ilişkin raporu.
Link: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004DC0620:EN:HTML>;
- ENQA (Avrupa Yüksek Öğretimde Kalite Güvencesi Derneği).
Link: www.enqa.eu;
- EQAR (Avrupa Kalite Güvence Kaydı).
Link: www.eqar.eu.

Bölüm 4 – Diploma ve Akreditasyon Sımsarları

- Brown, G. M., Fighting Credential Fraud. In: World Education News & Reviews, 2005.
Link: www.wes.org/eWENR/05oct/feature.htm;

- Kearny, R., Detecting Forged Credentials in a High Tech World. In: World Education News & Reviews, 1994.
Link: www.wes.org/ewenr/wenrarchive/FBC_DetectForgedCredsFall94.pdf.

Bölüm 5 – Gerçeklik Doğrulama

- Groningen Declaration.
Link: <http://groningendeclaration.net/>.

Bölüm 7 – Öğrenme Çıktıları

- Adam S., An introduction to learning outcomes: A consideration of the nature, function and position of learning outcomes in the creation of the European Higher Education Area. In: EUA Bologna Handbook, 2006.
Link: http://is.muni.cz/do/1499/metodika/rozvoj/kvalita/Adam_IH_LP.pdf;
- Lokhoff, J. et al., A guide to formulating degree programme profiles. Including programme competences and programme learning outcomes. Bilbao, Groningen, The Hague 2010.
Link: www.core-project.eu/documents/Tuning_Guide_Publicada_CoRe.pdf.

Bölüm 8 – Kredi, notlar, kredi biriktirme ve kredi transferi

- ECTS Users' Guide, 2015.
Link: http://ec.europa.eu/education/library/publications/2015/ects-users-guide_en.pdf;
- ECTS Users' Guide, 2009.
Link: http://ec.europa.eu/education/tools/docs/ects-guide_en.pdf;
- EGRACONS (European Grade Conversion System).
Link: <http://egracons.eu/>.

Bölüm 9 – Kapsmalı ve Kapsamı Olmayan Farklılıklar

- Bergan S. And E.S. Hunt (eds.), Developing attitudes to recognition: substantial differences in an age of globalization, Council of Europe 2009.
Link: http://book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=2478.

Bölüm 12 – Kutunsal Tanıma Uygulamaları

- EUA, Trends 2015 report, Learning and teaching in European universities.
Link: http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/EUA_Trends_2015_web
- Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area 2015.
Link: <http://www.enqa.eu/index.php/home/esg/>;
- EUA, Trends 2010 report, A decade of change in European Higher Education.
Link: <http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/Trends2010>.

Bölüm 14 - Diploma Eki

- Aelterman G. et al., Study on the Diploma Supplement as seen by its users, 2008.
Link: www.ciep.fr/publi_educ/docs/diploma-supplement-as-seen-by-its-users.pdf;
- Council of Europe and UNESCO, Explanatory Notes to the Joint European Diploma Supplement, 2007.
Link: www.aic.lv/ace/ace_disk/Dipl_Sup/DS_expl_nt_rev2007.pdf;

- Rauhvargers, A., The renewed approach to the Diploma Supplement in the context of the developments of recent years, Rauhvargers, A. In: 'New challenges in recognition', Council of Europe 2008.

Link:

http://book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=2285.

Bölüm 15 –Yeterlilik Çerçevesi

Avrupa Konseyi ve UNESCO, Yeterliliklerin tanınması için yeterlilik çerçevelerinin kullanımı hakkında tavsiyeler. LRC'nin ek metnine ait açıklayıcı genelge (2013'te revize edilen metin).

Bağlantı

Link:

[http://www.enic-](http://www.enic-naric.net/fileusers/DGIIEDUHE_2013_15_Rev_01_FINAL_-_Explanatory_memorandum_on_LRC_Supplementary_Text_on_the_Use_of_QFs_ENGLISH.pdf)

[naric.net/fileusers/DGIIEDUHE_2013_15_Rev_01_FINAL -](http://www.enic-naric.net/fileusers/DGIIEDUHE_2013_15_Rev_01_FINAL_-_Explanatory_memorandum_on_LRC_Supplementary_Text_on_the_Use_of_QFs_ENGLISH.pdf)

[_Explanatory memorandum on LRC Supplementary Text on the Use of QFs ENGLISH.pdf;](http://www.enic-naric.net/fileusers/DGIIEDUHE_2013_15_Rev_01_FINAL_-_Explanatory_memorandum_on_LRC_Supplementary_Text_on_the_Use_of_QFs_ENGLISH.pdf)

- European Commission, The European Qualification Framework for Lifelong Learning (EQF).

Link: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc44_en.htm.

Bölüm 16 – Giriş Yeterlilikleri

- Council of Europe and UNESCO, Recommendation on International Access Qualifications, 1999.

Link:

[www.coe.int/t/dg4/highereducation/recognition/International%20Access%20Qualifications EN.asp](http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/recognition/International%20Access%20Qualifications_EN.asp).

Bölüm 17 – Esnek Öğrenme Patikaları Sonrasında Edinilmiş Yeterlilikler

- ECTS Kullanıcı kılavuzu, 2015.

Link: http://ec.europa.eu/education/library/publications/2015/ects-users-guide_en.pdf;

- Nuffic et al., Recognition of Non-formal and Informal Learning: Learning Outcomes. Final report, The Hague 2009.

Link:

http://eacea.ec.europa.eu/LLp/projects/public_parts/documents/naric2008/refnillo-recognition_of_formal,_non_and_informal_learning_use_of_learning_outcomes.pdf;

- Nuffic et al., Formal recognition of non-formal and informal learning. A study exploring the possibilities of formal recognition of non-formal and informal learning, The Hague 2008.

Link:

http://ecctis.co.uk/NARIC/documents/contributions/StudyonFormalRecognitionof_nov2008_def.pdf.

Bölüm 18 – Ulusötesi Eğitimde Edinilmiş Yeterlilikler Qualifications awarded through Transnational Education

- OECD, Guidelines for Quality Provision in Cross-border Higher Education, 2005.

Link: www.oecd.org/education/educationeconomyandsociety/35779480.pdf;

- Council of Europe and UNESCO, Revised code of good practice in the provision of transnational education, 2007.

Link:

http://www.enic-naric.net/fileusers/REVISED_CODE_OF_GOOD_PRACTICE_TNE.pdf.

Bölüm19 - Ortak Program derecelerinde Edinilmiş Yeterlilikler

- Council of Europe/UNESCO-CEPES, Revised Recommendation on the Recognition of Joint Degrees, 2016.
Link: <http://www.enic-naric.net/the-lisbon-recognition-convention-97.aspx>
- European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes, 2015.
Link: <https://www.eqar.eu/projects/joint-programmes.html>;
- Aerden, A. and J. Lokhoff, Framework for Fair Recognition of Joint Degrees. European Consortium for Accreditation. ECA 2013.
Link: http://ecahe.eu/w/index.php/Framework_for_Fair_Recognition_of_Joint_Degrees;
- Aerden, A. and H. Reczulska, The recognition of qualifications awarded by joint programmes, ECA 2010.
Link: <http://ecahe.eu/w/images/4/47/Eca-Publication---the-recognition-of-qualifications-awarded-by-joint-programmes---2010.pdf>;

Bölüm 20 - Ulusal Otorite Tarafından Tanınmayan Kurumlarda Edinilmiş Yeterlilikler

- Qualifications from Non-Recognized Institutions: An Overview of the Issue, E.S. Hunt and S. Bergan, in 'Developing attitudes to recognition: substantial differences in an age of globalization – Council of Europe higher education series' No.13, Council of Europe, 2009.
Link: http://book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=2478.

Bölüm 21 – Belgesiz Yeterlilik Sahipleri

- ENIC NARIC webpage on qualifications held by refugees – guide for credential evaluators
Link: <http://www.enic-naric.net/recognise-qualifications-held-by-refugees.aspx>
- Andrea Lundgren, Godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon. Rapport fra pilotsprojetet varen, NOKUT 2004 (in Norwegian).

Link:

<http://www.nokut.no/Documents/NOKUT/Artikkelbibliotek/Kunnskapsbasen/Rapporter/UA/2004/pilotprosjektet2004.pdf>.

EAR HEI ve STREAM Konsorsiyumu

Bu yayın, Avrupa Tanınma Alanı - Yüksek Öğretim Kurumları (EAR HEI) projesinin bir sonucudur. İkinci basım için güncelleme STREAM konsorsiyumu tarafından yapılmıştır. Konsorsiyum üyeleri aşağıda listelenmiştir.

Proje takımı

Proje ekibi, Avrupa Birliği'ndeki aşağıdaki Ulusal Akademik Tanıma Bilgi Merkezleri'nden (NARIC'ler) ve Avrupa Bölgesi'ndeki Avrupa Bilgi Merkezleri Ağı'ndan (ENIC) tanıma uzmanlarından ve yüksek öğretim kurumları birliklerinden oluşmuştur:

EAR HEI

- Akadēmiskās informācijas centrs - Academic Information Centre (ENIC – NARIC Latvia)
- Centre international d'études pédagogiques – CIEP (ENIC---NARIC France)
- Dearbhú Cáilíochta agus Cáilíochtaí Éireann - Quality and Qualifications Ireland (ENIC – NARIC Ireland)
- European University Association - EUA
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyzszego, Ministry of Science and Higher Education, Department of Higher Education Organisation and Supervision (ENIC---NARIC Poland)
- Nuffic - The Netherlands organisation for international cooperation in higher education (ENIC---NARIC The Netherlands)
- Studijų kokybės vertinimo centras (SKCV) - Centre for Quality Assessment in Higher Education (ENIC---NARIC Lithuania)
- Styrelsen for Videregående Uddannelser-Danish Agency for Higher Education (ENIC-NARIC Denmark)
- Tuning Educational Structures in Europe

STREAM

- Akadēmiskās informācijas centrs - Academic Information Centre (ENIC – NARIC Latvia)
- Centre international d'études pédagogiques – CIEP (ENIC-NARIC France)
- Centro Informazioni Mobilità Equivalenze Accademiche – CIMEA (ENIC-NARIC Italy)
- Dearbhú Cáilíochta agus Cáilíochtaí Éireann - Quality and Qualifications Ireland (ENIC – NARIC Ireland)
- European University Association - EUA
- Nuffic - The Netherlands organisation for international cooperation in higher education (ENIC-NARIC The Netherlands)
- Studijų kokybės vertinimo centras (SKCV) - Centre for Quality Assessment in Higher Education (ENIC-NARIC Lithuania)
- Styrelsen for Videregående Uddannelser-Danish Agency for Higher Education (ENIC-NARIC Denmark).

Danışma Kurulu

EAR HEI

- Carita Blomqvist, President Lisbon Recognition Convention Committee (2007 – 2013), Opetushallitus Utbildningsstyrelsen-Finnish National Board of Education (ENIC-NARIC Finland).
- Allan Bruun Pedersen, President ENIC Bureau 2011 – 2013, Vice President Lisbon Recognition Convention Committee (2013- ..), Styrelsen for Videregående Uddannelser-Danish Agency for Higher Education (ENIC-NARIC Denmark).
- Andrejs Rauhvargers, Senior Adviser, European University Association (EUA).
- Earl Stephen Hunt, Special Advisor U.S. Network for Education Information –USNEI (ENIC United States of America).
- Christian Tauch, Hochschulrektorenkonferenz, Head of the Education Department (HRK - German Rectors Conference).
- Rok Primožič, European Students’ Union, vice chair (2012 – 2013) and chair (2013 - 2014).
- Robert Wagenaar, Tuning Educational Structures in Europe, Joint Coordinator.

STREAM

- Allan Bruun Pedersen, Vice President Lisbon Recognition Convention Committee (2013- ..), Styrelsen for Videregående Uddannelser --- Danish Agency for Higher Education (ENIC- NARIC Denmark).
- Andrejs Rauhvargers, Senior Adviser, European University Association (EUA).
- Earl Stephen Hunt, Special Advisor U.S. Network for Education Information –USNEI (ENIC United States of America).
- Christian Tauch, Hochschulrektorenkonferenz, Head of the Education Department (HRK- German Rectors Conference).
- Karolina Pietkiewicz, European Students’ Union.
- Robert Wagenaar, Tuning Educational Structures in Europe, Joint Coordinator.

Koordinasyon

The EAR HEI and STREAM projects are coordinated by EP-Nuffic.

Contact:

Ms Lucie de Bruin

Head of the International Recognition Department

P.O. Box 29777

2502 LT The Hague

The Netherlands

Email: lbruin@epnuffic.nl / Website: www.nuffic.nl

Çeviride Görev Alan TURQUAS Üyeleri

Çeviri:

Lerzan Özkale, İTÜ

Metehan Özcan, T.C. Çalışma Bakanlığı

Editör:

Fikriye Karacameydan, YÖK

EK: TÜRKİYE UYGULAMASI

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI

TANIMA VE DENKLİK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI

YURT DIŞI YÜKSEKÖĞRETİM DİPLOMALARI TANIMA VE DENKLİK UYGULAMA PRATİKLERİ

1. HAKKIMIZDA

Yükseköğretim Kurulu (YÖK), 06.11.1981 tarih 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile özerk bir kamu kuruluşu olarak kurulmuştur. Bu kanun ile yükseköğretimde akademik, kurumsal ve idari yönden yeniden yapılanma sürecine girilmiş ve ülkemizdeki tüm yükseköğretim kurumları Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında toplanmıştır. Akademiler üniversitelere, eğitim enstitüleri eğitim fakültelerine dönüştürülmüş ve konservatuvarlar ile meslek yüksekokulları üniversitelere bağlanmıştır.

2547 sayılı Kanun hükümleri ve Anayasa'nın 130. ve 131. maddeleri ile kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip bir kuruluş olan Yükseköğretim Kurulu, tüm yükseköğretimden sorumlu kuruluş haline gelmiştir. YÖK, yükseköğretimde stratejik planlamalardan, üniversitelerarası eşgüdümünden, yükseköğretimin yönetimi ve denetiminden ve en önemlisi kalite güvencesi mekanizmalarından sorumlu olmaya ve çalışmalarını bu alanlarda yürütmeye odaklanmıştır.

Denklik Birimi, denklik hizmetlerini yürütmek üzere 1983 yılının Ağustos ayında YÖK çatısı altında faaliyetlerine başlamıştır. Haziran 2018 tarihinden itibaren de Tanıma ve Denklik Hizmetleri Daire Başkanlığı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. 4.11.1981 tarihli ve 2547 sayılı yükseköğretim Kanunu'nun 2880 sayılı değişik 7/p maddesine ve yürürlükteki mevzuata dayanarak Türkiye'de yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından alınan ön lisans, lisans ve yüksek lisans diplomalarının tanıma ve denklik işlemlerini yapmaktadır. Ayrıca Türkiye Yeterliliklerinin uluslararası alanda tanıtılması ve kolaylaştırılması için destek verilmektedir. ENIC NARIC Türkiye Ofisi bilgi merkezi olarak, 2003 yılından bu yana iç ve dış paydaşlara tanıma ve denklik hizmeti vermek amacıyla bu bölüm altında faaliyetlerini yürütmektedir.

2. MEVZUAT

Tanıma ve Denklik Hizmetleri Daire Başkanlığı bünyesinde yürütülmekte olan faaliyetlere dayanak oluşturan Kanun, Yönetmelik ve kararlar aşağıda listelenmiştir.

1. 4.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 2880 sayılı kanunla değişik 7/p maddesi,
2. 05.12.2017 tarihli Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Tanıma ve Denklik Yönetmeliği
3. Avrupa Bölgesinde Yükseköğretimle İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme (Lizbon Sözleşmesi),
4. Directive 2005/36/EC, Directive 2013/55/EU,
5. Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hukukuna Göre Kurulmuş Olan Üniversitelerin Karşılıklı Tanınmasına Dair Milletlerarası Anlaşma,
6. Yükseköğretim Genel Kurul ve Yürütme Kurulu Kararları,
7. Meslek icrasına izin veren alanlar hakkında bilgi veren ilgili mevzuatları,

- 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu,
- 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun,
- 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun,
- 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun,
- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu,
- 02.02.2008 tarihli "*Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veterinerlik, Eczacılık ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik*",
- Yükseköğretim Kurumlarında Ön Lisans ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çift Anadal, Yan Dal ile Kurumlar Arası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelik,
- Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları hakkında Yönetmelik,
- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği.

3. TANIMLAR

Tanım ulusal mevzuata göre yükseköğretim kurumuna verilen resmi statüdür. **Yönetmelik hükümlerine göre Tanım** ise; Yurt dışı bir yükseköğretim kurumunun ve bu kurumun ilgili programının akademik derece vermeye yetkili olduğunun Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilmesi” olarak tanımlanmıştır.

Akreditasyon, kurum ve/veya programın önceden belirlenmiş minimum kalite standartlarını karşılayıp karşılamadığını doğrulayan resmi bir karardır.

Yükseköğretimde Kalite Güvencesi, kurum/programın kalitesinin sürdürülebilmesi ve geliştirilebilmesi için gerekli olan politika, prosedür ve uygulamalardır (Quality Assurance).

Türkiye ENIC-NARIC Merkezi, Tanım ve Denklik Hizmetleri Daire Başkanlığı bünyesinde yasal mevzuat çerçevesinde faaliyet gösteren merkezdir. Türk Yükseköğretim Sistemi, yükseköğretim kurumları ve akademik yeterlilikleri ve dereceleri hakkında uluslararası paydaşları bilgilendirilmektedir. Dünya çapında, ülkelerin eğitim sistemleri, yeterlilikleri, dereceleri, yükseköğretim kurumları hakkında araştırmalar ve uluslararası yazışmalar yapmaktadır. ENIC NARIC ağı dâhilinde çalışan ENIC NARIC merkezlerinin temsilcileri ile düzenli olarak bir araya gelmekte ve öğrenim sürelerinin ve diploma/derecelerin tanınması, akademik hareketlilik, kalite güvencesi, Bologna süreci araçlarının kullanımı ve yaygınlaşması gibi konularda bilgi alışverişinde bulunmaktadır.

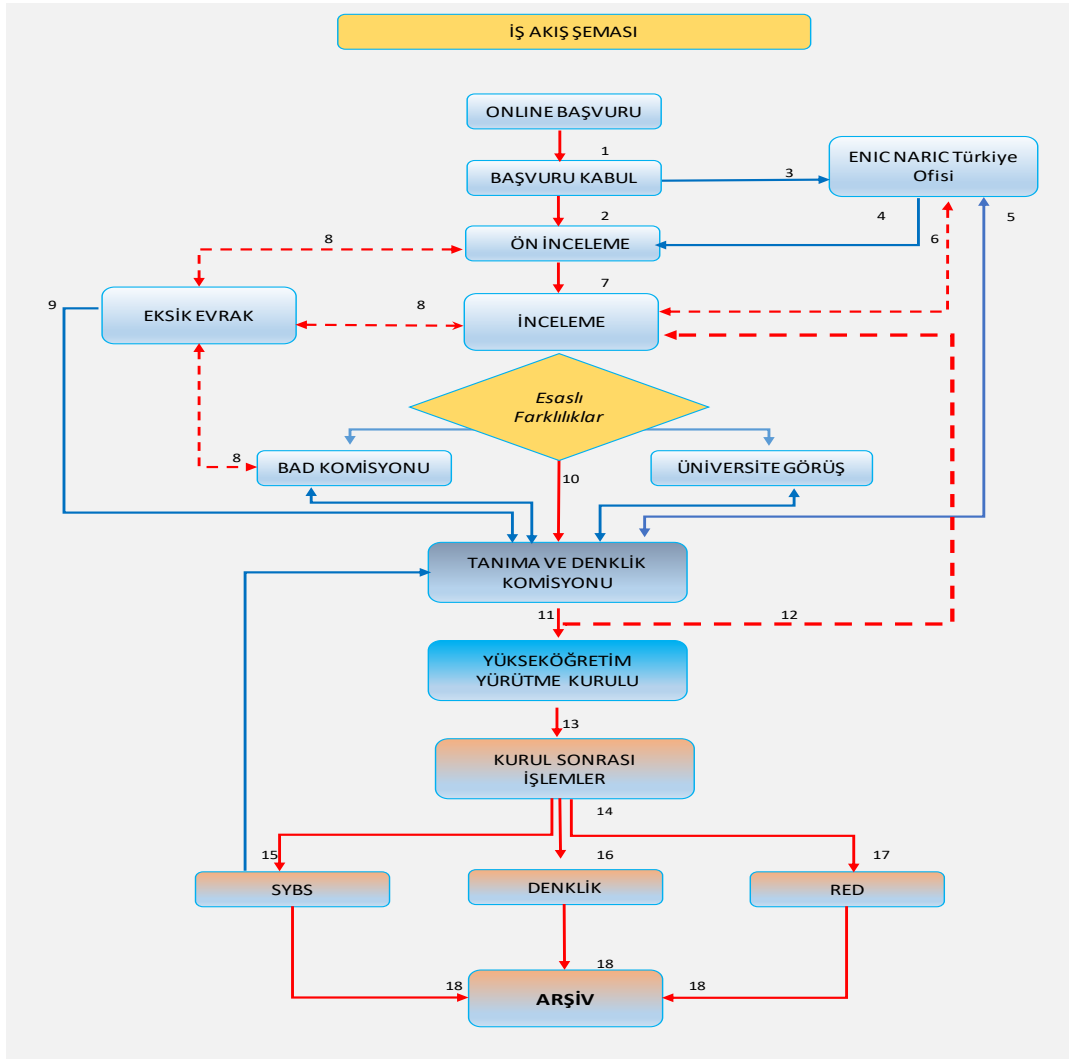
4. DEĞERLENDİRMEDE KULLANILAN TEMEL BİLGİ ARAÇLARI

Yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından alınmış ön lisans, lisans ve yüksek lisans derecelerindeki diplomalarının tanıma ve denklik işlemleri yapılırken dikkate alınan temel araçlar aşağıdaki gibidir :

1. 05.12.2017 tarihli Yurtdışı Yükseköğretim Diplomalari Tanima ve Denklik Yönetmeliği, (tamamen taninan bir yükseköğretim kurum ve programı)
2. Lizbon Recognition Convention (Substantial Differences),
3. Türk Yükseköğretim Sistemi ve TYÇ, EQF ve diğer uluslararası yeterlilik çerçeveleri,
4. Bologna Süreci Araçları (ECTS ve Diploma Supplement),
5. Ders içeriğinin analizi,
6. Akademik ve Mesleki Yeterlilikler (Directive 2005/3,6/EC, Directive 2013/55/EU),

5. TANIMA ve DENKLİK SÜRECİ

Yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından alınmış ön lisans, lisans ve yüksek lisans seviyesindeki akademik diplomaların tanıma ve denklik süreçlerinde yürütölen işlemlerin akış şeması aşağıdaki gibidir.

Önemle belirtmek gerekir ki;

- YÖK, Tanıma ve Denklik Hizmetleri Daire Başkanlığı, her bir başvuru için hem **akademik** hem de **mesleki** düzeyde esaslı farklılıkları dikkate alarak eşdeğerlilik işlemi yapmaktadır. Yapılan tanıma ve denklik değerlendirme işlemi yasal olarak bağlayıcıdır. Değerlendirme sonucunda düzenlenen Diploma Denklik Belgesi ise **meslek icrası hakkı** veren bir diploma belgesi niteliğindedir.
- YÖK, Tanıma ve Denklik Hizmetleri Daire Başkanlığı, resmi olarak tanınan yükseköğretim kurumu ve programlarından alınan akademik dereceleri değerlendirmektedir. Kurulumuzun, akreditasyon ve kalite güvence prosedürleri tam ve açık olarak tespit edilemeyen yükseköğretim kurumları hakkında dosya bazında karar alma hakkı saklıdır.

İşlem Akışı

1. İlgili, denklik web sayfasında (<https://denklik.yok.gov.tr/>) verilen linklerden (e devlet ve YÖK resmi online başvuru sayfası) gerekli bilgileri doldurarak ve başvuruya esas evrakını yükleyerek online başvuru (<https://denklik.yok.gov.tr/online-basvuru>) yapar ve sistemin verdiği randevu günü ve saatinde bütün orijinal evrakı ile şahsen veya yasal olarak vekalet verdiği kişi Yükseköğretim Kuruluna gelir.
2. İlgilinin sisteme yüklemiş olduğu evrak ile orijinal belgelerinin kontrolü yapılır ve orijinal evrakı iade edilir. Böylece başvuru işlemi başlamış olur. İlgilinin dosya bilgileri Denklik Bilgi Yönetim Sistemi(DBYS)'ne kaydedilir.
3. Kurulumuzca, yönetmelik hükümlerine göre, tanınan yükseköğretim kurumları listesinde olmayan kurumlardan alınan diplomalar için yapılan başvurular, gerekli araştırmalar ve incelemelerin yapılması için ENIC NARIC Türkiye ofisine gönderilir.
4. Diplomayı düzenleyen kurumun, tanınıp/tanınmadığı tespit edilen dosya gerekli işlemin tesis edilmesi için İnceleme birimine yönlendirilir.
5. Yurtdışında faaliyet gösteren kurumların Tanınma talebi başvuruları için gerekli inceleme araştırma ve yazışmalar yapılarak hazırlanan rapor Tanıma ve Denklik Komisyonuna sunulur.
6. Eğitim alınan kurum/kurumlar ve diploma derecesi ile ilgili araştırma yapmak üzere adayın dosyası ENIC NARIC Türkiye ofisine gönderilir.
7. Ön inceleme biriminde Diplomaların gerçekliğinin sorgulanması için dış temsilcilikler aracılığıyla teyit yazışması yapılır.
8. İnceleme esnasında eksik belgesi ve/veya ek belge talep edilebilir.
9. Dış temsilcilikten onayı/doğrulaması gelen ve eksik evrakı tamamlanan dosya Komisyona sunulmak üzere İncelemeye yönlendirilir.
10. Yasal mevzuat, incelemeye esas araçlar ve **Kapsamlı Farklılıklar (Substantial Differences)** dikkate alınarak dosyanın incelenmesi yapılır.
11. Meslek icrası gerektiren ve/veya tespit edilemeyen alanlarda dosya, Bilim Alanı Danışma Komisyonlarınca incelenir ve/veya Üniversitelere görüşe gönderilir.
12. İnceleme ve değerlendirme süreçlerini tamamlayan adayın dosyası için hazırlanan rapor, Tanıma ve Denklik Komisyonunun denetiminden karara bağlanmak üzere Yükseköğretim Yürütme Kuruluna sunulur.
13. Tanıma ve Denklik Komisyonu gerekli gördüğü takdirde Dosyayı, yeniden incelenmesi için İncelemeye, BAD Komisyonuna veya Üniversiteye görüşe yönlendirir.

14. Adayın dosyası hakkında SYBS, Denklik ve Ret kararı verilebilir. Verilen karar ilgiliye tebliğ edilir.
15. SYBS işlemine tabi tutulan adayın dosya süreçlerinin tamamlanmasından sonra kaldığı yerden devam eder.
18. İşlemi biten dosya arşivlenir.

Verilen karar ile ilgili olarak adaylar yasal hakları saklıdır; itiraz edebileceği gibi idari işlemlere yargı yoluna gidebilir. Bu durumda ise dosyanın işlemleri Hukuk Ofisince yürütülür.

Tabloda geçen tanımlar:

Kurul: Yükseköğretim Genel Kurulu

BAD Komisyonu: Tanıma ve denklik başvurularının incelenmesi sürecinde çeşitli mezuniyet alanlarına ilişkin olarak gerektiğinde görüş almak amacıyla kurulan, çalışma usul ve esasları kendi yönergesinde belirlenen ve çeşitli üniversiteler bünyesinde çalışmakta olan alanında uzman öğretim üyelerinden oluşan komisyonu.

SYBS: Mezun olunan programla ilgili temel kazanımlar, eğitim-öğretimin dili, programın niteliği, teorik ve uygulamalı dersler, stajlar ve projeler yönünden eksiklik tespit edildiğinde ve/veya tereddüt oluştuğunda, söz konusu programın niteliğine göre ders tamamlama, staj tamamlama, proje yapma veya sınava tabi tutma gibi uygulamalardan birinin, birkaçının veya tamamının kullanılarak kazanımların elde edilme düzeyini ölçme, değerlendirme ve belirlemeye yönelik işlemler bütünü.

Tanıma ve Denklik Komisyonu: Yükseköğretim Kurulu Başkanı tarafından görevlendirilen Yürütme Kurulu üyelerinden birinin başkanlığında en az üç Genel Kurul üyesi ve gerektiğinde üniversitelerden görevlendirilen doçent veya profesör unvanına sahip öğretim üyelerinden oluşan Tanıma ve Denklik Komisyonu.

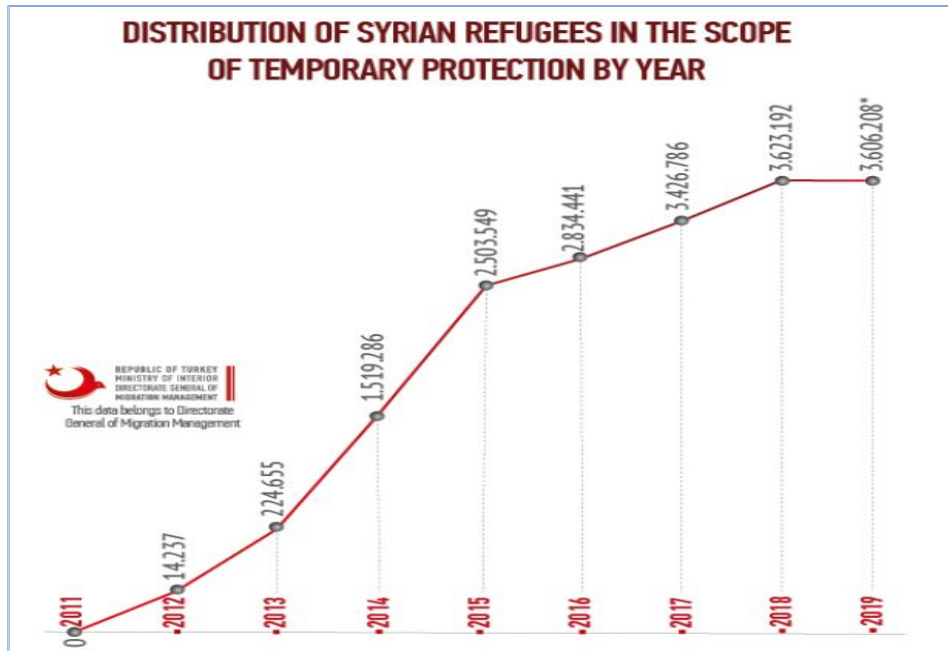
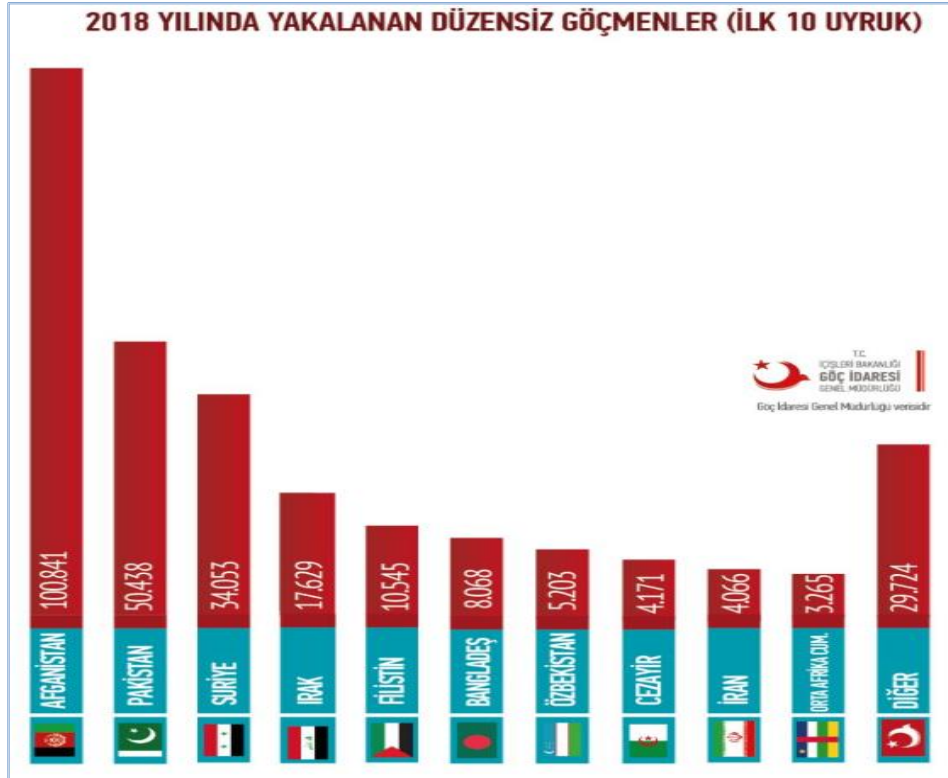
6. MÜLTECİLER

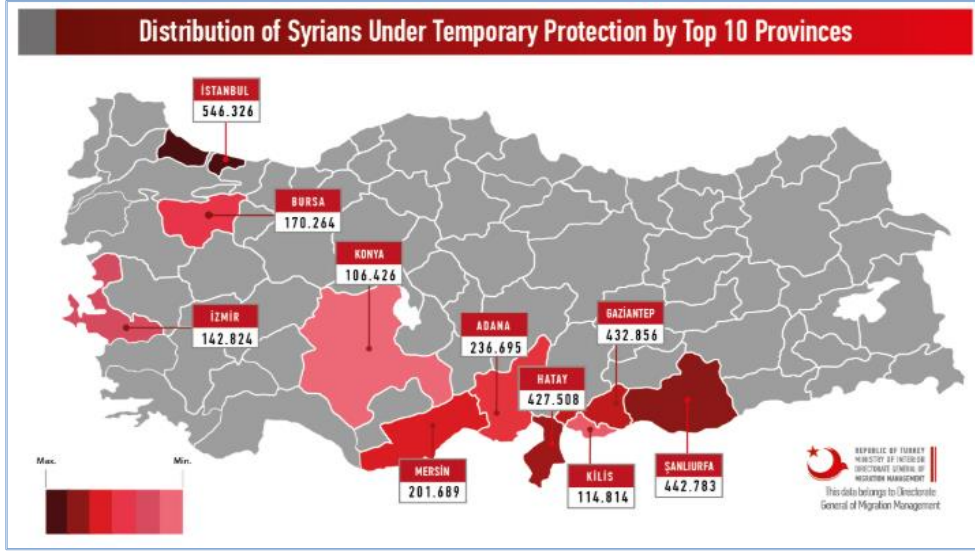
Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı; mezun olunan ülkelerde savaş, ilhak ve işgal koşulları bulunan ülkelere mezun adayların diploma denklik ve tanıma başvurularında; alınan kararlar ve denklik yönetmeliği çerçevesinde diploma veya transkript aslı/örneği ibraz edemeyen, öğrenim durumunu/mezuniyetini tevsik eden belge ibraz edemeyen ya da eksik ibraz eden ilgililerin denklik başvurularını, Avrupa Bölgesinde Yükseköğretimle İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme, Yurt dışı Yükseköğretim Diplomaları Tanıma ve Denklik Yönetmeliği ve Yükseköğretim Yürütme Kurulu Kararlarına göre değerlendirmektedir.

Bu konuyla ilgili olarak yapılan çalışma ve süreçler hakkında bilgi veren Türkçe, İngilizce ve Arapça olmak üzere üç dilde broşürler hazırlanmıştır (https://www.enic-naric.net/turkey.aspx#anc11_51).

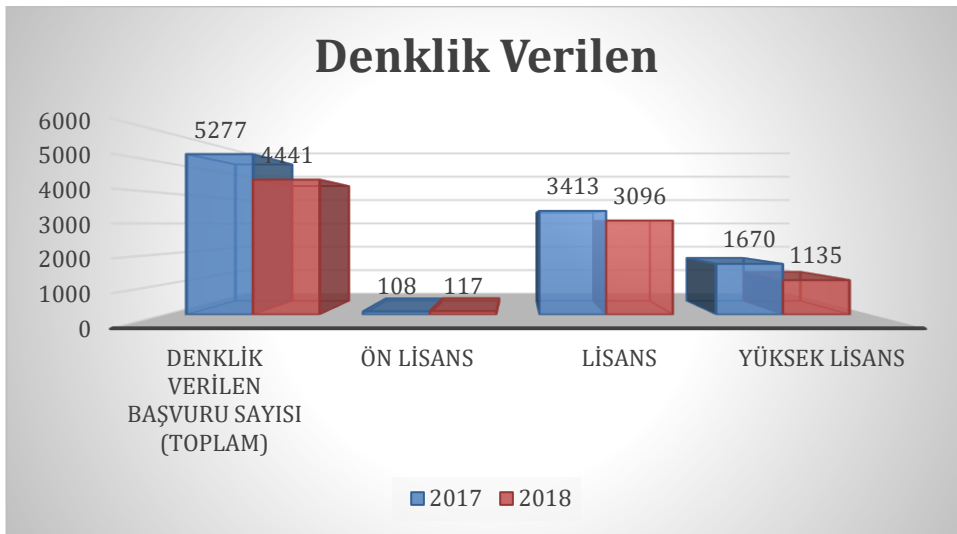
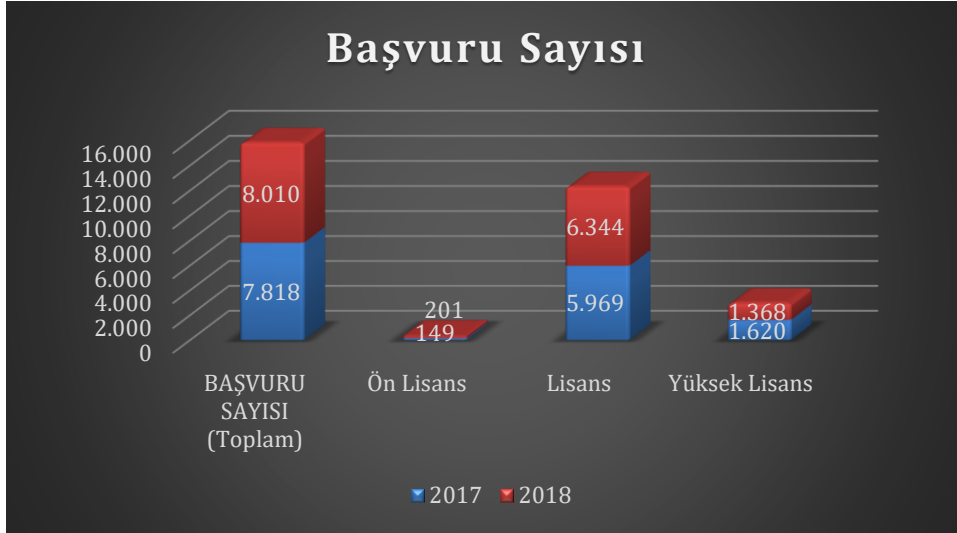
7. TEMEL İSTATİSTİKİ VERİLER

Türkiye'deki mülteciler hakkında özet grafikler:

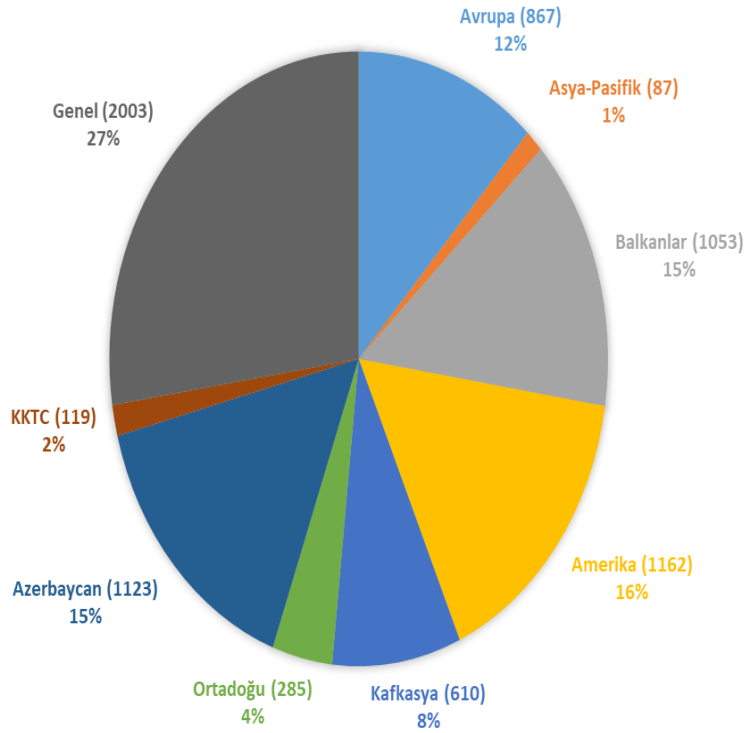

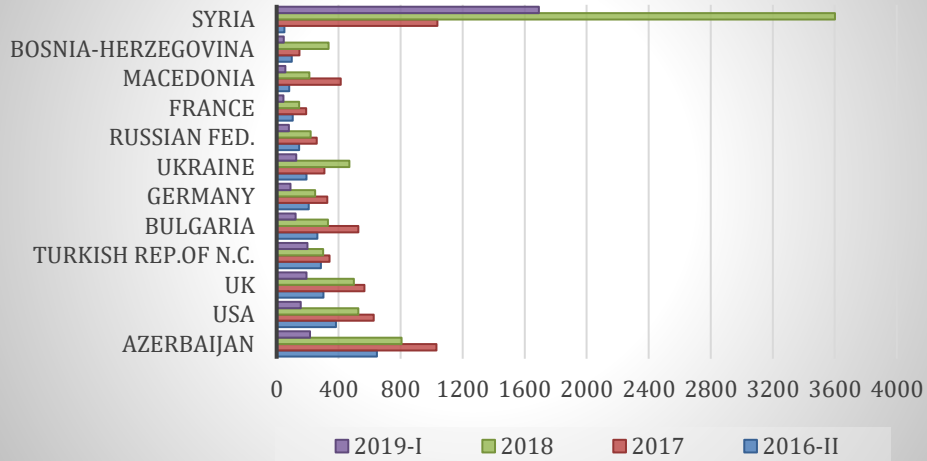
Diploma Denklik Başvuruları hakkında özet grafikler:

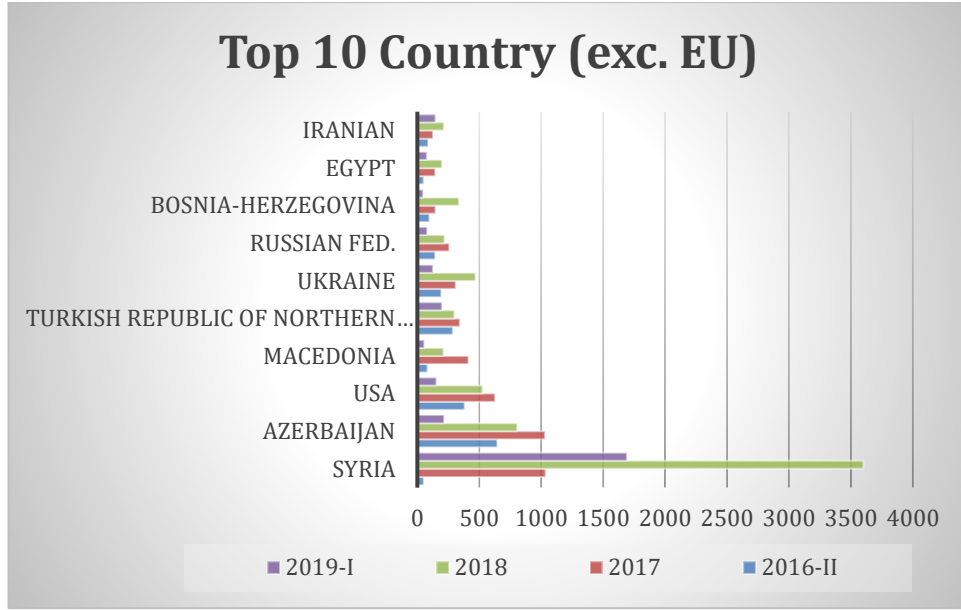
2018 YILINDA KURULA SUNULAN DOSYA SAYILARI

Top 10 Country 2016-II-2019-I

Faydalı linkler:

http://www.goc.gov.tr/icerik6/residence-permits_915_1024_4745_icerik

<https://www.yok.gov.tr/>

<https://www.enic-naric.net/turkey.aspx>

<https://denklik.yok.gov.tr/>

<https://denklik.yok.gov.tr/online-basvuru>

<https://denklik.yok.gov.tr/multeciler>

https://denklik.yok.gov.tr/Documents/M%C3%BCIteciler/Bro%C5%9F%C3%BCrler/amulteci_basvurulari_turkce.pdf

https://denklik.yok.gov.tr/Documents/M%C3%BCIteciler/Bro%C5%9F%C3%BCrler/bmulteci_basvurulari_ingilizce.pdf

https://denklik.yok.gov.tr/Documents/M%C3%BCIteciler/Formlar/multeci_formu_tr.pdf

<https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz>

<https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/>

Index

- accreditation, 12, 18, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 47, 90, 91, 92, 94, 98, 99, 119, 122, 125, 126, 144
- admission, 18, 22, 24, 31, 35, 42, 46, 47, 51, 56, 58, 61, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 74, 76, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 91, 92, 103, 105, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 126, 127, 134
- authenticity, 12, 24, 26, 37, 38, 40, 41, 42, 47, 89, 97, 100
- burden of proof, 15, 61
- credit, 12, 13, 20, 22, 23, 34, 47, 53, 54, 55, 56, 62, 84, 90, 96, 99, 114, 138, 139, 140, 142, 145
  - mobility, 138, 140
  - transfer, 53, 54, 56, 145
- Credit
  - Accumulation, 54, 57
- descriptors
  - level, 21, 22, 49, 50, 52
  - qualification, 22, 49, 50, 52
- Diploma Supplement, 12, 17, 24, 25, 74, 88, 90, 91, 95, 96, 98, 99, 100, 116, 122, 130, 141, 142, 143, 145, 146
- ECTS, 22, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 65, 114, 141, 144, 145, 146
- ECTS), 54
- education system, 20, 29, 30, 32, 41, 46, 47, 50, 58, 62, 68, 90, 91, 92, 95, 97, 99, 101, 102, 105, 109, 115, 119
- ENIC - NARIC**, 83
- flexible learning paths, 13, 55, 107, 113, 115, 116, 146
- fraudulent, 37, 38, 39, 43, 69, 78
- grades, 12, 23, 26, 53, 55, 57, 58, 59, 62, 84, 86, 92, 99, 141, 145
- information
  - provision, 12, 71, 72
  - sources, 12, 37, 40, 48, 73, 78, 88, 89, 92, 105
  - tools, 20, 24, 27, 32, 90, 95, 97, 116, 122, 130, 141
- Information
  - management, 78
- joint programmes, 121, 123, 14
- language tests, 12, 134, 135
- learning outcomes, 12, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 31, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 77, 79, 81, 82, 89, 90, 91, 97, 98, 99, 101, 102, 114, 115, 116, 126, 140, 141, 142, 143, 145
- level
  - programme, 49, 119
  - qualification, 21, 25, 48, 55
  - system, 17, 20
- Lisbon Recognition Convention, 3, 11, 15, 18, 60, 72, 77, 108, 124, 134, 140, 144, 149
- mill
  - accreditation, 12, 26, 34
  - diploma, 34, 35, 69
- programme profile, 24, 25, 51, 90
- qualifications framework
  - international, 98
  - national, 21, 29, 99, 103, 104
- quality, 3, 115, 119, 123, 125, 127
- quality assurance, 11, 12, 18, 20, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 40, 71, 76, 79, 80, 90, 91, 94, 99, 115, 125, 126, 141, 142, 144
- recognition
  - academic, 3, 17, 20, 45, 46, 143
  - alternative, 35, 47, 66, 68
  - decision, 17, 47, 57, 58, 66, 73, 75, 76, 79, 80, 81, 84, 85, 86, 96
  - deny, 31, 61, 69
  - institutional, 11, 19, 28, 79, 80
  - partial, 12, 26, 31, 47, 67, 73, 127
  - procedure, 12, 19, 49, 71, 77, 79, 100
  - process, 12, 13, 23, 24, 27, 38, 42, 46, 54, 69, 71, 73, 74, 79, 97, 98, 99, 107, 119, 143
- refugees, 74, 109
- right to appeal, 35, 66, 67, 73
- selection, 73, 74, 83, 84, 85, 86, 134, 136, 143
- substantial difference, 12, 26, 31, 46, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 82, 109, 143
- transnational education, 13, 98, 107, 117, 118, 119, 125, 146
- transparency, 16, 73, 76, 95, 102, 114, 119, 141
- verification
  - database, 39
  - external, 41
  - internal, 39, 40, 41
- workload, 21, 22, 49, 50, 53, 54, 55, 61, 62, 65, 79, 89, 101, 102, 115, 116

“Bugün Avrupa'daki üniversitelere uygulanabilecek bir dizi politika rehberiyle ilk defa karşılaştım. Bu kuralların uluslararası programlarımızda sıklıkla çalıştığımız standartlar ve çıktı kalitesi üzerinde etkisi olacaktır.”

***

“Öğrenci Kabul görevlileri, eğitim sistemleriyle ilgili en temel konular hakkında emin olmadıklarında “aptal” sorular sormaya yönelmiş deneyimli meslektaşlarına her zaman erişemezler.

Bu kılavuza bakmanın o meslektaşı yazılı olarak temsil ettiğini düşünmek istiyorum! Temel bilgilerin bir kılavuzda bir araya getirilmesinin çok değerli olduğunu düşünüyorum. Bu kılavuzun geliştirilmesini memnuniyetle karşılıyorum.”

***

“Bu belge, öğrenci Kabul görevlilerine, anlamakta güçlük çektikleri uluslararası belgelerle karşılaştıklarında yararlı bir rehber sağlar. Belge, öğrenci Kabul görevlilerinin bakmaları gereken alanları vurgular ve eğer bilgi eksikse, hangi soruları soracağını bilirler. Belge ayrıca, uluslararası diplomaların değerlendirilmesinin, aynı parametreler temelinde değerlendirilmesini ve incelenmesini sağlar.”

Kılavuzun ilk taslağındaki EAR HEI danışma anketine katılanlardan alıntılar.
2013 Bahar